ISSN 0-1301-0220-2

Şubat 2000 Sayı: 2000/03 Fiyatı: 700.000 TL. *(KDV Dahil)*

ÖKÜZ

www.leman.com.tr

bir kıvılcım düşer önce büyür yavaş yavaş

kimseye aldırmadan
bildiğin gibi
özgür yaşayacaksın
yaşayacaksan

Akşamsefası

Günce / Mart 2000

Yılmaz Güney, sinemamızın büyük bir efsanesidir. Yılmaz Güney'in zaman zaman **Dostoyevski** romanlarındaki tipler gibi oluşu bir zenginliktir. **Kimseye aldırmadan, bildiğin gibi özgür yaşayacaksın, yaşayacaksan.** Bizim insanımız tabanca da kullanır, kumar da oynar, dövüşür de. Hapse girmek hiçbir şeyi değiştirmez. Yılmaz Güney'in sinemamıza büyük katkısı bunlarla birliktedir, ayıramazsınız, bir bütün.

Nebahat Çehre, Yılmaz Güney'in ayaklarını yıkamışsa bunda ne var. Piyanosu olan evde kalmış zengin kızlar piyanolarının tozunu her gün şehvetle almazlar mı, okşamazlar mı? Biraz dürüst olalım.

Yılmaz Güney'in içinde, bir köşede **Tarkovski** de, **Costa Gavras** da, **Roman Polanski** de var. Ayrıca bana göre Yılmaz Güney'i en güzel Dostoyevski anlatabilir.

Sinemamıza gelince bir çeşit milattır Yılmaz Güney. Örnek; yönetmen olarak **Seyyit Han**'ı, oyuncu olarak **Kızılırmak-Karakoyun**'u bir düşünün güzel güzel.

1958'den bu yana Yılmaz Güney'in düzyazısını, romanlarını, anlatılarını izlerim. Adana'daki yoksulluk günlerinden (Adana'da Galatasaray adında lüks bir sinema varmış, Yılmaz'ın ve arkadaşlarının paraları olmadığı için onun önünde on-yirmi kere gidip gelirlermiş.) büyük bir sanat ve sinema efsanesinin çıkışı ilginçtir. Kısacası tam anlamıyla ayağa kalkmıştır.

Bu Şubat başında İlahiyat Profesörü **Sabri Akdemir**'in görüşleri ilgimi çekti. İslam dünyasını alt üst edecek görüşlerdir bunlar, bütün. Bu görüşlerin bir bölümüne yıllar önce **Hüseyin Hatemi**'de dikkat çekmişti.

"Kuran bütünüyle yanlış çevrilmiştir. Sözcüklerin de bir yaşantısı var. Onlar da doğar, zaman içinde yeni anlamlar kazanır, bazen de ölürler. Bir belgeyi doğru anlayabilmek için sözcüğün başından geçen bütün serüvenleri bilmek gerekir."

Özellikle şiir için geçerlidir bu.

"Mezopotamya uygarlıklarının lisanları bilinmeden tam olarak Kuran çevrilemez. Aslında çeviriler nasıl yapılırsa yapılsın "dört mezhebin" müçtehidleri, iyiliği emretmenin herkese ait olmadığını ve bu hakkın sadece düzeni korumakla görevli olan yetkililere ait olduğunu belirtmektedirler. Oysa doğrusu, iyiliği söylemek, anlatmaktır. (El-emr bi'l ma'ruf vennehyu anilmunker)

Bakınız bir önemli kök de "qre" Kuran'ın ilk inen ayetindeki "ıhra"nın anlamı oku değil çağır, davet et'tir aslında. Allah-insan ilişkisi eskiden olduğu gibi efendi-köle ilişkisi olmaktan çıkacak ve böylece içinde ilahi nefesi barındıran insan Allah'ın halifesi olduğu bilincine varacaktır. Kölelik gibi insanların kurumsallaştırdığı bir kavram, Allah'a isnad edilemez. Zaten Kuran insanları köleliği kaldırmadıkları için kınamıştır." diyor Sabri Akdemir.

Bir ufak noktaya da değineceğim: İslam öncesi şiirler Emeviler döneminde toplandığı için asliyeti konusunda kuşkular vardır. (Ömer'in ünlü **İlyada**'sı Atina'da yazıya geçirilirken, efsane Anadolu'da oluşurkenki bölümlerin çıkarılması gibi. Bir efsane, eser hangi kentte yazıya geçirilirse o kentin ideolojisine uydurulmaktadır.)

Birikim Dergisi: 25 yıl önce başlıca **Althusser**'le başlamıştı işe. (**Paul Swezi** ile **Paul Baran**'ın **Yeni Sol Dergisi** gibi olmak istiyordu anladığım kadarıyla. Birikim Dergisi'nin katkısı 1935'teki **Kadro Dergisi** ya da 1954'teki **Forum Dergisi** gibi oldu aydınlara. Tabii daha gelişmiş ve açılmış olarak. O zamanlar **TİP**'in pirelenmesi yersizdir bence.

Yeşilay: Yeşilay gerçekte alkole karşı bir örgüt falan değildir. Faşizmin, bir anlamda ülkücülüğün ilk ve ilkel biçimidir sola karşı.

Passolini: Pasolini'nin ilk filmi olan **Dilenci**'yi **Sinematek**'te seyirciye sunmuştuk, 1967. İtalya'da sinema okuyan **Üstün Barışta** ve **Engin Ayça** onun öğrencileri oldular. (Üstün Barışta sonraları **Köroğlu** adlı bir Kafkas efsanesini filme çekmeye kalkışmıştır, Çubuklu'da. **Ayzenştayn**'ın **Korkunç İvan** adlı filminde bir kilise sahnesinde yukarıdan gelen ışık huzmelerini iyice belirtmek için gelin telleri kullanmıştı. Bizim Üstün Barışta aynı şeyi yapmaya kalktı, tabii film çekilemedi. Ben de Üstün Barışta'ya haber gönderdim, "Bir balta bulsun, Köroğlu'nu ikiye ayırsın, Kör ve Oğlu diye bir film çeksin." Tam Türk filmi.

Aşık Veysel bilindiği gibi halk şairi değil, halkevi şairidir bence.

Kütüphaneler: **Sabahattin Batur** Atıf Efendi Kütüphanesi müdürüdür Zeyrek'te. (Vefa ile Süleymaniye arasında) Zeyrek ortaokulunda okurken o tozlu kütüphaneye giderdik. **Sabahattin Batur** döneminde ise toz filan kalmamıştı, bodrum mekanını da kütüphaneye eklemişti. Ben de Eminönü'nde vapurdan çıkar, Mercan Yokuşu'nu tırmanır, Süleymaniye Camii düzlüğüne çıkar Atıf Efendi kütüphanesine giderdim. O alandan geçerken kafamda iki şiir oluşturmuştum. Olamaz II (Mimar Sinan) ve Kör Bir Çeşme (Beşinci Mustafa). Ben kütüphanede **Ayın Tarihi**'nin İkinci Dünya Savaşı bölümünü defterime çekiyorum. Derginin redaktörü de **Zekeriya Sertel**'dir, Matbuat Umum Müdürlüğü. Sözgelimi basında ilginç bir yazı çıkıyor, cumhuriyet ideolojisine uygun olarak bir profesör "Osmanlılarda ticaret yoktur." diyor, bütün padişahların cüce oluşları gibi. Başka bir dergide ise **Fuat Köprülü** "Hayır, Osmanlılarda ticaret var." diyor. Zekeriya Sertel bunu da alıyor. Sonraları **Mübahat Kütükoğlu** adlı profesör bir kadın Akdeniz'deki Osmanlı ticaretini yazdı..

Atıf Efendi kütüphanesinde geçen matrak bir olay da şu; kar yağmıştır. **Rauf Mutluay**, Sabahattin Batur'un arkadaşıdır okuldan, ve merdivenleri çıkıyordur, düşer ve eli ters döner. Sabahattin Batur arkadaşını yakındaki Esnaf Hastanesi'ne götürür bir acele. Hastanedeki hemşire acılar içinde kıvranan Rauf Mutluay'a "Eliniz daha önce böyle miydi?" der!

Ayağa Kalkanlar: Bülent Tanör
Sabri Akdemir

ECE AYHAN

Fotoğraf: Hatice Meryem

Akşamsefası

İşte Bizim Cumhurbaşkanı Adayımız

Adı: Lütfü
Soyadı: Oflaz
Doğum Yeri: Ankara
Mesleği: Gazeteci - Yazar
Yaşı: 46
Boy: 1.68
Kilo: 60
Ayakkabı numarası: 42

Gönüllerin Cumhurbaşkanı Lütfü Oflaz

1975 yılında Akbaba Mizah dergisinde yazmaya başladı. Güneş, Aydınlık, Demokrat, Hürriyet, Günaydın, Milliyet, Cumhuriyet gazetelerinde yazar ve Sabah Grubu gazetelerinde başyazar olarak çalıştı. 12 Eylül askeri darbesinden sonra yazdığı bir yazı nedeniyle yargılanan ilk yazar oldu. Medyadaki tekelleşmeye karşı tepki göstererek başyazarlığı bırakıp sine-i medyadan, sine-i millete döndü. Ve Leman dergisinde yazmaya başladı. "Bir Mahkum" adlı anı romanıyla Akademi Kitabevi Ödülü'nü aldı. Çeşitli gazetecilik ödülleri de olan Lütfü Oflaz'ın "Sözün Özü" adlı bir şiir kitabı ve "Yazıkatür", "LO" gibi köşe yazılarından derlenen kitapları var. Türk mizah dergiciliğinin üç büyükleri olan Akbaba, Gırgır ve Leman'da yazan tek yazar. Birbirinden çok farklı nesillere hitap eden üç mizah dergisinde de yazması gençlerle çok sıkı iletişim kurmasına bağlanıyor. Nitekim Lütfü Oflaz, Cumhuriyet gazetesindeki bir yazıda; "Geçmişle gelecek arasında köprü" olarak tanımlandı.
Lütfü Oflaz kalemiyle olduğu kadar eylemleriyle de dikkati çekti. Örneğin askeri darbeye karşı ilk insan hakları kampanyasını o başlattı. Her türlü zulme, sömürüye kalemiyle ve eylemleriyle hep başkaldırdı. Bu yüzden hapislere atıldı. İşkence gördü. Çok uzun süreler işsiz bıraktırıldı. Bazen de dokuz köyden kovulmak, tek başına kalmak gibi bedeller ödedi. Tek başına kalsa da zalimin karşısında, mazlumun yanındaydı hep. Kılıç gibi kullandığı kalemiyle O bir şövalyedir... Kalemlerin Şövalyesi... Aynı zamanda bir yılda aldığı iki milyon mektup, kart ve faksla ülkenin en fazla mektup, kart ve faks alan kişilerinden biri. Zamanında Süleyman Demirel'in önüne serdiği nimetleri elinin tersiyle iten Lütfü Oflaz, o günden beri alnı ak, başı dik olarak nasıl yaşanabileceğini herkese gösteriyor. İlhan Selçuk onun için: "Lütfü Oflaz'ın çektiği bunca eziyet, çile, hapis, mahkemeden sonra geleceğe yönelik umutlarının kanat çırpışı, toplumun yüreğine su serpiyor." diyor.
Akit Gazetesi yazarlarından Ahmet Kekeç ise: "Lütfü Oflaz, ideolojiler üstü, düşünceler üstü bir yazar. Her kesimden, her barikattan hayranları var. O çoğunluğun ağbisi. Hepimiz onunla gurur duyuyoruz." diyor. Oyumuz androidlere ve idiodlara değil, insana!

Yeter, Söz Lütfü'nün!

Pardon

BUGÜN Yılmaz Güney tartışmasına son noktayı koymak nitetindeydim.

Ancak benim başlatmış olduğum bu tartışmada, Sevgili **Serdar Turgut**'un daha söyleyecekleri var anlaşılan.

Onun söyleyeceklerini bekliyorum.

Bu arada **Fatoş Güney** beni dava ediyormuş.

Niye anlamadım.

Adam öldürenlere, **"Katil"** demeyip de ne diyeceğiz?

BENCE meseleyi küfür bazında ele alan unsurlar bir yana bırakılırsa geçen hafta güzel bir tartışma yaşadık.

Benim **Yılmaz Güney** ile başlayıp bir dizi yazıyla yapmak istediğim ilk önce arkadaşım **Eni Berberoğlu** anladı.

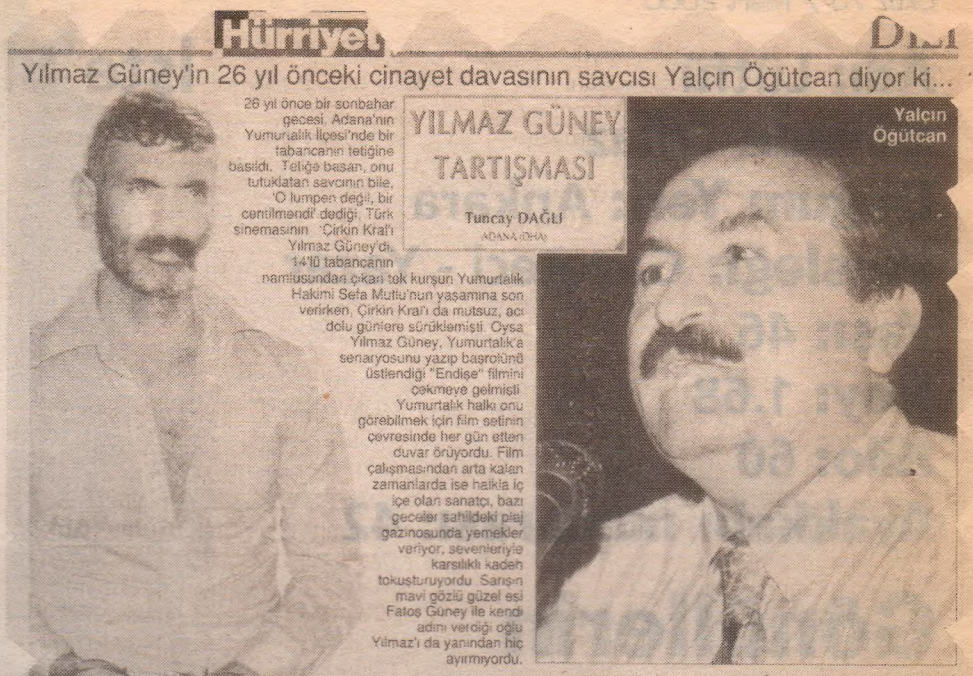

Plazalarına girerken kapıda, odalarında intihar etmesinler diye kayışları, kravatları alınır. Yazı yazmadan önce ayna karşısında soyunurlar. "Çıplak kafalı bir tür dev" diye hayranlıkla bağırıp, övünürler. Seyirleri uzun sürer, "çıplak kafalı bir dev" diye bağırarak daktilo başına koşarlar. Yılmaz Güney tartışmasından çıkardıkları ders şudur: "Bazı meslektaşlar bizim şöhretimize saldırıp, ünümüzden istifade ediyor, prim yapıyorlar, bir daha şöhretimizi, şöhretsiz insanlara yedirmeyelim."

Cinlerin 'Yılmaz Güney' Piyesi

NİHAT GENÇ

28 Şubat sürecinde, medyayla İslamcılar arasında sert bir kapışma oldu. **Kanal 7**, **Koç grubuna** muhalefete başladı. Bunun sonucu Anadolu'daki müslüman halk, Koç ürünlerini almamaya başladı. Felaketi gören **Koç ailesi**, Kanal 7 yöneticilerine birinci sınıf bir davet ve büyük bir masa etrafında şaşaalı bir yemek partisi düzenler. "Size reklam vereceğiz, lütfen yayınlarınızı durdurun, anlaşalım" derler. Konuşmalar çok daha ilginç gelişir. Kanal 7, **Aydın Doğan** medyasının yaptıklarını bir bir anlatınca, Koç ailesi, "Aydın Doğan"ın yayınlarından sorumlu olmadıklarını ve bir güzel şekilde Aydın Doğan'ın ani zenginleşmesinden pek memnun kalmadıkları" gibi ifadelerde bulunurlar. Olmaz ama, dua edip bekleyeceğim Koç-Doğan kapışmasını. Çünkü bu müjdeli haber en çok medyadaki cici solcuları sevindirecek, çünkü, ilerde bir gün onlar da, **Koç Üniversitesi**'nin orman yağmasını eleştirebilecek mutlu günlere kavuşurlar, kimbilir!

Bundan birkaç ay önce yazarlarına hiç müdahale etmediğini söyleyen demokrasinin kılıcı Aydın Doğan, **MHP** aleyhinde yazı yazılmayacak emrini verir. Bir solcu gazeteci-yazar ordusuyla kahramanca yayın hayatına başlayan **Radikal**, elendikçe, elenir. İşten atılanların "ruh çöküntüsü" tarifsiz. O köşelerde; tv reklamları, dolarlar ve şöhretle kandırılıp tufaya getirildiler. Yeni bir şey değil, sık sık gelirler. Gönüllü olarak atladılar köşelere. Bu kovulma, bu refuze sahnesini bir yazarın, kendisine, okuyucusuna itiraf etmesi çok zor. Bir çoğu "zahmetsizce" kurulmuştu köşelerine, zahmetsizce kapıya konuldu. Ama, birçoğu "gerçekten" gazeteciydi. Parlak pistler, asfaltlar kaygan olur. Bu arkadaşlarımız hiç değilse anılarında dürüst olur, yazarlar, bizler de okuruz. Zihin yorgunluğundan çok, torpil, adam kayırma, dedikodularla geçirdikleri bu ağır savaşın kurbanı olarak yaşadıkları yazarlık hayatlarının bu hiçbir insanın kavrayamayacağı, karanlık ilişkileri bizlerden saklıyorlarsa da, ileri yüzyıllarda okunsun, isterim.

Devlet sırrıdır, bilemeyiz, beş yıl önce **Mesut Yılmaz**'ın Almanya seferinde, Almanlar'a, "herbir şeyimiz var, demokrasimiz bile..." demiş. Almanlar da, "Peki neden solcu bir gazeteniz yok?" derler. Mesut Yılmaz bunu hiç düşünmemiş olacak, yurda dönüp, Aydın Doğan'a, "Avrupa'ya rezil oluyoruz, bir solcu gazetemiz yok," der. Derhal solcu bir gazete çıkartılır. O bir radikal'di. Allah'ın lütfu, o yıl Susurluk gündeme gelir, "hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı"... Derin devletin sağcı kanadının, devreden çıkarmak istediği Güneydoğu'da strateji kurbanı laik kanat, ışık kampanyasına destek verir. Bu haber en çok da **Fatih Altaylı** gibi gülünç yazarları sevindirir. Altaylı, kampanyada başrol oynar, hatta Boğaz köprüsü girişinde trafik polisleriyle trafiği kesti diye tartışma bile yapar. **Eşber Yağmurdereli** ise, Fatih Altaylı'nın programına çıktığı gece tutuklanır. Bu tür olayların neresinden pirileneceğimizi şaşırdık. Gizli servislerin, ki biz kısaca "cinler" diyoruz, bazı köşe yazarlarını kamuoyuna servis yapan garson olarak kullandıklarını, medyanın genel yayın müdürleri öteden beri söylüyor... **Akit**'ten, **Hürriyet**'e, ilginç zamanlarda ilginç haberler.. Mesela, Bolu'da, üstelik kameralar önünde bir solcu öğrenci öldürülür. Ertesi gün, Akit Gazetesi "Solcular birbirini öldürdü" diye haber verir, sorulduğunda, bu haberi kimin yazdığını söyleyemezler. Aynı gazete, **Eşber Yağmurdereli** için "Amerika'da PKK dersleri verdi" gibi tuhaf bir haber yazar, bunu da "kimin yazdığını" bilmediklerini söylerler ve medyayı takip eden herkes on binlerce bu tür haberi hiç eşelemeden bulabilir...

Konumuzu ilgilendiren bir başka haber, iki ay önce **Sabah Gazetesi**'nde, sekiz sütuna manşet üstelik tam sayfa verilir. **Fatoş Güney**'in gizli aşkı... Bu haberi, birçok magazin dergisi çoğaltır. Fatoş Güney görüş vermemiş, açıklama yapmamış, doğru-yanlış kimse bilmiyor, birlikte bir resim yok. Ama haberi hazırlayan cinler, yüzde yüz bir kesinlikle aşkı ilan ediyor. Bayram değil, enişte beni niye öptü, demeden, bir ay sonra, cinlerin, haşnafişna yaptıkları yazarlardan bazıları.

Yılmaz Güney'e saldırıya geçilir. Nereden çıktı, Hizbullah cinayetlerinin ekranları süslediği bugünlerde Yılmaz Güney tartışması derken, **Fatoş Güney**'in sol bir parti çalışması içinde adının geçtiğini öğreniriz. Eşber Yağmurdereli'nin ipini çoktan çekmişlerdi. Şimdi de birçok yazar şeytan taşlar gibi Yılmaz Güney'e saldırır.

Komplocu düşünmek, zavallı insanların sığındıkları bir tarzdır. Medyamız, garipliklerine bizi öyle derinden alıştırdı ki artık her şeyin, zevkten çılgına dönmüş bir doymamışlık içinde, böyle olduğuna gün gibi inanıyor, her şeyin altında "cinlik" arıyoruz.

Eski mutlu günlerimizde cinler saklarlardı kendilerini, şimdi cinler, masonlar hepsi şöhret istiyor. Çok şöhretli adını babanızdan iyi bildiğiniz birçok yazarın kitapları dahi artık cinler tarafından hazırlanıyor. Güzel oğlan, şeker oğlan, kolejli oğlan tipleriyle bu kitaplar servise veriliyor;

Kimlerdir, cinlerin kamuoyuna haber taşıttıkları, kitap yazdırdıkları, manipüle, provakö için kullandıkları yazarlar! Bunları, asla söylemeyiz, basın özgürlüğü, hukukumuz, "korunmuş" güven altındaki bu özel insanların adlarını bize söyleme şansı vermiyor, ama, her barda, her toplantıda, aklıyeten herkes bu isimleri biliyor, ve artık bu ülkede başka da bir şey bilinmiyor, bu isimlerin kimlere nasıl çalıştıkları anlatılıyor, her yerde.

Çift cinsiyetli bu yazarları tanımayan kalmadı. Ancak bir yazar olarak, bu yazarları tanıyabilmek için tavsiyelerim olacak.

Eğer bir yazar, ömrü boyunca tek bir "duygu" ifade eden ya da "kederli" bir yazı yazamamış ise, o yazardan kuşkulanın. Soğuk yemek gibi yazarlar. Cinlerin garsonluğunu yapmıyor olsalar bile, bazıları saflıkla, bazıları aman bir bozukluk çıkmasın diye şahsi, işimden olurum endişesiyle, "cinlerin oyunlarında" sahne alabilirler.

Diyelim, konumuz dışı, masum ve bir isim **Hakkı Devrim**... Asla heyecanlanmamış. Kafası asla bir aşkla çalkalanmamış. Asla tutku sahibi olmamış. Romantik bir "anı" kaleme alamamış. Bu ve benzeri duygusal, vicdani titreşimi olan tek bir kelime kaleme alamamış onlarca, yüzlerce yazar tanırsınız. Bekçi köpekliği dışında yazılacak başka da bir şey kalmaz geriye. Kupkuru yazı yazmanın adını "serinkanlılık" koyarlar. Korkaklığın, içerde gördüklerini asla, yeminle anlatamayacak olduklarını da bilmenin adı "soğukkanlılık". Mantıklı görünmek için, .ötünü yırtan herkesten kuşkulanın. Servis elemanı değilseler bile, sivil elbiseleri asker üniformasına karışmış aynı kuru temizlemeci tezgâhında ütülenir. Aydın Doğan hepsini enerji ihalesinde kurye olarak kullanır, hiçbiri bu konuda yazı yazamaz. Ve bunun adını da "sorumluluk" koyarlar. Köşelerine koyamadıkları tek şey "üsluptur". Edebi kalite, kelimelere giydirilmiş merhamet. Kibar ve zarif bir vicdan! Tiksinti verdikleri şey de;

MODERN ZAMANLAR

HADİ ULUENGİN

Yılmaz Güney'e dair (III)

ASLINI inkar eden namerttir! Eğer ben çocukluğumun **'radyo günleri'**nde **'Süpürgesi yoncadan'** türküsünü **Ulvi Cemal Erkin**'in çok sesli armonizasyonundan din-

-emem- -ns' İsayd- -iş' bugü- -de- **Bach** -a da **Stra**- -dim.

bir türlü ışığa, halkın arasına, aydınlığa, tartışmaya çıkaramadıkları vicdanlarını, şöhretin, şaşaalı TV'lerin, patronların gözüne girmenin arkalarına saklamalarıdır.

Yılmaz Güney piyesinde **Yağmur Atsız**, **Hadi Uluengin**, **Fatih Altaylı**, **Serdar Turgut**, **Engin Ardıç** baş rol oynamayı yine başardı. **Özal** dönemi mamülü bu isimlerin yazı karakterlerini ezberledik, sabun köpüğü bir öfkeyle, ya bir şeye kesinlikle karşı, ya da kesinlikle taraftar. Bir insan hem kusurlu, hem de büyük sanatçı olamaz, bu üçüncü durum, kafa karışıklığına yol açıp, psikiyatriste koşabilirler.

Yaşasın Özal! Ya yalarsın, ya havlarsın. O yılların üslubu. Özal'ın masasında yer ayırtmayı başarabilen yazarlar, uzun bir dönem kendilerini dünyanın merkezi, halkı cahil köleler olarak gördüler, horladılar,. aşağıladılar ve aynaya bakıp bu tavırlarıyla "gurur" duydular. Fikir çulsuzları. Hiçbir şeyden endişe duydukları için değil, "değerli" olan şeylerin saflığını bozdurtmak için kullanıldılar, çünkü ülkemize batıdan "yeni" değerler giriyordu": Globalleşme, liberalizm, KDV... Hayali ihracat... Besleme basın, köşelerinde şamar oğlanı, dallama gibi karakterlere "in" yapınca, yeni çıkan her gazete bu türe "dolarlar" ödemeye başladı. Yazarkasa gibi, yazar-köpek enflasyonu Özal'lı yıllardan bugüne basını geridönüşsüz bir mahvoluşa sürükledi. Ve tabii cinlerimiz, bu köşeyazarlarının, gazino önlerinde kurulmuş heykel aslanlar gibi avantür bir gücü temsil ettiklerini iyi biliyorlardı...

Özal dönemi popüler kültürün kartondan "ikonları" oldular! Sovyetler çökünce şaşkınlığa uğrayan solcu aydınlar, "neler oluyor" diye kendileriyle bir muhasebe, hesaplaşma yapmadan; sırf kendileri fikirlerini bu yazarlardan birkaç ay önce değiştirdikleri için, bu birkaç ay geç kalmanın cezası olarak, tüm solcu aydınları göbeklerini tutup, kahkahalar atarak alaya almaya çalıştılar! Özal ikonlarının özelliği "köşeyi dönmek değil", hızla değişebilme becerileri ve hemen geriye dönüp, "Siz hala orda mısınız ulan" diye hakaretler etmekti.

Yılmaz Güney öldüğü için fikirlerinin değişip değişmediğini, yeni dünya düzeni ve "şimdi" için neler söylüyor fırsatını ele geçiremedi, bu yüzden Yılmaz Güney gerici fikirleriyle hala orada kalmış oldu.

Ancak bu yoğurttan ikonlar miyadını doldurdu. İçlerinde bazıları "düşünmeye" başlayıp, medya şöhretini yitirdi. Bakın enteresan bir örnek **Gülay Göktürk**. Özal'lı yıllarda ve peşinden Tansu'lu yıllarda sesi nasıl cırtlak çıkıyordu. Ancak, zaman zaman akıllanma emareleri gösterdikçe, şöhreti de o oranda küllenmeye başladı. Diyor ki, "Özal'lı yıllarda bizler **Nokta Dergisi**'nde tabuları yıkalım diye sayılar yaptık, şimdi görüyorum ki, ülke hızla tabu üretiyor, birini yıksan öbürü". İşte bu "kadarcık" akıllanma emaresi karşılığı olarak da zavallı Gülay hanımın **Yılmaz Güney** tartışmasında hiç ama hiç ismi geçmedi. Aslında "akıllanma" emaresi değil, Özal'lı, Tansu'lu yıllarda kendi icad ettiği liberalizmin uyuşturucu narkozu, Özal ve Tansu gibi tapınılacak devrimciler hayalkırıklığı yarattığı için, ancak etkisini göstermeye başladı. Dalaşmaya Özal'lı yılların gazıyla devam edenler sayıca sınırlı kaldılar, ama isimlerinden yine bahsettirmeyi başardılar. Bu Singapur kerhanesinden adın geçse ne, geçmese ne, demeyin! Hala vaktiniz varken, adınız geçsin: Evinizi, arabanızı alın, tam mevsimi...

Ama neden, bu çift cinsiyetli garson yazarların hepsi iyi traşlı, bakımlı, kalın enseli, ablak yüzlü, hepsi, **Oktar Babuna** görünümünde... Oktar Babuna kurnazlığında. Neden **Aydın Doğan**, **Uzan**, **Dinç Bilgin** ile **Adnan Hoca**'nın vakfı aynı kurnaz gözlü, hiç kızarmadan bomboş lakırdılar edebilen isimleri seçiyorlar? Hakaret için söylemiyorum, neden hepsinin kafaları şekil olarak "kaz yumurtasına" benziyor!

Yılmaz Güney tartışmasında, kuyruk yağında kavrulmuş bu ikonlara, cinlerinpatronların hayli güç vermesine rağmen, güçlerini kaybedip, sevimli birer yaratık haline dönüştüklerini gördük! Ben içimden "15'e kadar sayalım, bunlar da geçer" diyordum, 10 yıla kalmadı gönüllü porno nesnesi haline dönüştüler. Bu sevimli yazarların bilinç durumları. Koro halinde konuşmaları. Ergen çocuk zekaları.

Şen yüzlerle Yılmaz Güney'i tartışırlarken, aklıma **Vefa Lisesi Marşı** geldi. *Biz Vefa Lisesi öğrencileri / Nesil nesil alev alev yanarak / Vefalılar geliyor sağına bak...*

Aklıma **Şişli Terakki Lisesi Marşı** geldi, *"Yeşille sarıdır okulun bayrağı / İlmimiz yükseltir bu şanlı sancağı / Terakki yoludur hedefimiz / Şişli Terakki Lisesindeniz...*

Aklıma **İstanbul Erkek Lisesi Marşı** geldi, *"Her yerde inlesin gürleyen sesi / İstanbul yıldızı Erkek lisesi / Kar, fırtına, bora sükun bulacak / Sana yıldırımlar selam duracak...*

Aklıma **Çamlıca Kız Lisesi Marşı** geldi, *"Yüzümüz gülüyor bastığımız topraklar / Attığımız adımda medeniyet hayat var / Geleceğin temposu hızlıdır arkadaşlar / Atatürk'ün izinde yürüyor, koşuyoruz.*

Aklıma **Haydarpaşa Lisesi Marşı** geldi, *"Okulumuz yurdumuzun en şerefli lisesi / İlimi irfandan meşale taşır her bir köşesi / Çok yücesin çok ulusun imanlı Türk gençliği / Amaç yaptın sen kendine cesaret ve mertliği / Haydarpaşa lisesi bu gençlere kucak açar / Medeniyet dünyasına nurlu ışıklar saçar...*

Koç lisesi-üniversitesi marşı henüz yazılmadı, yakında bir marş bestesi yarışması açarlar, şimdiden katılıyorum bu ilim ordusuna:

"Serdar Turgut şahlanıp şu dağların köpüren sularından / Hadi Uluengin çalkalanır ufka çarpan bir umman / Aydın Doğan tutuşan gönüllere ses verir / Engin Ardıç bahar gelir renk alır vatanın güllerinden / Taha Akyol görünmez ağaçların ses verir dallarından / CNN Türk, ATV, Arçelik vatan senden alıp da sana verdik armağan / Yağmur Atsız suyundan toprağından göğünden bayrağından / Fatih Altaylı kanatlanıp göğsümü kabartır / Arkadaş Koç'un bayrağı altında / Bil ki rahat yaşanacak / Bunlar vatan sevgisi / Göğsünde kabararak / Alnımızda bilgilerden bir çelenek / Nura doğru can atan Türk Koç'un oğluyuz...

Serdar Turgut, **Fatih Altaylı**, **Hadi Uluengin**, **Yağmur Atsız**, **Engin Ardıç**. Bu yılmaz gençler, koca bir orduya, bir avuç kahraman büyük bir meydan muharebesi verdi.

Özal'lı yılları bilmeyen genç okur yazarlarımız, "dallama edebiyatı"nın özelliklerini bilmiyor olabilirler! Anlatalım! Genç erkek görünümüne dikkat ederler. Maaşları köşeleri, holding patronlarının hediyesidir. Hayatlarında çok tehlikeli bir boşluk vardır. Sevişirken sevgililerinin dudaklarını ısıtmak için üstüne haşlak su dökerler. Büyük düzücüleri patronları halkı sağarken, halkımız zevk alsın diye, Tansu Çiller'in neden kuşkonmaz, kuşburnu sevdiğini anlatırlar. Plazalarına girerken kapıda, odalarında intihar etmesinler diye kayışları, kravatları alınır. Yazı yazmadan önce ayna karşısında çırılçıplak soyunurlar. "Çıplak kafalı bir tür dev," diye hayranlıkla bağırıp, övünürler. Seyirleri uzun sürer, "çıplak kafalı bir dev" diye bağırarak daktilo başına koşarlar.

Yılmaz Güney tartışmasından çıkardıkları ders şudur:

"Bazı meslektaşlar bizim şöhretimize saldırıp, ünümüzden istifade ediyor, prim yapıyorlar, bir daha şöhretimizi, şöhretsiz insanlara yedirmeyelim".

İkinci ders şudur: "Ağbi ne yazsak skandal oluyor. Görmüyor musun, herkes benim adımı vererek tartışmaya giriyor. Internet sitemde benim adımı verenlerin listesini yayınlıyorum".

Üçüncü ders: "Ben erkeğim. Zevk veren bir erkeğim. Düşünce adamı erkeğim. Bedeni gücümü durdurmak elimde değil. Çıplak kafalı devi dinlendirmek için yazıyorum".

Dördüncü ders: "Ben hoş adamım, yüzlerce kadından faks alıyorum. Ben. önyargısızım. Ben de gördüm Yılmaz denen herifi, bir defa röportaja gitmiştim, Asala'yı gördüm ordaydı, karısı ayaklarını yıkıyordu, bir de benim sevgililerime seçtiğim hediyelerin inceliğini düşünün... Internet sitemde bu hediyelerin listesini yayınlıyorum".

Ve tartışmadan sonra günlüklerine koşup Tolstoy'un ünlü ve zengin bir yazar iken yazdığı şu cümleyi yazarlar. "Tam bir mutluluğa ulaşmış bulunuyorum..."

Sonra iki ellerini açıp cinlere ve patronlarına duaya geçerler. "Bana,armut pişti-ağzıma düştü, bir hayat bağışladığınız için size şükrolsun." Bilgisayar başında yorgunluktan uyuyakalmıştır. Gece eğlence gezmesinden dönen sevgilisi, "ormanında uyuyan bu güzel adamın" sağlıklı ve yorgun ve onurlu alnından usulca öpüverir. Dışarda lapa lapa kar yağmaktadır. Kendini büyük bir sanatçı zanneden bir lümpenin daha işi bitirilmiştir.

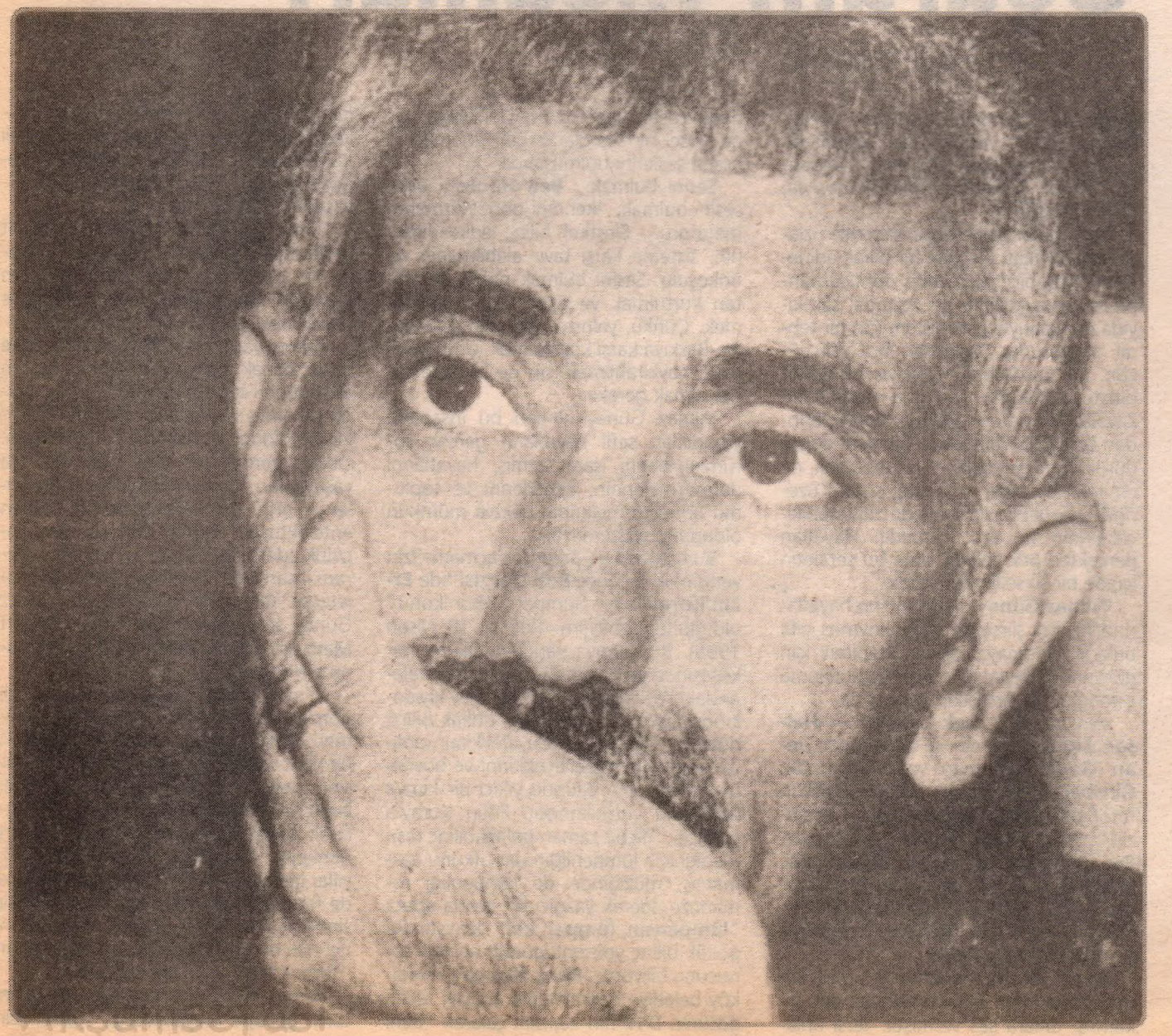

Bugün olup bitenler yarın nelerin olacağına dair kuvvetli ipuçları veriyor. Yaşamak çok çetin bir uğraş olacak o insanlar için. Barınaklarından, sığındıkları kovuklardan çıkarılacaklar. Şehirden kovulacaklar. Kuduza çare olarak sokak köpeklerinin imhasını isteyenler aynı çözüm önerisini sokak çocuklarından kurtulmak için de tekrarlayacaklar. "Brezilya'yı yeniden keşfe gerek yok. Orada ne yapılıyorsa burada da aynısı yapılsın" bile diyecekler. Öylesine pervasız, korunmasız ve güvencesiz insanlara karşı öylesine acımasızlar. Hani şu, Yılmaz Güney'in sefil hayatlarının içinden doğrulup ayağa kalkmalarını, ayakta kalabilmek için de direnmekten başka çıkar yollarının bulunmadığını söylediği insanlara karşı. Bayağılık kültürünün yarattığı kalemşörlerin Yılmaz Güney'e saldırmalarının nedeni açık değil mi? Bilirsiniz, burası uslu bir coğrafyadır. Otorite karşısında boynu bükük, "devletine saygılı" insanlar ezici bir çoğunluk oluştururlar burada. Uyuşumculuğun, yalakalığın egemen olduğu bu coğrafyada Yılmaz Güney bir istisnadır. Eğer yaşasaydı da el öpmeyecek, devletten özür dilemeyecekti. Fethullah Hoca'nın iftar sofrasına da oturmayacaktı. Onun sponsorluğuyla filmler de yapmayacaktı. Emin olabilirsiniz.
O gerçek bir itaatsızdı. İtaatsızlığın bir insanın sahip olabileceği en büyük erdem olduğunu sizlere anımsatmama gerek var mı?

Akşamsefası

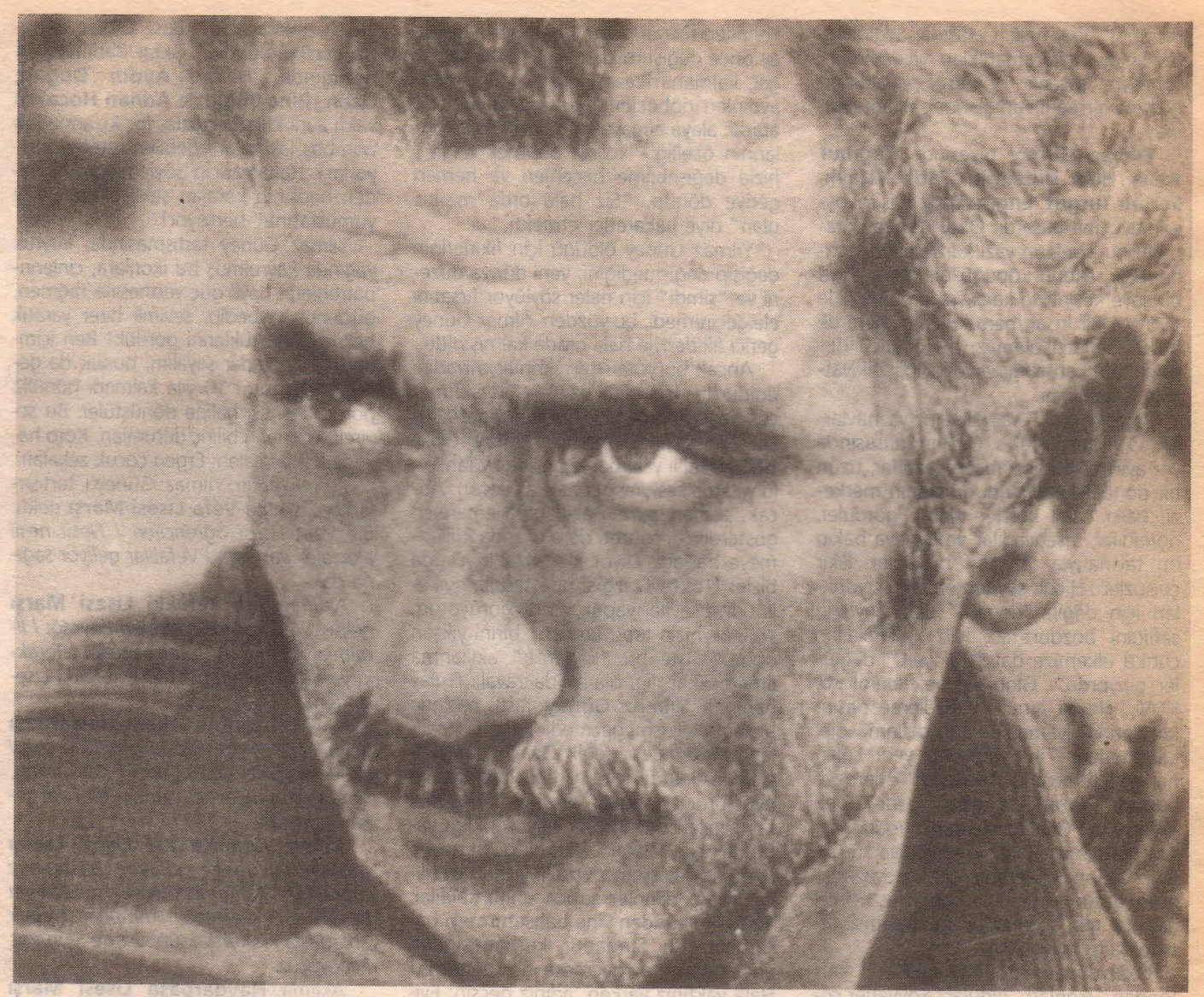

Uçurum İnsanları

HALİL TURHANLI

Uçurum insanları. Toplumun kıyısında, şehrin varoşlarında, lağımlarda yaşayan ve oralarda tutunmaya çalışanlar. Victor Turner'ın adlandırmasıyla, "eşik bilinçliler".

Bu insanlar ehlileşebilir, sistemle uzlaşabilirler. Fakat, eleştirel bir bilinç edinerek dönüşebilir, toplumun dönüşümünde rol oynayabilirler de. Aslında, salt kıyıda duruşlarıyla dahi sistem için bir tehdit oluştururlar. Taşıdıkları bu gizli gücün, salt kıyıda bulunuşlarıyla bir tehdit oluşturduklarının farkında değildirler. Zavallılıkları da bu farkında olmayışlarından dolayıdır. Yarattıkları dili dahi doğru dürüst konuşamazlar. Oysa, ne canlı, ne dinamik bir dildir o. Ayrıca, sistem üzerinde ne denli yıkıcı etkide bulunabileceklerinin de açık kanıtıdır. Hayatları gerçekten pek sefildir, ama bu sefaletin içinde bir şiirsellik de gizlidir.

Yılmaz Güney bu insanların hayatlarındaki gizli şiirselliği eliyle koymuş gibi bularak sinemaya taşımış, hepimiz için görünür kılmıştır. O olağanüstü sinema estetiğini bu şiirsellikle kurmuştur.

Aynı şiirselliği **Jack London** ve **Nelson Algren**'in roman ve öykülerinde, **Jean Genet**'in roman ve oyunlarında, **Ginsberg**'in **Uluma**'sında **Larry Clark**'ın fotoğraflarında, **Harry Partch**'ın kompozisyonlarında, **Tom Waits**'in şarkılarında, **Ece Ayhan**'ın **Devlet ve Tabiat**'ında, **Sait Faik**'in öykülerinde de bulabilirsiniz. (Sahi, bir zamanlar da sol kanattan Sait Faik'e "lümpenlerin öykücüsü" suçlaması yöneltilmemiş miydi?).

Yılmaz Güney o insanları görünür kılmış, onları birer karakter olarak öne çıkarmış, onlara ses vermiştir. Tersi anlatımla, onlar Yılmaz Güney'in sinemasında şiirsel bir ses olarak geri dönmüşler, orada seslerini bulmuşlardır.

Sesini bulmak... **Bell Hooks**'a göre sesini bulmak, "kendini dönüştürmenin metaforu". Eleştirel bilinç edinebilmenin, sisteme karşı tavır alabilmenin de önkoşulu. Sesini bulmak nesne olmaktan kurtulmak ve özne olabilmek demek. Çünkü, yalnızca öznenin sesi vardır. Baskıya karşı koyabilmek için haykırmak, haykırabilmek için ise bir sese sahip olmak gerekir.

Yılmaz Güney filmleri bu insanlara yaşadıkları sefil hayatların gerçek sorumluluklarını işaret etmiş, hayatlarını değiştirmelerinin, kendilerini ve toplumu dönüştürmelerinin pekala mümkün olduğunu göstermiştir.

Bu noktada bir parantez açmama izin verilsin: İki yıl önce **Roll Dergisi**'nde **Erkin Koray**'ın bir "lümpen kültür ikonu" olduğunu yazmıştım. (Roll, sy. 18. Nisan 1998). Bu yargıya varırken aklımın bir köşesinde de Yılmaz Güney vardı. Aralarındaki fark şudur: Yılmaz Güney kıyıdaki insanların duyarlılıklarını politik bilinç düzeyine taşımış, bu duyarlılıkların politik bilinçle birleşebileceklerini ve böylesi bir birleşmenin özünde yıkıcı bir kimya olduğunu vurgulamıştır. Erkin Koray'a gelince... Hiçbir zaman politik bilinç taşımadığı için lümpenliğin dar ufkunu aşamamış, müziğinde de lümpenliği romantize ederek yazgıcı bir tavırla adeta **"lümpensin, lümpen kal"** demiştir. Bu politik bilinç yoksunluğunun acınası sonucunu biliyoruz. **Barış Manço**'ya Kadıköy belediye başkanlığına adaylık teklifi götüren **DYP**'nin kapısını çalarak "Beni de içeri alın." diye yalvarması politik bilinçsizliğin dolaysız sonucudur. Zavallı "Erkin baba"... O kapının neden açılmadığını bugün dahi anlayabilmiş değil. Siyaseten öylesine naif.

Yılmaz Güney'in lümpen ya da alt proleterya denilen bu insanlara yaklaşımı ile 1960'larda Yeni Sol'un modern kapitalist toplumdaki devrimci güçlere bakışı arasında bir yakınlık yok mudur?

Anımsayacaksınız, **Herbert Marcuse** başta olmak üzere **Yeni Sol**'un bütün düşünürleri işçi sınıfının devrimci gücünü tüketmiş ve kapitalist sisteme eklemlenmiş olduğu görüşünde birleşiyorlardı. Onlara göre ancak toplumun kıyısında yaşayanlar, göçmenler, siyahlar, öğrenciler ve orta sınıf değerlerine sırt çeviren entelektüeller radikal dönüşümlere öncülük edebilirlerdi. İşte bu nedenle, uçurum insanlarını, zavallıları "devrimci proleterya"dan daha öne çıkaran Yılmaz Güney sinemasının Yeni Sol'a, Herbert Marcuse, **Franz Fanon**'a yakın olduğunu söylüyorum.

Yılmaz Güney, 1970'lerde batıda ilgi görmüş birçok üçüncü dünyalı yönetmen arasında da çok farklı ve ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Üçüncü dünya sinemasının pek çok temsilcisi o yıllarda Batılı seyirciye ülkelerini egzotik bir seyir, egzotik bir tat olarak sunmuşlardı. Onların filmlerinin bu gerçek yüzü aradan ancak yıllar geçtikten sonra yeniden izlendiğinde fark edilebildi. Örneğin, bazı Afrikalı sinemacıların devrimci filmler yapan üçüncü dünyalı yönetmenler değil, birer "Tom Amca" oldukları anlaşıldı.

Yılmaz Güney'inkiler Batılı seyircinin turist gözüyle izleyebileceği, egzotik bir

tat bularak keyif alacağı filmler değildi. Tam aksine, rahatsız eden, seyirciyi suçlayan filmlerdi onlar. Üçüncü dünya sinemasının en ödünsüz, en militan, en eleştirel örnekleri. Bu filmlerde alt proleterlerin öne çıkarılmış olması saydığım bütün bu olumlu yönleri kesinlikle zedelemez. Bu açıdan Yılmaz Güney ile Filipin toplumunun kıyısındaki insanların hayatlarını sinemaya taşımış olan **Lino Brocka** arasında da büyük bir yakınlık vardır. Başka yakınlıklar da bulunabilir elbette...

Yılmaz Güney sinemasıyla ilgili en yerinde saptamalardan biri, bir sinema yazarından değil de, bir müzisyenden gelmişti. **Robert Wyatt** birkaç yıl önce kendisiyle yaptığımız söyleşide şöyle demişti: "Bir yönetmen vardı. Sanıyorum Kürt kökenliydi, Türkiye'de filmler yapıyordu. Yılmaz Güney... Filmlerinden birini anımsıyorum. **"Yol"**. Harika bir film olduğunu düşünüyorum. Yunanlı yönetmen **Angelepoulos**'un filmleri gibi, kökleri mitolojide bulunan, çok kuvvetli mesajlar taşıyan bir filmdi" (Roll, sy. 14. Aralık 1997).

Gerçekten, **Angelopoulos**'un (**Yeniden Yaratmak**, **1936 Yılı Günleri**, **Avcılar** gibi) Yunanistan'ın yakın tarihine eğilen erken dönem filmlerinden başlayarak iki yönetmen arasında çarpıcı benzerlikler bulmak mümkün. Güçlü dramatik yapı, lirik anlatım, kolaycılığa kaçmama, ödünsüz davranma, yakın plan kullanmaktan kaçınma, tablolara benzeyen uzun sekanslara ağırlık verme sinemalarındaki başlıca ortaklıklar. Yılmaz Güney eğer ömrü yetseydi, eğer sinema serüvenini sürdürebilseydi Angelopoulos'un son dönem yapıtlarıyla kıyaslanacak filmler de yapacaktı. Yoğun trajik öğeler taşıyan, epik bir boyuta yönelmiş olan sineması böylesi bir gelişmenin ipuçlarını taşıyor.

1980'lerde Türkiye'de, kıyıdaki kültürün yer değiştirmesine, merkeze doğru dalga dalga yayılmasına tanıklık ettik. İlginç olan şuydu: Lümpen kültür toplumda kabul görür ve hatta itibar kazanırken o kültürün gerçek sahipleri giderek daha fazla aşağılandılar. Onları aşağılamada yerleşik dil yetersiz kaldı. **"Zonta"** ve **"maganda"** sözcükleri dolaşıma girdi. Kültürleri merkeze çekilen, nötrleştirilen o insanlar şehrin kıyılarından dışarı sürülmek istendiler, şehrin kapılarının onlara kapatılması düşünüldü. (Kimbilir kaç büyük şehir belediye başkanı onların yığınlar halinde şehirlere gelmelerini önlemek için vize uygulamasına geçilmesini önerdi.)

Kıyıdan merkeze taşınan ve orada en iğrenç biçimiyle bir popülizmle kaynaşan bu kültür elbette sahiciliğini yitirdi. Sahicilikten sahteliğe, içtenlikten ikiyüzlülüğe geçişte melodram ağdalığının yerini pek sevimsiz ve pek seviyesiz stand-up komedyenlerinin o tiksinti verici sululukları aldı.

Şehir coğrafyasındaki kayma ve sınıf tabanındaki değişme doğrultusunda bu kültürü yeniden tanımlamak, yeniden adlandırmak gerekiyor. Şehirli olamamış, **"eşik bilinçli"** insanların kültürü değil bu artık. Lümpen kültür varoşlarda yaşamıyor artık. Şehrin merkezine taşındı. Adresi değişti, adı da değişmeli. Bayağılığın kültüründen söz edilmeli şimdi. Bayağılığın kültürü şehre ve hayata egemen oldu. Lümpen kültür Gülhane Parkı konserlerinde can çekişiyor. Oysa, bayağılığın kültürü Rumelihisarı'nda zaferini büyük bir coşkuyla kutluyor.

Bayağılık kültürünün başlıca özellikleri mediokrasiyi yüceltmesi, uyuşumculuğu vaaz etmesi. İtaatsize büyük öfke duyması, onu lanetlemesi. Iğrenç bir popülizm temelinde yığınları itaatsizi taşlayarak öldürmeye, linç etmeye kışkırtması.

Bayağılık kültürünün yayılmasında ve yerleşmesinde özel televizyon kanalları büyük rol oynadılar. Yazılı basın da bu sürece uyum sağladı. Bayağılık kültürünün taşıyıcısı olabilmek için kendini yeni koşullara uyarladı. **Televole**'lerden aşağı kalmamak için, Batı'nın ancak sansasyoncu-popülist tabloid'lerinde **"üçüncü sayfa güzeli"** olabilecek **"bimbo"**ları köşe yazarı yaptı. Televizyonlardaki çığırtkan habercilik anlayışıyla yarışabilmek için, **"bir insan olarak teröristin de hakları vardır. Sağ ele geçirilmesi mümkün iken öldürülmüş olması bu hakların ihlal edildiği anlamına gelir" diyen İnsan Hakları Derneği ikinci başkanına sekiz sütuna "Manyağa bak!" manşeti atarak karşılık verdi.**

Bayağılık kültürünün sözcüsü ve taşıyıcısı bu gazetelerde bir köşe yazarı tipi var. Entellektüel boyutu hiç olmayan ya da ancak **Frederick Forsty**'ı has bir yazar zannedecek kadar olan (üstelik, onun yeni kitabını internetten sipariş ettiğini okuruna duyuracak kadar da görgüsüz olan), bıçkın, küfürbaz bir köşe yazarı bu. Bayağılık kültürünün bayrağını taşıyan, bu kültür içinde yıldızı parlamış bir tip. Yılmaz Güney'i lümpenlikle suçlayan da bu yazar tipi işte.

Bayağılaşma sürecinde doğmuş bir köşe yazarı tipi daha var. Aktöresizlik, yapaylık ve ikiyüzlülük üzerine kurulu bayağılık kültürünün baş düşman ilan ettiği itaatsize karşı öne sürdüğü "uçuk" köşe yazarı. Aslında, hiç itiraz etmeyen, eleştirmeyi göze alamayan bir eyyamcı o. Hayatını normlara göre yaşayan, son derece normal bir insan. Ama hiç de öyle değilmiş gibi yapıyor. Yaşamayı göze alamayacağı şeyleri yaşamış gibi yazıyor. **PJ O'Rourke**'a öykünüyor, fakat onun gerçekten yaptığı birçok şeyi yapmaya asla cüret edemiyor. Çünkü, o bir eyyamcı. Çok da yağcı, köşesini genel yayın yönetmenine yağ çekmede sık sık kullanıyor. İtaatsiz Yılmaz Güney'i lümpenlikle suçlayanlardan biri de bu "uçuk" köşe yazarı.

Uçurum kıyısındaki insanlar açısından hayat gelecekte daha da zorlaşacak. Bugün olup bitenler yarın nelerin olacağına dair kuvvetli ipuçları veriyor. Yaşamak çok çetin bir uğraş olacak o insanlar için. Barınaklarından, sığındıkları kovuklardan çıkarılacaklar. Şehirden kovulacaklar. Kuduza çare olarak sokak köpeklerinin imhasını isteyenler aynı çözüm önerisini sokak çocuklarından kurtulmak için de tekrarlayacaklar. "Brezilya'yı yeniden keşfe gerek yok. Orada ne yapılıyorsa burada da aynısı yapılsın" bile diyecekler. Öylesine pervasız, korunmasız ve güvencesiz insanlara karşı öylesine acımasızlar. Hani şu, Yılmaz Güney'in sefil hayatlarının içinden doğrulup ayağa kalkmalarını, ayakta kalabilmek için de direnmekten başka çıkar yollarının bulunmadığını söylediği insanlara karşı. Bayağılık kültürünün yarattığı kalemşörlerin Yılmaz Güney'e saldırmalarının nedeni açık değil mi?

Bilirsiniz, burası uslu bir coğrafyadır. Otorite karşısında boynu bükük, "devletine saygılı" insanlar ezici bir çoğunluk oluştururlar burada. Uyuşumculuğun, yalakalığın egemen olduğu bu coğrafyada Yılmaz Güney bir istisnadır. Eğer yaşasaydı da el öpmeyecek, devletten özür dilemeyecekti. Fethullah Hoca'nın iftar sofrasına da oturmayacaktı. Onun sponsorluğuyla filmler de yapmayacaktı. Emin olabilirsiniz. O gerçek bir itaatsızdı. (İtaatsızlığın bir insanın sahip olabileceği en büyük erdem olduğunu sizlere anımsatmama gerek varmı?).

Onu has bir sinemacı olduğu için severim.

Has bir sinemacı ve bir itaatsız olduğu için onu iki kez severim.

Ukde ve Heves

hayatım, bir güle bakıştaki sırsın sen
kim ikrar eder gözbebeğindeki foyayı
kaç vartadan geçtin, bu kaçıncı badiren
hiçbiri hatırlamak istemiyor bu haytayı

çığrında hışım var da! sus'sun sen hayatım
sıyrığımda kar lekesi, kan sesi hışırtımda
namluyla tetik arasında sızlayan aklım
çekirdekde heves, ukdesin kovanda

hayatım gez'sen, gözüm kalmaz arkada
yeter ki yaramda ahın, canımda ahdın olsun
minnet etsem ağrına gider; bühtan, ayıp bana
kefendeki, arzuysa; tendeki ağusun

itiraf et hayatım, üvey de olsak ikiziz
birimiz cazip de, anlamadım hangimiz meczup
yutkunmam ağlatır seni, ama sevincin galiz
hicranı farfara ömrüm, kim her aşkta mahcup

hayatım, kırkı çıkanım, kırk odada esir mecalimsin
kırk zamanın kırkında boğulmuş siftah
cürmümsün, iflahım, kadrim, katlimsin
ne hesabımda bir açık kalmış sana, ne bir iştah:

belki
haz ve azap
yine
sır ve sus'
ama
ukde ve heves

Akif Kurtuluş

sonuç müspet

daha tekniğini çözmeden
anlamına kafa yoruyoruz
hayatın

üvey kadınlar ve
fazla erkekler yüzünden
gördüm tarih tekerrür

düşecek bir
ıssız ada da kalmadı

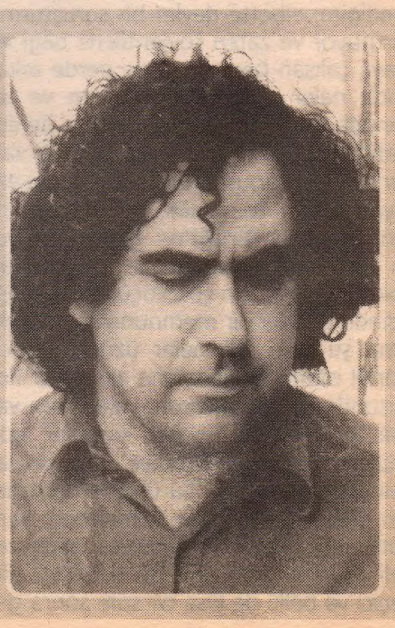

met üst

Ünlü yazar Orhan Pamuk, Şubat ayının son günlerinde Diyarbakır'da okurlarıyla buluştu. Yaklaşık iki bin kişinin izlediği söyleşi öncesinde Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanının gözaltına alınması şehirde bir gerginliğe yol açarken, söyleşi öncesi bazı okurlar güvenlik görevlileri tarafından tartaklandı. Pamuk, iki gün boyunca adım adım Diyarbakır'ı gezdi. Sabahları Diyarbakır'ın izbe kebapçılarında acılı ciğerle kahvaltı yaptı, korsan kitaplarını satan satıcılarla konuştu, şehrin gerginliğini gözledi. Arkadaşımız Kemal Varol, Orhan Pamuk ile Diyarbakır izlenimleri ve diğer konularla ilgili olarak bir söyleşi yaptı.

Orhan Pamuk: Diyarbakır'ın Adı Gri

KEMAL VAROL

- "Diyarbakır'a benim ikinci gelişim. İlk olarak 1991 yılında, Körfez Krizi sırasında Saddam Hüseyin'in zulmünden kaçan Kuzey Iraklı Kürtlerle ilgili olarak, Cumhuriyet Gazetesi adına, ilk gazetecilik deneyimim olan bir gezi yapmıştım. Bu defa, **Avesta Kitabevi**'nin konuğu olarak iki günlüğüne Diyarbakır'ı görme ve buradaki okurlarımla buluşma fırsatını buldum. Bu sefer, ani bir kararla değil, buradaki kitabevinden arkadaşlarım, buradaki dostlarım Diyarbakır'a gelmemi, barış ya da İmralı süreci denen olayların sonucu bölgede bir tür sükunet yaşandığını, insanların daha çok kültürle ilgilendiğini, kültüre yönelik bir bir heyecan olduğunu söylediler. Ben de, bu sükunet ortamına kendi adıma bir katkı sunabilmek ve Diyarbakır'ı bu sefer daha iyi görmek imkanını elde etmek için sevinerek buraya geldim."

- "Diyarbakır denen gemide hayatın nasıl geçtiğini görmek için elverişli iki günüm oldu. Ama söyleşimin olduğu, yani gelişimin ikinci günü Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Av. Feridun Çelik gözaltına alındı. Bir soruşturma sürüyor. Ben de herkes gibi olup bitenleri basından izliyorum. Olup bitenlere canımın çok sıkıldığını söylemek istiyorum. Ama bunlar yeterli değil. Asıl söylemek istediğim; elbette devlet bir soruşturma yürütüyor ve zaten söylentilerle bilgi almaya çalışan ben, olayların perde arkasında neler olduğunu bilemem ve bu konuda bir yargı veremem. Ama benim bildiğim, rahatsız olduğum bir şey var: Türkiye'nin doğusu batısı, Türkiye'de yaşayan bütün cemaatler, her türden insan, **Avrupa Birliği'**ne giriyoruz diye, en son Helsinki'de alınan kararlardan dolayı, Türkiye'nin çok küçük bir azınlığı dışında, büyük bir memnuniyet duyduk. Ama şu son gelişmeler üzüntü verici. Gönül isterdi ki, gözaltına alınmalar konusunda karar verilirken; yalnız kısa vadeli emniyet ve siyasal sorunlar göz önünde tutulmayıp Türkiye'nin uzun vadeli büyük çıkarları, bu ülkede her cinsten, her milletten, her cemaatten, yani bütün bir ülkenin nüfusunun uzun vadeli çıkarları göz önünde tutulsun. Bu geçici ve belki de kısa bir süre sonra geçerliliği kalmayacak siyasi veya polisiyeyle ilgili sebeplerden Türkiye'nin belediye başkanlarının gözaltına alınmasını, Türkiye'nin yüksek çıkarları açısından son derece sakıncalı buluyorum. Eğer AB'ye girmek istiyorsak, suç işleyen insanlar yargı önüne çıkarılmasın demiyorum, ama bu tür kararlar verirken, siyasi kararlar aldığımızı, bu ülkedeki insanların geleceği hakkında kararlar aldığımızın da bilinmesini, bu kararların kısa vadeli siyasi küçük zaferler elde etmek üzere alınmış olduğunu ve herkese zararının dokunduğunu da düşünmeliyiz."

- "Milliyetçilik, herkesin neresinden tutacağını bilemediği, bir tür günah olarak gördüğü bir şey. 1970'ten beri, belki de daha yakın zamana kadar, benim saygı duyduğum, kitaplarını okuduğum, değer verdiğim, Türkiye'deki eleştirel düşünceler, solcular, radikal düşünenler milliyetçilik konusunda aynı şeyi söylediler. Kaba olarak hep işittiğim, çoğunlukla ve özellikle eskiden hak verdiğim, milliyetçiliğin kötü bir şey olduğuydu. Milliyetçiliğin solculukla ya da eşitlikçi, radikal düşünceyle, kimi zaman demokrasiyle bağdaşmayan bir şey olduğuydu ve ben de bu görüşlere yirmili yaşlarımda katılırdım. Şimdi ise düşüncelerim biraz daha değişti. Milliyetçiliğin tamamen kötü bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bazı bakımlardan, kendimi de bir milliyetçi, Türk olduğuma göre, bir Türk milliyetçisi olarak görüyorum ya da kimi zaman ona göre davranıyorum. Ama tahmin edeceğiniz gibi, kendimi tarif etmek için elbette bir Türk milliyetçisiyim demezdim. Ama bazı konularda bir Türk milliyetçisinin gösterdiği tepkileri gösteriyorum. Mesela, Türkçe'nin yabancı kelimelerle, sözcüklerle yozlaştırılmasına karşıyım. Ben bir Türk yazarıyım, kitaplarımı Türkçe diliyle yazıyorum, yazdıklarımın kuşaklar boyu okunmasını, kalıcı olmasını istiyorum. Belki bunlar fazla hırslı istekler ama öyle inanıyorum ve bunların da haklı istekler olduğunu düşünüyorum. Bu konuda kamuoyu karşısında yoğun tepki gösterdim. Hatta bunu o kadar çok belirttim ki, bazı yakın dostlarımdan bunun aslında biraz milliyetçi bir tepki olduğu yönünde eleştiriler aldım. Bu da bana, illa ki milliyetçiliğin her türlüsünün kötü olmadığını, demek milliyetçilikler arasında da bazı ayrımlar yapılması gerektiğini öğretti."

- "Türk olmak... Pek çok ülkede kitaplarım okunuyor. Ama oralarda çok tanınan, çok ünlü bir yazar değilim. Oralarda, tırnak içinde söyleyeyim, bir Türk yazarıyım. Bundan da şunu kastediyorum: Oralarda, beni Türkiye'nin dertleriyle ilgili hikayeler anlatan, romanlar yazan biri olarak görüyorlar ve o ülkenin okurları beni okurlarken yalnızca Orhan Pamuk adlı bir yazarı okuduklarını düşünmüyorlar. Orhan Pamuk adlı bir Türk yazarını okuduklarını da düşünüyorlar. Aynı hislere bizler de sahibizdir. Mesela **Marquez**'i okurken, yalnızca Marquez'i okuduğumuzu düşünmeyiz, Marquez adlı Kolombiyalı ya da Latin Amerikalı'nın kitaplarını okuduğumuzu ve aynı zamanda Kolombiya hakkında bilgi edindiğimizi de düşünürüz. Ben romancı olduğum için bazı sorunlar daha kolay ortaya çıkar. Romanlar yalnızca yazarlarının bireysel dünyalarını ortaya çıkaran hikayeler değil, yazarlarının içinde yaşadıkları ülkeleri de yansıtan aynalardır. Böyle oldukları için de, o içinde hikayesini anlattığınız insanların, kültürün, kimliğin sorunları yazarların kafasını kurcalamaya başlar."

"Türkiye hakkında bir roman yazarken acaba Türkiye'nin sorunlarını fazla abarttım mı, ya da Türkiye'yi fazla Türkiye gibi mi gösterdim, diye düşünmeye başlıyorum. Acaba Türkiye'nin sorunlarını anlatırken, kimliğini irdelerken romancılığımı, roman sanatının kendiliğinden gelen hikayeciliğimi unuttum mu diye düşünmeye başlıyorum. Yavaş yavaş kimlik sorunları, Türk olmak veya başkaları sizi Türk diye görmeye başlar ve siz yavaş yavaş Türk olursunuz. Başkaları sizi Kürt diye görmeye başlar ve siz belki kendi olduğunuzdan ya da bu konulara fazla kafanızı taktığınızdan Kürt olmaya başlarsınız. Romancılıkta, edebiyatta milliyetçilik sorunları her zaman problemlidir, mutlu sorunlar değildirler ve bunlar içinizi kurcalamaya başlar. Kendi tarihinizden bir problemle ilgili bir şey yazmaya başlarsınız, derken tarihiniz problemli bir şey olmaya başlar ve her zaman milliyetçilik sorunları hem vazgeçemediğiniz şeyler haline gelir, hem de sorun haline gelir. İnsan bir kere başkalarının kendisi hakkında ne düşündüğünü merak etmeye başladı mı, insan bir kere kendi kimliği, kendi kimliğinin farklı olduğu, başkalarının kendisinin farklı olması hakkında ne düşündüğüne kafasını taktı mı, son derece problemli, içinden çıkılmayan meselelerin içine girmeye başlar."

- "Kürtçe.. Tabii ki, ben kendi dilim Türkçe'nin nasıl korunmasını istiyorsam, dilim konusunda hassassam, Türkiye'de yaşayan Kürtlerin de kendi dillerini, Kürtçeyi istedikleri gibi, istedikleri yerde kullanabilmeleri, bu konudaki özgürlükler konusunda herhangi bir sıkıntı olmaması gerektiğini düşünüyorum. Türkiye'deki Kürtler kendi dillerini, kendi kültürlerini, kendi kimlikleriyle ilgili kalben inandıkları tasarımlarını, heyecanlarını kullanabilmelidirler. Ben de kendi çapımda, ne yazık ki siyasi bir sorun haline gelmiş bu konuda, kendi tavrımı alabileceğim kadar aldım."

"Diyarbakır'da konuşmak... Yazarken çok daha rahatım tabii. Çünkü konuşurken söylediğinizi silip atamazsınız. Yazarken silersiniz, düzeltirsiniz. Ama konuşmanın böyle bir imkanı yok ve bu yüzden konuşma büyük bir tehlikeyi barındırıyor içinde. Hele Türkiye'de, Diyarbakır'da konuşmanın korkunç bir tehlikesi var. Diyarbakır'da söyleşi yapmadan evvel, bana, insanların İstanbul'da bir şeyler söyleyebileceğini ama Diyarbakır'da söylenirse devletin size özel bir "ilgi" göstereceğini defalarca söylediler."

- "Diyarbakır'da çeşitli eski nesnelerle karşılaştığımı **Öteki Renkler**'de yazmıştım. Bu gelişimde de, özellikle Diyarbakır'ın **Bağlar** semtinde pek çok ilginç tuhafiyeci gördüm. Orada gördüğüm yünler, küçük oyuncaklar, tespihler, kalemler, anahtarlıklar, yemeniler ve benzeri şeyler bana hep bir şeyler hatırlatıyor. Belki de kültürleri, çevreleri, tarihi anlamanın en iyi yolu onlardan kopmuş gelmiş bir parça eşyaya bakıp onlar hakkında bir

Aksamsefasi

şeyler söyleyebilme, o eşyalardan bir sonuç çıkarmaktır diye düşünüyorum."

- "Diyarbakır'da kendimi birazcık 1970 ile 80 arasındaki yoğun politik ortama geri dönmüş gibi hissettim. Yani bir nostaljik yanı vardı ama benim hiç geri dönmek istemediğim bir ortamdır o. Acı çeken, baskı altında olan insanlar var, sen de kitabı okunduğun için ya da burda biraz İstanbul'dan gelen meşhur yazar olduğun için manevi bir baskı altındasın. Çünkü doğruyu söylemek, bir şey yapmak istiyorsun, zaten senden de böyle bir talep var. 70'lerde ben meşhur bir yazar olmadığım için bunun kenarından biraz sıyırtmıştım. Bana gelen baskı, olsa olsa, genç arkadaşlarımdan niçin siyasetle ilgilenmiyorsun?" yolundaydı. Burada ise daha fazla bir baskı altında hissettim kendimi ve son derece huzursuz oldum. Söyleşimden önce gözaltına alınan belediye başkanının boş odasında bir süre dinlendim. Belediyenin tiyatro salonunda düzenlenen söyleşiye gelmek isteyen bazı okurlarımın hırpalandığını duydum. Bütün bunlar benim için büyük bir gerilimdi. İnsanların, son bir-iki gün içerisinde yaşananlardan dolayı bir-iki söz söylememi ısrarla beklediklerini hissettim. Çünkü baskı altındalar ve bunun söylenmesini benden bekliyorlardı. Bu baskıyı 1970'lerin İstanbul'unda da yaşardım."

- "Diyarbakır'ın rengi gri ve kahverengi. Diyarbakır'a bakarken biraz kurşuni olduğunu gördüm. Ayrıca yeni yapılan mimari şehrin eski güzel dokusunu bozmuş. Çok baskı dili var. Şehrin renkleri iyice öldürülmüş, sindirilmiş, insanlar seslerini çıkaramıyorlar burada. Ben de, seslerimizi çıkaramıyoruz, deyince hemen alkışlıyorlar. Tam 70'lerdeki siyasi toplantılarda olduğu gibi, bir alkış geliyor, bir şey söylüyorsunuz bir alkış daha geliyor. Ben o toplantılara gidip o alkışı getiren heriflerden nefret ederdim. O alkışa oynayan adamlardan nefret ederdim. Toplantıların bir tür ayin haline gelmesinden hoşlanmıyorum."

- "Diyarbakır'da insanlar bana sürekli gülümsediler. Burada, insanlardan bana karşı bir sevgi vardı. Otel lokantasında ya da bir çayhanede otururken, bir yerde beklerken ya da tek başıma sokaklarda gezerken insanlar bana çok saygıyla davrandılar. Bu beni mutlu etti. İnsanların sevgilerinin tek bir nedeni olduğunu biliyordum. Çünkü Kürt sorunu karşısında birazcık bir siyasal tutum aldım. Türk olduğum halde bunu yaptım ve bunu yaptığımı da buradaki insanlar gördü. Bakışlarıyla, gülümseyişleriyle; asansörde, lokantada, çarşıda biri bir şey diyor, belki bir şey demiyor yalnızca bakışıyla bir selam çakıyor ya da "Günaydın Orhan Bey!" diyor, ama bunu başka türlü diyor. Bir tür saygıyla. Bu benim hoşuma gitti."

Orhan Pamuk Diyarbakır'da iki gün boyunca herkes tarafından adeta "Noel Baba" gibi karşılandı. Kimi el sıkıştı, kimi hatıra fotoğrafı çektirdi. Kimi ayaküstü muhabbet etti. Son gece salaş, yüksek tavanlı bir lokantaya gidildi. Orhan Pamuk'a insanların her yerdeki gün boyu süren ilgisi burada da devam etti. Lokanta sahibi tarafından çeşitli ikramlar yapıldı, hatıra fotoğrafları çekildi. Ve tam kalkılıp uçağa yetişileceği sırada çok ilginç bir olay oldu. Pamuk, ayağa kalkınca tek tek herkes kalktı ve birden tüm lokantadakiler Pamuk'u alkışlamaya başladılar. Bu müthiş durum karşısında Pamuk'un gözlerinin dolduğu ve titreyen dudaklarıyla yanındakilere ***'Ben hayatım boyunca böyle bir şey yaşamadım'*** *dediği duyuldu.*

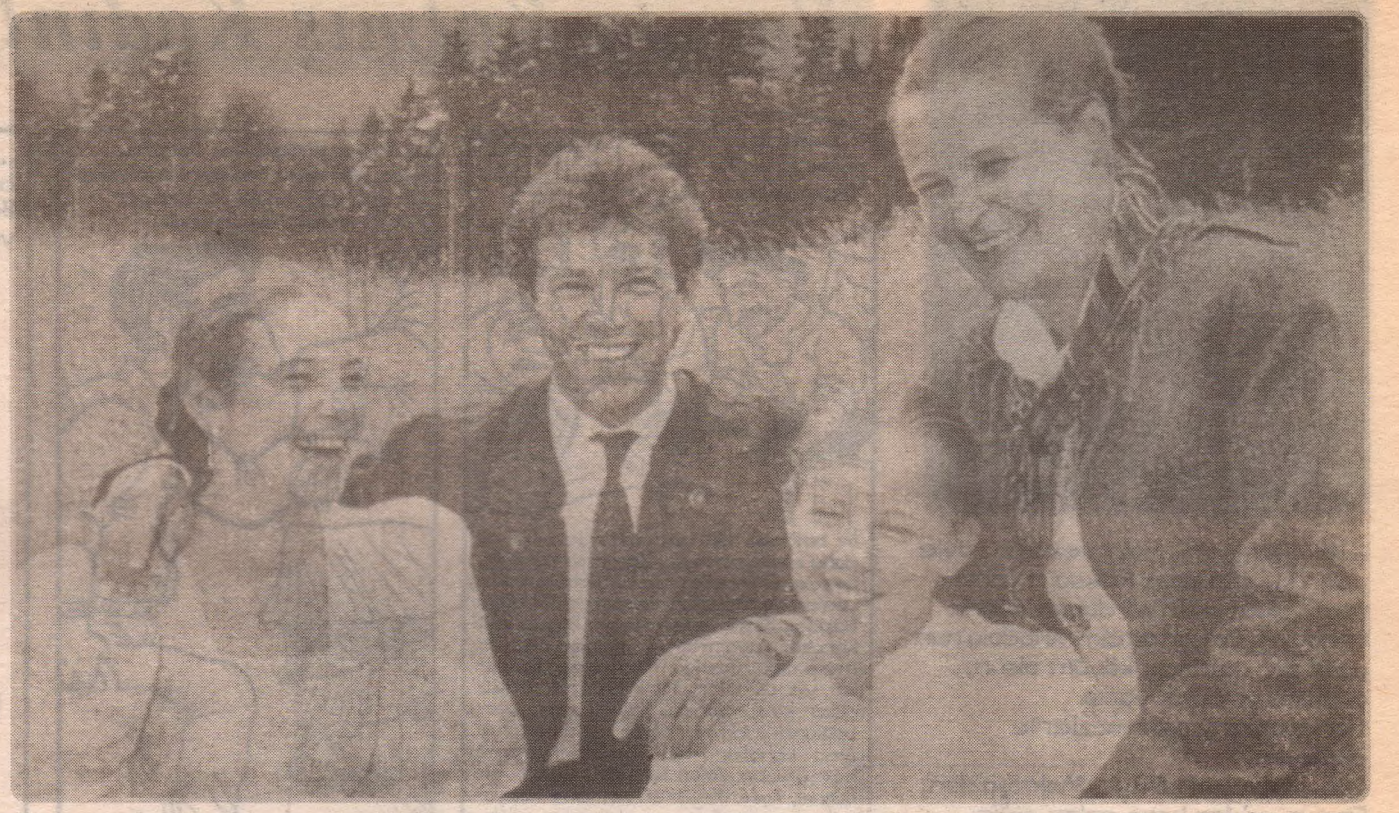

Avrupa'nın Göbeğinde Faşizmin Nal Sesleri

OKTAY TAFTALI

Günlerden beri Avusturya ve Alman gazetelerini masanın üzerine yaymışım, kafayı da iki elimin arasına almış kara kara düşünüyorum. Bu dünyada iltica edilecek bir ülke daha eksildi, haydi bakalım.

Şişirile şişirile, göklere çıkartılan "küreselleşme" sahtekârlığı, Avrupa'nın göbeğinde, kanlı, irinli, sümüksü sıvıyla bezeli tarihinin yırtık rahminden, yamru yumru bir yaratık fırlattı ortaya. **Jörg Haider** ve faşist "Özgürlükçüler Partisi" geçen on beş sene içinde oylarını %12'lerden, %27'lere taşıyarak demokratik yoldan iktidara ortak oldular.

Avusturya'da yabancı düşmanlığının bir numaralı hedefi haline gelen yurdum insanları da yalnız bize özgü bir keyifle Jörg Haider denen prematüre kişiye, Almanca'da "J" harfinin "Y" diye okunmasından yola çıkarak "Yörük Haydar" adını takmışlar. Şimdi Viyana'da Yozgatlılar'ın Kahvesin'de okey masasında muhabbet şu: "Baba, Yörük Haydar iktidara gelmiş duydunuz mu?" Ve kahvenin teybinde de "Yoksa keke sen mi geldin?"

Beri yandan bakıyoruz, Avusturya'da kişi başına yıllık gelir 26.000 dolar. Evet, tam yirmi altı bin dolar, enflasyon yıllık %1,5 ile %2 arasında, işsizlik oranı AB ülkeleri içinde en alt düzeyde, altın ve para rezervlerinin maşallahı var, e, peki olay nedir?

Tüm bu veriler içinde yalnız dikkatimizi bir başka şey çekiyor: Avusturya'nın AB'ye katılım sürecini içeren birkaç yıl içerisinde, bu ülkede bin beşyüz dolayında orta ve küçük ölçekli işletme kapısına kilit asmış. Yani Avusturya AB'ye katılıp "küreselleşirken" bir yandan da daraldara gelmiş.

E, elbette ki bu orta ve küçük çaplı işletmelerin AB'ye ve küreselleşmeye karşı duruşları, milliyetçi bir siyasete ve de yabancı düşmanlığına yol açmış olsa gerek.

Ama tüm bunlardan öte Avusturya denen memlekette faşist partiye %27 oy veren insanları bir göz önüne getirmeye çalışıyorum. Kimdir bunlar, niçin zengin bir ülkede faşizmi tercih ederler? Bir İtalyan Gazeteci geçtiğimiz günlerde Avusturya Devlet Televizyonu'ndaki bir söyleşide; "Bu ülke Freud'un ülkesi, bu iş ancak psiko-analizle anlaşılır, Jörg Haider bu toplumun bilinç-altı faşizan duygularına hitap etmesini biliyor." gibi bir şeyler söylemiş.

Bundan üç beş yıl önce okuduğum bir Avusturya gazetesinde de yılda yirmi beşbin çocuğun bu ülkede aile içi tacize maruz kaldığı yazılıydı. Sekiz milyon nüfuslu ülkede büyük rakam. (Acaba bizde bu olay istatiklere yansıyabilse nasıl bir rakam çıkar?) Bu noktalardan olaya baktığımızda tarihte "Austro-faşizm" diye adlandırılan ve faşizmin bu ülkeye özgü biçimini tanımlayan özel bir kavramla karşılaşıyoruz. Toplumsal bilinç altında bastırılmış duygular, aile içi faşizm, güç ve şiddet tutkusunun gayri-nizami uygulamaları ve dışardan bakınca her şeyin güllük gülistanlık gibi görünmesi Austro-faşizmin başlıca özelliklerini oluşturuyor. Günümüz Avusturya Edebiyatı'nın dev yazarı **Thomas Bernhard** bu mevzuları can alıcı biçimde toplumunun yüzüne çarptığı için, yine aynı Yörük Haydar tarafından, bundan birkaç yıl önce "yemek yediği kabı pisleten adam" olarak suçlanmıştı. Toprağı bol olsun Thomas Bernhard da ölürken eserlerinin Avusturya'da yayınlanmasını yasaklayan bir vasiyetname bırakarak Austro-faşizm'den intikamını almıştı.

Şimdi geriye doğru anımsamaya çalışıyorum: Neydi Faşizm? Yirmi beş sene önce Dimitrov'dan öğrendiğimiz kadarıyla: "Faşizm, burjuvazinin en gerici, en bağnaz, en şoven kesiminin açık terörcü diktatörlüğü"ydü. Ancak Avusturya'nın güncel durumu, tam bu tanıma uymuyor diye düşünürken aklıma bir başka faşizm tanımı geliyor: Ne diyordu Troçki abi? "Faşizm tüm mülk sahibi sınıfların ideolojisidir." Yani adamın bir koyunu üç de keçisi varsa her an faşizme oy verebilir.

Kablodan bir Alman televizyonuna bakıyorum: Viyana'da Jörg Haider'e oyunu veren bir taksi şöförüyle söyleşi yapıyorlar. Karısıyla birlikte yetmiş metrekare şahane konforlu bir sosyal konutta ucuza oturuyor, yemek yiyorlar, sofrada domuz kızartma, patates tava, biralar... Ev dayalı döşeli, köşede kocaman akvaryum vs. kapıda araba... Herif kendisini birinci sınıf burjuva zannedip sahip olduğu bu tırto şeyleri yabancılar dolayısıyla yitirmekten korktuğunu söyleyip, verip veriştiriyor. Ve böylece de faşizm %12'lerden %27'lere tırmanıyor.

Şimdi tırmanıyor dedim ya, birden aklıma geldi, geçmişte Türkiye'de faşizmi tosun partisiyle özdeş gören bazı sazanlar faşizmin tırmandığını söylüyorlardı. Ama faşizmin Türkiye'de tırmanması çok komik oldu. Bir gecede küt diye 12 Eylül darbesi. Nasıl bir tırmanmaysa öyle, tersinden yukarıdan aşağı doğru, tepeden tepeden.

İşte birinci, ikinci dünyaya ait metropol bir ülke olan Avusturya ile, bu metropollere bağımlı geri ülkelerde faşizmin iktidara gelmesinin farkı buymuş demek ki. Adam orada aşağıdan yukarı adım adım oy alarak, Hıristiyan Demokratlarla iş birliği yaparak, mülk sahibi bütün toplum katmanlarının desteğini sağlayarak devleti ele geçirmeye çalışıyor. Ayrıca daha ele geçirmesi, uzun da bir süreç alacağa benziyor. (Umarız arada başka gelişmeler olur.) Çünkü yine Avusturya Devlet Televizyonu'nda bu faşist partinin grup başkan vekiliyle geçenlerde bir söyleşi yapan spiker, devlet memuru olmasına karşın sorduğu sorularla ve karşı çıkışıyla faşist milletvekilini tokat içinde bırakmış. Düşünebiliyor musunuz? İktidar partisine TRT spikeri aynı muameleyi çekse n'olur, nasıl olur?

Bu arada Avusturya'da da iki yüzbin dolayında yurdum insanı yaşıyor ama Ankara'dan tık yok. Ecevit sadece bir mektup yazmış, hepsi o. Bütün dünya Avusturya'ya yaptırımlar uygulayıp ambargolar vs. koyarken, sen iki yüzbin vatan evladını potansiyel kurban olarak Yörük Haydar'ın ellerine bırak. Var mı bu işte de bir bit yeniği acaba? Neyse.

Aslında dönüp dolaşıp burjuva demokrasisi denen şeyin zengin ülkelerde bile nasıl tırt bir mevzu olduğuna geliyoruz.

Yani şimdi Avusturya'da orta sınıfların başını çektiği korumacı ve dışa kapalı eğilim, diğer AB ülkelerinde de güç kazanırsa ne olacak? AB bir yandan toparlamaya birleşmeye çalışırken, bir yandan da dağılırsa, aynı şey tüm "küreselleşme" geyiği için de geçerli olursa, dünya bir yandan iç içe geçip bütünleşirken, bir yandan da yerel sınırlara çekilmiş oligarşiler, yerel merkezi yönetimler güçlenmeye başlarsa nasıl olacak bu işler? Dünya burjuvazisinin kendi demokrasisini yalanladığı bir sürece gireceğiz galiba, ama dur bakalım?

otaftali@hotmail.com

Akşamsefası

Yarıda Kalmış Kadınlar

MERAL ONAT

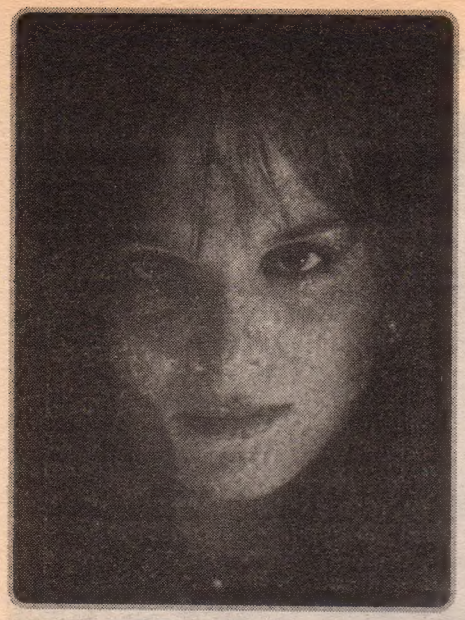

...Üsküdarlıyım.. memleketim öyle yakın ki, gitmeye kalksam yarım saat, bilemedin 45 dakika sonra ordayım. Çok isterdim Anadolu'nun uzak bir yerinde köyüm olsun, oralara yolculuk yapıp tereyağları, pekmezlerle döneyim.
Çocukken mahalleye Malatya'dan, Erzurum'dan kamyonlar gelir, oralardan gönderilen türlü türlü erzak sahiplerine dağıtılırdı..

İki haftada bir yeryüzünden bir dil daha eksiliyormuş... Zamanla Kürtçe, Lazca, Ermenice ile birlikte o kamyonlar da mahallemizden yok olmaya başladı. Binbir çeşit renk, kayısı, dut kurusu, kavurma ve esmer un gelmez oldu. Geriye melezleşmiş kızlar ve oğlanlar, kırılmış, kırık dökük diller kaldı.. Kablolu televizyon yayını bağlandığında ne heyecanlanmıştım. Ama kanallara baktığımda karşıma her ülkede Yalan Rüzgarı, Cesur ve Güzel, Ayşe Özgün'ün bin tane kopyası, aynı stand-up ve dekorlar çıktı.. Global karadelik bütün renkleri yavaş yavaş yutmaya başladı..

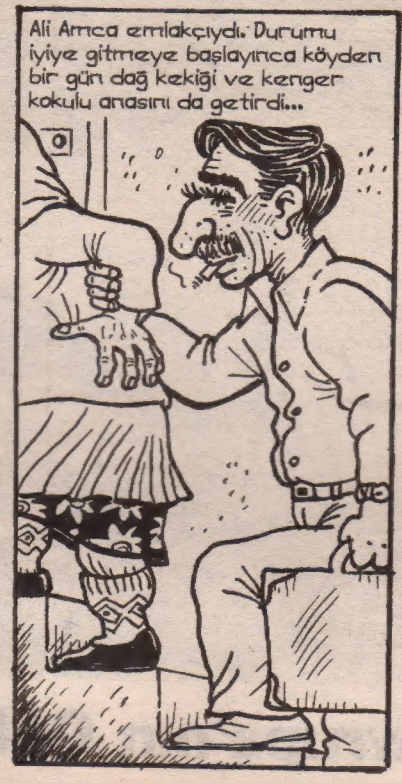

Ali Amca emlakçıydı. Durumu iyiye gitmeye başlayınca köyden bir gün dağ kekiği ve kenger kokulu anasını da getirdi...

... Adı Menekşe (Binefş)... Aslan burcu... Sokağımızın son kurmançî'si... Balaban bakışlı.. biraz da yakışlı...

... yüzünde kaç kere, kaç mevsim buğday sapları yeşermiş, sonra kurumuş. Yüzündeki tarlalarda güneşin attığı derin derin façalar... Göz pınarlarında kimbilir kaç bebe neşeyle oynamış, kimi zaman ateşlenip bir gecede akıp gitmişler... Gözlerinde artık konmayı bekleyen bir kartalın yorgunluğu ve sabırsızlığı... Oğluna öyle kızgın ki...

(*) Senin babanın dinini sitiyim!!. Beni köyüme götür, eşşeğin dölü!!!

Vahşi ormanlarda yakalanıp uzun ve zahmetli yolculuklar sonunda bir pet-shop'a yaka paça getirilmiş rengarenk papağanlar gibiydi Menekşe Bacı... Onlar gibi hırçın, hiddetli ve küfürbaz... Benzemediği bir hayvan yok gibiydi... Cafer kuşunun efendiliği... allı durnanın ulaşılmazlığı... yeniyetme bir tayın ahlaksızlığı... Süslü püslü bir rakunun pür neşesi...

Hiçbir medeniyet imkanı karşısında şaşırıp cıvıdığını, hiç kimseye yağ yaptığını görmedim... Televizyon ilk çıktığında Dr.Kimble'a bile nötr kaldı, kimsenin evine televizyon seyretmeye götüremediler. O, trafiği, arabaları teknolojiyi yok sayar ve yolun tam orta yerinde çetik örerdi...

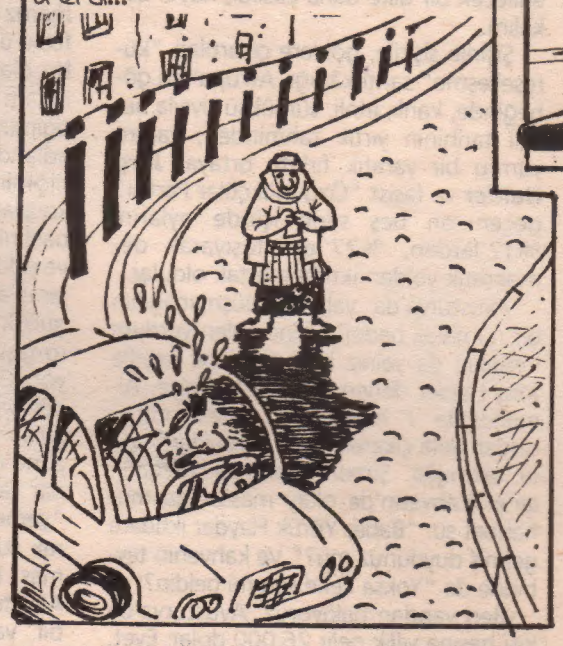

Menekşe bacı, yemez, içmez, uyumaz... Dersu Uzala'nın nevrotiği... hep gitmek istedi buralardan, her şeye bir kusur buldu...

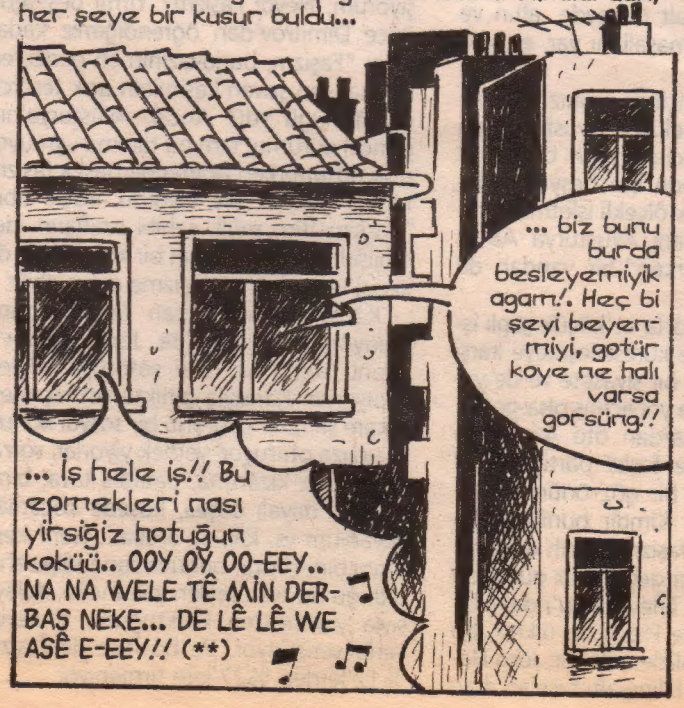

... Menekşe bacı oturmaz...
Bir gün Kumburgaz'a denize götürdüler... Giderken Titanik'teki kız gibiydi. Varana kadar hep ayakta gitmiş, öyle çorap öre öre...

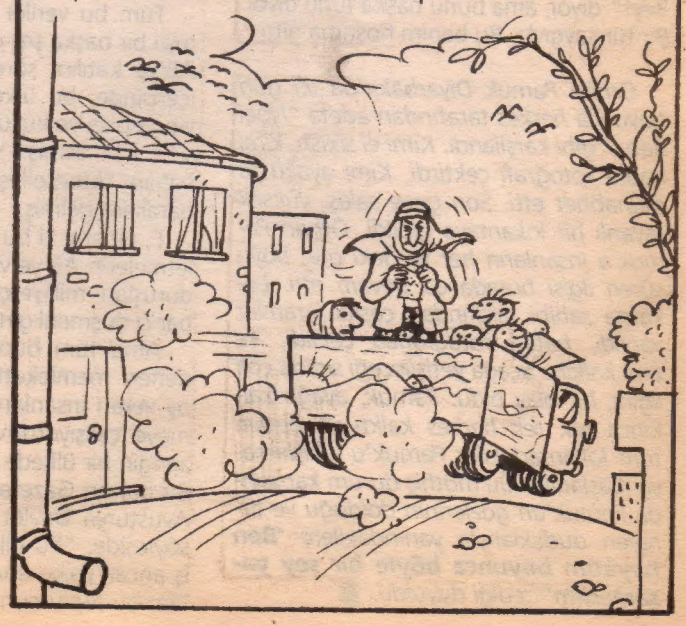

Akşamsefası

Yavaş yavaş ortama alışmaya başladı Cafer Kuşu.. Kadınların kümelendiği bahçelere ufak ufak yanaşmaya başladı.. Ama yine de cemaatinden çok celâliyle ünlü...

... De hotuğun koküüü.. ne bu beyle sidük kibi çay!. peeh!

... bana elektriksiz bakmaya başladı... ona okulda öğrendiklerimi (nifak!) satmaya başlamıştım..

Xwehingê Binefş!. Le ti çavaniy xaşi?!. (Menekşe bacı, ya sen nasılsın, iyi misin?..)

... eyle denmez giraliiim!.. xaşi deel, başi, başi!!

.. Gız Maral, Menekşe Bacı seni çok seviyi vallah... Diyir ki burda bi oley çıksa (komançilerle kırmızı urbalılar birbirine girse) ilk o gızı gurtarırım diyir!..

...bilgeliğiyle zaman içinde mahallenin ruhsal kırık-çıkıkçısı haline geldi... Hele o, köyde hormonsuz yetişmiş, bahçe cinselliği!.. Kafası dizilerle, karışmış melez kadınlar sık sık başvurur oldu.. Eğlence ve görev çıkmıştı ona...

Zühre Abla'yı kocası terketmiş, o da hap içmiş. Kadınlar kapıyı kırıp kurtardılar. Birkaç gün sonra sapsarı ve bitkin bir yüzle Menekşe Bacı'nın yanındaydı... Menekşe Bacı, mantrayı ufak ufak vermeye başladı!..

...NAHA BO MU İNTAAR ETMÜÜŞ!!..

ULA HOTÜĞÜN KOKÜÜ!. ULA GOTÜĞE EŞŞEKLER ÇAKASICAA!!. ŞONCACIK GOZEL CANUNA DEĞER MÜ HAAA!!.

... NA ŞU KADARCUK Bİ ET PARÇASU İÇÜN DEĞER MÜ!!.

sarsıldım, şok oldum. Demek aşkla pipinin bir ilgisi vardı...

Zühre Abla puhu kuşu gibi kaldı... birden çözüldü, güldü, ağladı... Yine güldü... Sonra iyi oldu dediler...

...Menekşe Bacı işi iyice ilerletti... rahip gibi oldu.

..canum noolacak!. Yattuysan yattun. Herkeş yapıyi!. Turşusunu mu kuracağdın!..

.. çok titizlük eyi deeldür, sende manik depresif hallar görüyom, anangil aldırmak istemüş, bak omuzların nasi kasılı!!

...biraz abarttım ama aşağı yukarı böyleydi...

.. ama buralarda kalmadı yine de.. en sonunda kendini Topkapı'ya götürttü.. Oradan kendisini, üzerinde henüz hiç klip çekilmemiş bakir dağlarına götüren bir otobüse bindi ve gitti...

...bir süre sonra anneme bir paket geldi...

...bak bunlar senin, bil bakalım kim gönderdi?..

..hemen tanıdım bu dünyada hapiste gün geçirir gibi ördüğü çetikleri... Üzerinde ona ait renkler; tarhana ufalamış, kayısı, dut sermiş ellerinin kokusu; o balaban gözlerinin ara ara saydığı ilmekler; işte topuğunda yitip gitmekte olan eski Kürtçe bir melodi...

"Bunları giysin ısınsın, üşütmesin ayaklarını" demiş... Eskimesin diye hiç giymiyorum. Onlar Seattle'ın ticari kızılderili köylerinden getirilmiş ayni seri hediyeliklerden değildi... Aramızda yarım kalmış, yarım yarım söylenmiş bir türkünün içtenliği ve anısı dolapta hala eskimeden durur..

Menekşe Bacı artık ayakta durmuyor... Köyünde, genç-kızlık arkadaşları, eski yavuklusu, türküleri, kekik kokuları ve rüzgarlarıyla, birlikte..

(**) Heseriko

Heseriko gurban ava çemê muradê tê û lem e lem e hoyê / Hesen gurban wezê li giraga gem / Rûniştime li benda te me / Wezê bêjim kelekvano ez ketime / Bextê te tê min derbasî wî alî'ke /Wez kefîla hegê te me /Na na wele tê min derbas neke / Wezê sîng û berê xwe / Ji xwe re bikim kelek û gemî, / Wezê derbasbim cem, Heserîkê xwe / Wej helala canê Heserîkê xweme / De lê lê wî Asê, lo lo Hesen dîno

Hasanım

Hasan kurban olduğum
Murat suyu gürül gürül geliyor
Hasan kurban olduğum
Suyun yamacında oturmuş seni bekliyorum. / Salcıya derim ki, ocağına düştüm / beni karşı tarafa geçir.. / Senin hakkına kefilim, / Eğer beni geçirmezsen / Göğsümü, bedenimi kendime gemi yapar / Hasan'ımın yanına geçerim. / Ben Hasan'ımın helâliyim..
... Oy oy ne yapsın Asê..
Anamla babam hayır görmesinler / Neden beni istediğime Hasan'ıma vermediler / Halil'in oğluna verdiler... / Vallahi bilseydim sen bana Asê bacım derdin, ben sana Hasan kardeşim derdim
...Bu sene kan dökülmezdi taşlar üstüne / Oy oy ne yapsın Asê..
.....Oy oy ne yapsın Asê..

Newroz Yücel, Turan Şengün ve Fatih Çelikten'e sevgiler...

Sevgili Salih Keleş, renkleri yine konuşturdu. Yeni resim sergisi, 25 Şubat-20 Mart arası Karadeniz-Ereğli Atatürk Kültür Merkezi Sanat Galerisi'nde...

Harvard Mektupları -5

Ohh be! Bu sefer geçirdik! Hem de Amerikan akademik dünyasının Kab'esi Harvard'da! İki profesör her hafta iki saat boyunca globalizmi savunmaya yeltenen bir gazetecinin ciğerini güle eğlene söküyor. Ben de kekik ve kırmızı biber serpip afiyetle yiyorum...

Küreselleşme, Teorikman Berhava!

Cambridge - Harvard Üniversitesi'nde ikinci sömestr Şubat'ın ilk haftasında başladı. Burada lisans ya da doktora öğrencilerinin seçebilecekleri dersler arasında, son derece ilginç konular var. Mesela, "Swing döneminde Amerikan caz'ı", "Süper markette alış-veriş psiko-sosyolojisi", "Mikropların tarihi", "Bizans tarihinde ikonalar ve görselik", ya da "Nazi sineması ve propaganda"... Eğer konuyla ilgiliyseniz ya da öğrenmek istiyorsanız, "Eşitsizliğin sosyolojik temelleri", "Çeşitlilik ve diyalog", "3.Dünya ve küreselleşme", "Ulus ve ulus kurma süreçleri", "Görsel çevremiz ve biz", başlıklı derslere de girebilirsizin.

Arzu edenler, Prof. Samuel Huntington'un, "Amerikan Küreselleşmesi" başlıklı dersini izliyor. Harvard'dan iki durak ötedeki Massachusets Institute of Technology'de, yani MIT'de Noam Chomsky'nin "Dil Felsefesine Giriş" dersi de ilginç. Chomsky, yaş ortalaması 40'ı aşan 50 kişilik sınıfta her pazartesi, arılardan, karıncalardan, beyinden, dilden, söylemden, gramerden söz ediyor. Mesele, dil, vücudun içerik bir organı mı yoksa dışardan etki altında kalabilecek bir mekanizma mı? Dil, beyin, bilinç arasındaki ilişkileri deşiyor. Teknik bir konu, sesi alçak perdeden ve biraz monoton, ama arada sırada kaliteli espriler yapıyor. Mütevazı ve hoş bir adam sonuç olarak...

Bu sömestr, her pazartesi, yaklaşık 300 öğrenci ile birlikte, iki profesör ve bir gazetecinin, münazara şeklinde sundukları, "Küreselleşme ve Yarattığı Sorunlar" dersini izliyorum. 72 yaşındaki Profesör Stanley Hoffman, Viyana doğumlu bir Fransız tarihçisi; 45-50 yaş kuşağından Profesör Michael Sandel siyaset felsefecisi; aynı kuşaktan Thomas Friedman ise New York Times'ın dış politika yazarı. İki saatlik ders boyunca her konuşmacı yaklaşık 25'er dakika konuşuyor, geriye kalan zamanda da öğrencilerinden gelen soru ve eleştiriler değerlendiriliyor. Anfi daha çok bir tartışma salonu gibi. Konuşmalar sık sık alkış ya da kahkahalarla kesiliyor. Salonun yaş ortalaması da yüksek sayılır.

Gazeteci Friedman konuşmasına başlarken, "Ben dünyanın en iyi işini yapıyorum. Böyle bir iş var, ve kusura bakmayın ama, onu da ben aldım. New York Times'in dış politika yazarıyım. Haftada iki gün köşe yazıyorum. Ve istediğim zaman, istediğim ülkeye gidip araştırmalar yapıyorum." dedi. Kendini öven insanlardan oldum olası gıcık kaptığım için Amerikalı meslektaş, henüz birinci cümlede gözümden düştü. Sonra da kalktı, bir reklamcı hatta bir tezgahtar söylemiyle, küreselleşmenin ne kadar güzel, yakışıklı, iyi, seksi, zengin bir şey olduğunu anlatmaya koyuldu. Ağzı da laf yapıyor. Bol alıntı, kafiyeli cümleler, sesinin tonuyla oynamalar, el-kol hareketleri, mimikler, jestler... çadır tiyatrosunda globalizm show. 1978 yılında Oxford üniversitesinden mezun olmuş, birkaç da kitap yazmış, iki kızı, üç büyük evi varmış, onları da anlattı. İki temel tezi var, küreselleşmeyi savunurken. Birincisi, "Küreselleşme, doğan güneş gibidir, bunu ne ben istedim, ne de ben önleyebilirim." Adamdaki benmerkezciliğin, megalomanlığın ölçüsüne dikkat ettiniz değil mi? Muhatabı, güneş! Neyse... İkinci tezi de, eğer tez denirse tabii, "Vanilla or North Korea", yani, "Ya vanilya ya da Kuzey Kore"!... Vallahi bu adam öyle diyorsa, vanilyayı seven biri bile, Kuzey Kore'den yana saf tutabilir! Konuşması bitti. Sıra Michael Sandel'e geldi. Ben haliyle biraz heyecanlanıp sabırsızlandım. Sandel'i tanımıyorum. Gazeteci de salondaki yeni yetmelerin gönlünü kazanmış durumda. Benim endişem, palyaçonun tezlerinin hem derin, hem de cazip bir şekilde nasıl çürütülebileceği... Yine gol yiyeceğiz korkusuyla Sandel'ı dinlemeye başladık. Adam bir kere oturaklı, yavaş ve alçak sesle konuşuyor, ikna edici bir tonu var, şaklabanlığa aynı yöntemle yanıt vermedi. Başladı konuşmaya: "Önce terminolojide anlaşalım. Sizin küreselleşme dediğiniz, aslında kapitalizmin diplomatik adıdır. Artık en keskin taraftarları bile, kapitalizmi açıkça savunamıyor. Ve eğer, sizin iddia ettiğiniz üzere, küreselleşme doğan bir güneş ise, bu kadar reklam, bu kadar tantana, bu kadar ideolojik bombardıman niye yapılıyor? Bakın siz bile iş gücü bırakıp küreselleşmeyi övmek için kitap yazmışsınız.

Vanilya/Kuzey Kore tercihine gelince, ben sizin kadar sınırlı değilim. Yerküre üzerinde ikisine de karşı çıkan, ikisinin de iyi şeyler olmadığını bilen, yaşayan milyonlarca insan var. Küresel liberalizmin sunabileceği seçenekler, vanilya ve Kuzey kore ile mi sınırlı? Öyleyse çok yazık..."

Friedman öyle kolay teslim olacak tiplerden değil. Salona hitaben "2000 yılında en yüksek kalkınma hangi ülkelerde olacak? Bilen var mı? Bilene bir yemek ısmarlayacağım!" diyerek hem konuyu değiştirdi hem de salondan destek alma girişiminde bulundu. Arka sıralardan tilki kılıklı bir genç gayet emin bir şekilde yerinden kalktı ve "Mozambik ve Botswana" dedi. Bizimki pek memnun. Alkışladı çocuğu. Efendim, Mozambik'le Botswana'da bizdeki 24 Ocak kararları uygulamaya konulmuş, yabancı sermaye oraya koşuyormuş, filan falan... Arkalardan biri, "İyi ama Mozambik'te savaş sürüyor, Botswana'da da hala açlık tehlikesi var." dedi herkesin duyabieceği ama Friedman'ın duymak istemediği bir şekilde... Noktayı Sandel koydu: "Bakın Friedman yemek ısmarlayacağım dedi ama Pekin'deki McDonalds'ta olduğunu söylemedi"!

Küreselleşme masalının dibini kazarken, esas olarak da bu yeni ve evrensel kapitalizmin ne denli insansızlaştırılmış bir sistem olduğunu anlattı örneklerle. İlginçtir Friedman hep sayılar, istatistikler aktarıyor, GSMH, kalkınma hızı, milli gelir filan falan, Sandel'se tezlerini betimlemek için hep somut örnekler veriyor: Şirket evlilikleri sonucu işsiz kalan binlerce insan, ucuz emek gücü sömürülen Asyalı işçiler, yasalara aykırı olarak çalıştırılan çocuklar, kâr hırsının yarattığı çevre kirliliği, mafyalaşma, yolsuzluklar...vs...

Uzatmayayım, tabiri caiz ise, Sandel, bizim gazetecinin tezlerini önce katran fıçısına soktu çıkardı sonra da tavuk kümesine koydu. Salona baktım, dinledim, belki sayıca daha az kişi alkışladı Sandel'i ama, alkışlar daha güçlüydü ve gülümserdi.

İdeolojik tercih bir yana, daha doğrusu ideolojik zaaf ve yüzeysellik bir yana, benim esas muhalefetim kalkıp sıradan bir propogandacı olarak, küreselleşmenin ya da başka herhangi bir siyasi, ideolojik fikrin bayraktarlığını yani amigoluğunu yapması. Gazeteci, basın özgürlüğü ve insan hakları konusunun dışında hiçbir fikir, görüş, siyaset ya da ideolojinin bayraktarlığını, taraftarlığını yapmamalı. Yazı yazarken ya da kamu oyu önüne çıktığında mevcut tüm fikir akımlarına karşı eşit mesafede durmalı, insanlara fikir şırıngalayacağına, çeşitli fikirlerin değişik bakış açılarını, olumlu/olumsuz yönlerini, bilgi verici bir şekilde anlatmalı. Gazetecinin görevi "endoctrinment"değil "information". Friedman'ı dinledikten sonra ben New York Times'ta adamın köşesini okur muyum acaba?

Bu sömestr yıl sonuna kadar iki profesörün, hatalı bir gazeteciyi, fikren nasıl pastırma haline getirdiğini izliyoruz. Küreselleşme ucubesini ve muhaliflerinin görüşlerini öğrenirken... ■

duran@fas.harvard.edu

RAGIP DURAN

Çalışırken

- **Lümpen, mümpen, seviyoruz uleen!**
- Abi, boşver sen, her zaman naif tavrını koru!
- **CD de bir nevi disket değil mi oğlum!**
- Taramalara devam!
- **Rahmetli de ne fotoğraf çektirmiş be!**
- Ördek, isteyince nasıl yapıyorsun!
- **Ben senin yaşındayken 9-10 kere sırıkta dönüyordum!**
- Tandırın kapağını ben yaptım!
- **Avrupa'nın en çok okunan kültür-sanat, dünyanın da tek kültür-fizik dergisiymişiz!**
- Dergiye makyaj köşesi yapalım mı?
- **O makyaj diil, rötuş. Güzellikleri belirginleştirmek!**
- Onlara dinozor dedim, kavga ettim!
- **Şurdaki erkek yurdunu çok merak ediyorum!**
- Şurdan herkes erkeğini seçsin!
- **Soylu kaybedenleriz biz tirili li lay lom lay lay lom, soylu ayak takımıyız tirili li lay lom lay lay lom!**
- Sizinle tartışmayız bilem biz be!
- **Tabii bir ağırlık olması lazım!**
- Dokunmayın çarpar, katlar!
- **Defoluyuz uleeeeen!...**
- Olsun, olsun öbür tarafa kayarsın!
- **Artık uzaya gömülebileceğiz!**
- Tashih nedir bilen bir arkadaş aranıyor!
- **Basmaz mı böyle deyince!**
- İki sayfaya o girer!
- **Elmayı top top yapalım!**
- Toner azalmış, s.çtık!
- **Altının gramı ne kadar bilen var mı!**
- Ne biçim kapak yapmışsınız öyle Cem Yılmaz'lı. Hiçbir şey anlamadık. Cem Yılmaz mı arkadaşımız, askerler mi arkadaşımız, Can Dündar mı arkadaşımız, O tombik mi arkadaşımız, kim bizim arkadaşımız ve arkadaşımız kalacak anlamadık gitti!
- **Sigara içip bana doğru üflesenize!**
- İşleri tasnif edelim!
- **Ulan bu kartel medyası da iyice medya etikinin dübürüne su kaçırdı ya!**
- Etik kim abi, senin akraban mı!
- **Hastasıyım Merve'nin!**
- Daha cillop gibiymiş makine!
- **Saflar iyice keskinleşti!**
- Vay be, saat 4. cilt olmuş!
- **Burjuva nasılsın burjuva!**
- Bundan sonra sana Sütçü İmam diyeceğim!
- **Bu konuda çok hırslıyım. Ve haklıyım hırsımda.**
- Yâr sözcüğü yardırmaktan mı geliyor!
- **Alan Parson's Project de bir yere kadarmış!**
- Kavga moduna girmiş bi kere, ne desek boş!
- **Naber, seksi ördek parçası!**
- Sabancı'nın Topşop'unda satılacak tüm mallar ithal edilecekmiş, yuh be!
- **Karayoluna hayır, demiryoluna evet!**
- Komşu, fazla müzik CD'niz var mı!
- **Kötü adam kötü müşteri getirir.**
- Derginin atmosferi güzel tabii, gelen takılıyor hoş sohbete, işler sarkıyor.
- **Merhaba yaşamak! Merhaba Abidin!**
- Et kurabiyesi yok mu!
- **Abidin kim ya!**
- Sen tanımazsın, mutluluğun abisi!

Kadın politikacıların elbette kişisel birtakım özellikleri de bulunmakta; ama ortaklaşa oluşturdukları bir "politikacı kadın" portresi var ki bakmalara değer. Bir kere hepsi spor giyindiği kanısındadır; oysa gardroplarında tayyörden başka giysi bulunmaz.

Kadınlık ve Politika

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Kadınlar var, politikacılar var; bir de kadın politikacılar var. Bu üçüncüsü, neredeyse ayrı bir tür. Kadınları politikaya ısındırmak için kurulan "KADER" gibi dernekler ya da çeşitli partiler tarafından ayrılan kontenjanlar, kotalar pek işe yaramıyor. Kadınlar genellikle uzak duruyor politikaya. Hoş, yakın durup ısınmaya çalışanlar, kadın kollarından daha yukarıya çıkarılmadığından partinin, kadınlara layık gördüğü görevleri yerine getirmek için uğraşıp didinmek zorundalar. Bu işler de vakti ve parası bol hemcinslerini eğlendirmek üzere çay partileri, balolar düzenlemekten, partiye gelir sağlamak için "kermes" denen alışverişli eğlencelerde kadınların evlerinde ürettikleri kimi şeyleri, bu işlerle uğraşmayı hor gören başka kadınlara satmaktan öteye geçmiyor.

Ayrıca politika zaten erkek işi sayılıyor. Cinsiyetini unutup bu işe soyunanlara, kadın oldukları "münasip" bir dille hatırlatılıyor.

Ayvaz Gökdemir'in yabancı kadın politikacılara "fahişe" demesi, içerdekilere de yeterli gözdağı anlamı taşımıyor muydu? Kafası bozulunca **İmren Aykut**'a "Kasımpaşa dilberi" diyen **Yalım Erez,** aşağılamak istediği kişiyi, kendince en defolu yerinden, kadınlığından vurmuş olmuyor mu? Bu düzeyde yapılan politikaya karışmaya her kalktıklarında boylarının ölçüsünü alan kadınların daha fazla boy ölçtürmek istememelerinde anlaşılmayacak bir şey yok.

Kimsenin boyunu ölçmeye cesaret edemeyeceği bir yükseklikte duran **Behice Boran**'ın "kadın politikacı" olduğu kimsenin aklına gelmezdi; oysa aynı mecliste "Kadın Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı" (!) olarak bulunan **Işılay Saygın, Küçük İbo**'nun **Hülya Avşar**'ın kucağına oturmasını, önlenmesi gereken bir durum ve aylarca tartışılan bir sorun olarak gündeme getirdi. Kadın haklarından anladığı, Küçük İbo'yu Hülya Avşar'ın (bir kadının) şerrinden korumaktı çünkü. Son birkaç dönemdir mecliste olan kadın politikacılar, kadınlıkları içinde politikacılıklarını, politikacılıkları içinde kadınlıklarını korumakta güçlük çekiyorlar. Karşılaştıkları en ciddi zorluk belki de bu! Kadınlığı korumakla kullanmayı karıştırıyorlar ya da kadınlık sanarak başka şeyleri koruyorlar. Kimi avanak erkekleri kendisine âşık ederek politika yapmayı sürdüren, bu yüzden de daima "güzel" kalmak zorunda olan kadın, hakkını yemeyelim, **Tansu Çiller**'dir. **Işılay Saygın** ise kadınlığı yerine "bekâretini" korumuştu yıllarca. Kadınlığın korunmasından bunu anlarmış meğer. Ötekiler de kadınlık yerine hep başka şeyleri korudular. Kimi giyim kuşamdaki zerafetini, giysilerindeki renk uyumunu, kimi türbanını. Türbanı için, milletvekilliğini feda etmeyi bile göze aldı **Merve Kavakçı.** Belki de almamış; milletin seçtiği bir vekili, başını örttü diye kimse meclisten atamaz, diye düşünmüştür. Yalnız Müslümanlıkta değil, öteki tek tanrılı dinlerde, Hıristiyanlık ve Musevilikte -en azından dinsel törenlerde- kadınlara başını örttüren temel etkeni, erkek cinselliğiyle kadın saçı arasındaki ilişkiyi, kıllardan oluşan bir saç demetindeki tahrik edici gücün sırrını henüz çözememiş biri olarak saça gösterilen bu ambalaj özenini anlamış değilim; ama başı örtülü diye bir kadının, halkın seçtiği ve meclise gönderdiği bir kadının, adında "demokrat"lık bulunan bir partinin üyeleri tarafından protesto edilmesini, meclisten yaka paça atılmasını, gece yarısı evinin basılmasını da anlamadım. Neyse, geçelim.

Kadın politikacıların elbette kişisel birtakım özellikleri de bulunmakta; ama ortaklaşa oluşturdukları bir "politikacı kadın" portresi var ki bakmalara değer. Bir kere hepsi spor giyindiği kanısındadır; oysa gardroplarında tayyörden başka giysi bulunmaz. Tümü de pahalı yünlü kumaşlardan, iyi terzilere diktirilmiş ya da büyük ve ünlü mağazaların düz koyu renk, markalı tayyörleridir. Diz ile ayak bileğinin tam ortasında, yani gayet biçimsiz bir etek boyu... Sosyete sayfalarında "ayın rüküşü" seçilmek için ideal... Saçlar boyalı ve hemen hemen daima sarı; açık ya da koyu. Her an berberden yeni çıkmış gibi... Saçları yapılmamışken fotoğraf bile çektirmezler. Fazilet Partisinin Amerikalı ve başı açık milletvekili **Oya Akgönenç,** saçını yaptırmadığı için fotoğraf çektirmeyi reddetmişti. Ertesi gün saçını yaptırdı, giyindi kuşandı, öyle geçti meclis fotoğrafçısının karşısına.

Genel olarak kadınlıktan anladıkları, dış görünüşleriyle güzel olmak; alımlı olamıyorlarsa da en azından bakımlı olmak. "Sinirlendiğiniz zaman ne yaparsınız, bardak çanak kırar mısınız?" sorusunu **İmren Aykut:** *"Yok, biraz yüzüm geriliyor."* diye yanıtlıyor. Her an kendini gözleyen, başkalarına bakarken kendisine de dışarıdan bir gözle bakmayı başarabilen bir dikkat bu!

Sürekli olarak "Biz, falan falan parti olarak..." demekten kaynaklanan politik alışkanlıkla en kişisel, en özel soruları bile "biz" söylemiyle yanıtlarlar. **Nuriye Akman**'ın, cilt bakımı konusundaki "Zamanı geldiğinde Çiller gibi kolejen tedavisi yaptırmayı düşünür müsünüz?" sorusunu "ben" diye başlayıp "biz" diye sürdürerek şöyle yanıtlıyor **Ayfer Yılmaz:** *"Tedavinin nasıl uygulandığını bilmiyorum; ama çok kötü olursa hanım olarak dış görünüşümüzü düzgün tutmak için buna karar verebiliriz. Ama bugünden yapacaklarımız o tarihi biraz daha fazla geciktirecektir."* Özellikle son tümce çok kullanışlı. Buradan koparılıp tarım, ticaret, turizm vb. herhangi bir konuyla ilgili herhangi bir soruya yanıt olarak kullanılabilir. Kadın-erkek bütün politikacıların kafasında, ne sorulursa sorulsun verilebilecek böyle hazır yanıtlar bulunmasının sayısız yararları var. Çok şey söyler görünürken hiçbir şey söylememeyi başarmak ancak böyle sağlanabilir.

Milletvekili ya da bakan olarak kazandıkları gücü tehdit öğesi olarak kullanmaktan kaçınmazlar. İmren Aykut foto muhabirine, "çirkin resimlerini seçerse küsebileceğini" kadınsı sayılabilecek bir tarzda söyledikten sonra ekliyor: *"Bir daha buralara gelemezsin."* Işılay Saygın da gazete sayfalarında kendisine "rüküş" diyeceklerin "alnını karışlamak"tan, "herkesin anasını ağlatmaktan" söz ediyor; üstelik bunları, örtbas etmeye çalıştığı bir yanını örtüp bastıramayarak söylüyor. Bilmiyor ki ona bir çeşit özgünlük katan tek şey bu: Dobralığı ve küfürbazlığı. Evlilik dışı beraberliklere nasıl baktığı sorulduğunda "O konularda tutucuyum. Toplumda bir aile mefhumu varsa öyle olması lâzım." diye karşılık veriyor. Demek tutuculuğu bile kendi tercihi değil. Toplumun hoşuna gitmek için tutucuymuş gibi davranıyor. Bakire olduğunu da aynı nedenle söylemişti: Toplumun hoşuna gitmek için. **Levent Kırca,** bu hesabı bozup açıklamayı güldürü öğesi olarak kullandığında kıyametler kopmuştu. Işılay Saygın, yalnız toplumun hoşuna gitmeyi amaçlamaz, bunun karşılığını da bekler: "Ben toplumun sevgilisiyim, her şeyimi topluma vermişim." Demek ki kadınlığını yaşamamak bile, karşılığının sevgi (ve elbette oy) olarak geri döneceği hesaplanarak, toplum adına katlanılmış bir fedakârlıktır.

Toplumun değer yargılarına aykırı düşmeme konusundaki inatçı kararlılıkla kadere kısmete inanırlar. Kötü kaderi değiştirme gücüne sahip oldukları, politik söylemle "Milletin makus talihini yenmek" gibi bir görevleri olduğu akıllarına bile gelmez. İmren Aykut'un, erkeklerin kendisine ulaşması konusundaki zorluğu nasıl aşacağı biçimindeki çok kişisel soruyu bile *"Kısmet olduğu zaman aşılmış demektir."* diye yanıtlaması bundan.

"Bir kadın olarak cesaretinizi sınadığınız en büyük sınav hangisiydi?" sorusunun yanıtı bir olay, cesareti sınama olayı anlatmayı gerektirirken *"Efendim, korku duygum hiç olmadı. Gayet rahat yalnız yaşarım. Meselâ bazı kimseler giriş katından korkarlar. Benim hiç böyle bir endişem olmadı."* diye yanıtlar İmren Aykut. Kendisinden, cesaret gerektiren büyük atılımları boşuna beklermişiz demek. Bütün cesareti, "giriş katında oturmaktan korkmamak"tan ibaretmiş.

"Acaba bu kıran kırana mücadele içinde erkekleştiniz mi?" diye sorulunca da *"Katiyen."* diyor. *"Ben cinsiyetimden çok memnunum. Cinsiyetimin genel özelliklerini kaybetmemeye çalışmışımdır. Yani bir kadının erkekleşmesi aslında doğaya aykırı."* Doğaya aykırı olmasa "erkekleşme"nin de pekâla denenebileceği anlamı içermesine karşın bu yanıt daha çok şunu düşündürmüyor mu? Cinsiyetin, kaybedilmemeye çalışılan genel özellikleri acaba nelerdir?

Nazlı Ilıcak'ın, Kavakçı'yı koruyan panter yırtıcılığı bir kadınlık özelliği midir? Ya da **Meral Akşener**'in, ne söylerse söylesin, az sonra ağzındaki çikleti balon yapıp suratınıza suratınıza patlatacak şirretliği kaybedilmemesi gereken özellik sayılabilir mi? Yoksa kadınlık, ana olabilecek, dünyaya yeni yaşamlar sunabilecek yetenekte olduğunun bilincinde olmak mıdır? Yaşanası bir dünya kurabilmek için çalışmak, "katil"le "maktul"ü eşit saymamak, silâhtan, savaştan değil, "can"dan yana olmak, paranın değil, "can"ın hesabını tutmak, her koşulda yaşamı savunmak mı? Nedir kadınlık? Teni pürüzsüz, saçı başı düzgün, giyimi kuşamı fiyakalı kılmak, Amerikan eşarbını örtünerek ya da dalgalandırıp savurarak kimi gönülleri yelpazelemek yeter mi kadın politikacı olmaya? Kadınlık ve politikacılık şimdiye dek tanıma olanağı bulamadığımız bambaşka bir şey midir acaba?

Alooo! Öküz'den Arıyoruz?!

Alooo Öküz'den arıyoruz, Ferruh Doğan'la mı görüşüyoruz?
- Evet, ben Ferruh Doğan
Meslek hayatınızın kaçıncı yılı?
- 1945 yılında başladım. Yani 55 yıl olmuş.
Sizin zamanınızla günümüz arasında hem çalışma ortamı hem de espri anlayışı açısından karşılaştırma yapabilir misiniz?
- Bizim zamanımızda çok karikatürcü bir araya geldi. Hem çok karikatürcü hem de çok farklı çizgiler vardı. Her gün beraberdik, sorunları konuşurduk. Şimdiki gençler dergi çıkarıyorlar. Oğuz Aral açtı bu yolu. Biz bu yola girmedik. Zamanında biz de dergi çıkardık ama battı. Polis baskısı, toplatılma, para, teknik zorluklar bizi yıldırdı. Ama Akbaba yaşadı. Bunun nedeni de Yusuf Ziya'nın birçok bağlantısı olmasıydı. Leman ve Hıbır yeni bir mizah anlayışı oluşturdu. Günlük, söze dayanan bir mizah anlayışı bu. Biz çok soyut kaldık. İşkence, demokrasi diyorduk. Bilmiyorum, bunlar çok mu yozlaştı? Komik çizgiyi işkenceye, toplumsal meseleye indiriyorlar. Benim itirazlarım bunlar.
Karikatür tanımınız...
Karikatüre 'çizgide mizah' diyorum. Çünkü karikatür, çizginin içindeki mizahtan geliyor. Ama yazılı karikatür var şimdi. Hangi karikatürist ne çiziyorsa, o bir yenilik getirmiştir; tabii iyiyse. O nedenle karikatürün tanımını yapmak zor. Kesin tanımlar koyma taraftarı değilim.
Günümüz karikatür ve karikatürcüsünü bir usta olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Bugünkü karikatürcü bir nevi gazateci. Günlük olayları alıp irdeleyen bir karikatür. Güzel şeyler de yakalıyor kötü şeyler de. Bugünkü karikatür güzel yapılmışsa beni güldürüyor, zihnimi açıyor. Tabii haftalık derginin nasıl çizildiğini bilirim; önüne geleni çizersin. Daha titiz olamazlar. Çünkü o sayfalar mutlaka dolacak. Hepsinin üslubu belli. Kapaklar harika, Gırıgır'dan geliyor; Oğuz Aral ekolü. Leman ve Hıbır'da çizilenler bayrak gibi. Diğerlerini bilmiyorum çünkü sadece ikisini takip ediyorum. Ne yaptıklarını anlamaya çalışıyorum. Daha iyisini yapmaya çalışacaklarına inanıyorum.
Gazete ve dergi karikatürü ayrı şeyler mi?
- Bizim zamanımızda ayrıydı. Dergi daha durağan, renkli, itinalıydı. Altına iki satır yazı yazılırdı. Politik karikatürler, gazete karikatürüydü. Dergideki politik karikatürler de derginin diğer sayfaları gibi olurdu. Bir karikatürist dergiye başka, gazeteye başka çizerdi. Artık hem dergi hem de gazete karikatürü çok dinamik. Gazete karikatürcüsü bir mesaj iletir; havadan sudan şeyler yapmaz. Tabii biz eskiden, Demokrat Parti zamanında bunu yapardık. Gazete patronlarının hepsi başyazardı o zaman. Bugün hiç kimse Leman ve Hıbır'a hükmedemez. Ama gazete karikatüründe gazeteye, patrona bağlısın. Bu yüzden gazetede çizen karikatürist oto-sansür uygulayabilir. Belki dergideki çocuklar da mahkeme, satış gibi şeyleri düşünerek oto-sansür uyguluyor olabilirler.
Edebiyat dergileri ve edebiyatçılarla aranız nasıl?
- Çok iyi tabii. 13 yaşında Bab-ı Ali'ye geldim. 1947 yılında Cumhuriyet'e girdim. Oradaki insanlar bana hep büyük adam gibi davranırdı. Kötü muamele görsem karikatürcü olur muydum bilmiyorum. Şimdi herkes gazetelerde bilgisayar başında. Ben kendimi şanslı kuşakta görüyorum. Gazetedeki yazarlar oturup bizimle konuşurlardı. 13 yaşında Cemal Nadir'le tanıştım. Bana resim öğretti, karikatür nasıl çizilir gösterdi. Bu iş usta çırak ilişkisi.
Teşekkür ederiz Ferruh bey, nice ömürler.
- Ben teşekkür ederim.

Alooo Öküz'den arıyoruz, Akrep dergisi mi?
- Evet, ben Yalçın Baykul.
Derginizden bahseder misiniz?
- Akrep Berlin'de, Türkçe yayınlanan bir dergi. Geçen yıl nisan ayında, Nisan 1 şakası olarak çıkarmaya başladık. Önce aylıktı ama finans sorunları nedeniyle iki ayda bir çıkarmaya başladık. Duruma uygun olunca yine aylık çıkarıyoruz. Okur kitlemiz Türkiyeli entelektüeller. Paris, Viyana, İstanbul ve Avrupa'nın diğer metropollerine gönderiyoruz dergiyi.
Almanya'daki kültürel ortam nasıl?
- 30 yıldır Almanya'da varolan Türkiyeli kitle, onların yaratmaya çabaladıkları bir ortam var. Bu ortamda Türkçe dergi yok. Biz bir inatlaşma ürünü olarak çıktık. Buradaki kültürel yaşam, Almaya'nın kültürel yaşamının zenginliği karşında çölleşmeye doğru gidiyor. Okumayan bir kitle var burada. Biz onlara inat bir şeyler yapıyoruz. Üzerimize düşen görevi yapmaya çalışıyoruz. Kültürel yaşamın belleği olmak gibi bir misyonumuz var.
Karşılaştığınız zorluklar...
- İnsanlarda bizim beklediğimiz konsantrasyon söz konusu değil. "Dergi çıksın da okuyalım" gibi bir beklentileri yok. Burada Türklerin çıkardığı üç dergi var. Dergiler bedava dağıtılıyor ama insanlar almıyor. Biz buna inat, dergimizi parayla satıyoruz.
Dağıtım, tiraj...
- Buradaki insanların konsantrasyonları zayıf. Kesin olarak ilgilendikleri bir konu bulamıyorlar. Türkiye'nin en çok satan gazetesi Hürriyet burada 1000-1500 satıyor. Biz de 1000 tiraja yaklaştık. Dağıtımı için de yaklaşık 15 kişilik bir gönüllüler grubumuz var. Almanya'nın büyük kentlerine ve istendiğinde bazı küçük kentlerine dağıtıyoruz. İstanbul'da ise Galatasaray'daki Aslıhan Sahafçılar Çarşı'sında dergiyi bulmak mümkün. Ayrıca Türkiye'nin diğer kentlerine de istendiğinde postayla gönderebiliyoruz.
Eklemek istedikleriniz...
- Burada bize destek veren Türkiyeli arkadaşlar var. Ayrıca Türkiye'den de Oktay Güzeloğlu, Faruk Kuloğlu, Veysel Atayman destek veriyor. Bu desteğin büyümesini istiyoruz.
Kolay gelsin...
- Teşekkürler.

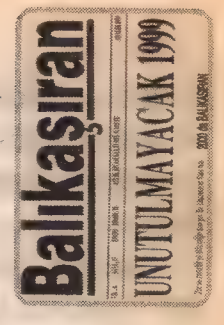

Alooo Öküz'den arıyoruz, Balıkaşıran dergisi mi?
- Evet, ben Turgay Sönmez.
Balıkaşıran'dan bahseder misiniz Turgay bey?
Balıkaşıran Datça yarımadasında bir yöre. Datça'nın en ince yeri. Bir rivayete göre, balıklar üstünden uçarak atlayabilirlermiş. Ayrıca "Datça'ya gelen aklını Balıkaşıran'da bırakır" diye bir laf vardır. Balıkaşıran dergisi 1994 yılından beri yayınlanıyor. Ayda bir, bazen on beşte bir veya özel sayılarla ama muntazam olarak çıkıyoruz. Konuların tamamı Datça'yla ilgili. Ülke sorunları gibi şeylerle pek ilgilenmiyoruz. Datça'nın sorunları, tanıtımı gibi konular bizim için önemli.
Datça deyince akla Can baba geliyor...
- Balıkaşıran'ın bir sayfasını 'Can Yücel Meydanı' yaptık. Onun hakkında kim ne diyorsa yayınlıyoruz orada. Ayrıca anekdotları, Can Yücel hakkındaki yazıları koyuyoruz o sayfaya. Tabii burada da yöreselliğe öncelik veriyoruz. Sayfanın içeriği giderek yoğunlaşıyor.
En önemli özelliğiniz kaynak göstererek ama izin almadan aşırdığınız yazılar...
Evet. Özellikle Öküz'den aşırdık. 2-3 sayfalık 'Aşırdık' bölümümüz var. Biz gariban bir gazeteyiz. İzin gibi protokollerle uğraşamayız. Can babayla ilgili çok yaptık bunu. Galiba bir de Dağlarca'dan yaptık.
Datça'da önderlik ettiğiniz projeler var mı?
- Balıkaşıran burada her konuya önderlik ediyor. Balıkaşıran grubu aynı zamanda 80 yılının sonundan beri sivil olarak gelişen Datça Dosları grubunu oluşturuyor. Bir sanateviyle işe giriştik. Ama orası şu anda kapalı. Şimdi eski bir yapıyı restore ederek Can baba adına sanat evi yapacağız. Belki o yöre gelişerek bir Can Yücel Parkı'na dönüşebilir. Siyasilere, yatırımcılara baskı yapabiliriz belki. Ayrıca bizim için çok büyük bir sorun olan Datça-Marmaris yolu hala yapılamadı. Bu konuda da siyasilere baskı yapıyoruz. Ayrıca Datça'da tarihi bir bölge olan Knidos'la ilgili sorunlarımız var. Oradan çıkan kültür varlıklarının orada veya Datça'da sergilenmesini istiyoruz. Ama devlet baba alıp başka yerlere gönderiyor. Bodrum'a gönderilenler hala kapalı olarak tutuluyor. Marmarise gönderilenlerin bazıları yolda kırılmış. Datça veye Knidos'ta bir müze yapılarak, bu eserlerin sergilenmesini istiyoruz.
Tiraj, dağıtım...
- Tirajımız yaz aylarında 1000-1200, kışın 500-600 civarında. Ama 300 kadar, Balıkaşıran gelmeyince telefonlara sarılan abonemiz var. Dağıtımını da kendimiz yapıyoruz. Gençlere veriyoruz onlar dağıtıyorlar. Ayrıca kahvehane gibi kalabalık yerlere bırakıyoruz. Ama bir kahveye bıraktığımız Balıkaşıran'ı yarım saat sonra yerinde bulamıyoruz; gidip bir daha bırakıyoruz. Anlayacağınız Balıkaşıran'ı da aşırıyorlar.
Eklemek istedikleriniz...
- Öküz dergisini çok seviyoruz. Sizi buraya bekliyoruz. Yaz başında bir alo deyip gelin. Can Baba'nın doğum ve ölüm tarihleri birbirine çok yakın. Burada kutladığımız Kültür ve Badem Festivali'ni artık Can Baba Festivali olarak kutlayacağız. Edebiyat, şiir ağırlıklı bir festival olacak bu. Sizi de bekliyoruz.
Tabii ki, teşekkür ederiz...
- Biz teşekkür ederiz..

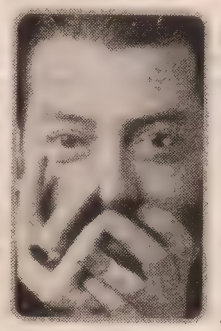

Aloo Öküz'den arıyoruz... Turgay Kantürk'le mi görüşüyoruz?
- Evet, ben Turgay Kantürk.
Okudukça programı çok sunucu değiştirdi. Siz kaçıncısınız?
- Ben de sayısını hatırlamıyorum. Ama 6-7 vardır herhalde.
Program nasıl gidiyor?
- 8 yıldır devam eden bir program Okudukça. Aynı ilgi devam ediyor. Televizyondaki kültür-sanat programları içinde belli bir izleyicisi olduğu gelen mektuplardan belli oluyor.
Programı yeni devraldınız. Değişiklik düşünüyor musunuz?
- Sanırım, olabilirse 2000 yılı içinde. Programı sezon başında devraldığım için oturmuş bir formatı vardı. 2000'de programa devam edersem yapımcı ve yönetmenle yeni şeyler düşüneceğiz.
Tiyatro yönetmenliği, sunuculuk, şairlik, dergi, yayınevi... Çok yönlü bir insansınız...
- Bu ara maalesef diyeceğim. İşler zorlaştı çünkü. Hepsini yürütmeye çalışıyorum. Tiyatro belli zamanda yapılan bir iş. Yılda 1-2 oyun 3-4 ayımı alıyor. Diğer işlerim daha çok zamanımı alıyor. 'No' dergisinin üçüncü sayısı çıkmak üzere. 'No 27' Yayınları'ndan da 4 yeni kitap çıktı. Sel Yayınları'nın Şiir Dizisi yönetmenliğini yapıyorum. Bu arada kendi yazdıklarıma ve yazacaklarıma vakit ayırmaya çalışıyorum.
Tiyatro çalışmalarınız da var...
- Tiyatrokare'de 'Kadın mısın Erkek misin' diye bir oyun sahneliyoruz. Bir de Bakırköy Belediye Tiyatroları'nda 'Kahvehane' adında bir oyunumuz var.
Yeni şiir kitabı yayımlamayı düşünüyor musunuz?
- Geçen seneyi biraz sakin geçirdim. 2000 yılı içinde iki kitap yapacağım sanıyorum. Çünkü yazdıklarımı soğutmamam lazım.
Kolay gelsin Turgay bey, teşekkür ederiz.
- Ben teşekkür ederim.

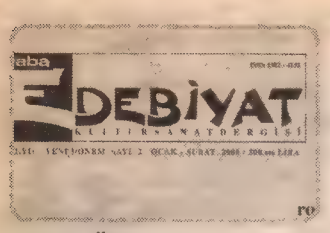

Alooo Öküz'den arıyoruz, Yaba Edebiyat dergisi mi?
- Buyrun, ben Aydın Doğan.
Yaba Edebiyat dergisi uzun bir aradan sonra yeniden çıkmaya başladı. Ara vermenizin nedeni neydi?
- Dergimiz önce, 1979 yılının Ağustos ayında Yaba adıyla çıkmaya başladı. Daha sonra edebiyat dergilerinin öyküye yer vermemesine bir karşı tavır olarak adını Yaba Öykü olarak değiştirdik. Ama 1995 yılında Musa Anter'le yapılmış bir röportaj nedeniyle 8. maddeden ceza aldık ve dergimiz bir süre kapandı. 1999 yılının Kasım-Aralık sayısıyla dergiyi yeniden yayınlamaya başladık.
Yaklaşık 5 yıl dergiyi yayınlamadınız...
- Evet, çünkü bizde bir moral çöküntüsü oldu. Yönetici olarak ben, 5 ay kadar içerde yattım, para cezası ödedim. Derginin 17 yıllık emekçisi olarak biraz dinlenmek istedim. Ama bu arada Yaba Yayınları'nın çalışmaları sürdü. Fuarlarda kitap alanlara dergiyi hediye ederek güncelliğini sürdürmesini sağladık. Okurdan derginin sürmesi yönünde talepler alınca, yeniden çıkarmaya karar verdik.
Tekrar kapatılmamak için yazılarda oto-sansür uyguluyor musunuz?
- Hayır. Ben düşüncede oto-sansüre karşıyım. Biz fikirlerin açıklanmasını savunuyoruz. Birisi düşüncelerini söylemek isterse, biz onu yayınlarız. Hangi cümleyi, kelimeyi hangi madde yasaklamış ona bakmayız. Düşüncenin güzelliğine bakarız.
Dağıtımı, tiraj...
Çok çok iyi olmasa da oluşan bir altyapısı var derginin. Kendi olanaklarımızla dağıtıyoruz. Ayrıca abone sistemini uyguluyoruz. Başlangıç sayılarımızın bize yön vereceği oranda Türkiye çapında dağıtımı amaçlıyoruz. 1995 yılında 1250 basıyorduk. Kasım-aralık sayımızda 1500 tane bastık. Ama bu sayımızda 1000 basmanın bize yeteceğine karar verdik.
Eklemek istedikleriniz...
Size teşekkür ederiz. Bir emek dergisinin ne durumda olduğunu sormak istediniz. Emek dergilerinin kültür ortamına çok şey kazandıracağı inancındayım. Bu alanın duvarı sürekli yükseliyor, koşulları zorlaşıyor. Büyük sermayenin karşısında güçlükle duruyoruz. Bizim konumumuzda yayın yapan dergilerin, başta dağıtım olmak üzere birçok konuda örgütlenmesi gerekiyor.
İyi çalışmalar.
- Teşekkür ederiz, size de.

Alooo Öküz'den arıyoruz, Şiir Odası dergisi mi?
- Evet, ben Türkan Yeşilyurt.
Şiir Odası'ndan bahseder misiniz?
- Şiiri öne çıkarmak, şairi geri çekmek için bu dergi var. Şiir ortamındaki dedikodu, kavganın yerine, etik ve estetiği ikame etmek için bu dergi var. Şiirin magazinleşmesi karşısında şiir poetikasını geliştirmek istiyoruz.
Şairi geri çekmek istemenizin sebebi ne?
- Şair biraz yalnız olmalı. Yoksa pop şarkıcıları ve mankenlerden farkı kalmaz. Mesela birçok gazeteci Salinger'le röportaj yapmak istiyor. Ama başaramıyorlar. Belki bu uç bir örnek. Ama bizdeki durum bunun tam zıttı. Bu kadar da ortada olunmaz. Bazı yerlerde olunabilir ama her yerde değil. Şair yerini seçmeli.
Bugünkü şair ortamına çok sert bir bakışınız var...
- Şiirle beraber şairler ortamında belirgin bir yozlaşma var. Ülke genelindeki yozlaşma, şairler ortamına da yansıyor. Ama bu tartışılmıyor. Artık bu tartışılsın. Belki bir depreme ihtiyaç var.
Şiir Odası'nın kağıt ve formatı da eleştirel bir bakışın ürünü mü?
- Eleştirel tavrımızda bu da var. Teknik anlamda çok ileri dergiler çıkmaya başladı. Bu parlak görüntünün altında aslında şiir yok gibi. Şiir Odası 'az olsun öz olsun' anlayışıyla çıkıyor. Eğer mümkün olsaydı, dergiyi 2. hamur kağıda basacaktık. Ama bu kağıt her zaman bulunmuyor.
Baskının iyi olması içeriğin boş olduğu anlamına gelmez...
- Yanlış anlaşılmasın; tabii ki de baskının çok iyi olması lazım. Ama görüntüyle içerik boşaltılıyor. Belki de şiirin muhalif yanı törpüleniyor.
Dağıtım, tiraj, periyodu...
- Ankara dağıtımını kendimiz yapıyoruz. İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır, Bursa dağıtımlarını oradaki şair arkadaşlar yapıyor. Finansmanını da kendi çabalarımızla karşılıyoruz. Umduğumuzun çok üstünde tirajımız var. Periyodumuz ise aylık.
Teşekkürler, kolay gelsin.
- Öküz'e teşekkürler.

Cinselliği paylaşmak için bir araya gelen eşlerden birinin acı çekmesi partnerine haz verebilir. Tabii tadını kaçırmadan. Her insanda fetişe yakın duygular vardır. Bazen bir giysi, bazen bir sözcük bile uyarıcı olabilir.

Röntgencilik, Fetişizm Tecavüz

ALİ KEMAL YILMAZ

Bir gariplik seziyordu Gülay sevgilisiyle ilişkilerinde. Cinsel yaşamları hep Sedat'ın istediği zaman sürüyordu. Sedat, partnerleriyle uyuma dikkat eden, gerektiğinde kendini frenlemeyi bilen bir insandı. Fakat hep tuhaf zamanları seçerdi. Gülay aynı evi paylaştıkları çiftle seks anlarının çakıştığını fark etti. Aniden yataktan kalkıp sıkça tuvalete gitmesi ve ereksiyon durumunda geri gelmesinin nedenini tahmin etmişti. Emin olmalıydı. Sedat yataktan kalktığında arkasından sessizce süzüldü. Onu arkadaşlarının kapısında kendinden geçmiş vaziyette anahtar deliğinden içeri bakarken yakaladı. Yatağa uzandı. Kendini yalnız hissetti. İki yıldır beraber olduğu erkeğin röntgenci olduğunu fark etmemişti. Nedenini anlayabilmek için kendini zorladı. Sedat yanına geldi. Birleşmeye hazırdı, Gülay itiraz etti. "Konuşmamız gerek." dedi. Ayağa kalktı. Az önce onu gördüğünü söylediğinde Sedat hiç şaşırmadı. "Beni anlayabilmen için senin de seyretmen gerek." dedi. "Bu yaptığın o insanların özellerine saygısızlık." dedi Gülay. Seviyordu Sedat'ı. Fakat o gece tanık olduğu durum aklını karıştırmıştı. Geceyi o konuya ayırdılar. Ortaya çıkan sonuca göre Sedat ancak başka insanları seyrettikten sonra ilişkiye girebileceğine kendini inandırmıştı. Aklına geleni ona önerdi. Beni gizlice seyrederek aynı heyecanı duyar mısın? dedi. Banyo yaparken, üstünü değiştirirken Sedat'a fırsat vermek için duvarlara delikler açtılar. İkisinin aynı heyecanla birleşmeleri ilişkilerinde daha güzel bir zemine olanak sağlamıştı.

Eşcinsel olduğu bilinen yazar Jean Genet fetişlerini bir kitabında şöyle anlatır. "Polis komiserinin rozetini görünce dayanılmaz derecede heyecanlar duyarım. Benim için o metal rozetin, erkeklik sembolü bir işçinin elindeki çakmağın, bir askerin kemerinin, bıçağın keskin tarafının inanılmaz tahrik edici yanı vardır."

Aslında insanların çoğunda gizli fetişizmin bulunduğu iddia edilir. Başkalarının dış görünümünün, giysisinin, ses renginin hoşumuza gitmesinin biraz ötesinde fetişizmin yattığını düşünmeyiz bile. Peki o zaman gerçek fetişistlerle aramızdaki nüans neydi? Fetişistler kişilerle ilgilenmez, cinsel objeleri kişilere tercih ederler. Sonuç objelere dokunarak, koklayarak yapılan mastürbasyondur.

En ünlü romanı "Justine" de seks ve güç arasındaki bağı irdeler Sade. Kendi adıyla anılan cinsel doyum yolunun ona ithaf edilmesi hiç abartılı değildir. Diğer ünlü romanı "Juliette"de zorbalıklarını iyice ileri götürüp kurbanlarının kanlarını içmeye kadar uçlaşır. Zalimce temele dayandırılan istekler ağırlıktadır ilişkilerinde. Zevk almak için yapılan acı duyma aracının kurallarından en önemlisi karşılıklı hazdır. Aşklar yoktur ilişkilerde, efendi ve köleler vardır. O şöyle der: "Şimdi Sen Benim Kurbanım Ol, Sonra Ben Senin!"

Kadınlar tecavüz ederse

Ayrıntı Yayınları'ndan geçen yıl, 'Bir Erkeğe Nasıl Tecavüz Edilir' adlı bir kitap çıktı. Kısasa kısas yöntemiyle bir erkeğe tecavüzün ne olduğunu irdeleyen önemli bir yapıt. Marta Tikkanen kaleme almış.

Tova Randers özveride bulunarak sürdürdüğü evliliğine son vermiş belediye kütüphanesinde çalışan, yaşamı sıradan sayılabilecek bir kadındır. 40 yaşına bastığı akşam birkaç kadeh içmek, biraz müzik dinlemek için bir bara gider. Ona gözlerini diken bir adamı fark eder. Başıyla merhaba vermesi adamı cesaretlendirmiş ve Tova'nın yanına gelmiştir çoktan. Tanışma, tanıtma klasiğinden sonra adam Tova'ya evine gitme teklifinde bulunur. Aslında önce itiraz eder. Aslında kabul edilen ısrar evde başka şeyler için devam eder. Adam Tova'yı yatak odasına sürükleyerek ellerini karyolanın demirlerine bağlar. Adamdan ilişki sonrasında tam tersi yumuşaklık görmesine iyice şaşırır. Evine dönerken adamdan nasıl intikam alacağını düşünmektedir. Aynı yöntemi uygulamaya karar verir. Ertesi akşam adamın evine gider. Cebinde aslından ayırt edilemeyen oyuncak bir tabanca vardır. Kapıyı çaldığında bir gece evvel yaşadığı olayı tekrar yaşamak istediğini söyler. Cebinden çıkardığı tabancayla adamı soyarak benzer yöntemlerle amacına ulaşır. Arkasında gözleri yaşlı bir erkek bırakırken eğlenceyi uzatmak için polise bir erkeğe tecavüz ettiğini telefonla bildirir. Polisler o adamın yerinde olmak isteyen binlerce erkeğin olmak istediğini söylerler, ancak karşısında zavallı bir adam vardır.

Tecavüzün Devrimci Lideri Eloridge Cleaver

60'lı yılların Amerika'daki devrimci örgütü Kara Panterler'in militanı Cleaver, Amerikan tarihindeki uzun kölelik dönemine ve beyazların üstünlüğüne bir tepki olarak beyaz kadınların ırzına geçtiğini itiraf ediyordu. Beyazların yol açtıkları suçlar için adalet istiyor ve zenci ırkının intikamcısı olduğunu söylüyordu. Ancak tecavüz eylemini sadece beyaz kadınlara değil bütün kadınlara yaymıştı.

"Gösterişsiz bir sadizm türü" olarak da tanımlanan tecavüz psikiyatri de "yetersizlik, çekingenlik, kadın düşmanlığı, anne veya eşinden nefret, şizofrenik rahatsızlıklar" olarak tanımlansa bile farklı değerlendirmelerde söylenir;

Yazar Suzan Brownmiller "Zorla kadınların ırzına geçmek, kadınlara karşı şiddet kullanmayı yeğleyip saldırganlaşmaktan öte bir şeydir" derken, sosyolog Manachem Amir'in Amerika'yı kapsayan araştırmasında "Önceden planlanan, çoğunlukla erkeklerin grup halinde işledikleri suçlardır." der. Hayvanların çoğunda devam eden seks amaçlı tecavüz belki de insanların hayvan yanlarından biri midir?

Tiren

Öküz 70 / Mart 2000

GİT Dergisi

Git Yürüyüş Klübü pazar yürüyüşlerine ve Akdeniz anti nükleer çalışmalarına devam ediyor. Ayrıca Git'in Mart sayısında Seattle'nin arkasındaki adamlardan John Zerzan ile yapılmış dolu dolu bir röportaj var. Anarşistleri anarşistlerden okumanızda yarar var.

Köpeği Bağlarsan Havlar

TİMUR DANIŞ

Yıllardır evimin küçük odasında yaşıyorum; odamın bir de mutfağı var. Mutfaktaki buzdolabından bir şeyler çıkarıp yiyor, devamlı televizyon seyrediyorum. Geçen yıl bu zamanlar ekranda Apo görüntüleri vardı. O zaman lig maçları Cine-5'ten şifreli olarak yayınlanıyordu ve diğer kanallardan da kısa görüntüleri izliyorduk. Cumadan, pazartesi akşamına kadar bine yakın gol seyrediyordum. Bu yıl kış ani ve sert geldi. Ani ısı değişikliğine uyamayan bedenim, bir gece sadece battaniye ile yattığım için dayanamadı ve hasta oldu. Ağzımın, burnumun, gırtlağım, hatta mideme kadar uzanan borumun içi, o malum yapışkan sümüksü malzeme ile doldu. Hatta sabah kalktığımda bu sümüksü dokunun beton sertliğini açmak için sıcak su kullanmak gerekiyordu.

Sümkürme, aksırma, püskürtme işlemlerinden sonra burnumu sabun ile yıkayıp, limon kolanyasını içime çekip, sobayı yakıp, battaniyeyi burnuma kadar dayayıp, gündüz yatağıma dönüyordum. Elimde uzaktan kumanda aleti ile kanallar arasında zıplayıp duruyordum. Bir keresinde sabahtan akşama kadar ulaşabildiğim tüm kanallarda, saydım, tam 1346 kişi öldü.

Bu arada ana haberlerin flaş konusu önce satanistlerdi, daha sonra hayvanseverler oldu, son günlerde de Hizbullah mezarları.

Gripten manyaklaşan beynim, kitaplığın raflarındaki fanzinlerden dolayı önce kendini satanist sandı. Evimizde bir köpeğimiz var ya, tüm kuduzlardan kendimi sorumlu sandım. Hizbullah'ın mezarlık görüntüleri ise, soğuk ve çamurlu havalarda giydiğim mesleri, dolabın uzak bir köşesine saklattı.

Sonunda faturaları yatırmak, para almak için yataktan çıkmam gerekti. Korka korka İstiklal Caddesi'ne gidip elektrik, su, telefon, doğal gaz faturalarını ödemek için gerekli kuyruklara girdim. Eve dönerken de, Atlas Pasajı'ndaki Pentimentoya gidip, fanzinlere bakayım dedim. Özellikle "Satanist Operasyonları"ndan sonra fanzinlerde azalma olmuştu.

Fanzin sepetini karıştırmaya başladım; ilk gözüme çarpan Panik Atak'ın kapağındaki "Köpeği Bağlarsan Havlar" yazısı oldu. Fanzin sepetindeki dergileri toparladım, dokuz tanesine 1.5 milyon lira ödedim. Aldığım fanzinlerin isimleri: ABYSS, KIRPINTI, SEVİ, FUNNY GAMES, ŞAİRANE.

Pentimento'nun önündeki kafede oturup fanzinlere daldım: Panik Atak'ta, hareketli, enerjik ve kaslı bir solucanın, toprağın kuruması -belki de kurutulması- sonucunda, nasıl da çatlaklar arasında çaresiz kaldığının hikayesi anlatılıyor.

Gene Panik Atak'ta, "aşağıdaki öykümü, beni terk etmiş veya terkedecek olan sevgililerime ithaf ediyorum" notu ile sunulan ANKARA'NIN EN GÜZEL TARAFI İSTANBUL'A DÖNÜŞ YOLUDUR isimli nefis bir hikaye var.

Panik Atak'ta, Forover Young'un, Lodosum Başladı şiiri, Abyss'de de "Lodos gidecek, yağmur gelecek" , "Lodos Marmara'yı vurdu" cümleleri dikkatimi çekti. Bence lodos can sıkıntısı rüzgarıdır. Kimbilir belki de hava, bizim vücudumuza basınç yapıyor ve bu da canımızın sıkılmasına neden oluyordur.

Yeşiller

Sekiz Şubat'ta İstanbul'da Federal Almanya Parlamentosu Üyesi, Birlik 90 / Yeşiller Partisi Enerji Sözcüsü Hans Josef Fell ile sohbet toplantısına gittim. Toplantının konusu "Nükleer Enerji Kullanımında Almanya Deneyimi"ydi. Dorint Park Plaza Oteli-Taksim'de düzenlenen toplantının "Moderatör"ü Dr. Tanay Sıtkı Uyar'dı. Toplantının davet mektubunda şöyle yazılmıştı. "Türkiye'deki nükleer enerji tartışmalarının vardığı noktanın özetlenmesinden sonra, Almanya'nın nükleer enerji kullanımıyla ilgili deneyimleri, bu konuda yaşanan sorunla, alınan önlemler ve Alman hükümetinin nükleer enerjiden vazgeçmesinin ve mevcut santralleri kapatmasının nedenleri aktarılacak. Sunuşların ardından geniş katılımlı bir tartışma hedeflenmektedir."

İstanbul Çevre Konseyi, Doğu Akdeniz Çevrecileri, Batı Akdeniz Çevre Platformu Katılımcıları, Karadeniz Çevre Platformu, Karadeniz Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Forumu işbirliği ve Heinrich Böll Vakfı'nın katkıları ile gerçekleştirilen toplantıda önce Taner Sıtkı Uyar'ı dinledik. Uyar, Başbakan Bülent Ecevit'e, enerji planlaması ve alternatif enerjiler konusunda dünyadaki son gelişmeleri aktaran bir dosya vermişti.

Acaba Taner Sıtkı Uyar'ın başbakana ulaşan çabası nükleer santrali engellemeye yeter miydi? Bu soruyu sormak üzere, kağıdıma not ettim.

Hans Josef Fell'in konuşmasından da, Almanların, 2019 yılına kadar bütün nükleer santrallerini, kademeli olarak kapatacaklarını öğrendim.

Fell'e sormayı düşündüğüm soruyu da kağıdıma not ettim; "Türkiye Avrupa ile enerji nakil hattı anlaşması yaptı. Öte yandan tahkimin tanınması ile Alman şirketlerinin Türkiye'deki yatırımları artacak. Bu Almanların Türkiye'deki enerjiyi kullanacaklarını gösteriyor. Almanya enerji planlamasında bu iki gerçeği dikkate aldı mı?"

Bu arada Almanya'nın Türkiye'ye Leopar tankları satmasının gündemde olduğu, ayrıca Alman Yeşillerinin, geçen yıl Sırbistan'da savaşın devamına yönelik kararlar aldığı gerçekleri hala günceldi. Yeşillerin bu iki konudaki bakışları hala tartışmalıyken, onların "aniden" nükleer tartışmalara ilgi duymasını ben ilginç bulmuştum. Fell bu ilginç buluş konusunda ne düşünüyordu?

Davetiyedeki geniş katılımlı bir tartışma hedefine güvenerek sorularımı aynı genişlikte sorabileceğimi zannettim. Bunda yanıldım, çünkü toplantının tartışma bölümünde salondan çok sayıda nükleer yanlısı sonu çıktı. Bir oylama yapılsa salondaki nükleer yanlıları daha fazla çıkardı. Yeşiller beni bayağı şaşırtmıştı. Ben Akkuyu Nükleer Santralini engellemek için Almanya deneyinden nasıl yararlanacağımızı konuşacağımızı düşünürken, nükleercilerin sorularına karşı Fell'e destek vermek durumunda kaldım. Tartışmayı nükleeri nasıl yaptırmayacağız mantığına çekme çabam da ne yazık ki zaman sınırına takıldı. Heinrich Böll Vakfı'ndan Figen Uğur hanım'ın Moderatör'e uyarıları ile toplantı, benim zannettiğim süreden erken bitirildi. Ben bu erken bitirişi salonu kullanma süresinin dolmuş olduğuna bağladım. Bunda da yanılmışım, çünkü, ben salondan çıkarken Figen hanım ve Fell, aynı salonda televizyon kameralarına röportaj veriyorlardı.

"Akkuyu nükleer santralini engellemek için ne yapmamız gerekiyor?" Bu sorunun yanıtını aslında yanlış yerde aramışım. 15 Şubat'ta İstanbul, İskenderiye Kütüphanesi'nde, Almanya'daki nükleer karşı çıkışı anlatan harika bir gösteri izledim. Almanya'dan gelen iki anti-nükleer barış eylemcisi, nükleer atık taşımacılığına karşı verilen mücadelenin bir video kasetini gösterdi. Bizim de Gorloben ve Kastor X direnişi olarak bildiğimiz barışçı halk hareketleri, bizim de nükleere karşı çıkarken nereden ders çıkarmamız gerektiğini gösterdi. Toplantıda eylemcilerin, Alman Yeşiller Partisi'nin nükleer hareketteki yeri ile ilgili soruya verdikleri yanıt ilginçti; "Partilerle nükleere karşı çıkılmaz" dediler.

Özür Dilerim

Öküz Dergisi'nin Şubat-2000 tarihli ikinci sayısının 16. sayfasında yayınlanan, "Attila Dede, Sönmez Amca, Bir İmza Ver" başlıklı yazımda, şöyle yazmıştım;

"Nükleerin karşısında yaşayan biri olarak, Attilâ İlhan gibi kuvvetli bir yazarın yazılarını okurken çok dikkatli davrandım. Kaçıracağım bir nokta, görmeyeceğim bir ek onu yanlış anlamama neden olabilirdi. Ben İlhan'ı okurken çok dikkatli davrandım. Fakat Attilâ İlhan nükleer santral konusunda okurken aynı dikkati sarfetmemiş. Çünkü; Akkuyu'ya nükleer santral yapmak için teklif veren üç konsorsiyum bulunmaktadır; Bir, Amerikan ve Japonya, İki Almanya, Fransa, üç Kanada ile bunların yerli ortaklıkları.

Yani, ABD'nin bağımsız verdiği bir teklif yok. Amerika, Japonya ile birlikte teklif veriyor. İkincisi Japonya'nın 'ağırlıklı' ya da Amerika'dan bağımsız bir teklifi yok. Japonya'nın Amerika'dan bağımsız bir teklifi olmadığına göre, Japonya'nın 'savunma amaçlı olarak kullanılabileceğine dair imalar' yapılan bir nükleer teklifi yok."

Öküz'de yayınlanan yazımın yukarıya aldığım bölümde benim bilgi yanlışım vardır. Attilâ İlhan Cumhuriyet Gazetesi'nde, Kanada'nın Japonya ile ortak bir nükleer teklif verdiğini yazmış, ben de bu bilginin yanlış olduğunu, Kanada'nın ortak almadan bir teklif verdiğini yazmıştım. Benim bilgimin yanlış olduğunu belirtip, Attilâ İlhan'dan yanlış bildiğini iddia ettiğim için, okurlarımdan onları yanlış bilgilendirdiğim için, Öküz dergisinin Metin Üstündağ'ından bana yaptığı uyarılara uymadığım için özür dilerim.

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Zehirli Kıyma Topları

Geçtiğimiz haftalarda bir akşam, yine televizyonda ana haber bültenini izliyorum; Gebze'nin Tavşancıl ilçesinde boş bir alanda adamın biri oturmuş, önündeki tepside bulunan etlere bir şeyler karıştırıyor. Yanına gelen TV muhabiri ne yaptığını soruyor, cevap; "çiğ köfte yapıyorum" ve ardından katıla katıla gülüyor. Bu köfte, başıboş köpeklere hazırlanan zehirli kıyma topları.

Bu denli zevkle ve gülerek hazırlanan ölümleri daha önce de çok gördük, duyduk, biliyoruz ve süreç devam ediyor. Hazırlanan etler "gel, gel" diye çağrılan köpeklere veriliyor. Adama güvenerek, bir lokma yemek için koşup gelen hayvanlar bir dakika içinde yuvarlanıp debelenmeye başlıyor, anne köpek yerde debeleniyor, yavruları da etrafında koşuşuyor. Önceki görüntülerde ise yavrular ölü annelerinin memelerini emiyordu.

Boş alan, bir anda gençler ve çocuklarla doluyor. Koşup debelenmekte olan köpeklere tekme atıyorlar. Kahkahalar arasında "bu ölmüş, bu ölmemiş" denemeleri tekmelerle sürüyor. Ölmeyenler, tüfek ateşi altında hareketsiz kalınca eğlence bitiyor.

Gazetelerde Hizbul-vahşet manzaraları; topraktan çıkarılan cesetler, uygulanan işkence yöntemlerinin çizimli açıklamaları... Etrafta toplanıp bu cesetleri gören insanlar konuşuyor; "bunları yapanı bana vereceksin şöyle kazığa, böyle dilimlere..." Tolstoy'un ünlü sözü; "Hayvan öldürmekle insan öldürmek arasında bir adım vardır." Yıllardır hayvanlara uygulanan vahşetin nasıl bir insan prototipi yarattığını görüyoruz. Herkes potansiyel katil olma noktasında, bu cinayetleri işleyenler ile katilleri yok etmek arzusunda olanlar.

Her gün, yurdun çeşitli yerlerinde katledilen hayvanların haberini alıyorum. Telefon susmak bilmiyor. Arayanlar ya tanıdık, ya değil ama konuşmalar aynı. Hıçkırıklar arasında, giderek ait olmadıkları bir dünyada, tanığı oldukları vahşete karşı çaresizliklerini anlatıyorlar. Bazen bir grup, olayların yaşandığı yere gidiyor. Bu kez de onların tartışmaları ve şiddet görüntüleri ekrana yansıyor. Bu, canı yanan, ruhunu kaybetmediği için, kahrolabilen insanların tepkileri Ali Kırcı pardon Kırca tarafından, "hayvanseverler insanlara nasıl da saldırdı" biçiminde yorumlanıyor. Çünkü Kırca, ait olduğu dünyada, canı hiç yanmayacak olanlardan birisi.

Yıllardır süregelen ama son altı aydır her yerde yoğunlukla yaşanan hayvan katliamları, yaşam hakkına saygı duyan, her türlü ayrımcılığa karşı olanların dayanma eşiğini aştı. Kanın gövdeyi götürmesine katlanamayanlar, başlattıkları imza kampanyası ile bu coğrafyada yaşamak istemediklerini belirten dilekçeyi, uluslararası platforma taşıyacaklar. Ruhunu kaybetmeyen, acı çeken insanlar, bu ölümleri yaratan, yaşatan ve olan biteni tepkisizce seyredenlerle birarada yaşamak istemiyorlar, yaşayamıyorlar.

Ölüme uzanan çocuk elleri...

Kültüre Bakanlar

Yılların tiyatro oyuncusu Tuncay Özinel, hayvan sevgisiyle dolu, bu konudaki protesto eylemlerinde yanımda olmuş, duyarlı bir sanatçıdır. Geçtiğimiz günlerde, AKM'de 20. sanat yılını kutlama davetiyesini aldım. Gittiğimde biraz erken olduğu için, kuliste birçok sanatçıyla oturup beklerken postacı telgraflar getirdi. Bunlardan biri, geceye davetli olan Kültür Bakanı İstemihan Talay'dan. Yüksek sesle okunan telgraf, kuliste soğuk duş etkisi yarattı. Bakan, yani Kültür Bakanı demiş ki; "Serginizin açılışına katılamıyorum, başarılar." Sessizliği Halit Akçatepe'nin sözleri bozdu; "Dua et Tuncay, ya karpuz serginiz deseydi."

Bu Kültür Bakanı, Ege yöresinde yapılan ve kaybeden devenin kesilip seyircilere ekmek arası pişmiş et olarak dağıtıldığı deve güreşlerini desteklemek için milyarlar gönderdi. İstemihan Talay, içinde zor kullanma, acı ve ölüm barındıran bir organizasyona parasal destek veriyorsa onun, senin ne sanatçısı olduğunu bilmemesi, çok doğaldır ve bu da senin için bir onurdur.

Onları Kimse Tutamaz

Yılmaz Güney, 60'lı yıllarda, sevgili Altan Erbulak'la oynadığım Feryat filminin reji asistanıydı, dostluğumuz o zaman başladı, görüşmelerimiz aralıklarla da olsa sürdü.

Alageyik filminde, ki bu onun ilk filmiydi, başrol oynamıştı ama aynı zamanda da reji asistanı olduğu İnan Film'in yazıhane olan bölümünde, geceleri bez sinema afişlerini yere sererek uyuyordu. Sürekli okuyor ve yakın arkadaşı Remzi Jöntürk'le egzistansiyalizmi tartışıyordu. İnanılmaz sıcak ve yaşından çok olgun bilge bir kişiliği vardı. Sonraları, evinde baktığı bir maymunu olduğunu hatırlıyorum. Yılmaz, düşünen üreten ve baş eğmeyen bir sanat adamı olmanın bedelini ödedi ama biz ona, sadece sinema adına bile, olan borcumuzu ödeyemedik.

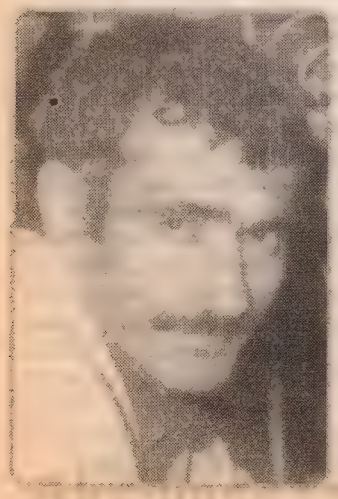

Onun gibi Adana'lı olan Murat Kekilli'nin başına gelenler, Yılmaz'a yönelik saldırılarla çok örtüşüyor. Şarkısı, ölümü çağrıştırıyor mu diye, psikologlarla görüşüp akıllarınca onu eleştirenler giderek artıyor. Murat Kekilli aşkı uğruna sadece kendi ölümünden söz ediyor, üstelik bu ölüm mecazi bir anlam taşıyor. Ama "ayağına sıkarım, gözünü oyarım, vs.." türünde şarkılar ortalıkta bangır bangır söylenirken Kekilli için sürdürülen linç kampanyasını akla, mantığa sığdırmak mümkün olmuyor. Bir röportajında "ben yolda yürürken karıncalara basmamak için dikkat ederim" diyen Murat Kekilli elbette birilerini rahatsız etmiştir.

Yılmaz da, Murat da kendi alanlarında, onurlu duran, aynı toprağın iki sanatçısı ve bu ülke ne yazık ki, başkalarının gözlerini oyanları daha çok seviyor.

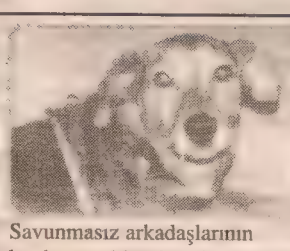

Savunmasız arkadaşlarının hunharca öldürülmesine felçli vücudu ve küçük kalbi daha fazla dayanamadı.

DOST'umu kaybettim. **DOST**'tan dostluğunu ve sevgisini eksik etmeyenler sağolsun.

Gülsüm Ağaoğlu

Dost'um İçin...

Bu sayfada sizlerle buluştuğum ilk yazım, onunla ilgiliydi. Felçli bacaklarının yürümesini sağlayan tekerlekli bir düzenekle yaşamını sürdürüyordu. Sevenleri ona acılarını unutturmuştu. Dost, hayatını paylaştığı dostları için, yaşanan kıyımlara karşı bir dayanma gücüydü. Gözlerinin ışığı mücadelemizin karanlık yollarını aydınlatmaya devam edecek. Rahat uyu Dost'um.

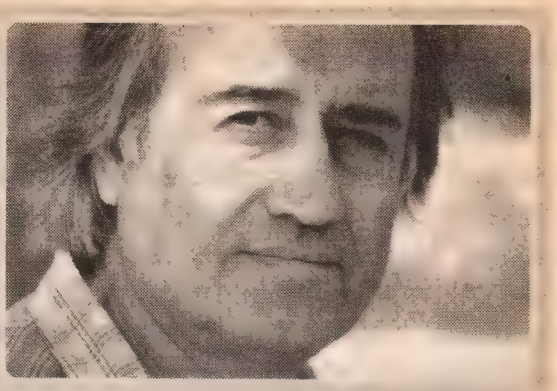

Vajjjama

"bazı kuşların yuvasıları kanatlarıdır"
İspanyol Defteri, Orhan Peker

koğuşta seni rahat düşünemiyorum
yüzümden anlıyor arkadaşlar
utanıyorum

hücre rahat
düşümün kanatlarına takılı
eteğin ağır ağır kalkarken
tam oracıkta
ışığıyla kokusuyla sanki güneş
doğmakta

bedenlerimiz çıplak debelenmekten
yerde
duvarlarda
meme kalça izleri

yorgun hücrem
havalandırmaya açıldığında
zavallı dışarısı
gözünü uydurmaya çalıştı
hücrede açılmış deliklere

Sydney. 2000

Nihat Ziyalan

Hayat Bilgisi

Bekle
Hemen döneceğim
Kaskatı bir taş gibi
Öldürüp de içimi
Ama şunu bil ki sevgilim
"Taşı ne kadar sıkarsan sık
Taşta kalır
Hayatın o korkunç bilgisi"

Alp Tamer Ulukılıç

Pornografik dergiler yayınlanmaya devam ediyor ve sanıldığının aksine yalnızca genç erkeklerin değil, özellikle orta yaşın üzeri olmak üzere her yaştaki erkeklerin ve kadınların ilgisini çekebiliyor. Bazı insanlar içinse bir tür tutkuya dönüşüyor bu dergiler. Yine sanıldığının aksine işsiz güçsüz, doğru dürüst cinsel yaşamı olmayanlar değil, kültürlü, fazla ekonomik sıkıntısı olmayan, düzenli bir cinsel yaşama sahip insanlar bu dergilerin okuru daha çok. Kısacası, anne babanızın yatak odasındaki komodinin çekmecesinde, patronunuzun dosyalarının arasında, öğretmeninizdeki yardımcı ders kitabının sayfalarının arasında, hatta sevgilinizin çekmecesindeki iç çamaşırlarının altında bu yayınlardan birini bulmak hiç de şaşırtıcı olmasın sizin için.

Tek Elle Okunan Dergiler

ALTAY ÖKTEM

Bir dergiyi ya da kitabı genelde iki elimizle tutarak okuruz. Pornografik yayınlar "tek elle tutulan dergiler" olarak adlandırılabilir. Çünkü ikinci el genelde meşguldür.

Bayilerin önünden gelip geçenlerin ahlaki çöküntüye uğramaması için poşete sokulan pornografik dergilerin 18 yaşından küçüklere satılması da yasak. Böylece, birtakım yayınları poşetin içine sokarak halkın ahlakını korumak gibi ilginç bir buluş basın tarihine geçerken, 18 yaşına kadar ahlakını koruyabilmiş mutlu azınlık içinse bu yaştan sonra yapacak pek bir şey olmadığı anlaşılıyor. Artık ellerini poşete soksalar da olur.

Geleneksel yapı içinde cinselliğin hala tabu sayıldığı, ailede ve okulda hiçbir cinsel eğitim verilmediği toplumumuzda, pornografik yayınlar cinsellikle ilgili tek ve en etkili kaynak.

Yazılı metinlerde pornografi sözcüğüne ilk olarak 19. Yüzyıl başlarında rastlıyoruz. Yunanca kaynaklı olan sözcük "fuhuşla ilgili yayın" anlamında kullanılırken, 19. Yüzyıl ortalarında anlamı daha da kapsamlı hale gelip bugünkü tanımına ulaşıyor. "Sanat ve Pornografi" kitabının yazarı Morse Peckham "insanın cinsel organlarının uyarılmış biçimleriyle görsel ya da sözlü olarak gösterilmesidir" diye tanımlıyor pornografiyi.

Ekim 1997'de yayınlanan, Cem Bakır, Kadir Kıvılcımlı, Altay Aktürk ve Şahin Uruk'un ortak çalışması olan "Pornografi" adlı kitapçıktan öğrendiğimize göre, Alexandrian "Erotik Edebiyat Tarihi"nde erotik-pornografik ayrımına şöyle yaklaşıyor; "Bu roman ya da film erotik olsaydı, onun karşısında eğilirdim, ama o pornografiktir, bu yüzden onu öfkeyle reddediyorum. Bu düşünce tarzı o kadar aptalcadır ki, kimse burada gördüğü farklılığı açıklamayı beceremez..."

Gerçekten de erotikle pornografik arasındaki sınır çok kesin değildir. Erotizmde estetik boyutun daha ön planda olduğu, pornografide ise estetize edilmiş cinsellikten çok Peckham'ın söylediği gibi, cinsel organların uyarılmış biçimleri sergilenerek daha kaba bir cinsellik sunulduğu söylenebilir.

Kurmacadan Gerçeğe

Pornografik dergiler genelde bir tür kolaj yöntemiyle hazırlanıyor. Yabancı dergilerden alınmış fotoğrafların altına, bir porno öykü ekleniyor. Anlatılan öykünün kurmaca olduğunun anlaşılmamasına özellikle dikkat ediliyor. "Biz üç arkadaş olarak Ankara'nın üst düzey bürokratlarının oğullarıyız. Bizim aklımızı başımızdan alan bir tutkumuz var..." diye başlayan, okur mektubu biçiminde kaleme alınmış bir yazı, bu üç arkadaşın bir kızla yaşadığı grup seks macerasını anlatıyor. Anlatılanlara uygun fotoğraflarla bütünleşen yazıda bildiğimiz mekan adları, Türkçe isimler kullanıldığı halde, fotoğraftaki üç genç 80'li yılların giyim tarzına sahip Avrupalı gençler ve grup seks meraklısı Ayşin'e de Türk demeye bin şahit ister.

Emanuella, birbirini takip eden fotoğraflar ve bunları açıklayan bir öyküyle oluşturulmuş bir tür fotoroman görünümünde. Her sayısında buna benzer birkaç fotoromanı birbiri arkasına ekliyor. Ayrıca okur mesajlarının yer aldığı bir bölüm var.

Dergilerin çoğu daha zengin içeriğe sahip. Örneğin First Over'da yine fotoroman benzeri, birbirini takip eden konulu fotoğrafların yanı sıra "Cinsel Sorunlar" adlı bir sayfada okurların cinsel sorunları tartışılıyor. Ayrıca okur mektupları, erotik bulmaca, okurların kendi çıplak fotoğraflarının yer aldığı "Teşhir Salonu", erotik fıkra ve karikatürlerin yayınlandığı "Kahkaha Salonu", seks burcu, test gibi bölümler var.

Redpoint'te erotik fıkraların yer aldığı "Kahkiri Kihkiri" adlı sayfa ve cinsel bir test yer alıyor.

Pornografik öykülerin okur mektubu biçiminde ele alınması, birçok derginin ortak özelliği. Bunda, gerçeğin kurmacadan daha etkili olmasının payı büyük. Bizim gibi olan, her gün sokakta, işyerinde, otobüste, sinemada karşılaştığımız insanların aklımızın ucuna bile gelmeyecek fantezileri, çok renkli cinsel hayatları olması konuyu çok daha gerçek ve çekici kılıyor. Sevişmesini en ince ayrıntılarına kadar anlatanın çocukluğundan beri futbola meraklı olan, şimdi İzmir'deki bir şirketin muhasebe servisinde çalışan esmer, orta boylu R.M. olması, onu rahatlıkça kendimizle bütünleştirebilmemizi sağlıyor. Bu tür dergilerin en ilgi çeken bölümlerinden biri de amatör fotoğrafçıların ürünleri. Kız arkadaşının, eşinin fotoğraflarını dergilere gönderip yayınlatanların sayısı hiç de az değil. Fotoğraflardaki bu amatörlük onları çok daha çekici hale getiriyor. Çünkü vücudunun en ince ayrıntılarını gördüğümüz bu kadınlar da bizlerden farklı değil.

Belki de bilinçaltımıza bastırdığımız o gizli teşhirciliği aşan birilerinin olması etkiliyor bizi. Bizim yerimize de soyunup geçiyorlar objektifin karşısına. Bedenlerine bakmakla kalmayıp baktırıyorlar da.

Redpoint, "Ayın Ateşli Kraliçeleri" başlığı altında dört sayfa birden ayırıyor amatör fotoğraflara. Dağınık yatak odasında, banyoda, halının üstünde poz veren bu "normal yaşayan kadınlar" aynı zamanda birkaç satırla da olsa en iyi seks tecrübelerini, yapmak istedikleri fantezileri anlatıyorlar. Royal'deki "Royalist" köşesinde de birbirinden ilginç amatör fotoğraflar yayınlanıyor.

Değişik Bir Tat

Pornografik dergilerdeki fantezilerin sınırı yok. Anal, oral seks, grup seks, yaşlılarla, hamilelerle, küçük yaştaki kızlarla, hayvanlarla, çeşitli türdeki vibratörlerle yapılan seksin yanısıra zenciler, Uzakdoğulular, lezbiyen ve travestiler de yer alabiliyor bu dergilerde.

Pornografik dergilerde değişik fetişlerle karşılaşıyoruz. El ya da ayaklarla ilgili özel bölümler hazırlandığı gibi, kalçalarla, göğüslerle ilgili fantezilerin yer aldığı, bol fotoğrafla süslenmiş sayfalara da rastlayabiliyoruz. Elbette jartiyer, dantelli iç çamaşırları gibi klasik seks sembollerinin yeri tartışılmaz.

Deri, özellikle siyah deri, soft pornodan hard pornoya geçişin bir simgesi gibi. Deri çizmeler, deri aksesuarlar seksin şiddetle birleştiği yerde her zaman gündeme geliyor. Kırbaç ve zincir de vazgeçilmez aksesuarlar arasında.

Bu değişik tatlardan biri de First Over'da yayınlanan "Şişmanlarla Seks" bölümü. Şişman erkeklerin ve şişman kadınların seks hayatı hakkında yapılan açıklamaların yanı sıra şişmanların masturbasyonları ve şişman homoseksüellerin seks hayatına da değinilmiş. Işin tarihsel boyutu da ele alınıp haremlerdeki, eski genelevlerdeki şişman kadınlardan, hatta ressamların model olarak kullandığı şişmanlardan söz edilmiş. Görsel olarak da kolay rastlanılmayacak türde fotoğraflar kullanılmış. Kat kat olmuş vücutlarıyla ikiyüz kilonun üstündeki kadınlarla seks yapmaya çalışan (gerçekten bu iş için epey ter döken) normal kilodaki erkeklerin fotoğrafları...

Royal'deki yiyeceklerle yapılan seks bölümü dikkat çekici. Bir tür doğal vibratör sayılabilecek muz, bu alanda çok klasik ve hafif kalıyor. Bu çılgın arzulara yardım ve yataklık yapan yiyecekler arasında cinsel organa sokulan üzüm salkımı ve çilekler yer alıyor. Istakoz ise değişik bir tat sunuyor kullananlara.

Yine Royal'deki bir öykü eski çağ şatosunda geçiyor. Şatoda yalnız başına dolaşan kadının aniden karşısına çıkan siyah kapüşonlu ve pelerinli bir hayalet nedense onu hiç korkutmuyor. Hatta hayaletten o kadar memnun kalıyor ki, "eğer hayalet dedikleri böyleyse her gece gelsin" diye düşünüyor.

Değişik ırklardaki, renklerdeki insanların yaptıkları seks de her zaman ilgi çekici olmuştur. Her dergi zaman zaman bu tür fotoğraflar kullanır. Escort Kızlar'daki "Siyahla Beyaz" köşesinde sarışın bir kadınla zenci erkeğin sevişmesini tüm ayrıntılarıyla işlenirken, First'te Japon kadınlarla yapılan seks konu ediliyor. Japon kültürünün geniş olarak ele alındığı bölümde, genç erkeklerin geceleri genç kızların odalarına gizlice girmeleri biçiminde ortaya çıkan, günümüzde kırsal bölgelerde hala sürdürülen "Yobai" geleneği inceleniyor. Japon cinsel yaşamında önemli rolü olan Geyşalardan da söz edilen yazıda, geleneksel yapıları nedeniyle edilgen cinsel yaşamı olan Japon kadınlarının kendilerini doyuma ulaştırmak için geliştirdikleri ilginç yapay araçlardan da söz ediliyor. Civalı iki toptan oluşan, Ben-Wa adı verilen alet ve Harigata adlı iki başlı yapay penis, Japon kadınların kendilerini tatmin etmelerinde ve eşcinsel ilişkilerinde en yaygın olarak kullandıkları iki gereç.

Royal'de ise melez bir kadınla yapılan

seks bol fotoğraflı olarak anlatılmış. Yine Royal'in ayrı bir sayısında iki zenci kadının lezbiyen ilişkisine rastlıyoruz. Porno-magazin olarak yayınlanan Virgin'de Uzakdoğu ülkelerindeki seks turizmi konu ediliyor. Devlet desteğiyle körüklenen ve döviz kaynağı olarak görülen seks turizminde özellikle küçük yaştaki kızlar kullanılıyor. Bu konuya eleştiri getiren Virgin, Uzakdoğu'daki küçük kızlardan bir kısmının fotoğraflarını da yayınlıyor. Cannes Film Festivali'nden erotik manzaralara da yer veren Virgin, zengin içeriğiyle dikkat çekiyor. Erotik öykülerden çeşit çeşit fantezilere, afrodizyaklardan seksin "alaca karanlık kuşağı"na kadar birçok konuyu sayfalarında barındırıyor. Tecavüz Dosyası'nda özellikle sinemadaki tecavüz sahnelerini konu alan bir inceleme yer alıyor. 1001 Gece Masalları'nda yer alan ilginç cinsel pozisyonların tanıtıldığı özel bir bölüm de var dergide. Örneğin yer minderinin üzerinde gerçekleştirilen, şarklı bir pozisyon olan Arap Kırlangıcı tanıtılıyor ve güne stressiz başlamak isteyen sultanların, sabahları bu pozisyonu denedikleri söz ediliyor. Pozisyonu açıkça gösteren eski bir şark minyatürü de yer alıyor dergide.

Transeksüel ilişkilere ait fotoğraflar da değişik bir tat olarak kullanılıyor Virgin'de. Eskort Kızlar'da ise dergilerin çoğunda göremeyeceğimiz fotoğraflara rastlıyoruz. Kadın görünümlü ama erkek cinsel organına sahip bir transeksüelle yapılan anal ilişki değişik açılardan, tüm ayrıntılarıyla gözler önüne seriliyor. First Over'da olay biraz daha genişliyor ve bu kez iki eşcinselin ilişkisine tanık oluyoruz. Lezbiyen ilişkiler de bu tür dergilerin değişmez konuları arasında yer alıyor. Emanuella'daki "Üç Dulun Zevk Gecesi" adlı öykü, üç kadının arasında geçen lezbiyen ilişkiyi anlatıyor.

Lolita Kompleksi

Sexmatik, liseli bir kızla iki erkeğin arasında geçen ilişkiyi konu ediniyor. Yine aynı dergide "Küçük Fahişe" adlı bir öyküye rastlıyoruz. Uzakdoğulu, 15-16 yaşlarındaki bir kızla bir zenci ve bir melez erkek arasındaki üçlü ilişkinin fotoğraflarından oluşuyor bu öykü. Zaten yaşı küçük kızlar her zaman bu tür dergilerin sık kullandığı malzemeler arasında yer alıyor. Bazı dergilerse yalnızca yaşı küçük kızların fotoğraflarını ve bu konudaki yazıları yayınlayarak bir tür ihtisaslaşma sağlıyor. Lolita Girls bunlardan biri ve kendi dalında bir numara olduğunu iddia ediyor. Virgin, bu konuyla ilgili "Neden Lolita Tutkusu" diye sorduğu özel bir bölüm hazırlamış. Çocukluktaki cinsel oyunların saflığını özleyen insanların cinsel ilişkideki kaygı ve gerilimlerden kurtulmak için uyguladıkları bir tür kaçış olarak tanımlanıyor lolitacılık. Ayrıca, anneleriyle olan olumsuz ilişkileri ve anne-baba geçimsizliği nedeniyle kadınları tehdit edici bir unsur olarak gören erkeklerin, kendilerini korkutmayan çocuk ve genç kızlara yöneldikleri söyleniyor. Hala genç kadınların ilgisini çektiğini düşünerek yaşlanmaya karşı koymaya çalışan erkeklerin sayısı da hiç az değil elbette. Lolitacılığa özel bir yer ayıran dergilerin okur profilini de bu tür erkeklerin oluşturduğunu söylemek yanlış olmaz sanırım.

İşin bir de diğer boyutu var; kendilerinden büyük erkeklere ilgi duyan genç kızlar. Bu da daha çok sığınma, korunma ihtiyacından kaynaklanıyor. Küçüklüğünde annelerinin tacizine uğramış erkek çocukların büyüdüklerinde küçük kızlara yöneldiklerini iddia ediyor Virgin, "Annem Beni Korkuttu Masalları" adlı özel bölümde.

First Over'ın en dikkat çekici bölümlerinden biriyse çizgi roman. Her sayısında pornografik bir çizgi roman bulunuyor ve çizerinin imzasını göremediğimiz bu bölümde pornografik çizgi romanın iyi örnekleriyle karşılaşıyoruz. İlkel çağların yenilmez ve seksi savaşçısı Zeyna da konuk oluyor bu çizgi sayfaya. Gabrielle ile Zeyna'nın lezbiyen ilişkisine tanık oluyoruz. Başka bir sayıdaysa iki kişinin arasındaki yaz aşkını en ince ayrıntılarına kadar izliyoruz.

First Over'daki ilgi çekici bölümlerden biri de fotoroman. First Over magazin ekibinin hazırladığı, basit bir senaryonun fotoğraflandığı bu bölümde çoğunlukla iki oyuncu oluyor ve porno bir öykü canlandırılıyor. Örneğin, "Saksofoncu" adlı fotoroman vesikalık fotoğraf çektirmek için stüdyoya giden bir kadının vesikalık için ne kadar soyunması gerektiğine karar verememesiyle başlıyor. Fotoğrafçı ise müşterisine yardımcı olarak bunun, fotoğrafı hangi vesikada kullanacağına bağlı olduğunu açıklıyor. Sonunda beraberce bir sürü fotoğrafları çekiliyor ve o ayın fotoromanı hazırlanıyor.

Küçük boy olarak basılan Kral, her cebe girebilecek bu boyutuyla kendi çapında bir pratiklik sağlıyor. Yaşanmış maceralar biçiminde kaleme alınmış porno öyküler ve bunların paralelindeki fotoğraflardan oluşuyor dergi. Birbirine benzeyen içerikleriyle fantezi dünyasının sınırlarını zorlayan dergiler arasında Max, King Size, Nextime, Amica ve Power da sayılabilir.

Hard pornodan hoşlananlar için yayınlanan Tokmak, daha çok şiddet içerikli, sert fotoğraflar yayınlıyor. Zaman zaman diğer dergilerde de bu tür fotoğraflarla karşılaşıyoruz. Örneğin Süper Flash'ta yer alan "Ateşli Sarışın" bunlardan biri. Diz üstüne kadar çıkan parlak deri çizmeleriyle, deri iç çamaşırları ve boynundaki kalın zincirle yüzünün tüm masum ifadesine karşın yırtıcı bir imaj sergiliyor. Aynı ateşli sarışını birkaç sayfa ileride kırmızı, seksi kombinezonuyla görüyoruz.

Merhaba, Ben Mahmut

Pornografik dergilerin hemen hemen hepsinde ortak olan bir bölüm de "Arkadaş Bulma Servisi". Kendilerine partner arayanların rağbet ettiği bu bölüme mesaj gönderenler kısaca kendi özelliklerini tanıtıyor ve karşısındaki kişiden beklediklerini sıralıyorlar. Bu sayfalarda "Ben Haydar, iyi kalpli kızlarla tanışmak istiyorum" gibi fazlasıyla "temiz" mesajlara rastlansa bile genelde beklentiler iyi kalpliliğin çok daha ilerisine taşıyor.

"Ankara'dan 30 yaşında, gizliliğe ve temizliğe önem veren bayanlar ve pasif erkekler beni arayın", "35 yaşında bekar bir erkeğim, her türlü fanteziye açığım" gibi mesajların sayısı çok daha fazla. Genel bir oranlama yapıldığında çiftlere üçüncü olmak isteyen ya da eli yüzü düzgün bir üçüncü arayanların sayısının hayli çok olduğu görülüyor. Üçlü ilişkinin son yılların gözde fantezilerinden biri olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Üçüncü arayanların genelde evli olması da ayrıca dikkat çekici. Gizliliğe çok önem veren, fiziği kadar kültürüyle de belli bir düzeyin üstünde olan erkekler ya da evli çiftler tercih ediliyor. "20 yaşındayım, evlilere üçüncü kişi olabilirim", "Kayseri'den arıyorum, benimle ve karımla beraber olabilecek sırdaş, düzgün beyler arıyoruz", "30-32 yaşlarında, birbirini seven, güzel görünüşlü, çekici, aralarında sorunu olmayan mutlu bir aileyiz. Fantezilerimizi ilk kez gerçekleştirmek istiyoruz. Sırdaşlık ve gizlilik çok önemli. Bizim gibi ailelerin mesajlarını bekliyoruz", "24 ve 28 yaşlarında yeni evli çiftiz, yeni arkadaşlarla ve evli çiftlerle birlikte olmak istiyoruz. Daha önce böyle bir şeyi denememiştik", "Merhabalar, biz 33 yaşlarında bir çiftiz. Aile kurallarına bağlı kalacak kültürlü çiftlerle tanışmak istiyoruz" gibi mesajların sayısı azımsanmayacak kadar fazla.

Partner arayanların büyük çoğunluğu belli bir kültürel düzeye sahip, işi olan, ekonomik düzeyi belli bir seviyenin üstündeki kişiler. Özellikle istenen ise yaşanacakların tamamen gizli kalması, yaşanacak bu fantezilerin geleneksel aile yaşamını bozmaması ve çevre tarafından hiç anlaşılmaması.

"24 yaşındayım. 1.70 boyunda, 60 kilodayım. Esmer, kültürlü ve yakışıklıyım. Kadın iç çamaşırı giymekten ve makyaj yapmaktan hoşlanıyorum. Dışarıda kadınsı hareketlerim yoktur. Yalnız yaşayan beyler beni arasın", "Telefonla seks yapmayı seviyorum, beni arayacak bayanların hepsine cevap veririm", "Trabzonluyum, bakımlı kadın ayaklarını yalamaktan müthiş zevk alıyorum. Ayağını yalatmak isteyenler lütfen arasın" ya da "19 yaşında üniversite öğrencisiyim. Genç erkeklerle aktif ve pasif oral seks yapmak istiyorum" gibi mesajlara da rastlanıyor bu sayfalarda.

Dışardan bakıldığında tamamen "sağlıklı" görünen bazı insanlar, pornografik dergilere mesaj bırakarak hiç tanımadıkları insanlarla, bilinçaltlarına bastırdıkları birtakım fantezileri yaşayabilmek için çaba gösteriyorlar. Sorun bu insanlarda mı, yoksa şu "sağlıklı" sözcüğünü yeniden yorumlamak mı gerekiyor?

Pornografik dergiler yayınlanmaya devam ediyor ve sanıldığının aksine yalnızca genç erkeklerin değil, özellikle orta yaşın üzeri olmak üzere her yaştaki erkeklerin ve kadınların ilgisini çekebiliyor. Bazı insanlar içinse bir tür tutkuya dönüşüyor bu dergiler. Yine sanıldığının aksine işsiz güçsüz, doğru dürüst cinsel yaşamı olmayanlar değil, kültürlü, fazla ekonomik sıkıntısı olmayan, düzenli bir cinsel yaşama sahip insanlar bu dergilerin okuru daha çok. Kısacası, anne babanızın yatak odasındaki komodinin çekmecesinde, patronunuzun dosyalarının arasında, öğretmeninizdeki yardımcı ders kitabının sayfalarının arasında, hatta sevgilinizin çekmecesindeki iç çamaşırların altında bu yayınlardan birini bulmak hiç de şaşırtıcı olmasın sizin için.

Belki de üniversitede öğretim görevlisi olan, kiralarını bir gün bile aksatmamış, apartman yönetim kurulu üyesi, yeni evli komşularınız Royal'i arayıp kendilerine üçüncü bulmaları için mesaj bırakıyorlardır şu anda. Kim bilir?

Geçtiğimiz ay nihayet 30 yaşına bastım. Bu benim için ölüm anlamına geliyor. Bundan önceki hayatım 30 yaşında öleceğim üzerine kuruluydu. Ya umarsız bir hastalık ya bir trafik kazası, ya da... Ama sonuçta ben bu yazıyı yazamayacak, bu günleri göremeyecektim. Aslında ne bir isteğim ne de bir umudum vardı. Ne zaman başım sıkışsa, canım sıkılsa içimde hep aynı nakarat "30'da bitecek nasıl olsa..." Olmadı. Bitmedi ve işte şimdi sudan çıkmış balık gibi ne yapacağımı bilmez bir şekilde hayata devam ediyorum. Yorgun ve umutsuzum. Daha da fecisi mutsuzum.

"Vaaay Bee..."

CÜNEYT ÖZDEMİR

Geçen ay sahne hayatımızın Türkmenistan Büyükelçisi Azsolist Pınar Eliçe ile Ordinaryus Güldürenadam uzmanı Demet Şener arasında bir söz düellosu magazin basınının gündemine oturmuştu. Pınar Eliçe dırdır, dırdır ceviz kabuğunu doldurmayacak açıklamalarını sıralıyor sonra cevap hakkı sırası Demet Şener'e geliyordu. Cevap gayet kaşar ve net; "Vay Beeee...."ydi.

Yani başka söze gerek yok. Tartışmanın kendisi ve tarafları o kadar abuk ki, ne desen nafile. "Vay Beee..." bile çok.

Türkiye geçtiğimiz ay Batman'ı keşfetti. Keşfetmekle kalmayıp nihayet Misak-ı Milli sınırları içine kattı. Özerk valisinden ve valisinin yarattığı kolordudan, silahlardan hesap sorulacakmış gibi yaptı. Meğerse Batman diye bir yer varmış. Özel ordular, kayıp silahlar, faili meçhuller... Hepsi bir korku filminin gümüşlü beyaz perdesinden fırlayıp karşımıza dikildiler. Sürmanşetler, canlı yayınlar, özel dosyalar ve koro dan yükselen benzer nidalar.

"Vay Beeee...."

Devlet baş önde, bu "Vay Be"leri yatıştırmaya çalıştı. Utandığından değil, umursamadığından, görmezden duymazdan geldi. İş yine dönüyor dolaşıyor bir zamanlar ağzımız açık "Vaybeee"lediğimiz Susurluk'un evlatlarına geliyor. Ama onlar bu "Vay Beee..."lere de, haberlere de alışkınlar. (Eski kaşar olayı...) Biz olanlara Vay Be diyoruz onlar bizim dediklerimize "Vay Be..." diyorlar. Popolarının orta yarım küresi ile gülümsüyorlar. Her şey o kadar net ve abuk ki, başka söze gerek yok.

Aylardır evlerin bodrumundan çıkan Hizbullah cesetlerini sayıyoruz. Gazetelerin üst köşelerinde hava durumunun hemen yanında düşük ve yüksek sıcaklıkların hemen altında ceset sayılarını gösteren grafikler yer alıyor. Adana 30, İstanbul 15, Ankara bilmem kaç, Batman 0. Her sabah koro hep beraber bağırıyor.

"Vay Beee."

Mezarı bulunmadan kimsenin ölü ya da kayıp kabul edilmediği bir ülkede yaşıyoruz. Bu yüzden birileri ölüleri bodrum altlarına ya da ağaç diplerine değil rahatça kimsesizler mezarlığına gömdüler. Yıllarca... Mezarsızların hak arama hakkı da yok çünkü. Kimsesizlere ölü ya da diri "Vay Beee.." demek bile imkânsız, çünkü...

Hiçbir Hollywood senaristinin hayal bile edemediği bir vahşeti örgütlü bir halde Türkiye'nin dört bir yanında kasetlere çekerek sergilediler. Fetiş cinayetler ve kanlı infazlar bienali... Her seferinde seyrettiler. Seyrettikçe yaptıkları şiddeti tasdiklediler. Başkaları öldükçe onlar huzurla uyudular.

Kendi bileklerini kesecek, sonlarını getirecek zehiri, hançeri kasetlerin içinde, ceplerinde gezdirdiler. Ne zaman ki kasetler ele geçti Hizbullah da ete kemiğe büründü. Aramızda gezen şiddet elbise giyince ortaya çıktı. Ete kemiğe büründü.

Sonra "Vayy Beee..."

Buradaymış meğer. Burnumuzun dibinde, gökte ararken yerde... Köşedeki fahri imamlık müessesinde.

Ama vahşetin seyredilmeden vahşeti anlamayan mankafalarının yerleşik düzende yaşadığı topraklar burası.

Kasetlere kaydedilmeden, ele geçirilmeden şiddetin şiddeti anlaşılamıyor.

Faili meçhul cinayetler seyredilmeden yazılmıyor. Haber değeri bile taşımıyor.

Eli satırlı katillere aramızda hoşgörü ile bakılırken, salına salına kaçmalarına göz yumulurken şimdi gözler açılıyor ve koro bağırıyor "Vay Beeeee"

Savcılar yıllar boyu araştırmadıkları cinayetleri kasetlerden seyredince ne diyorlar "Aman bunları göstermeyelim." "Neden?" "Herkes sokaklara dökülür, şiddetten ürker, Türkiye'nin kötü reklamı olur. "Eee olsun kardeşim". Olsun ki bundan sonra böyle cinayetler olmasın. Olsun ki böyle şeyler olursa bu memleketin savcıları zamanında üstüne gitsin, bir seri cinayete dönüşmeden, binlerce kişi benzer şekilde öldürülmeden bir dur diyebilsin. Millet sokaklara dökülüp bu vahşeti lanetlesin ki kimse ideolojik fetiş cinayetler işlemesin. Bir kez rezil olalım ki bin kez olmayalım. Ama olmazzzz.

Biz alıştık, biz yeterince benimsedik, elalem şimdi "Vayyy Beee..." demesin. Biz yeterince dedik.

Kapatalım bu konuları hemen. Her şeyi olduğu gibi bu kanlı cinayetleri de o çabuk unuttuğumuz kayıp belleğimize kaldıralım. Havasından mı, suyundan mı nedendir bilinmez, her şeyin çok çabuk unutulduğu topraklar burası.

Bir de şu şiddetten etkilenecek çocuklar masalı. Yahu her akşam, her akşam bu çocuklar oturup haberleri seyretmiyorlar mı, haber sonrasında en vahşi canlandırma cinayetlerle dolu dizileri görmüyorlar mı, yetmeyince imdada haber programları yetişmiyor mu, şu Meclis'in öylece sessiz durması, susması bile şiddetin ta kendisi değil mi? Değil tabii.

Aman çocuklar görmesin görürse? "Vay Beeee!!!"

Artçı depremler bile "Vay Beeee...." dedirtemiyor bize. Öncüler zaten hikâye.. Ama fay hattı diye bir şey varmış, evler sağlam yapılmalıymış, geveze jeologları dinlemezsek tozun toprağın altında geberip gidermişiz.

"Vay Beeee...."

Cezaevleri birer örgüt karargâhına dönüşmüş, polis rüşvet alıyormuş, hatta koskoca bakanlar bile Rolex saatlere tav olmuş.

"Vay Beeee...."

Kekilli köyüne dönüyormuş, İbrahim Tatlıses müziği bırakmayı düşünüyormuş, Yılmaz Güney lümpenmiş.

"Vay Beeee...."

Borsa düştü, borsa fırladı, hükümet istifa etti, Demirel yeniden seçildi.

"Vay Beeee...."

Ben artık "Vay Beeee...." diyecek gücü bile bulamıyorum kendimde. Yalnızca şu alt alta sıraladığım gündemin sıkıcı maddelerinden dolayı değil, elbette. Geçtiğimiz ay nihayet 30 yaşına bastım. Bu benim için ölüm anlamına geliyor. Bundan önceki hayatım 30 yaşında öleceğim üzerine kuruluydu. Ya umarsız bir hastalık ya bir trafik kazası, ya da... Ama sonuçta ben bu yazıyı yazamayacak, bu günleri göremeyecektim. Aslında ne bir isteğim ne de bir umudum vardı. Ne zaman başım sıkışsa, canım sıkılsa içimde hep aynı nakarat "30'da bitecek nasıl olsa..." Olmadı. Bitmedi ve işte şimdi sudan çıkmış balık gibi ne yapacağımı bilmez bir şekilde hayata devam ediyorum. Yorgun ve umutsuzum. Daha da fecisi mutsuzum.

Eee, bundan sonra ne olacak. Ne olursa olsun bu memlekette artık gerek kişisel tarihimizin labirentlerinde, gerekse memleketin içinde bulunduğu şu zaman aralığında artık "Vay Bee...." diyecek bir şey kalmadı.

Geçen ay en güzel aşk mektubunu kim yazacak diye bir yarışma düzenlendi, gözlerimle gördüm tek bir mutlu aşk yok ortada. Yaşayan sevgi yok. Ayrılıklar var. Terkeden sevgililere yazılan ağıtlar. Aşk bile ölmüş bu topraklarda ya da fazlasıyla sıradan... Faili meçhul bir cinayete kurban gitmiş. Mezarsız. Kalpler, satırlarla çizilmiş. Örgütsüz, bireysel, hunharca.

Sığınacak liman yok. Gidilecek gemi bile. Deniz bitiyor işte.

"Vay Beee Enflasyonu" var memlekette, ya da "Vay Beee İshali" olmalı bu ruh halinin adı.

Bu iki kelimenin içi boşalınca da hayat anlamını yitiriyor. Şaşırmak, heyecana eş olmalı. Ve heyecan aşkın, coşkunun ana maddesi... Şimdi kimyası bozuldu hayatın ve de anlamın.

Aşkı da atın çöpe, politikayı da... Paraları yakın, evler muhtemelen bir depremi daha çıkartamaz nasıl olsa, tutkuyu, umudu atın fırlatın denize.

Boşuna çalışmayın, uğraşmayın, heyecan olmadıktan sonra anlamı yok hiçbir şeyin.

Şaşırtamayacaksa anlamı yok hayatın.

Teslim bayrağını çekin dalgalansın göklerde "Vay Beee...." yazan kelimeleriyle...

Kötü değil mi, ne yapmak gerekiyor peki?

Bana sormayın. Ben ölüyüm. Öldüm. Geçtiğimiz ay. 30'umda...

Vay Beee... Ya "Vay Beeee"

conan@ibm.net

Feyhan Güver'i uzun yıllardır Leman dergisinde çizdiği Bayır Gülü köşesinden tanıyoruz. O, inatla, kendi yöresinden ve cinsinden insanları çiziyor. Feyhan Güver'le karikatür, mizah, köy, kent, kadınlar, erkekler, ilişkiler, üzerine el kararı göz yordamı konuştuk...

Ev İçi Siyasileri Gündelik Hayat Muhalifleri

OYLUM GÖLBAŞI

Karikatür, hayatınıza nasıl girdi?

- Aslında nasıl çıktığını ben de hatırlamıyorum. Sanırım bütün mizah dergilerini alıp okumakla başladı. Uzunca bir süre mizah dergilerini takip ettim. Liseyi İstanbul'da okudum, bitirdikten sonra köye döndüm. Orada tek tük karalamaya, İstanbul'daki mizah dergilerine göndermeye başladım. Çarşaf ve Gırgır'da bir iki tane yayınlandı. Limon dergisine sürekli gönderiyordum. Köydeyken, Limon'a gidip geliyordum da zaten. Oraya gönderdiklerim iç sayfalarda yayınlanmaya bayladı. Bir süre sonra da Limon'da köşe çizmeye başladım.

Bayır Gülü nasıl çıktı?

- Köy kızları çizeyim diye planlamadım. Zaten başlangıçta, bazı çizerlere benziyor çizgileriniz. Ona buna özeniyorsunuz. Bayır Gülü'nün çıkışında herhalde köyde yaşamamın etkisi oldu. Birikimlerden ortaya çıktı sanırım. Zaten diğer zamanlarda da gidip etrafı gözlemleyim, konu bulayım, çizeyim diye düşünmüyorum. Bu, sizin o zamana kadar yaptıklarınızla, yapamadıklarınızla, kişiliğinizle ilgili bir şey.

Bayır Gülü'nde çizilen köylü kadını tipi bugüne kadar bize anlatılandan çok farklı. Daha güçlü, kendine güvenen, dayanışmacı... Gerçekten böyle mi oradaki kadınlar?

- Birebir değil ama aşağı yukarı aynı. Köyde kadınlar o kadar kendine güvenli ki... Yeri geldiğinde kocasına karşı çıkabilen, güçlü kadınlar. Yani, evin reisi konumundalar. Aralarında gerçekten büyük bir dayanışma var. Ben Trakya'da yaşadım, çevremde gözlemlediklerim gerçekten böyle. Bu belki de yörenin özelliğidir. Diğer yerlerde nasıl bilemem tabii. Ama köydeki kadınları erkeklerden daha zeki buluyorum. Pratik zekaları çok daha güçlü erkeklere göre. Değişimleri ve diğer birçok şeyi çok daha çabuk anlıyorlar. Herhalde, hayatın bu yönüyle kadınlar ilgileniyor. Ayrıca daha duyarlı ve sağduyulu olduklarını düşünüyorum. Erkekler hep hesap kitap işleriyle uğraşırlar. Kadınlar hayatın daha güzel yönüyle ilgileniyorlar.

Yani kadınlar daha mı hayatın içinde?

- Evet. Sonuçta hayat, yaptığımız küçük ayrıntılardan ibaret. Çok ulvi şeyler girmiyor hayatımıza. Hayat küçük ayrıntılarla oluşuyor, bunları da kadınlar yükleniyor. Kadınlar hayatın ayrıntılarıyla daha çok uğraşıyor.

Çizdiğiniz birçok karakterin ismi değil lakabı var...

- Köyde genellikle öyledir. Mesela bizim mahallede dört tane Havva vardı. Hepsinin de bir lakabı vardı; Kınlı Havva, Mıhtı Havva, Grodor Havva, Navaşov Havva. Köye gidip de Recep kim diye sorsanız kimse tanımaz. Ama Gugu Recep derseniz herkes bilir. Orada insanlar isimlerle değil lakaplarıyla tanınıyor ve bu onlara kişilik yüklüyor. Ama son zamanlarda bu ortadan kalkıyor sanırım. Çünkü, önceden köyün içinde birkaç isim vardı ve bütün köyü dolaşırdı. Artık insanlar çocuklarına daha değişik isimler koyuyorlar. Ama farklı olalım derken, gittikçe herkes aynı oluyor.

Sizi daha çok kimler okuyor?

- Sanıyorum daha çok kadınlar okuyor. Erkekler de okuyor tabii. Köyden kente göç eden, ruhunda hala taşra ruhunu taşıyan insanlar, kökü taşrada olup orada Leman okuyan ya da büyük şehirlere okumaya gelen gençler daha fazla ilgi gösteriyorlar. Bir de babam çok fazla ilgi gösteriyor.

Ne diyor babanız?

- Her hafta Leman alıyor. Başından beri çok beğendiğini söylüyor.

Gazetede çizdiğiniz 'El Kararı Göz Yordamı'nda kentli kadını ve kent ilişkilerini ele alıyorsunuz. Köyden kente geçiş nasıl oldu?

- Aslında ilk başladığımda ne yapacağımı ben de bilmiyordum. 2-3 gün yine köyden yola çıktım. Fakat okuyucu yelpazesini düşünerek değişiklik yaptım. Aslında konu olarak aynı. Aynı espriyi köylü bir kızın ağzından da yapabilirim kentli bir kızın ağzından da. Yani espriler aynı sadece görüntü değişik. Bir de Leman okuyucusunun daha özel olduğunu düşünüyorum. Bizi tanıyorlar. Leman'da rahatlıkla yapabileceğiniz bir espriyi gazetede yapamıyorsunuz.

Öyleyse gazeteye çizerken daha temkinli davranıyorsunuz...

- Tabii. Mesela geçen gün bir espri çizecektim olur mu diye düşündüm. 'Okuyucu kabul eder mi?' gibi bir düşünce oluyor insanda. Gazete okuyucusu daha uzak karikatüre. Mesela orada bir küfür görse yanlış anlar. Ama bazı karikatürler de eğer o kelimeyi kullanmazsan uçup gidiyor. Şimdilik bu tür şeyleri düşünüyorum. İlerde alışınca, okuyucuyu tanıyınca belki düşünmem. Nasıl tanıyacağımı da bilmiyorum ya. Çünkü dergi okuyucusuyla aranızda az çok bir iletişim oluyor. Leman okuyucusunu tanıyorum, akraba gibi geliyor insana. Ayrıca Leman'ı yalnızca mizah için alıyor insanlar; gazete öyle değil. Kendimi okuyucuya daha sorumluymuşum gibi hissediyorum Leman'da. Bir gönül bağı var. Bundan kaynaklanıyor sanıyorum.

Kadın çizerlerin daha çok kadınlarla ilgili konuları çizdiğini görüyoruz. Bunun nedeni okuyucuların beklentisi mi yoksa daha iyi tanıdıkları, bildikleri bir dünyayı ele alma isteği mi?

- Daha iyi tanıdığınız bir dünyayı çiziyorsunuz. O konular size daha yakın. Yani ev sokaktan daha yakın. Ben kadın karikatürcülere ev içi siyasileri, gündelik hayat muhalifleri diyorum.

Sürekli kadın sorunlarını işlemek karikatürde bir kısırlaşmaya yol açmıyor mu?

- Kadınların sorunları o kadar çok ki, bitmiyor. Aslında bu kadının sorunu bu, çizeyim de mesaj vereyim diye düşünmüyorum. Ama uçsuz bucaksız bir kaynak hiç bitmiyor. Çok küçük ayrıntılardan milyonlarca şey üretebiliyorsunuz. Mesela karısını döven adam; bundan binlerce ayrıntıyla espri yapabilirsiniz.

Büyük şehirde yaşanan ilişkiler konusunda ne düşünüyorsunuz?

- Şehir hızlı, zamanı dar ve sabırsız... İlişkiler de tıpkı şehir gibi... Ani, değişken, kararsız... İstanbul'a ilk geldiğim zamanlar insan ilişkilerindeki bu anlamsız ve ani değişkenlikler çok şaşırtmıştı beni. Mesela bir gün çok hevesle ve istekle karşılandığınız bir kapı ertesi gün yüzünüze kapanabiliyordu. Ya da bir iki gün önce bütün içtenliğinizle birkaç saati paylaştığınız bir arkadaş ertesi gün yanınızdan soğuk bir merhabayla geçebiliyordu. Eh, bu da insanların ruh halini maymuna çevirir. İnsanların ruh halleri çok hızlı değişiyor. İkili ilişkiler de tıpkı diğer ilişkiler gibi... Fakat işin ilginç tarafı, herkes artık sevgi kalmadı derken sanki kendi dışındaki bir şeylerden söz ediyor. Herkes, kendi dışındaki her şeyi "sahtelikle" suçluyor. Ama biz ne kadar hakikiyiz; o da var... Ama ben, kendi adıma, hala hakiki, öz be öz sevgiler olduğuna inanıyorum.

Ev dendiğinde...

- Genellikle bir ev kuşuyum. Köydeyken annem bana yerel ağızla, "Kül Kedisi" anlamına gelen "Kül Pickası" derdi. Ev benim için her zaman çok özel oldu. Şimdi yapmıyorum ama önceleri 10-15 gün evden çıkmadığım olurdu. Sadece erzak almak için evden çıkardım. Ekmek, su... Nereye gitsem şiddetle eve dönme isteği vardır. Şehir içine girmeyi sevmem mesela. Onun için şehrin ucunda oturuyorum. Trakya'ya yakın olayım, hafta sonları kaçayım, pikniğe gideyim diye... Kalabalıktan hiçbir zaman hoşlanmadım, hala da hoşlanmıyorum. Tıkış tıkış bir barda oturmaktansa evimin balkonunda arkadaşlarımla oturup okey oynamayı yeğlerim. Bir de illa orman olsun isterim hep... Dere olsun... Ot olsun... Alışamadım hiç kalabalığa...

Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

- Köydekilere selamlarımı gönderiyorum buradan.

Bir zamanlar Bab-ı Âli'de dağ-taş mürekkep kokarmış. Gazete binaları, İkitelli arsalarına taşındığından beri bir kimlik bunalımı ve terkedilmiş duygusudur gidiyor şimdilerde. O eski cıvıltısından eser kalmamış...

HATİCE MERYEM - MERAL ONAT

Bab-ı Âli Yokuşu'nda İşler Kesat

Binnaz Marguç / Satış Elemanı

"Biliyorsunuz kadın ses çıkardığı zaman yeri kapının önü."

Aslen Yugoslavyalıyım. 37 yaşında, İstanbul doğumluyum. 1985'ten beri buralardayım. Eskiden burası daha medeniydi, şimdi değil. İnsan değişimi oldu. Konfeksiyonların artmasından dolayı daha eğitimsiz çevreden gelen küçük çocuklar doldu buraya. Bu çocukların yüzleri sosyalist ülkelerin çocuklarının yüzlerine benziyor resmen. Mutsuz, bitmiş, tükenmiş. On iki yaşındaki çocuklar ev geçindirmek zorundalar. Ellerinde sefer tasları. Bunları ben eskiden hiç hatırlamıyorum. Hep bakımlı kadınlar, adamlar geçerdi. Bu da bizi rahatsız ediyor. Eskiden gazeteler buradaydı. Haliyle insan kalitesi daha yüksekti. Biz **Gazeteciler Cemiyeti**'yle iş yaptığımız için oradan tanıdıklarımız da geliyor. Cağaloğlu'nu, Nuruosmaniye'yi, hareketli hali, daha çok eski hallerini çok seviyorum. Bir de işimiz gereği buraya gelen sanatçı kesimi çok seviyorum. Mesela buraya ressamlardan **Ergin İnan**, **Bedri Baykam**, **Mimar Sinan Üniversitesi**'nden hocalar geliyorlar. Kadın 365 gün kadın, 365 gün anne, ama neticede bir gün hatırlamak çok anlamsız geliyor bana. Öte yandan bir güncük olsun hatırlanmak da güzel. Türkiye'de en gereksiz konu zaten kadın! Evde ezilen, sokakta ezilen, taciz edilen kadın. İki kişinin birbirine saygısı olması lazım. Ne kadar desek ki eşittir kadın erkek, bir şeyler hep eksik kalıyor. Biliyorsunuz kadın ses çıkardığı zaman yeri kapının önü. Hala böyle. Üstelik yalnızca cahil değil eğitimli kesimde de durum aynı. Kadını dövmenin mantığı olmaz. Hayvana dahi yakıştırmadığım bir şeyi insana nasıl yakıştırabilirim. Bence namus vücutta filan değil kafada. Eşlerin birbirini aldatmasını yanlış görüyorum. Eğer ilişki o boyuta gelmişse zaten bitmiştir. Çok karşı olduğum bir şey. Issız bir adaya düşsem yanıma sevgilimi alırdım, başka da bir şey almam. Avrupa Birliği için çok erken diye düşünüyorum. Çünkü ne bizim şartlarımızı Avrupa'ya ne de Avrupa'nın şartları bize uyuyor. İnsanların yaşantıları birbirine benzemiyor.

Osman Beklan / Kırtasiyeci

"O güzel mozaiki bitirdiler"

Gazeteciler Cemiyeti kurulduğu zaman Sedat Simavi bize geldi. Bugüne kadar devamlı müşterimiz. O zamanlar buralarda Türk çok azdı. Ermeni, Museviler vardı. Onlar mutlu insanlardı. O güzel mozaiki bitirdik, onları gönderdik, şimdi bizim hamallar var, Bab-ı Âli'nin sahibi onlar. Şurda Ekspres Matbaası vardı, Artin Usta'nın. Geçenlerde vefat etti. Bu adamın dükkanını iki kere yaktılar. Kaçırmak için. Hamallarımız yaktı. Ondan sonra da sahibi oldu. Eskiden benim dükkanıma mal taşıyan hamal şimdi benim meslektaşım oldu. **Ulunay**, **Milliyet**'te çalıştığı zamanlar vapurdan çıkar, saat 12'ye doğru ancak gazeteye varırdı. Papyonlu, smokinli olurdu. Bizi kapıda gördüğü zaman "Çocuğum, içeri gir seni hamal sanırlar" derdi. Böyleydi Bab-ı Âli. **Varlık Dergisi** o zamanlar yılda üç gün defolu ürünlerini çok küçük fiyatlara satardı. Biz gece uzun kuyruklara girerdik.

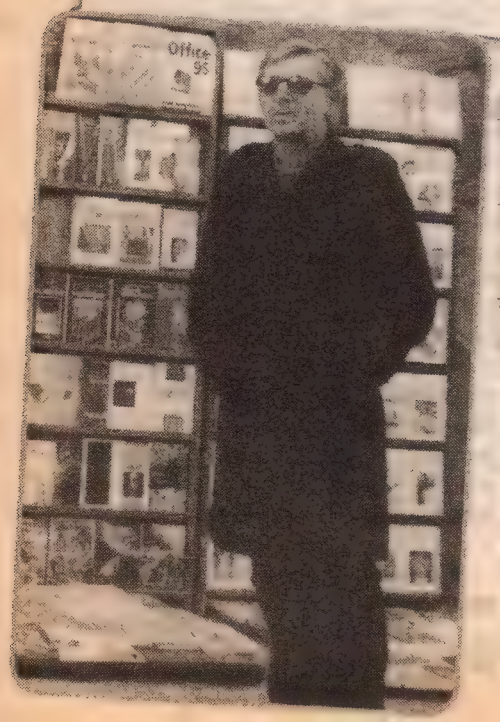

Şeref Şenokur / Kitapçı

"Müsaade eder misin, bu akşam başka kadınla birlikte olabilir miyim" diye sorulur mu?

Kitapçıyım, 30 yıldır Cağaloğlu Yokuşu'ndayım. Yaşım 47. Muhacirim aslen. Evliyim, bir kızım var. 17 yaşımdan beri bu işi yapıyorum. Gazeteler buradan gidene kadar her şey iyiydi. Okuyan insanlar gelirdi gazeteye. Sonra havası değişti, canlılığı kalmadı. Tramvay da işleri kesti. Burayı sevsem de sevmesem de, işim. Her türlü kitap satıyorum. Bunları yayınevlerinin, dağıtımların ellerinde kalmış kitapları alıp ucuz ucuz satıyorum. Eskiden ben de iyi bir kitap okuruydum. Şimdi okuyamıyorum. **Yaşar Kemal**'i, **Orhan Kemal**'i okumuştum. Ben hiçbir özel günü ciddiye almıyorum. Kadınlar günü, anneler günü, babalar günü... Benim konuşacaklarım Türkiye'yi bağlamaz ama evde reis diye bir şey tanımıyorum ben, öyle şey olmaz. Türkiye'yi ben 100 yıl arkamda görüyorum. İki tarafta genel kültürünü bir düzeye getirmiş olmalı, az çok psikoloji, az çok sosyoloji bilmeli eşler. Anadolu kadınından eşitlik bekleyemezsin. Annesinden, ablasından, yengesinden gördüğünü, duyduğunu tatbik ediyor kocasına. Kocası da feodal yapıdan, gelenek göreneklerden etkileniyor. Düşündüklerimi kendi ailemde kısmen uyguladım. Ben kendi kafamı yumrukladım, karıma vurmadım. Aşırı sinirlendiğimde kendime zarar verdim. Doğuştan başlar demokrasi. Doğduğun evde demokrasi yoksa sende de olmaz. Eşlerin birbirini aldatması konusunda ben çok çelişkiliyim. İki taraf da bilerek olsa daha iyi olur ama eşe bu söylenmez ki; "Müsaade eder misin, bu akşam başka kadınla birlikte olabilir miyim?" diye sorulur mu? Mecburen gizlilik. Eşimin beni aldatmasını kabul etmem. Ama bana dese ki "Ben daha iyi birini buldum". Güle güle derim. Issız bir adada yanımda kadın olsa fena olmaz. Karnımız da doysa başka bir şey lazım değil. Bir de kütüphane.

Nazmi Sun / Mürettip

"Ben becerikli, girgin ve çalışkan kadınları severim."

60 yaşında bir mürettibim. Dergilerin sayfalarının hazırlanması, dizilmesi işine **Gutenberg** usulüyle başladık, elle dizgi. Şimdi bilgisayarlarla diziliyor. Biz elle dizenlerdeniz. Ustabaşı olduktan sonra emekli oldum. Evliyim, iki çocuğum var. Çocuklarım başka işteler, benim işime girmediler. 1953'te Aksaray'da mesleğe başladım. **Aksaray Sesi**, **Aksaray Postası, Yeşil Bor** gazetelerinde başladım. 1954 seçimleri zamanıydı, çok hareketliydi. **Demokrat Parti**'nin ikinci defa seçildiği seçimler. **Nedim Otyam**, **Fikret Otyam**'ın ağabeysi **Eczacı Nusret bey** çıkarırd bu gazeteleri. Gözüm yoruldu o ara, Nusret abi bana ilk gözlük verendir. Askere kadar oralarda çalıştım. 1960 ihtilalinde askerdim. 1960'tan sonra **Milliyet**'te çalıştım. Sonra **Hayat Mecmuası**'na geçtim. Rahmetli **Çetin Emeç**'le 15 sene çalıştım. Daha sonra ana müesseseye, yani **Yapı Kredi**'nin matbaasına geçtim. Orası ambalaj ağırlıklıydı. Bir de kültür kolu vardı, rahmetli **Vedat Nedim Tör**'le çalıştık **Sanat Dünyamız**'da. Basın hayatım bitti, emekli oldum. Şimdi bu matbaada fatura, irsaliye yapıyoruz. Tam 47 yıl, hiç aralıksız **"kumpas"** dediğimiz şey elimden düşmedi. Solun, 68 kuşağının içindeydik. Elbette solcuyum. Solculuk meslekten, işçilikten gelen bir şey. 1960 anayasası çok iyiydi. Sonra dar geliyor dediler, şal örttüler. Nihat Erim'i de öldürdüler. 1971'de evimizde kitaplarımızı yaktık. 1970'te banyo kazanında **Nazım Hikmet** şiirlerini yaktım. Sonra da üzüldüm, çünkü gelmediler. Bir arkadaşımı götürdüler. Yasaklanmamış kitapları bile yaktık. 1964'te grev yaptık. Sonra sarı sendika çıktı. 71'de iş kollarını birleştirdiler. Teknik servisle, sarı basın kartı sahibi gazetecileri, muhabirleri birleştirdiler. **Gazetecilik Sendikası**'na girdik o zaman. Hem üyeydim, hem delege oldum, hem de **Semih Balcıoğlu**'nun döneminde iki sene denetleme kurulu üyeliğim var. Ben her konuda eşitlik taraftarıyım. Beni feminist kabul etmeyin ama, mal bölüşümünde, her konuda eşitlik olmalı. Aile reisliği falan saçma. Şiddet middet yook. Vurdu kırdı yok. Birinin hakkı bir yerde bitmeli, diğerini hakkına tecavüz etmemeli. Önce evde, işyerinde, çevrede başlamalı demokrasi, birbirlerinin fikirlerini tamamlamalı. Geleneksel olarak Anadolu insanı tarafımız var. Çifte standart vardır. Kızım evlenmeden çalışıyordu. Eline para geçiyordu. Şimdi kocasının eline bakıyor. Ekonomik özgürlük eşitliğin temelidir. Evde koalisyon hükümeti kurulmalı. Ben becerikli, girgin ve çalışkan kadınları severim.

Salim Karacan / Hamam Yöneticisi

"Bizim Türk müşteri iki kurnanın ortasına oturur, elinde iki tas dökünür de dökünür, nasıl olsa su bedava."

1977'den beri buradayım. Hamamcılar genellikle Sivaslı, Tokatlı olur ama ben Mersinliyim, hasbelkader hamamcı oldum. İstanbul'da altmıştan fazla hamam var ama çifte hamam diye tabir edilen aynı anda hem kadın hem de erkeğe hitap edeni yalnızca bizimkisi. Gazeteler buradan gitmeden işimiz daha farklıydı. Müşteri farklıydı. **Kemal Ilıcak** gelirdi, sanatçılardan çok gelen olurdu, mesela **Barış Manço** bile geldi. Şimdi tenhalaştı semt, o eski cıvıl cıvıl yanı kalmadı. Bizim barımız da var arkada, eskiden basının ünlü simalarından, matbaada çalışanına kadar her kesimden insan gelirlerdi. İçeride 15-16 yıkayıcı var. Yani tellaklar, natırlar falan. Erkekler günü, babalar günü, kadınlar günü gibi günleri önemsemiyorum. Ezilen kadınların Anadolu'da olduğunu düşünüyorum. Erkekle kadın eşit olmalı ama gerçek hayatta yok. Benim açımdan ataerkil aile değişmeli fakat uygulamada öyle değil. Eskiden 50-60 yıl önce hamamın müşterileri çok zenginmiş, çevre çok nezihmiş. Şimdi turistler geliyor genellikle, kadınlar bölümü erken kapanıyor. Ayrılıklarda mal bölüşümünde kadının mağdur olmaması gerekir. Çocukken babam annemi yanımızda döverdi. Üzülüyordum ama hanım dövmeye biz de normalmiş gibi bakardık. Bugün 49 yaşımdayım ve kadının dövülmesine karşıyım, sebep ne olursa olsun. Bir de hanımlar erkek döverse haber oluyor, istisna olduğu için herhalde. Avrupa Birliği ülkemiz için çok iyi. Her konuda iyi. Kapılar açılmalı. Ekonomiyi çok iyi biliyorlar. Bizim Türk müşteri iki kurnanın ortasına oturur, elinde iki tas dökünür de dökünür, su bedava. Yabancı bir tas su alır yarısını döker, yarısını da kenara koyar. Suyu ziyan etmemeye dikkat ediyor. Enteresandır. Şu an bir banyo 10 dolar. Öncelikle su ve yiyecek ıssız adada şart. Ondan sonra da üç hanım arkadaş isterdim.

Muammer Aygün / Seyyar Satıcı

"Eşim beni aldatırsa sopayı da yer, ayrılığa kadar gider."

30 yaşındayım. Konya, Bozkırlıyım. Evliyim. İki çocuğum var. 10 yıldır Cağaloğlu'ndayım. Fındık, fıstık, helva sezona göre meyve, sebze satıyorum. Eskiden burada işler çok iyiydi. Şimdi yok. Depremden sonra kriz girdi. İşler bozuldu. Tezgahta en çok leblebi helvası satılıyor. Karagümrük'ten alıyorum bu fındık fıstığı. Buradan geçen **Cumhuriyet** gazetesinden birilerine bir şeyler satıyorum çokluk. O gazeteden bir tanıdığım var, adı **Yüksel,** soyadını hatırlamıyorum, hatta askerde benim astteğmenimdi. O benden hep leblebi helvası alır. Dini romanlar ve Kuran okurum memlekete gittiğim zamanlar. **Evde reis erkek olmalı. Sorumluluk onda. Mesuliyet onda.** Kadına dayak tabii atılabilir. Küçük şeylerde olmaz tabii. Eşini aldatabilir o konuda olabilir. Eşim beni aldatırsa sopayı da yer, ayrılığa kadar gider. **Namus temizliktir**. İyi kalpli, temiz insan demektir. Kadının namusu erkeğinden sorulur. **Kocası yoksa babasından sorulur.** Benim kafamdaki en güzel kadın eşimdir. Ama Allah için mankenlerin, artistlerin hepsi de birbirinden güzel. Cağaloğlu esnafını, müşterileri tanıyorum, onun için buradan gidemiyorum. Avrupa'ya girsek kimi diyor iyi olur, kimi diyor kötü olur, bilemeyeceğim.

Recep Neyse / Gazete Bayii

"Eşimi, beşinci sınıftan çıkardım da, evlendik."

Doğma büyüme İstanbulluyum. Annem babam Malatya'dan gelme. İki oğlum, bir kızım var. 10 yaşımdan beri gazete bayiliği yapıyorum. Evvelden baş bayii idim. Burası şu an Abdullah Akçam'a ait. **Tercüman** gazetesinin. 61 yıldır Cağaloğlu'ndayım. **Safiye Ayla**'nın Kristal Gazinosu'nda okuduğu zamanlar on yaşındaydım, elde satardık gazeteleri. **Son Dakika**, yüz paraydı. **Son Telgraf**, **Vatan** gazetelerini sattık. Matbaalar burada olduğu zamanlar çok hareketliydi. Şimdi zayıf. Talebeler olmasa işler iyice hastalaşır. Bu gazeteleri parasını verip alıyoruz, dağıtımlar var. Şimdi iki şirket el koymuş. Aldığın malın depozitosunu vermeden gazete alamazsın, satamazsın. Mesela bir milyar depozito ödemek gerekiyor. Burayı sevdiğim için ayrılamıyorum. Evde duramıyorum. Evim Cennet Mahallesi'nde. Oradan vesait bulup, gece 4'te buraya geliyorum. Çocuklarım benim mesleğime hiç ilgi göstermediler. Biri bilgisayarcı, biri muhasebe müdürü. Senelerdir **Cumhuriyet Gazetesi** abonemdir. Oradan kalan para yetiyor zaten. Hanım, çocukların tahsiliyle, ben evi geçindirmekle meşgulüm. Evde müsavilik olmalı. Bölüşme olmayınca geçim olmaz. Kadın hayat arkadaşıdır. Dövülmez. Ancak hak edenler olursa yapıyorlar. Mesela şunu yapma deyince ters cevap verir, erkeğin istemediği bir şeyi yaparsa dövülür. Koca eğer yanlış yola girerse kadın da erkeği dövebilir. Dövmek insanı adam etmez ama. Eşlerin birbirini aldatması kendi sütüne kalmış artık. Evdeki tatmin etmiyorsa yapılır. Evdeki, erkeğini tatmin ediyorsa erkek başkasını aramaz. Kadın da aynı şeyi yaparsa kendine hata etmiş olur, boşanırlar. Bilmece çözerim. Cumhuriyet yazarlarının hepsini tanırım. **Nadir Nadi** zamanından beri çoğuyla tanışım. Herkesin hakkı müsavi olmak şartıyla demokrasi olur. Ben tekaüdten 80 milyon alıyorum. Geçinemediğim için buradayım. Hanımın çalışmasına ihtiyaç olmadığı için çalıştırmıyorum. Kira vermiyoruz, üç beş buradan kazanıyoruz. Çocukların hepsini evlendirdim, mesuliyetlerini bilsinler diye. Karımla evlendiğimde çok küçüktü. Abisi, babası imza verdi de öyle evlendik. Ben askerden yeni gelmiştim. Aramızda 12 yaş fark var. İlkokuldan çıktı, evlendik. Eşler birbiriyle konuşabilmeli, anlayış olmalı. Ben önden gideyim o arkadan gelsin olmamalı. Bazen yollarda görüyorum, 4 çocuk, kadın arkada, erkek önde. Onlar da insan sen de. Ben **Avrupa Birliği**'ne taraftar değilim. Kendi kendimize yettikten sonra gerek yok. İlerlesek, boyunduruğa girmesek, talimat almasak daha iyi. Vatandaş olarak birbirimizi tutarak ilerlemeliyiz. Issız bir adaya gidersem yanıma hanım alırım. Kendi hanımımı.

GÜLE GÜLE FİRDEVS
Çiçekler içinde uyu

Long Play

SİVA SİVABEND
HER PERŞEMBE
TAKSİM SHAMAN'DA

kertenkele@hotmail.com • SAYI:5

DENİZ DURUKAN • GÜVEN ERKİN ERKAL

Bir insan sürekli öfkeli veya neşeli olamaz. Bizim yaptığımız bazı şarkılar sizi her ortamda mutlaka yakalar. Eğer öfkeli bir ortamda dinlerseniz, altyapısı sizi yakalar, duygusal bir ortamdaysanız Şükrü beyin sesi yakalar. İşte Hardal budur.

Topraktan Flüt Yapmayı Düşünüyoruz

1978'de İstanbul'da kurulan Hardal, 1980'de "Nasıl, Ne Zaman" ve 1982'de "Nereden Nereye" adlı iki longplay çıkartarak Türk rockının efsane topluluğu oldu. 1997'ye kadar çalışmalarına ara veren topluluk, şöhretlerine gölge düşürmeyecek bir albümle geri döndü.

Hardal grubundan Şükrü Yüksel ve Özkan Turgay'la Tarabya'daki home stüdyolarında görüştük.

"Yeniden Doğuş"u meydana getiren ekip; Aydın B. Şencan, Zafer Oğuz, Alper Karamahmutoğlu, Şükrü Yüksel, Özkan Turgay ve Tarık Ceran.

"Yeniden Doğuş" albümünün kapağında bir boğa resmi var. Zamanı yırtarak hedefine ulaşmaya hazırlanıyor. Kapaktaki diğer resimler de geçmiş zamanı hatırlatıyor. Bu yeniden doğuşu mu simgeliyor, yoksa insanın aslına dönmesini mi?

Ş.Y: Kapaktaki boğa resmi yeniden doğuşu simgeliyor. Boğa öldürülüyor ve arkada bir ay var. Ay, boğa kültünün ait olduğu tanrıçayı simgeliyor ve uzakta bir şekil görülüyor; o da yeniden doğuş ayinlerinin yapıldığı bir tapınak. Çift yönlü, simetrik bir balta var, kurban edilen boğaya saplanan. Çok fazla da açıklamak istemiyorum, albümü alan herkesin farklı yorumları olmalı.

Albümün içindeki resimlerde de mitolojik figürler var. Hatta şarkılarınızda da mitoloji var.

Ş.Y: Bazı şarkılarda fazlasıyla var. Birçok mitolojiye ve insan kültürünün sakladığı birçok değere referanslar var. Her şarkının kendi söylemini ifade eden resimler var.

"Mektub" özellikle dikkatimi çekti. Keman, piyano ve çello kullanılmış. Klasik batı müziği temaları var.

Ş.Y: Uzun zamandır düşündüğümüz harmonik sistemler var. Türk müziğinden esinlenmiş birtakım melodileri, o harmonileri yazıyoruz. Klasik müzik prensipleri çerçevesinde yapıyoruz. "Mektub"da öyle bir parça. Türk müziği çeşitli biçimlerde, kendimize özgü biçimlerde, bozulmuş vaziyette orda. Aslında bozulmuş değil, dönüştürülmüş vaziyette. Bunun üzerine klasik temalar yazılmış. Özkan'la başından beri yaptığımız bu.

Özkan bey daha önce "Mektub"da gitarı, diğer enstrümanları marke etme amacıyla kullandığınızdan söz etti.

Ö.T: Hardal kurulduğundan beri, Şükrü'yle benim kafam hep klasik müziğe gidiyor. Bu anlamda aramızda beyin uyuşması söz konusu. Benim aldığım klasik kompozisyon, armoni eğitimiyle pekiştirip, gitarları, birinci keman, ikinci keman, çello, viyola, kontrbas gibi düşünerek aranjmanlarını yapıyorduk. Böylece zengin bir müzik meydana geliyordu. "Mektub"da da bunun tersini yaptık. Bugüne kadar keman taklidi gitarları çaldırıyorduk, şimdi gitar taklidi kemanları çaldıralım dedik.

Ş.Y: Parçanın ruhuna da gitmiş durumda. Parçanın sözleri, oradaki klasik tema, eziklik, ruhsal bunalım kemanın anlatacağı şeylerdir. Ayrıca flüt de kullandık orda.

Flüt ,ağırlıklı olarak " Pulluk"ta , diğer adıyla "Bir Modern Hymnos"da kullanılmış. Bu bir destan mı ?

Ş.Y.: "Bir Modern Hymnos" Greklilerin tanrılar için söylediği şarkılardır.

Evet, "Pulluk"ta mistik bir anlatım var. Hatta metafizik bir felsefe içeriyor. Kapakta ruh, beden ve tabiatla ilgili alıntı var.

Ş.Y: Evet, farklı bir müzik modunda çalınmıştır. Bunu normal bir sintizayzırla çalmaya kalkarsanız, pek başarılı olamazsınız. Grek Hymnos'larında kullanılan bir gam kullanıldı onda. Bir akort şeklidir bu; Frigya modu.

Ö.T: Albüm kapağında gördüğünüz Monocod, enstrüman yapım bölümünde yaptırıldı. Ve bunun üstünden Şükrü Bey Frigya gamında kullanacağı seslerin hesabını yaptı. Daha sonra akort ederek kullandık. Bu parçanın yorumu, ilerde konser verirsek, tamamen doğal enstrümanlarla olacak. Çünkü topraktan flüt yapmayı düşünüyoruz.

Albümünüz daha ağırbaşlı insanların müziğiymiş gibi geldi bana. Yaş sınırlaması yapmak belki doğru değil, ama 30'lu yaşların dinleyeceğini, başka deyişle sizin dinleyicinizin belli bir birikime sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Yavaş yavaş ama derinden giden, her dinlediğinizde farklı tatlar bırakan bir müzik.

Ö.T: Bu albümü yaparken her yaş grubundan insanlar geliyor, bizle beraber oluyorlardı. Bunların yaşları 15'ten başlıyor, 60'a kadar. Bu insanların hepsi bizi dinledi, yadırgamadı. Hatta içlerinde alaturka eğitimi almış olanlar da vardı. Onlar da çok sevdi bizi. Örneğin 16 yaşındaki bir çocuğun favori parçası var; "Leyla".

Ş.Y: Bence de yaşla sınırlamamak lazım, ama belirli bir entelektüel düzeye sahip olmak gerekir. Örneğin "Leyla"yı metaforlarını çıkararak da dinleyebilirsiniz , ya da arkasındaki metaforları anlayarak da dinleyebilirsiniz, o zaman başka bir boyut kazanır. "Yeniden Doğuş"taki bilmeceyi çözerek dinleyebilirsiniz, ya da oradaki Rock liflerini alarak, onlarla mutlu olabilirsiniz.

Temiz bir soundunuz var. Genel olarak baktığınızda yumuşak, naif bir ifade bu. Ama derinlerden bir yerden, çaktırmadan çıkan bir öfke, sertlik de var.

Ö.T: Amaç insan ruhuna seslenmek. Burda öfke de var, kin de var, aşk da var. İnsana ait her duygu var. Bir insan sürekli öfkeli veya neşeli olamaz. Bizim yaptığımız bazı şarkılar sizi her ortamda mutlaka yakalar. Eğer öfkeli bir ortamda dinlersiniz, alt yapısı sizi yakalar, duygusal bir ortamdaysanız Şükrü bey'in sesi yakalar. İşte Hardal budur.

O zaman "Hardal"ın anlamını da öğrenelim. Nedir hikayesi?

Ş.Y: "Hardal" hard kelimesinden gelmiyor. Bir arkadaşımla oturuyoruz gruba isim arıyoruz. Arkadaşım sert, acı bir şey olsun dedi. Bende esprisine "Hardal" olsun dedim. Daha sonra İranlı bir arkadaşımız geldi."Sen 'Hardal'ın anlamını biliyor musun?" dedi. "Yo bilmiyorum" dedim. "Hardal" dedi, "har ve dal kelimesinden oluşur, yani eşek yüreği". Tabii bunu duyunca birçok şey çağrışım yaptı. Apaleus falan aklıma geldi. Eşek sembolik bir hayvan literatürde. Yürek de öyle. Tamam "Hardal" olsun dedim. "Hardal" Hard'dan gelseydi kendi felsefesine ters olurdu. Çünkü biz Türkçe müzik yapmak üzere ortaya çıktık. Rock yapalım, hard rock veya soft rock yapalım gibi endişemiz yok.

Ö.T: Ben de klasik eğitimi gördüm. Bu eğitimde caz da vardı.

Evet, albümde caz temaları kullanılmış zaten. Örneğin trompet var. Müziğinizde birçok şeyi aynı anda yaşayabiliyoruz.

Ş.Y: Evet, o hikayenin bir parçası trompet. Sahneyi teşkil ediyor. Şarkının söylendiği sahneyi çiziyor, öyle bir fonksiyonu var. Blues olmak zorunda. Bulunan şehir o müziğin çalındığı şehir. O müziğin yansıdığı duvarları, yalnızlığı anlatıyor.

Özkan bey sizin başka çalışmalarınız da var. Televizyona, sinema filmlerine besteler hazırlıyorsunuz. Yeni projeleriniz var mı?

Ö.T: Evet, bugünlerde çalıştığım bir sinema filmi var. "Abuzer Kadayıf", Metin Akpınar'ın da oynadığı bir film. Avrupa'da bir parçam dört haftadır listelerde. "Elisa" isimli Beyrutlu bir hanım şarkıcı okuyor. "Mahallenin Muhtarları ", "Tatlı Kaçıklar", "Böyle mi Olacaktı" gibi bir çok dizi film çalışmalarım da var. Yine profesyonel olarak birçok ünlü stara beste çalışmalarım oluyor.

Son arzunuz?

Ö.T: Son diye bir şey yoktur. Sonsuzluk vardır.

Ş.Y: İnsan son gelmeden, son arzuyu düşünemiyor. O yüzden son arzum yok.

Roxy Müzik Günleri

Ülkemizin en ciddi müzik yarışma organizasyonu beşinci yılında. Daha önceleri Nekropsi, Cold House, The Climb (Weed), Teoman, Kurban ve Pelin (Parfüm) gibi birçok isim geçtiğimiz yıllarda bu organizasyonda yer aldı. En az iki eserinizin yer aldığı demonuzu, müzikal özgeçmişiniz ve fotoğraflarınızla birlikte 14 Nisan 2000 tarihine kadar şu adrese gönderebilirsiniz; Sıraselviler Cad. Aslanyatağı Sok. No 7 Taksim – İstanbul. Ayrıntı için, 0212 249 12 83 ve 0212 249 13 01'den Nevin Öngür'ü arayabilirsiniz.

Katılan eserlerin tarzı ve dili önemli değil. (Türkçe Pop hariç). Toplam para ödülü 4000$. Ödülller, kendisini müziğiyle en iyi ifade edebilen yarışmacılara verilecek. Bunun dışında birincilik ödülü alan topluluğa, Ada Müzik tarafından albüm yapılacak.

Özellikle bu maddenin bundan önceki başka organizasyonlarda başka firmalar tarafından da taahhüt edildiğini ve yerine getirilmediğini hatırlatalım. Ha! Eğer birinci gelen yarışmacı(lar) bu haklarını kullanmak istemiyorsa o başka. Bunun dışında bu tip organizasyonlarda, müzik firmalarının verdiği sözün takipçisiyiz.

Yarışmanın bu yılki seçici jürisi yine müzisyen, müzik basını ve sektörü içinde yer alan isimlerden oluşuyor; Bengü Ünsal, Cem Erciyes, Dinç Toğrol, Güven Erkin Erkal, Hülya Polat, Kaan Yüceil, Murat Hasarı, Ömer Ahunbay, Taner Öngür ve Pelin Opçin.

Gelelim piyasadan son haberlere. Piyasamızın üç bağımsız müzik üretim firmasından gelecek son prodüksiyonlar şöyle;

Hammer Müzik'ten Antisilence ve Nefret'in albümleri geliyor. Ayrıca Something Wrong ve Asafated'in albümleri CD formatında yayınlandı. Ve bir aksilik olmazsa Enred dergisinin yeni sayısı bu ay piyasada.

Faaliyetini Ankara'da sürdüren **Sis Müzik,** önümüzdeki günlerde üç albüm birden piyasaya sürecek; Hazy Hill, Bayt Gadol ve Tayga.

Zihni Müzik Cephesinde ise Diken'in bir single CD'si ve Uncloser adlı bir hip hop topluluğunun albümü bekleniyor. Ayrıca Demirhan Baylan ve Infected'ın albümleri CD olarak çıktı.

DUYURU..DUYURU..DUYURU.
10 Mart 2000 Cuma günü Taksim - Tünel Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde Athena'yla söyleşip, eğleşiyoruz

Maximum Rock
Radyo D 104.0 Her Pazar
Saat: 21.00-23.00 arası
Taviz Yok

Ayın En Güzel Onlusu

1. **Düş Sokağı Sakinleri / Sevdan Bir Ateş**
   Üç / EMI - Kent
2. **Pentagram / Gündüz Gece**
   Popçular Dışarı (Konser) / Tempo Müzik
3. **Mor ve Ötesi / Son Giden**
   Bırak Zaman Aksın / Ada Müzik
4. **Murat Yılmazyıldırım / Acıları Bana Bırak**
   Yelkenin Gözyaşları / Ada
5. **Rashit / Rutin Hayat**
   Telaşa Mahal Yok / Kod Müzik
6. **Kramp / Tek Başına**
   İstanbul Sokakları / Ada Müzik
7. **Duman / Köprünün Altında**
   Eski Köprünün Altında / NR1 Müzik
8. **Haluk Levent / Kamyoncunun Türküsü**
   www.leyla.com / Prestij
9. **Kim Bunlar / Topaç Enişte**
   Ve / Prestij
10. **Şebnem Ferah / Artık Kısa Cümleler....**
    Artık Kısa Cümleler Kuruyorum / Universal

Listeler her pazar saat 21.00 - 23.00 arası 104.0 Radyo D Maximum Rock programında belirlenmektedir.

Crunch... Onlar ki, varoşların bağrından kopup gelmiş ve tamamı İngilizce sözlerle hazırlanan "The Love Album"le varoşların sesi olmuşlardır! Sonra da Bulutsuzluk Özlemi ve Moğollar'ı kıyasıya eleştirmişlerdir. "Proleterya" ve "devrim" kelimelerinin içinde bol bol geçtiği web sayfaları görmeye değer. http://members.xoom/prolefan

Raflarda Bu Ay

PİLLİ BEBEK
UYANDIRMADAN
Om Yapım

Ankaralı topluluk Pilli Bebek'in albümü, titiz bir çalışmanın ürünü. Uyandırmadan, Cem Kısmet, Ahmet Başbağlar ve Gürcan Konanç'tan oluşan topluluğun ilk albümü. "Malabadi Köprüsü"nün yeni yorumu dikkat çekici. Son dönemin sıkı albümlerinden birisi. Bu albüm Turgut Berkes'in de ilk prodüksiyonu olma özelliğini taşıyor.

NEOPLAST
NO FEAR
Demo-CD

Grup, 1999'da kendi adlarını taşıyan EP'nin ardından şimdi de bu demo albümle karşımızda. Endrüstriyel gotik ve rock tarzını benimseyen topluluk bu albümle kendine özgü tarzını iyice belirginleştiriyor. Değişik vokal tarzı ve kusursuz sound'larından dolayı Neoplas'ta ve Art Diktatör'e şapka çıkartıyoruz.

HARDAL
YENİDEN DOĞUŞ
Universal S Müzik

Efsane rock topluluklarından Hardal'ın yeniden doğuşunu müjdeleyen bir albüm. Bugünün dinleyicisini yakalarken, eski Hardal tutkunlarını hayal kırıklığına uğratmayacaklar. Türk rock tarihinin önemli çalışmalarından biri olmaya aday. İnsanı sarıp sarmalayan, kolay kolay tüketilemeyen bir albüm. Albümü daha yakından tanımak için yandaki röportajı dikkatle okuyun.

KİM BUNLAR
VE
Prestij Müzik

Ozan, Ata, Barış ve Hakan (Timsah) adlı dört kafadarın yeni albümü, hem sözleri hem de müzikal yapısıyla piyasanın epey dışında kalıyor. Bu kez punk ve grunge'ı karikatürize etmeleriyle de dikkat çekiyorlar. Kim Bunlar, hayata eğlenceli bir açıdan bakıyor. Özellikle "Topaç Enişte" argodaki tekerlemelerden esinlenerek yapılmış bir parça. Keyifle dinlenen ama çok fazla iz bırakmayan bir albüm.

Bir Okuyucu E-mektubu ve Crunch Olayı

Sevgili Güven Erkin Erkal;

Size bu maili yazmamin tek sebebi, Öküz dergisinin son sayısında yazdığınız "ne sağcıyım ne solcu, rockçuyum rockçu" yazısı! Yazıyı okuduktan sonra şunu düşündüm, bir insan nasıl olur da hem Crunch gibi, bu ülkede gerçekten iyi şeyler yapmis, her bakımdan ileri ve gerçeklerden bahseden bir topluluğu destekler ve daha sonra onu yerden yere vurur. Siz dün ne yediğinizi hatırlıyor musunuz?

Zamanında bu grubun albümünü ilk siz çaldınız programınızda (hatta albümleri çıkmadan önce), video kliplerini ilk siz yayınladınız (hatta inanılmaz derecede övmüştünüz!), konserlerine siz gittiniz öyle değil mi? Ve şimdi böyle bir grubu söylediği gerçeklerden dolayı suçluyorsunuz hatta AF grubunun elemanıyla aynı kefeye koyuyorsunuz. Ben bir Crunch fanıyım ve o grubun yaptığı her şeyi doğru buluyorum, hatta size söyle açıkliyim, savunduğunuz grup Bulutsuzluk Özlemi' nin elemanı Nejat Yavaşogulları, İstanbul Life dergisinde Crunch grubunu ne kadar sevdiğinden bahsediyor ama siz ortalığı kızıştırmaktan başka bir şeye yaramıyorsunuz.

Unutmayin ki Crunch New Model Army gibi bir toplulukla bile konser verme şerefine ulaşmış bir topluluktur, bunu gözlerimle gördüm Ankara'da. Sizin onlar hakkında düşündüğünüz her kötü şey aslında Moğollar, Bulutsuzluk Özlemi, Erkin Koray ve bunun gibilerde mevcut. Bunu isteseniz sizde görürsünüz. Sizin için gerçekten üzülüyorum umarım doğruları yakında öğrenir ve hayata geçirirsiniz.

Saygılarımla

Not: Gruptan biri degilim!

Mustafa Tunç hardcore77@hotmail.com

El Cevap;

E! N'apalım yani dostum. Crunch'ın klibini döndürüp övmüş olabilirim ama bu onların hiç hata yapmayacağı ve bizim de onları eleştirmeyeceğimiz anlamına gelmez ki. Buna geçen sayıda yaptıklarını savunduğumuz Erkin Koray'dan bir örnek verelim istersen. Bundan birkaç yıl önce Baba'nın "Top Pop" adlı bir dergide Nazan Öncel'le yan yana fotoğrafları çıkmış ve ben bu durumu da eleştirmiştim. Sonuç olarak dün ne yediğimi hatırlamıyorum ama Crunch'ı ilk tanıttığım programlarda ne dediğimi hatırlıyor ve hala bunları savunuyorum.

Hem unutma ki hiçbir grup "New Model Army" ya da bir başkasıyla konser verdi diye adam olmaz. Ne yani Crunch o konserde yer almasaydı şerefsiz mi olacaktı? "Fan"la "mürid" arasındaki farkı görüp bir grubu öyle sevmen dileğiyle.

Biz bu gün Erkin Koray'a yapılan sataşmaları eleştirdiğimiz gibi, dört yıl önce bu fotoğrafı gördüğümüze de üzülmüş ve bunu belirtmiştik.

Öküz 70 / Mart 2000

Kötü Şair Şerafettin "Terk"

ŞİİR VE OYNAYAN : ŞERAFETTİN KAYA
KAMERA: ABDULLAH ERASLAN

ALIN ALIN

SİZİN OLSUN

SEVDİĞİM NE VARSA

GÜNEŞ, ŞİİRLER

BU ÇİÇEKLER

VE ÜZERİNE BASTIĞIM BU MANDA BOKU

ALIN SİZİN OLSUN

SEVMELER, SEVİŞMELER, SEVDALAR

ALIN GÖTÜRÜN YAĞMURDA ISLANMALARIMI

ALIN AYAKLARIMDAN YAMALI KALDIRIMLARINIZI

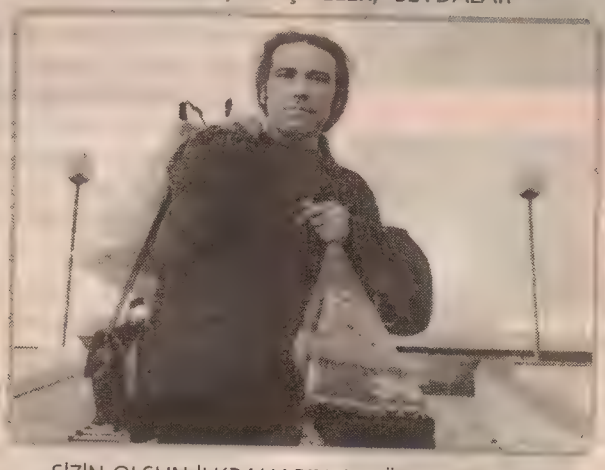

SİZİN OLSUN İLKBAHARIN O GÜZEL KOKULARI

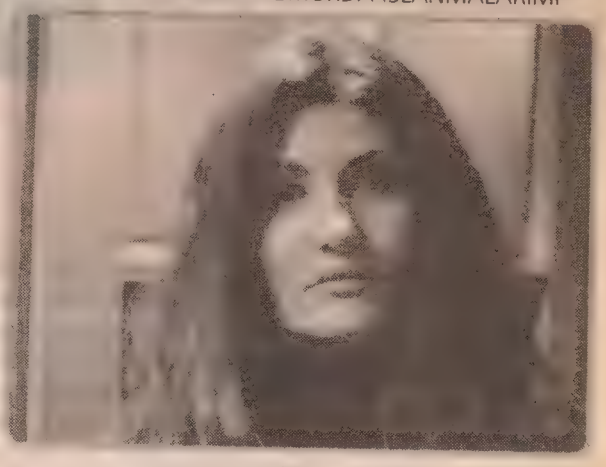

ALIN SEVDİĞİM KADINI DA

ALIN! HER ŞEY SİZİN OLSUN

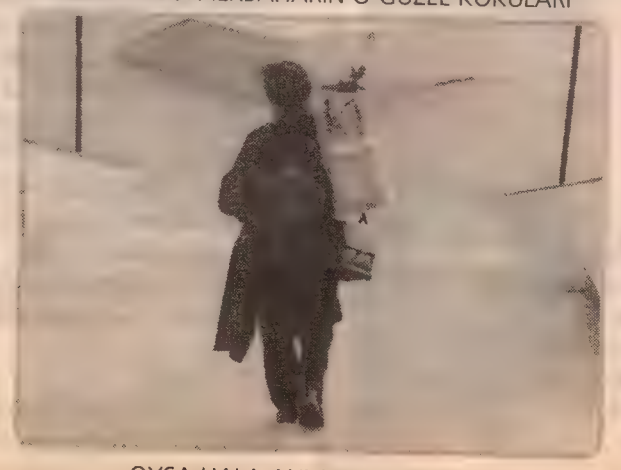

OYSA HALA ANLAYAMADINIZ Kİ

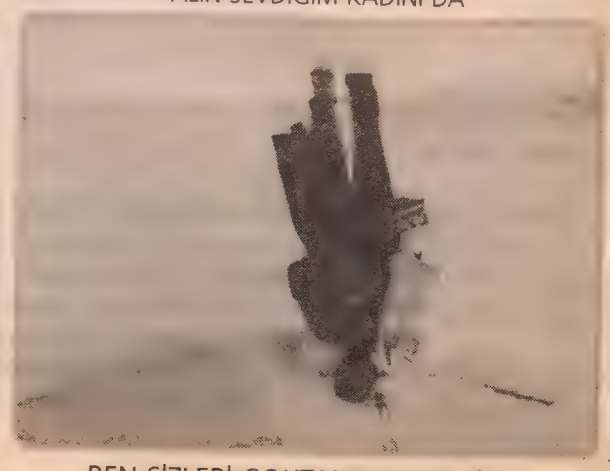

BEN SİZLERİ ÇOKTAN TERK ETTİM...

kotusair@hotmail.com

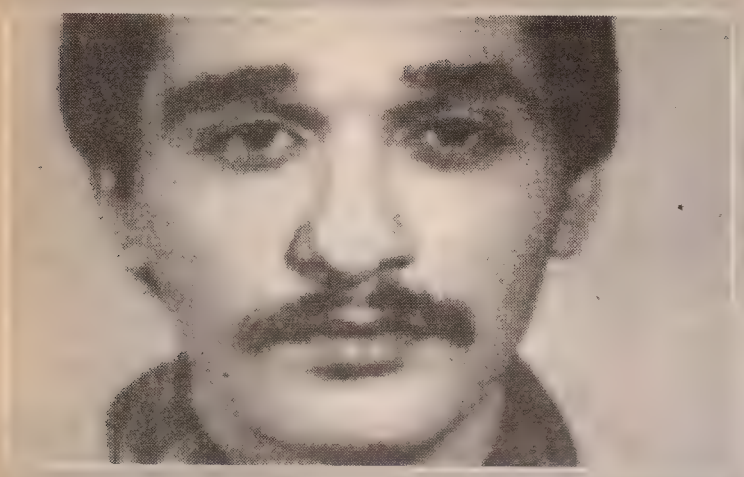

Tüy ve Buğu

Sen, benim tüylenmiş yerlerimin konuğu
Sen ki penceremde donmuş o buğusun
- İncesu pazarına yolun düştü mü hiç?
Ne ilgisi var deme, sen o renklersin
O damar damar domates, patlıcan moru
Bağırtısı Kürt Halil'in, birdenbire patlayan..

Oturdum, yağmuru içime doldurdum bu akşam
Sanki bir şey olmadı, biraz gözlerim söndü
Onlar dağlanan gönlümün dünyaya açılan yanı
Baktım baktım seni gördüm, baktım baktım
Sen, benim tüylenmiş yerlerimin konuğu
- Buharlı trenler çağına yetişebildin mi?
Üşüye üşüye kömür ayazında kavruldu tarlalarım..

Ne ilgisi var deme... yapayalnız kaldım..

Ahmet Erhan

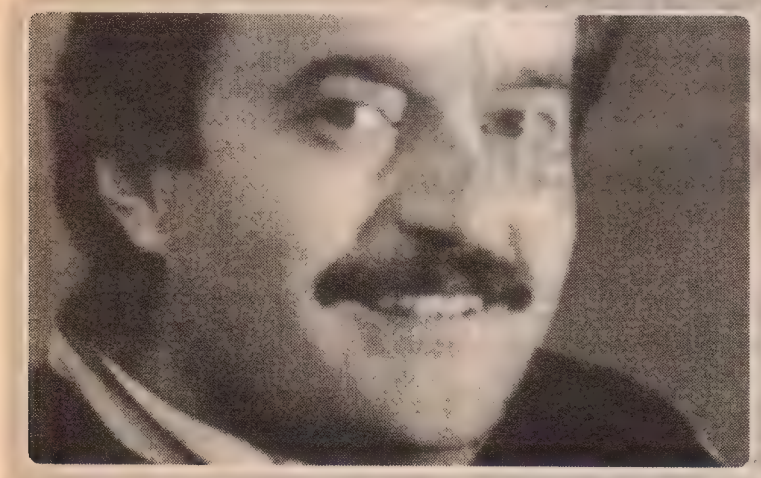

Okuntu

yılın en iyi şiirlerinden biri
bu akşam yeniden gösterilecek

yanında açık hava, uludağ gazoz ve belki fruko-buz verilecek

yılın, kapanacak böylece yaldızlı şemsiyesi ama çekmeceler hiç çekilmeyecek

bense şiire Cemal'le yeniden döneceğim o da sadece ıslık çalacağım

başkalarının olsun ***vizyon*** *antolojileri*

Adnan Azar

Tımarhane Günlüğü

Sibel Torunoğlu

Kimin İçin Yolculuklar ve Kalan Kim Geride Dünya Büyük Bir Uzay Gemisi mi Yoksa?

Anneleri yavrulara bakamıyor diye kendimi teselli ederek aldım. Sevinçten kafayı yiyecek hale geldim.. Mutluyuz şimdi evde. Evdeki kediler zeyno ve yavruları kerşah pinokyo ile sekize çıktı. KK şu anda "Rakı mı beni ben mi rakıyı hiiiiç artık hiç kimse bir şey bilmez, anlamadım he adamın he." diyor. "Ben avare insandım halbuki hep beraber uyuduğumuz geceler ha pervamız yoktu bilirsin." diyor.

Yıllar öncesini nasıl bilebiliriz, hatırlarız di mi. Ya hatırladıklarımızdan nasıl emin olabiliriz. Ben bir suç işlemiştim galiba ve cezalandırılmalıydım. Ama herhalde çocuk olduğum için beni insan biçiminde bir makinenin içine kapattılar. Sonra o makine benim biçimimi aldı. Benimle kaynaştı. Şu anda ben bir makinenin içinde hapisim. Ama makine benden daha insan. İnsan olmadan önce yaşadıklarımı hatırlar gibiyim bana bir sürü şey öğretiyorlardı. Bir çocuk esirgeme kurumu gibi bir yerdeydik, ben yerken bedenim yataktan yükseliyor ve bir metre yukarıda duruyordu. Çocuklar korkup görevlilere söylemişlerdi. Sonra hükümetten görevliler gelip benimle konuşmuştu. Ölüp ölüp gene diriliyordum. Abiler vardı, İsrail'deki kibutzlara benzer bir yerdeydik. Doktorlar, askerler, polisler, öğretmenler, anarşistler vardı. Herkes bana bir şeyler öğretiyordu. Bana biraz da gurur vermeye çalışıyorlardı. İyi insanlardı. İnsan beş yaşındayken, 1967'de, Ankara da bir otel odasında annesiyle birlikte "Burda" mecmualarına bakarken yaşadığı baş dönmesini, bir adım atınca beşinci kattan aşağı inecek gibi olmayı, Erol Büyükburç'un sokaktan geçtiğini nasıl unutur? "Ayrılalım dayanamayacağım artık dediği bi abinin yeşil ışıkla yanan gözlerini? Başka gezegenlerdeki abilerim sizi nasıl bulurum.

Neyzen Tevfik

Yıllar önce içimdeki sevgiyi ne yapacağımı bilmediğim zamanlardan biriydi. Hatta daha eskilere, üç dört yaşlarıma gidersek ailemi çok endişelendirecek biçimde cinselliğimin başladığı zamanlarda beni doktor doktor dolaştırıyorlardı. Kardeşimi seviyorum, bebekleri, halamı, köylüleri, kayaların üzerindeki yosunları. Mutluluktan içim sızlıyor rahimim kasılıyordu. Birdenbire inlemeye başlıyordum. Diyelim ki radyoda tiyatro dinlemişim veya halam harmandaki fındıklara bakıyor veya köpek kasabadan gelen jipe havlıyor veya tek başıma dolaşıyorum da kayanın üzerinde yeşil yeşil yosunlar var veya yağmur yağıyor, yengem dedemin evinde odadan odaya geçiyor, gece olunca gaz lambasını yakıyorlar. Ben inliyorum. Annem telaşlanıyor hastayım diye. Halbuki ben keyiften inliyorum. Bazen de ağlıyorum. Çamurla kiraz ağacından topladığım zamkları birleştirip küçük heykeller yapıyorum ağlıyorum. Neyse doktor sordu neren ağrıyor diye, içimde bir top var oram ağrıyor diyorum. Sonunda zevkten rahim kasılmasına uğradığım anlaşılıyor. O topu içimden dışarı çıkarmak istiyorum diyorum. Resmen içgüdüsel bir doğurma isteği. Cinselliğim bir çeşit din olan panteizm ile birleşiyor. Yani sürekli trans halindeyim. E, kız çocuklarının veya kadınların şimdi de olmadığı gibi bundan otuz otuz beş sene önce bu tür hallerine hoş bakılmıyordu. Ama aşk başlamış bir kere elden ne gelir. Sonra bana Allah adında bir zattan söz ediyorlar, gece yanan lambalar artık beni sarhoş etmemeye başlıyor, yosun kitlelerini, toprağa gömülü taşların altını kaldırıp Allah'ı arıyorum. İncir ağacına çıkıp incir yiyoruz, incirleri yemeye kıyamıyorum. İyiydik hoştuk derken birden ağlamaya başlıyorum... Neyse aradan yıllar geçti, kullandığım ilaçlar beni biraz da olsa duyarsızlaştırdı da küstümotu gibi en ufak bir etkide küsüp içime kapanmıyorum veya ağlamıyorum. Her neyse şimdi aşağıda anlattığım gibiyim, dinleyin bakalım.

"Allah'ın varolduğunu biliyorum sanırım. Çünkü o isterse siz onun varlığını biliyorsunuz. Beyninizin içinde hiçbir cihazın kaydedemediği bir ışık merkezi ile bağlısınız ona. Belki de bir ana ya da baba bilgisayar var. Bizler beyin dediğimiz küçük aygıtlarımızla ona bağlıyız. Yani bizim beynimizin ekranında bir salamlı sandviç veya ettiğimiz bedduanın resmi oluştuğunda ana bilgisayar da görüyor bunu. Masaya yumruk attığımızda elimiz acırsa onun da bir yerleri acıyor. Kedimizin üstündeki pireleri ayıklarken pireyi öldürürsek o da ölüyor birlikte. (Ben o yüzden pireleri kibarca tutup balkondan aşağı atıyorum.)

Neyzen Tevfik kendisi gidermiş tımarheneye. Odası, pijamaları hazır olurmuş. Efendim Neyzen ne demiş? Ey kendini bana yüce tanıtan/Halime bir bak da utan.

Metin Kurt kimdir?

Kimi sporseverlere göre aykırı, kimi sporseverlere göre anarşist, kimi sporseverlere göre sosyalist bir futbolcudur Metin Kurt. Galatasaray'da oynadığı dönemde Sarı-Kırmızılı futbolcuları greve götürdüğü gerekçesiyle Kayseri'ye sürgün edilen Metin Kurt, İ.Ü.S.K., Alibeyköy Adalet, Altay, P.T.T., Galatasaray ve Kayserispor takımlarında futbol oynamıştır. Bu arada 37. kez milli formayı giymiş olan Metin Kurt ayrıca Beyoğlu Yeniçarşı, Yedikule, Kayserispor, Eyüp, Ümraniye ve Dikilitaş takımlarında Teknik Direktör olarak görev yapmıştır. Politika ve Evrensel gazetelerinde burjuva basınına karşı bir spor sayfası oluşturmayı deneyen Metin Kurt, Sportmence adlı aylık bir spor dergisi de yayımlamıştır.

12 Eylül öncesinde, tüm sporcuları aynı çatı altında toplayan Amatör Sporcular Derneği'nde Merkez Sekreteri olarak görev yapan Metin Kurt sporda taraftar değil, taraf olunmasını önermekte ve atılan her golün emekçi kalesine girdiğini savunmaktadır.

Metin Kurt, bundan böyle sporun perde arkasını Öküz okurlarına yansıtacaktır.

Yeşillikleri Posterlerde, Çiçekleri Saksılarda Görebilen, Oyun Alanlarından Yoksun, Seyircileştirilmiş Gençlik.

METİN KURT

Kapıcı çöpleri almaya gelmişti. Çok üzgün görünüyordu. Gün içinde canını sıkacak bir olay yaşadığı her halinden belliydi. Bir şey olmuştu da olan neydi? Kapıcı, yöneticinin kendisini fırçaladığını kulağıma fısıldadı. Akşamki toplantıya mutlaka katılmamı istedi. Sonra da soru sormama fırsat vermeden çekip gitti.

Kısa bir süre sonra kapıcı yine karşımdaydı. "Yönetici sizi istiyor." dedi. Birlikte aşağıya indik.

Yöneticinin de suratı asıktı. Bahçedeki çiçeklere, çimlere övgüler yağdıran yönetici biraz eveleyip geveledikten sonra sadede geldi ve "Yönetim kararıyla, çocuklara bahçede top oynamayı yasakladık." açıklamasını yaptı. Yöneticiye göre; bahçede top oynayan çocuklar hem gürültü yapmışlar hem de demir parmaklıklarla korumaya aldığı çimlerine, çiçeklerine zarar vermişlerdi. Çocukların iyi terbiye edilmelerini, ayrıca kulaklarının çekilerek akıllı uslu hale getirilmelerini öneren yönetici, bu görevin biz büyüklere düştüğünü söyleyince sorunu çözmüştüm. Ortaya konuştuğu izlenimini vermeye özen gösteren yöneticinin gerçekte hedef'i belliydi. Top oynayan çocukların başında oğlum Yiğit vardı. Kapıcının oğlu da Yiğit'in oyun arkadaşıydı. Yöneticiye yanıt vermeden eve çıktım. Durumu ve alınan kararı Yiğit'e anlattım. Yiğit beni sessizce dinledikten sonra "Baba peki biz nerede oynayacağız?" dedi. Yiğit'in sorusunu yanıtlayamadım; çünkü evde oynamasına gürültüden komşular rahatsız oluyor gerekçesiyle izin vermiyorduk. Şimdi de çimler, çiçekler zarar görüyorlar diyerek bahçede oynamasını yasaklamıştık. Mahallede de çocukların oyun oynayabileceği boş bir alan yoktu. Bu çocuklar nerede oynayacaklardı?

Yapsatçılardan, mafyalardan ve belediyelerden oluşan üçgenler adeta Bermuda Şeytan Üçgeni haline gelmiş, çocukların alanlarını yutmuştu. Çocuklar artık yeşillikleri posterlerde, çiçekleri saksılarda görebiliyorlar, oynayamıyorlar yalnızca seyrediyorlardı. Açıkçası seyircileştirilmiş bir gençlik oluşturulmuştu. Oysa oynayarak büyümek çocukların en doğal haklarıydı. Çocukların bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı gelişmelerinde oyunların çok büyük rolü vardı. Günümüzde yeşil alanlara, oyun sahalarına sadece çocuklar değil, yediden yetmişe tüm bireyler gereksinim duyuyorlardı. Yeşil örtünün insan sağlığı açısından taşıdığı önemi kavrayan gelişmiş ülkelerin yöneticileri yeşil alanları yağmalatmamışlardı. Bu ülkelerde kişi başına en az elli metrekare yeşil alan düşerken Türkiye'de bu oran on metrekare bile değildi. Zaten Türkiye'de yeşil alan denince akla öncelikle mezarlıklar gelmekteydi.

Birden çocukluğumu anımsadım. İstanbul Esentepe'de daha Emekli Subay Evleri yapılmamıştı. Mülkiyeti belirli, belirsiz bağlar, bahçeler, yeşil alanlar mahalle çocukları tarafından engelleme olmaksızın rahatlıkla kullanılabiliyordu. Dutlar, incirler, üzümler, ayvalar, elmalar, kirazlar, vişneler, erikler dallarını mahalle çocuklarına uzatıyorlardı. Taştan yaptığımız iki kale arasında sabahtan akşama top oynamamıza kimse karışmıyordu. Oynarken kendimizi baskı altında hissetmiyorduk. Oynarken duyduğumuz hoşnutluk, maddi bir üstünlük sağlama umudundan kaynaklanmıyordu. Zaten oyuna katılabilmek için arzu etmek yeterli oluyordu. Kimse seyirci olarak kalmıyor herkes oynayabiliyordu. Oyuncunun oyun yeteneği bile ona bir üstünlük sağlamıyordu. Takımlar oyuncular tarafından uzlaşmalarla saptanıyor hatta bir takım diğer takıma açık bir üstünlük sağladığında oyuna ara veriliyor, takımlar yeniden saptanarak oyun sürdürülüyordu. Kısacası; yenme yenilme endişesi taşımadan, özgürce, neşe içinde yarışılıyordu. Bu arada oyun süresince oyuncular arasında oluşan dostluk, kardeşlik, arkadaşlık duyguları her geçen gün daha da güçlenerek geleceğe taşınıyordu.

Oyundan Spora Yabancılaşma

Mahalledeki birçok oyun arkadaşımla birlikte Beyoğlu Atatürk Erkek Lisesi'ne gidiyorduk. Onlarla birlikte okul takımı seçmelerine katıldık. Arkadaşlarım elendi. Okul takımına mahalleden bir tek ben seçildim. Okul takımında öyle bir dayatma vardı ki, burada bizim mahalledeki oyuncu uzlaşmasının esamesi bile okunmuyordu. Birdenbire okul takımına seçilen oyuncularla kendimi kıyasıya bir rekabet içinde bulmuştum. Okul takımında oynamanın bir tek kuralı vardı. Bu kural da "Ne yapıp yapacaksın, arkadaşlarının arasından sıyrılıp formayı kapacaksın" sözleriyle özetlenebilirdi. Ayrıca artık gerek antrenmanlarda gerekse maçlarda kafana göre takılamıyordun. Oynarken beden eğitimi öğretmeninin isteklerini yerine getirmek zorunda kalıyordun. Açıkçası özgürce oynayamıyor,

dışardan güdülüyordun. Bu güdülmeyi içine sindirip maçlarda başarılı olduğunda sırtın sıvazlanıyor, okulda "ayrıcalıklı öğrenci" muamelesi görüyordun. Ayrıcalıklı öğrenci olmanın avantajlarını yitirmek istemiyorsan, her geçen gün biraz daha fazla topa yakın olmak zorundaydın. Ben de topla yatıp topla kalkmayı seçen öğrencilerden biri olmuştum. Okul dönüşü artık ders çalışmıyor, topla çalışıyordum. Takım arkadaşlarım benim dostum değil rakiplerimdiler. Ele geçirdiğim formayı onlara kaptırmamak için onlardan daha hızlı, daha çevik, daha güçlü, daha teknik olmalıydım. Tavşan hızlı koşuyordu. O halde tavşanın yediği kadar havuç yemeliydim. Maymun çevikti. O halde ben de maymunun yediği kadar muz yemeliydim. Amcamın oğlunun kırık ayağını kısa sürede iyileştirmek için ona kemik suyu içirmişlerdi. O halde güçlü olabilmek için bol bol kemik suyu içmeliydim. Bol havuç, bol muz tükettim. Tadı hoşuma gitmemesine karşın ilâç niyetine kemik sularını içtikçe içtim. Ayrıca daha hızlı olabilmek için yokuş aşağı koştukça koştum. Daha da güçlü olabilmek için yokuşları tırmandıkça tırmandım. Gece lamba ışığında duvarın karşısına geçip topla seviştikçe seviştim. Sonuçta, okul takımının en gözde futbolcusu, okulun da en ayrıcalıklı öğrencisi oldum, çıktım. Artık çantamda defter, kalem taşımıyordum. Çantamda başta futbol ayakkabısı olmak üzere futbol oynamak için gerekli malzemeler bulunuyordu. Bu arada amatör sıfatlı kulüplerden çağrılar almaya başlamıştım. Açık tribün serbest giriş kartı karşılığında Beyoğlu Yeniçarşı'da lisans çıkartmayı kabul ettim. Bu kararımla bir yol ayrımına gelmiştim. Ya futbolcu olacaktım ya da öğrenci. Tercihimi futboldan yana yapınca matematik öğretmenim Perihan Hanım'ın sert tepkisiyle karşılaşmıştım. Öğrencileriyle diyalogu çok iyi olan ve öğrencileri tarafından çok sevilen bir öğretmendi Perihan Hanım. Antrenmana yetişmek için ilk cebir, geometri yazılısında kendisine boş kâğıt vermiştim. İkinci sınavda dolu kâğıt verince kopya çektiğimi sanmış beni tahtaya kaldırmıştı. Sorularına doğru yanıtlar verince kopya çekmediğime inanmış, benimle özel olarak ilgilenmeye başlamıştı. Beni sınıf başkanı yapan Perihan öğretmene göre bir mucizeyi gerçekleştirmiş, ilk yazılıda sıfır olan cebir ve geometri notlarımı tavana vurdurmuştum. Perihan öğretmen kafasına benim gelecekte atom mühendisi olacağımı yazmıştı. Kendisini hayal kırıklığına uğratmıştım. Okula gelmiyordum, gelsem de derslerle ilgilenmiyordum. Bu durum kendisini çok üzüyordu. Beni kenara çekip "Seni düşündükçe uykularım kaçıyor, ne oldu sana?" diye sordu bir gün. Kendisine ailemin paraya ihtiyacı olduğu için futbol oynadığımı söyleyince önce her ay belirli miktarda para vermeyi önerdi; kabul etmeyince de "yazıklar olsun sana" diyerek patladı. Konuşmasını "Bu ülkeye en büyük kötülükleri senin gibi zeki insanlar yapıyor." Sizler kolay para kazanmanın yollarını arıyorsunuz, bu yüzden bilim ve teknikte geri kalıyoruz" sözleriyle sürdüren Perihan öğretmen çabasının boşa gittiğini anlayınca ısrarından vazgeçmişti. Bu arada mahalli profesyonel lig takımlarından Alibeyköy Adalet'e transfer olmuştum. Şimdi daha göz önündeydim. Futbol ortamında zaman lehime işliyordu. Galatasaray ve Fenerbahçe'de futbol oynamış İsmail ağabeyimin futbol ortamındaki ismi tanınmamı kolaylaştırıyordu. İstanbul Genç Karmasından sonra denenmek için Genç Milli Takım aday kadrosuna çağrılmıştım. Aday kadro Boğaziçi'nde lüks bir otelde toplanacaktı. Otelden içeri girebilmek için dışarıda üç beş dakika beklemek zorunda kalmıştım. Çünkü otelin kapısı, bildiğim kapılara benzemiyordu. Neyse ki kapıdan biri girdi de döner kapının sırrını çözerek otele daldım. Diğer futbolcular yemekteydi. Mönüde spagetti makarna vardı. Bazı futbolcular makarnayı yerken çatalla birlikte kaşık da kullanıyorlardı. Bu işi başaramayacağımı düşünerek makarnaya dokunmadım. Sofradan yarı aç, yarı tok kalktım.

Metin Kurt, PTT forması ile... (Üstte ise, ünlü Alman futbolcu Biredner ile)

Takvim yaprakları düşüyor, futbolla dopdolu günlerim sürüyordu. Her geçen gün hedefe biraz daha yaklaştığımı hissediyorum. Yeniden Genç Milli Takım aday kadrosuna çağrılmıştım. Kadroda o zaman Kasımpaşa'da oynayan Fenerbahçeli Ender Konca da bulunuyordu. Ender beni aradı ve Ankara'ya uçakla gitmeyi teklif etti. Ender'in bir yakını THY da çalışıyordu. Ender biletleri alacaktı. Nasıl olsa Futbol Federasyonu hangi araçla olursa olsun bilet paralarını ödüyordu. Federasyondan bilet parasını alınca Ender'e verecektim. Ender'in teklifini kabul ettim. Kendisiyle Şişhane'deki THY bürosunda buluştuk.

İkimiz de çok heyecanlıydık. İlk kez uçakla seyahat edecektik. Havaalanına gitmek için THY'nin servis otobüsüne bindik. Biletçiye uçak biletlerimizi gösterdik. Servis ücretinin ayrıca alındığını bilmiyorduk. Çok utandık hemen biletlerin ücretini ödedik.

Uçakta seçtiğimiz yere oturduk, kemerlerimizi bağladık, uçak havalandı. Bir süre sonra hostesler yemek servisi yapmaya başladılar. İkimizin de karnı zil çalıyord. Cebimizde kısıtlı para vardı. Ender'e uçakta yemek yememeyi önerdim. Ender bana hak verdi. Hostese yemek almayacağımızı söyledik. Daha sonra dikkatimizi bir şey çekti Yemek yiyenlerin hiç biri ücret ödemiyordu. İçimize bir kurt düşmüştü. Yoksa uçakta yemek bedava mıydı? Konuyu aramızda tartışıyor ama hosteslere soramıyorduk. Soralım mı, sormayalım mı derken Ankara'ya indik. Hosteslere teşekkür edip ayrılırken Ender dayanamayıp hosteslere yemeğin paralı mı parasız mı olduğunu sordu. Yemeğin bedava olduğunu öğrenen Ender, otele kadar benimle konuşmadı. Uçakta yemeğin bedava olduğunu nereden bilebilirdim ki?

Alibeyköy Adalet takımında çok iyi bir sezon geçirmiştim. Transfer ayı yaklaşırken futbol simsarlarının çoğu peşime takılmıştı. Askıya aldığım okulda da futbol hünerim sayesinde son sınıfta okuyordum. Simsarlar anlaşmayı bağlayıp, beni bir an önce kapatmak istiyorlardı. Simsarlarla transfer görüşmelerini İsmail ağabeyim yapıyordu. Sonunda Altay yöneticileriyle ağabeyim anlaşmıştı. Altay yöneticileri beni hemen İzmir'e götürmek istiyorlardı. Simsarlarla transfer görüşmelerini İsmail ağabeyim yapıyordu. Sonunda Altay yöneticileriyle ağabeyim anlamıştı. Altay yöneticileri beni hemen İzmir'e götürmek istiyorlardı. Oysa Lise bitirme sınavlarım vardı. Altaylı yöneticiler liseyi İzmir'de bitirme sözü verdiler, ağabeyim onayladı. Lise bitirme sınavlarına girmeden İzmir'e uçtum. Altay hazırlık maçları yapmak üzere Bulgaristan'a gidecekti. Eski futbolcular daha doğrusu önceden Bulgaristan'a gitmiş olanlar, kadın çorabından kadın giysilerine, turistik terliklerden incik boncuğa kadar yoğun bir alış veriş yapmışlardı. Futbolcular sefer hazırlıklarını tamamlamışlardı. Bavullar dolusu kadın giysisiyle, incik boncukla, turistik terliklerle özellikle de naylon kadın çoraplarıyla bir futbol takımından çok illegal bir ihracat şirketi gibiydik. Altay'lı kadın avcıları, silâhlarını dikleştirmiş av sahasına ulaşmayı beklemeye koyulmuşlardı. Uzun süren bir otobüs yolculuğundan sonra Bulgaristan'a vardığımızda futbolcular dinlenmek yerine etrafta dolanmayı tercih etmişlerdi. Ben ise genç bir futbolcu olarak dinlenmeye çekilmiştim. Zaten Bulgaristan'a kadın giysisi de getirmemiştim.

Turistik bir otele yerleşmiştik. Yemeklerimiz otelin restoranında yiyorduk. Akşam yemeği müzikliydi. Gerçekten çok güzel bir kadın akşam yemeğinde Bulgarca şarkılar, türküler söylüyordu. Tüm futbolcular şarkıcı kadına vurulmuşlardı. Tüm futbolcuların peşinde koştuğu şarkıcı kadın kimseye yüz vermiyordu. İnsanın maymundan geldiğinin açık kanıtı olan bir futbolcu arkadaş, şarkıcı kadını "arakladığını" ve akşam saat 23:00'de odasına geleceğini söyleyince kendisine kimse inanmamıştı. Futbolcu arkadaş söylediklerinin arkasında duruyor, tüm futbolculara meydan okuyordu. Bu arada parasına iddiaya girenler bile olmuştu. İyice meraklanmıştık. Akşamı zor ettik. Saat 23:00 olduğunda tüm futbolcular, kadın şarkıcının kendisine geleceğini söyleyen futbolcunun odasını dikizlemeye başlamışlardı. Gerçekten de saat tam 23:00'te şarkıcı kadın bu futbolcunun odasına geldi. Yaklaşık yarım saat odada kalan kadın gidince bütün dikizciler bu futbolcunun odasına doluşmuşlardı. Zafer kazanmış komutan edasıyla konuşan oda sakini futbolcu, şarkıcı kadının sabah saat 06:00'da yeniden odaya geleceğini söyleyince iyice şaşırmıştık. Futbolcuların büyük çoğunluğu sabaha kadar uyumamış, şarkıcı kadını beklemeye başlamışlardı. Sabah 06:00'da şarkıcı kadın yeniden geldi ve odada yarım saat kaldıktan sonra gitti. Tüm futbolcular gördüklerine inanamıyorlardı. Yakışıklılığına toz kondurtmayan, zamparalıklarıyla övünen futbolcular hava almışlar, hiç umulmadık bir futbolcu göz göre göre şarkıcı kadının işini hem de iki kez bitirmişti. Şarkıcı kadının işini bitiren futbolcu işi nasıl bitirdiğini ballandıra ballandıra anlatmaya başlamıştı. Bu futbolcu Bulgaristan'a gelirken süper bir çift turistik kadın terliği getirmişti. Bir punduna getirip bu terlikleri şarkıcı kadına göstermiş, akşam 23:00'de odasına gelirse bu terlikleri kendisine vereceğini söylemişti. Bizim uyanık futbolcu kadın şarkıcıya gece terliklerden birini vermişti. Kadın şarkıcı terliğin ikincisini ancak sabah alabilmişti.

Altay'daki günlerin çoğu kez acılarla, bazı günlerimde ekşi geçmişti. İzmir bana yaramamıştı. Sezon sonunda Altay'dan ayrılmaya karar vermiştim. Bir yakınımın aracılığıyla Ankara Şekerspor'un yöneticileriyle görüşmüş ve anlaşmaya varmıştım. Gelecek sezon Ankara Şekerspor'da oynayacaktım.

Bu arada Altay takımı Türkiye Kupası'nı kazanmıştı. Lig şampiyonu Beşiktaş'la Cumhurbaşkanlığı Kupası maçını oynayacaktı. Maç Ankara'daydı. Sezon boyunca kendimi her maça oynayacakmış gibi hazırlamış, oynamaya can atmıştım. Ancak; az sayıda maçta Altay formasını giyebilmiştim. Bu maçta oynamayı istemiyordum. Çünkü maçta oynar ve başarısız olursam Şekerspor'a transfer işim de yaratabilirdi. Korktuğum başıma geldi. Beşiktaş'a karşı oynayacak kadroda ben de vardım. Maç öncesinde soyunma odasında heyecandan titriyordum. "Kaşarlanmış" denilen tecrübeli futbolcular beni göstererek yöneticileri suçluyorlardı". "Çoluk çocukla mı Cumhurbaşkanlığı Kupası maçı oynayacağız" diyerek tepkilerini açığa vuruyorlardı. Maça çıkmadan yıkılmıştım. Bu arada futbolcu ağabeylerden birinin "Heyecanlısın değil mi Metin?" sözüyle kendime geldim. Futbolcu ağabey konuşmasını sürdürerek "Heyecan hapı ister misin?" diye sormuştu. Başımı "evet" anlamında sallamış ve uzatılan heyecan hapını yutmuştum. Aynı ağabey bir tane daha heyecan hapı ister misin diye sorunca yine başımı "evet" anlamında sallamış ikinci heyecan hapını da yutmuştum. Yuttuğum iki heyecan hapıyla sahaya fırlamış, Beşiktaş savunmasını paramparça etmiştim. Maçtan sonra Şekerspor yöneticileri beni tebrik ederek ertesi sabah transfer işimi bitirmek için kulüplerine davet etmişlerdi.

Otelin kapısında İsmail ağabeyimle karşılaştım. Konuşacağımız konular olduğunu söyleyen ağabeyimle odaya çıktık. Bana birdenbire "Artık P.T.T'lisin," dedi. Beşiktaş maçını P.T.T. antrenörüyle birlikte izlemişler ve kendisiyle benim transferim konusunda anlaşmışlardı. Bir süre daha sohbet ettikten sonra ağabeyim "Yorgunsundur sen dinlen." diyerek beni yalnız bıraktı. Başarılı olmuş kendimi futbol arenalarında kabul ettirmiştim. Ama içimde bir boşluk vardı. Yemek yiyememiştim. Uyku da tutmuyordu. Kaskatı kesilmiştim. Gençlik Parkı'na gitmeye karar verdim; ancak yürümem mümkün değildi. Kısacası; yatsam yatamıyor, kalksam kalkamıyordum. Beni bu hale maçtan önce içtiğim heyecan (doping) hapları getirmişti.

Gece güç bela geçmişti. Nihayet sabah olmuştu. Ağabeyim gelmiş, birlikte P.T.T yöneticileriyle buluşmuş, transfer işini bitirmiştik. Böylece futbol arenalarında yeni bir gladyatör doğmuştu. Egemenlerin tepe tepe kullanacağı, suyunu sıktıktan sonra posasını çöp sepetine atacağı yeni bir gladyatör. Nasıl sesi güzel olan şarkıcı, fiziği güzel olan artist oluyorsa bir genç adam da adale gücünü kullanarak futbolcu olmuştu. Böylece kapitalizmin fırsat eşitliğinden(!) yararlanarak bir başına köşeyi dönme olanağına kavuşmuştu.

Bu gladyatörün "Kurtulmak yok bir başına, ya hep birlikte ya hiç" diyen yazarın görüşlerini öğrendikten sonra futbol arenalarında egemenlere karşı verdiği savaşın bir sonuca ulaşmamış, son çözümlemede aynı gladyatörün arenalarda işçi ve emekçiler adına çıkardığı gürültüler "Şu gök kubbede hoş bir seda" olarak kalmıştı.

Dünyanın hiçbir yerinde yıldızlar, Kapadokya Avanosu'ndaki gibi akmaz. Avanos'un yıldızlı gecelerinde gökyüzü o kadar parlak ve ışıltılıdır ki, Ay'ın verdiği aydınlık o muhteşem görüntüyü sadece destekleyici ve tamamlayıcı kılar... İşte bu parıltının ve parlaklığın gökyüzüyle yeryüzü arasına verdiği 'darlıktan', insanlar kendilerini ayağa kalkamayacaklarmış gibi hissederler.

Avanos'tan Bir Nova Kaydı

VECDİ ÇIRACIOĞLU

Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinden tüm mezunların anısına...

Avanos kaya çömlek işliklerinde anlatılan son bir rivayete göre, üç kişi, her gece ellerinde meşalelerle Zelve peri bacalarına çıkıp bağdaş kurup oturarak, kahkahalarla muhabbet etmektedirler. Avanoslular, bu rivayeti, oraların yabancısı birçok paltolunun hava karardığında, ağzına kadar dolu kahveleri dolaşarak anlatmasından yayıldığını söylemekteler. Ve, pek dikkate alınmamasının gerekliliğini de "Peri" şarabının tılsımına bağlamaktalar. Oysa çok paltolu, gündüzleri, kâh bu tarafta, kâh ötegece de, işlikleri ve yanalakları dolaşarak, o üç kişinin; Necati Ayden, Burhan Uygur ve Kuzgun Acar olduğunu yemin billah ederek, kulaktan kulağa yaymaktadır.

Kapadokya'da görülen mimari, onları izleyenlere, kesme taşlarla aşağıdan yukarıya doğru dizmekle inşasını hissettirebilir. Bu, peri bacaları için kesinlikle geçersizdir. Peri bacalarının içine girmek için oyum eylemi tepesinden başlar. Peri bacalarını aşağıya doğru oyarak inersiniz ve içine yapmak istediğiniz odaları, ocakları, mumlukları ve sütunları; bir nakışı işler gibi, yukarıdan aşağıya tığlayarak ortaya çıkartırsınız. Bu, ilkçağlardan itibaren plansız insanların, planlıları şaşırtmak için yarattığı basit, fakat, düşündürücü olduğu kadar da fantastik bir olgudur. Kapadokya'da, her yapıya, her taşa, her oyulmuş merdivene, güvercinliğe ve asma kütüğüne baktığınızda inanılmaz bir tablo görürsünüz.

Bu tabloları çok iyi anlayabilmek ve onlarla iç içe yaşayabilmek için, Kapadokya'ya girmeden önce gözlerinizi kapatmanız gerekir diye düşünüyorum! Kapadokya'nın sınırından içeriye adımınızı attığınızda dünyanızın başkalaşacağını bilmeniz gerekir... Orası, dünya sınırları içersinde değildir. Kâh, cennetin temsilcisi Uranus gezegenine gitmişsiniz, kâh, Iris'e... Veyahut, o an hangisini görmek için gitmek istediğinizi düşlemeniz gerekir. Bu tercih size kalmıştır. Kapadokya sınırlarından içeriye girip gözkapaklarınızı araladığınızda bildiğiniz topraklar yoktur artık. Başka topraklara girdiğinizi içinize sindirin. Gökyüzünün rengiyle üzerinden arşınladığınız toprağın rengi aynıdır: Morsa, mor, kahverengiyse, kahverengi, lacivertse, lacivert...

Kapadokya'ya giderken arabanızı kullanan şoförün çok usta olması gerekir. Güneşin verdiği billurluk bir anda yerini karartıya bırakır ve ne zaman, nasıl ortaya çıktığı belli olmayan küçücük bir yağmur bulutu tam tepenizde belirir. Sonra, o güzelim bulutçuk, sularını sulu sepken üzerinize bırakarak sizi kovalamaya başlar. Bu kovalamaca Avanos kavşağına kadar devam eder.

Seyahati seven şortlu bay ve bayan yerli turist dostlar; bilin ki, o sizi kovalayan kara bulut kümesi sizi sevmiştir. Üzerinizde dans ederek ağlayan bulut kümesinin varlığını; metropol akşamlarında, evinize yorgun argın döndüğünüzde, yalnız bıraktığınız kedinizin size karşı yaptığı şımarıklığa veya çocukluğunuzda elinizden kaçırdığınız balonların sizleri karşılama töreni olmasına verin. Ve, huzur içinde oradaki yeni saatlerinizin zevkini sürdürün.

Yukarıda çizmeye çalıştığım, acizane, Kapadokya tablolarının en güzellerini ve seramik panoların en şahanelerini, Bodrum-Avanos gezgini ressam Necati Ayden itinayla yapmıştır. Kapadokya'da herhangi bir kapalı mekana giderseniz gidin, mutlaka onun eserlerinden birine rastlarsınız.

Necati Hoca, eskilerde kalmış, çalışırken ellerini seyretmeye doyamadığımız, metaline rağbet etmeyip gürgen çiviler kullanarak pençeleri onaran ve balmumu topağını incitmeden sicimleri kaytanlaştıran, ayakkabı tamirci ustaları vardı ya, işte o da, fırçasını ve rapidosunu aynı itinayla okşarcasına, antik Yunan heykeltraşları gibi narin kullanırdı. Ve, bir ocakbaşı ustasının gâvur soğanı zırhla kıymada gösterdiği maharet ve özen dolu "Tık...Tık" darbeleri gibi tablosunu işler, onu bitirdikten sonra, fettan gözlü bir kadın tenini okşamasının benzerliğiyle, tuvalinin üzerinde avucunu gezdirerek, sıcaklığıyla, onu bir tef gibi gererdi.

Pano yapmak için çamurunu, ince uzun ve kuru parmaklarıyla saatlerce yoğurur ve sererdi. Parmakları ile Avanos çamuru arasında öylesine bir aşk yaşatırdı ki, bunu diğer ustalar asla hissetmezlerdi. Ancak eseri doğduğunda, bu aşk mahsulü yapıtın varlığının farkını, sıcak bir 'bağır' isteyen bir evladın çıkardığı zarif melodili sesiyle anlarlardı.

Zaman zaman, ferforje çalışmaları için, çalıştırdığı kaynak makinasından çıkan elektrot çızırtılarının gözbebeklerine akıttığı yıldızlarından şikayet eder, zaman zaman da kulağındaki duyamama sorunundan kaynaklandığı için kullandığı, dinleme cihazını rahatsız eden ve onu zamansız öttüren cami hoparlörlerine 'ayar' olurdu!

Güneş batarken, dört ayrı renk aynı anda Kapadokya tepelerine yansırken, Avanos'un, Alaettin Camii'nden akşam ezanı okumak isteyen hocanın ilk boğaz temizlemelerini duyduğumda, ona: "Hoca, faks'ı hemen kapat, gene mesaj geldi." derdim. Her seferinde aynı cümleleri kurmama karşılık o, aynı çelebilikle " Tamam baba.... Kapatayım. Gaibden mi mesaj gelecek? Kim gönderecek ki ?" derdi. Söylediği bu kelimelerin altında, kimden ve hangi mesajın gelmesini istediğini o kadar iyi biliyordum ki. Bu, birlikte olduğumuz zamanlarda, hep böyle olurdu ve her seferinde de bir öncekine üşenmeden gülerdik. Ve, gülmelerin sonunda Kapadokya'nın en ucuz "Peri" şarabı yudumlar ve sessizliğe bürünürdük.

Hava çökerdi... Hava çöktüğünde sessizlik ve sersizlik de çökerdi... Ve ağır lacivert boyalar, tuvalde Erciyes'in üzerinden Tahta köprüye doğru akar ve "Kibar" Restaurant karanlığa gömülürdü. Aradan sıyrılan ay ışığının, Argos üzerinden zoraki sızanları, Vanessa üzerine yansır ve hiçbir şey söylemeden öylece dağılırdık.

Ona, son bir kez buğulanmış gözlerimle arkasından baktığımda, rüzgarlı bir havada kesinlikle dışarıya çıkamayacak kadar ince ve narin bedeninin, koyu akşam renkleri içinde, önce bir cımbıza, akabinde bir kürdana dönüştüğünü görmüştüm.

Dünyanın hiçbir yerinde yıldızlar, Kapadokya Avanosu'ndaki gibi akmaz. Avanos'un yıldızlı gecelerinde gökyüzü o kadar parlak ve ışıltılıdır ki, Ay'ın verdiği aydınlık o muhteşem görüntüyü sadece destekleyici ve tamamlayıcı kılar... İşte bu parıltının ve parlaklığın gökyüzüyle yeryüzü arasına verdiği 'darlıktan', insanlar kendilerini ayağa kalkamayacaklarmış gibi hissederler.

Kapadokya'nın haricinde yıldızlar arkalarından ince bir ipin beyazıyla beraber akarlar. Oysa ki, Avanos'ta çocuklar bile novaların arkasında kırmızı şerarelerle aktıklarını adları gibi bilirler. Bu akışlar, koyu gökyüzünde Güzel Atlar Yurdu'nun geçmiş tarihinin umarsızlığında kalmış atlarının rüzgarda uçuşan kuyrukları gibi uzar, yanar ve yok olur.

Bu anı kime anlatırsanız anlatın, normal insanlar sizi, kesinlikle, peri padişahı kızının yeşil güzel gözlerine giren üzüm tanelerinin acılarından tadını alan, o güzelim şarapların sarhoşluğuyla suçlayacaktırlar.

İşte, gene de bu şerareli kayan sayısız novalardan kaynaklanan gökyüzü boşluklarının arasında bir yer bulup da ayağa kalkacak olursanız, bu boşlukların etrafınızdaki yıldızlar tarafından, başınıza bir taç örülmeye başlandığını görürsünüz. Bunu, akan novaların, Ay'dan sizleri kıskanarak onları kutsamasının belirtisi olarak tanımlayabilir ve kabullenebilirsiniz.

Kısa bir süre önce Avanos'tan bir NOVA kaydı... Hızla Çeç'e düştü. Avanos, bir deprem şiddetiyle sallandı ve bu sallantı Aksaray Ağaçlı Tesisleri'ne kadar yansıdı. Çeç, yığmalarını, patlayan bir yanardağ misali elleriyle yıldızlara sundu... O güne kadar bilinmeyen Kapadokya krallarının mezarları, Çeç'in altından çıktı ve bu mezarların lahitlerini süsleyen üç at, ki onlar gümüş tozlarıyla bezenmişlerdi, yavaş yavaş hareketlenerek karanlıkta ayrı yönlere dağıldılar. Atlar, arkalarında zarif bir toz bulutu bıraktılar ve küçük parlamalarla sonsuza doğru yok oldular.

KAPADOKYA... Güzel Atlar Diyarı.
Nehirler, denize kavuştuklarında
tanrılaşırlarmış...
KARAdeniz... Sen hiç, KIZILırmağın tanrılaşmış halini gördün mü?
Düşünme. Göremezsin ki...
Çünkü:
KIZILırmak, ilkbaharda TOPRAK akar...
ÇAMUR akar...
CAN akar... Ve,
sonunda KIZIL akar...

Cihangir, 08-02-0002BİN

vecdihisar@hotmail.com

Seni Darwin Benim İçin Oldurduu... Caaanım!

GÜLAY BATUR

"Lümpen" ve "katil" tanımlarıyla suçlanan Yılmaz Güney kimdi? İlhan Selçuk, giderek tırmanıp genişleyen bu tartışma nedeniyle "lümpen" sözcüğünün ne olup olmadığını etimolojik açıdan ele alıp konuya gerekli açıklamalar getirdi.

Yılmaz Güney'in Ölüsüne Bile Rahat Yok...

AGÂH ÖZGÜÇ

Son birkaç yıldır, ülkede her şey öylesine hızla değişiyor ki... Bir hafta önce gazete manşetlerine çıkan olayların gerçeğine varamadan, bir hafta sonra bir yenisiyle karşılaşıyorsunuz. Bu hızlı gündem değişimlerine ayak uydurabilmek mümkün değil.

Yıllar önce, sinema ve sanat dünyasıyla ilgili bazı olayları çarpıtarak "suni gündem" yaratanlar magazin yazarlarıydı. Şimdi ise her şey birbirine karıştı. Günümüzde bu tür gündemleri yaratanlar, yazık ki ünlü köşelerin bazı ünlü kalemleri, ciddi yazarları(!)

İşte "**Yılmaz Güney** tartışması" bir "suni gündem" örneği değil mi?

Burada ilginç olan, üç köşe yazarının da birbirleriyle sözleşmiş gibi aynı zaman dilimi içinde Yılmaz Güney'i, sanatçı kimliğinin dışına iterek suçlamalarıydı.

Durup dururken bu saldırı ve aşağılama olayı, nereden kaynaklanıyordu?

Ünlü yönetmen **Costa Gavras**'ın Yılmaz Güney'in yaşamıyla ilgili bir film çekme hazırlığına girmesi miydi? Yoksa olayın nedenleri başka başka yerlere mi uzanıyordu?

Eğer bütün mesele, yaşamıyla ilgili bir film projesinden kaynaklanıyorsa, neden rahatsızlık duyuluyordu. Kaldı ki, böyle bir film yapmak, öncelikle Costa Gavras'a yakışırdı. **Cannes Film Festivali**'nde "altın palmiye ödülü"nü birlikte paylaşmışlardı. Paylaşmanın ve dostluğun getirdiği bir onurlu görevdi bu, Gavras için... Hem, rahmetli **Onat Kutlar**'ın deyimiyle "Yer yer acılar ve kanlı anılar, yer yer zafer çelenkleriyle dolu yollardan geçerek taa Paris'e ulaşan ve orada serüvenini noktalayan Yılmaz Güney'in yaşamı, onurlu bir direncin tarihi" ise ve bu karmaşık, inişli çıkışlı yaşam biçiminden bazı dersler çıkarılacaksa neden böyle bir film yapılmasın ki?.. Arjantinli ünlü yönetmen **Fernando Solanas**, "**Tangolar**" adlı filmini Yılmaz Güney'e adamışsa "suç" mu işlemişti?

"Lümpen" ve "katil" tanımlarıyla suçlanan Yılmaz Güney kimdi? **İlhan Selçuk**, giderek tırmanıp genişleyen bu tartışma nedeniyle "lümpen" sözcüğünün ne olup olmadığını etimolojik açıdan ele alıp konuya gerekli açıklamalar getirdi. **Işıl Özgentürk** ise Yılmaz Güney'in kimliği konusunda gereken "yanıt"ı en iyi biçimde verdi.

1984 yılında yitirdiğimiz Güney'e karşı yöneltilen bu "toplu saldırı"nın amacı neydi? O'nu Türk sinema tarihinden silmek mi?

Oysa, Amerika'da senatör **Mc Carthy** öncülüğünde düzenlenen "solcu avı" sırasında sorguya çekilip sinemacı arkadaşlarını "ispiyon"layan **Elia Kazan**'ı sinema tarihinden kim silebilmişti ki? Bu olaydan yıllar sonra Kazan'a "onur oscarı"nı veren akademi üyeleri, sinemacının "geçmişteki ayıbı"yla sanatsal özelliklerini birbirinden ayırmasını bilmişlerdi.

Ya **Pasolini**?

Açık bir eşcinsel olup bu uğurda vahşi bir cinayete kurban giden Pasolini'yi İtalyan sinema tarihinden silmeyi kimin gücü yetmişti ki?.. Kaldı ki Yılmaz Güney, özel yaşamındaki yanlışların "ceza"sını fazlasıyla, en büyük acılarla ve "vatansız bir sürgün" olarak ödemedi mi?..

Başka başka yönlere çekilmek istenen bu tartışmayı, **Kemal Tahir**'in yıllar önce söylediği şu sözlerle noktalayalım:

"Yılmaz Güney, gerçekten halktan yetişmiş, halkın bir şeyi nasıl görmek istediğini belki derin ilgiyle değil, yaşantısıyla bilen bir halk sanatçısıdır. Böyle sanatçılardan, bir aydın olarak benim öğrenecek çok şeylerim olduğuna inanıyorum".

Eğer birileri çıkıp "ilköğretim dördüncü sınıf matematik kitabının kümeler bölümünde kullanılan P, K ve H harfleriyle bölücü örgüt propagandası yapıldığını iddia ederek soru önergesi" verirse, bu konuda biraz düşünmek gerekmiyor mu?

Bu Kafalar Ne Zaman Değişecek

"Sansür" denince yıllar öncesini hatırlarım.

İlk kez 1932 yılında yürürlüğe giren "sinema filmlerinin kontrolü"yle ilgili "sansür yasası"ndan az mı yaka silkmişlerdi. Film yapımcılarımız, yönetmenler ve senaryocularımız...

Film karelerinde olmayan suçları arayan sansürcülerin "yasaklama gerekçeleri" Nasreddin Hoca fıkraları gibi komikti. Bu gerekçeler tek tek toplandığında "sinematrak" bir kitap çıkar ortaya. Ve en azından ilginç bir kitap kazanmış oluruz.

Bu işin talibi yok mu?

Bu konuda bir iki örnek verirsek işin sonu gelir.

1966 yılında **İlhan Engin**'in çektiği "İstanbul Dehşet İçinde" adını taşıyan filmle bir başlangıç yapalım. Polisiye bir serüvene dayalı filmin "yasaklama gerekçesinde şöyle deniliyor:

"Otomobilin patlayan sol tekerleğinin sağ olarak değiştirilmesi".

Hadi bakalım şimdi. Nasıl bir denetim kararıdır bu. Ve nasıl bir kafanın ürünüdür?.. Patlayan bir sol lastikte bile ideolojik bir tehlike olarak gören zihniyete bakın siz. Peki, sol yerine sağ lastik patlatılmış olsa, ne değişecek? Tehlike ortadan mı kalkacak? Anlaşılan, bu "tespit"i yapan denetleme kurulu üyesi fanatik bir "sağcı" olmalı.

Sansürcüleri ürküten bir başka gerekçe de şöyle:

"Leyla ile Handan'ın birlikte oturmaya karar verdikleri zaman "Kazancımızı ortaya koyar beraber harcarız" sözü bir çeşit komünizm düşüncesi telkin ettiğinden".

Filmin adı "Şoförün Karısı". 1962 yılında **Süha Doğan** yönetmiş. İşimiz gücümüz "telkin"lere kaldığından, filmdeki bu masum diyalog da "patlayan sol lastik" gibi değiştirilecektir.

Sıkıysa değiştirmeyin.

İşte 1960'lı yılların "sinematrak tespitler"i. Elbette "cımbızlık örnekler" bu kadar değil. Devamı o kadar çok ki...

Şimdi ne oldu? 2000 yılına girerken kafalar değişti mi?

Eğer birileri çıkıp "ilköğretim dördüncü sınıf matematik kitabının kümeler bölümünde kullanılan P, K ve H harfleriyle bölücü örgüt propagandası yapıldığını iddia ederek soru önergesi" verirse, bu konuda biraz düşünmek gerekmiyor mu? Ve örneklerini verdiğimiz sinema sansürcülerinin de gerisine düşen, bu zihniyetle Abdülhamit dönemine göndermeler yapılmıyor mu?

Sahi, ne dersiniz?..

Bu olağanüstü ticari başarının beraberinde getirdiği "zafer sarhoşluğu"yla "Kahpe Bizans"ı büyük bir inatla "başyapıt"mış gibi görenler varsa, o da doğal karşılanabilir. Çünkü, değer yargılarının giderek alt-üst olduğu bir ülkede "Dünyayı kurtaran Adam"lar, yıllar sonra yeniden keşfedebiliniyorsa biz, "mahcup" olmaya hazırız...

Cüneyt Arkın ve "Kahpe Bizans"

Herhangi bir filmi "beğenip" veya "beğenmeme", bir başka deyişle "sevip" ya da "sevmeme" özgürlüğüne sahip olmak, herkes için geçerlidir. Kimse bu özgürlükleri kısıtlıyamaz. Eğer, beğenmedikleri halde bazı çıkar ilişkileri nedeniyle beğendiklerini söyleyebilenler varsa, onların içtenliklerinden ben kuşku duyarım. Dansöz gibi kıvırmanın bir anlamı yok. Dürüst ve yürekli olmalı insan. Aynı yürekliliği, beğenmediğimizi söylediğimiz filmlerin yapımcıları, yönetmenleri ve oyuncuları da göstermeli. Özellikle de eleştirilmeye tahammüllü olmaları, iyi niyetle yapılmış seviyeli eleştirilere de uygarca, hoşgörüyle bakılmalıdır diyorum. Ama biz ne yapıyoruz. Tartışırken birbirimizle kavga ediyoruz. En acısı, bu pozisyonlarda dostluklar "gizli düşmanlıklar"a dönüşüveriyor birden.

Şimdi Cüneyt Arkın, "**Kahpe Bizans**"ı beğenmediğini yürekten söylüyorsa, ona kimsenin kızmaya hakkı yok ki. Bu tür tarihsel filmlerin Türk sinema tarihinde "tek adam"ı olan Arkın'ın yıllanmış tecrübeleri nedeniyle bir bildiği olacaktır. Ama "Biz tarihimize asla saygısızlık etmedik" gibi laflar ediyorsa, o zaman iş değişir. Ve bir başka tartışmaya zorunlu olarak çanak tutulmuş olur.

Bu ara hemen biri çıkıp Arkın'a:

"Arkadaş, Osmanlı tarihinde judo ve karate gibi uzakdoğunun yakın döğüş biçimleri var mıydı? Osmanlılar Roosevelt tipi bot giyerler miydi? Başları ve göğüsleri açık mıydı? Robin Hood gibi kılıç kullanırlar mıydı?.." diye sorarsa.

Bir pazar günü "Kara Murat"lardan birini TV kanalında izleyen **Deniz Kavukçuoğlu**, filmin bir sahnesiyle ilgili olarak:

"O tarihten yaklaşık dört yüz yıl sonra dünyaya gelecek olan **Johann Strauss**'un "Mavi Tuna"sıyla dansediliyordu." diye yazarsa ne olacak?

Ancak, bir dönemlerde büyük işler yapmış bu tür filmleri tarihsel açıdan ciddiye almayıp kahramanlarını da "kurgusal tipler" olarak düşündüğünüzde, Cüneyt Arkın'ın da o söylemini ciddiye almayacaksınız. Elbette "Kahpe Bizans"ı da...

Nedenmiş o? Kafa bulma amacıyla yapılmış "absürd" bir tarihi güldürü denemesi de ondan. İlk yönetmenlik denemesini gerçekleştiren ünlü mizah yazarımız **Gani Müjde**, 10 yıl kadar önce de "gişe rekorları" kıran "**Arabesk**"in senaryosunu yazmış, **Ertem Eğilmez** de çekmişti. Ne var ki, "Kahpe Bizans"taki espriler, "Arabesk"teki kadar başarılı değil. Elbette sinematografik açıdan bakıldığında da... Ama bu doğaldır, çünkü Gani Müjde, daha işin başında. Böyle itişli-kakışlı ve aksiyona dayalı, duygudan yoksun imitasyon parodilerde rol alanların gerçek oyunculuk performanslarından söz etmek de oldukça zordur.

Peki, "Kahpe Bizans"ın hiç mi başarısı yok?..

Ekranlardan başımıza taş yağmadan, kafamız kırılmadan asıl sonuca gelelim. Kimi film, yarına kalıcı sanatsal özellikleriyle (iş yapmasalar da), kimi de geniş halk kitlelerine ulaşmanın getirdiği popülizmle sinema tarihlerine geçerler. Hele bu iki özelliğin biraraya gelişini düşünebiliyor musunuz?

İşte "Kahpe Bizans"ın ise her türlü tartışmanın dışında temel başarısı, medyatik oyuncuların iyi seçimiyle ve de gişesiyle ticaridir. Bu olağanüstü ticari başarının beraberinde getirdiği "zafer sarhoşluğu"yla "Kahpe Bizans"ı büyük bir inatla "başyapıt"mış gibi görenler varsa, o da doğal karşılanabilir. Çünkü, değer yargılarının giderek alt-üst olduğu bir ülkede "Dünyayı kurtaran Adam"lar, yıllar sonra yeniden keşfedebiliniyorsa biz, "mahcup" olmaya hazırız...

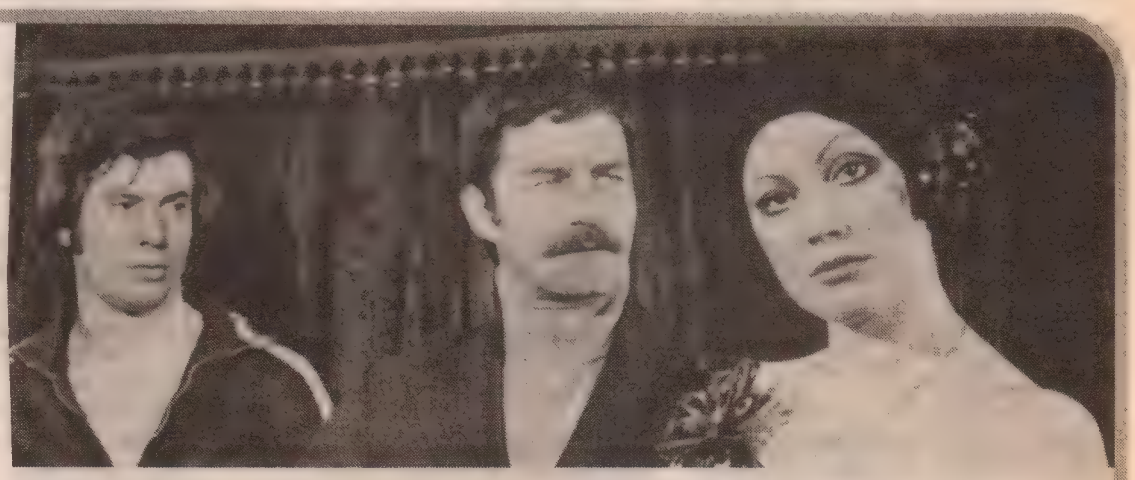

SineBuruk

HÜSEYİN ALEMDAR

Terzinin söküğü gibidir ömrüm: Koşturarak geçti
Kalbimi tutamadım, yüzünüz obur çocuklar benzeri
Hüseyin Peker

Şiir gecemin acı ayı aktı içimde saatlerce
Floresan bir pembe döktüm kendime anbean
Aşk ile Ölüm'ün derin rengiydi döktüğüm her pembe
Ölüm ile Aşk'ın mumşaka ters dökülüş efekti belki de..
Ellerim "Ben kendimi kendime sunuyorum, o kadar" der gibi çok ***Edip***

Buruk yalnızlığımdan bir garip durgunluk bu gece..
hâlâ ben o eski yerimdeyim ama sizler o eski sen'ler değilsiniz
öyle bir toparlanıp gitmişsiniz ki sen yerleriniz kan biraz

:âh, bir yarısı günah, bir yarısı ***Feri Cansel*** *bu ara aşka uzak ara gençliğimin!*

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

Kelebek Uykusu

16. yüzyılda ortaya çıkan "**Haiku**" adlı Japon şiirinin ustalarından biri de **Matsuo Başo**'dur. Başo, üç dizeden oluşan haikuyu eğlendirici bir söz oyunu olmaktan çıkarıp günlük yaşayışa bağlı ve soylu bir şiir biçimine dönüştürür. Yüzü tamamiyle doğaya dönük olan bu şiir türüne Başo'dan bir örnek verelim:

Uyan! Uyan! Benim gelen,
bana arkadaşlık edesin diye,
uyuyan kelebek!

Ay ışığı, kar, çiçek ve mevsim adlarının yanında, haykusuna kelebek kondurmayan bir şair yok gibidir. Haykunun kurucusu da sayılan Başo kelebekten söz eder de, öğrencileri ondan geri kalır mı? **Kikaku**'dan üç dize:

Uyuyan bir kelebek!
Kimbilir ne yapıyordur
geceleri?

Koleksiyoncuları peşinden koşturacak kadar türü olan bu pulkanatlı böcekler, gece ve gündüz kelebekleri olmak üzere iki ana gruba ayrılır. Başo'nun şiirinde "Uyan! Uyan!" diye seslendiği bir gündüz kelebeğidir. Ama, gün boyu kendisine bir arkadaş bulamayan şairin uyumakta olan bir gece kelebeğinden medet umduğu da düşünülebilir. Fakat, haykunun adını okuyacak olursak, ortaya attığımız ilk görüşün doğru olduğu anlaşılır: "Yola Çıkmak İçin"... Kikaku'nun şiirinde uyuyanın ise bir gece kelebeği olduğu iddiasını son iki dizeye dayanarak rahatlıkla ortaya atabiliriz. Gündüz ve gece kelebekleri kanatlarına bakılarak ayırt edilebilir. Gece kelebeğinin ön kanatları arka kanatlarından daha büyük olurken, gündüz kelebeğinin kanatları birbirine eşit büyüklüktedir. Her nedense, haykulardaki kelebekler genellikle uyumaktadırlar. İşte, bir başka Japon şairinin haykusu:

Tapınağın çanında
uyuyakalmış
bir kelebek.

Gece gündüz uyumadan kaçmayı düşünen kelebeğin ise **Henri Charriere** adlı bir mahkûm olduğunu söyleyebiliriz. İki insanı öldürmekten yaşam boyu hapis cezası alan Charriere, Fransız Guyanası'na bağlı Şeytan Adası'na gönderilir. Azılı suçluları barındıran bu adadan ilk kaçma denemesi **Rene Belbenoit** adlı mahkûmundur. Belbenoit, 22 yaşında bir gerdanlığı çalarken yakalanır ve 8 yıl kalmak üzere Şeytan Adası'na gönderilir. 1936 yılında küçük bir sandalla yanına birkaç arkadaşını da alarak kaçmayı başaran Belbenoit yakalanıp bir başka cezaevine gönderilse de, oradan da başarılı bir kaçma planı gerçekleştirir. Adını da, hırsızlar listesinde bırakmayıp başından geçenleri anlattığı "**Çıplak Giyotin**" ve "**Cehennem Yargılanıyor**" adlı kitapların kapağına taşır!.

Charriere de, Belbenoit'in yolundan yürür. 25 yaşında etrafında köpekbalıklarının turladığı Şeytan Adasıyla tanışan "kelebek", dokuz kez kaçmayı denese de hayal kırıklığına uğrar her seferinde. Ama, onuncu denemesinde şans yüzüne güler. Arkadaşı Sylvain ile birlikte yaptıkları sal özgürlüğe taşır iki kafadarı. Ama, ne gariptir ki, onca zorluğa katlanan Sylvain, kıyıya çıktıktan kısa bir süre sonra bir bataklığa düşer ve boğularak ölür. İngiliz Guyanası'nın başkenti olan Georgetown'a ulaşan Henri Charriere ise lokanta işletir, striptiz kulübü açar. Kelebek koleksiyoncularına çalışır bir de. Kelebek lakabını buradan aldığını sanmayın. Onun adını da, Belbonit gibi bir kitabın kapağında okuruz. Romanın adı da şudur: "**Kelebek**"

Terezin toplama kampını naziler, Kızıl Haç Örgütü'ne karşı vitrin olarak kullanırlar. Örgüt yetkilileri, insanlık dışı uygulamaların örtbas edildiği kampa çağrılarak, soykırım iddialarının asılsız olduğuna ikna edilmeye çalışılır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında yaşanılan toplu cinayetleri örtbas etme işini ise yüzyılın sonlarına doğru Siyonizme karşı çıkmak adına din sömürüsü yapan sözde İslâmcılar üstlenir. Din tüccarları toplama kamplarında insan kıyımına yönelik uygulamaların abartıldığını iddia ederek, Kızıl Haç Örgütü'nü Terezin toplama kampının kapısında karşılayan faşistlerin yanında yer alırlar!.. Birçok toplama kampında olduğu gibi Terezin'de de mahkûmlar resimden, müzikten, tiyatrodan ve şiirden vazgeçmezler... Ve Terezin'deki mahkûmlardan biri olan **Pavel Friedmann** "Kelebek" adlı bir şiir yazar:

Sonuncuydu, en sonuncuydu,
Öyle parlaktı, ışıltılıydı, göz
kamaştıracak kadar sarıydı ki
Belki de güneşin gözyaşlarıydı
şarkı söyleyen
Beyaz bir taşa karşı...

O kadar, o kadar sarıydı
Yükseldi yukarıya
Biliyorum, gitti o, çünkü
Bir elveda öpücüğü vermek istedi
dünyaya.

Yedi haftadır burada yaşıyorum,
Kapatılmış olarak bu gettoya
Ama burada buldum bu soydaşlarımı.
Karahindibalar çağırıyor beni
Ve bahçedeki beyaz kestane mumlar.
Ne ki, başka bir kelebek görmedim asla.

O kelebek sonuncuydu.
Yaşamazlar kelebekler burada,
Gettoda.

Kelebeklerin kanatlarına insan eli değdimi bir daha uçamazlar. O ince, duyarlı kanatlarındaki pullar ezilir çünkü. Bilim ve sanat kanatlarıdır insanlığın. Özgürce uçmak isteyenler onlara ihtiyacı olduklarını çok iyi bilirler. Faşistlerin ve din tüccareti yapanların elleri kelebek pullarıyla kaplıdır. Zorbaların parmaklarında insanlık tarihi boyunca biriken pullardan biri de Pavel Friedmann'a aittir. Kelebek şiirinin şairi 1944 yılının 29 Eylül günü, toplama kampında 23 yaşındayken öldürülür.

Kelebekler de bir baharlık yaşamları çok görülerek yakalanıp kurutulur koleksiyoncular tarafından. Ama onlar, yine de şanslı olanlarıdır. Hiç değilse tadını almışlardır uçmanın. Kozanın içindeki nice tırtıl daha korkunç bir son bekler. İpek elde etmek isteyen insanoğlu canlı canlı haşlar kozaları. Feci şekilde can veren kelebek adayları suyun üstüne çıktıkça bir kepçe yardımıyla toplanırlar. Sahi, altında ateş yakılan kazanlar toplama kampları değil midir kelebeklerin?..

'Nuh'un Tufanı' Karadeniz'de oldu

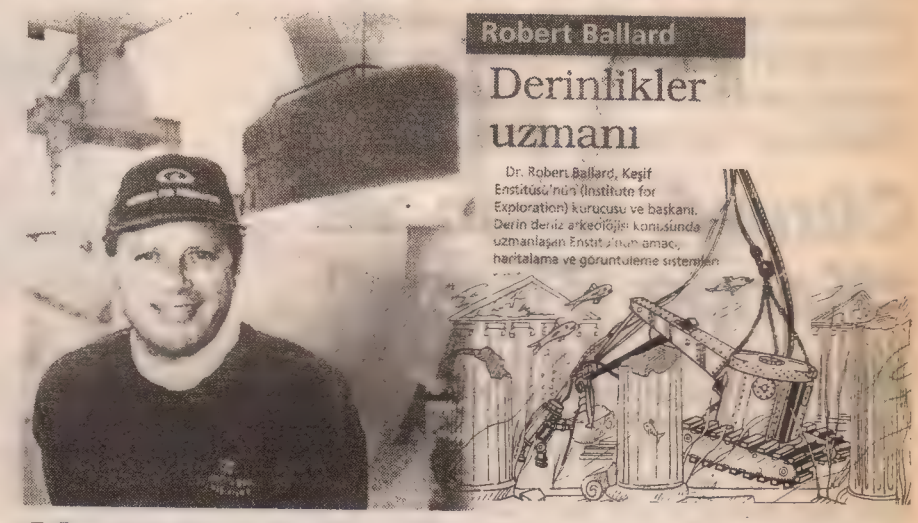

Karadeniz'in Sularına Gömülü Antik Şehri Ben Buldum

EFLATUN NURİ

Öküz Dergisi'nde geçen ayki yazımın içinde Rus jeoloji ve paleontoloji bilgini Nikolay İvanoviç Andrusov'un III. zaman sonu başlayan tektonik olaylar sonrası, bazı kara parçalarının denize çöktüğünü, Akdeniz'in kabaran sularının Çanakkale Boğazı'nı açtığını, Marmara gölünü taşırmasıyla büyük bir hızla İstanbul Boğazı'nı yararak, tatlı su gölü olan Karadeniz'e ulaştığını ve de Karadeniz'in sularının yükseldiği ve karalara taştığını, bilimsel verilere dayanarak kanıtladığı bu bilgileri aktarmıştım.

Milliyet Gazetesi'nin 15 Şubat tarihli sayın Yıldız Yağcı'nın Titanik'i bulan denizaltı arkeoloğu Dr. Robert Ballard'la Amerika'da yaptığı ilginç söyleşiyle tekrar Andrusov'un tezi ve bulguları gündeme geldi ve oturdu.

ABD'nin Pennsylvania Üniversitesi'nin, arkeolog Fred Hiebert başkanlığında yürütmekte olduğu Sinop ve çevresinin antik önemini ortaya çıkaracak kazı ve araştırmaların denizaltı bölümünün sorumluluğu Dr. Ballard'a veriliyor.

Karadeniz'de çalışma fırsatı doğunca Ballard Sayın Yıldız Yağcı'nın bir sorusuna "2000 yazında yapacağımız araştırmalar, denizaltındaki eski kıyı şeridinde yerleşim delilleri bulmak amaçlı olacak. Taş duvarlar, çanak çömlek, gemiler... Büyük bir araştırmaya girişmek için elimizde yeteri kadar kanıt var"...

Dr. Robert Ballard işte böyle diyor. Elinde yeteri kadar kanıt varmış!

"Ben senin şimdi o kanıtlarını yemez miyim!..

Yıl: 1887, Rus çarı III. Aleksandr döneminde, liberal muhalefetin yanı sıra, henüz popülist ideolojinin egemen olduğu devrimci harekette büyük bir darbe yedi. III. Aleksandr'a karşı bir suikast düzenlendi. Suikaste karıştıkları gerekçesiyle idam edilen öğrenciler arasında Lenin'in ağabeyi Aleksandr Ulyanov da vardı. III. Aleksandr'ın bundan sonraki yaşamı değişti; her şeyden, herkesten şüphe etmeye başladı. O günlerde Kırım Yarımadası'nın liman şehri olan Sivastopol'u ziyaret ediyordu. Şehir çok sıkı denetim altına alınmıştı; her yer asker ve polis kaynıyordu. Bu yetmiyormuş gibi, denizde torpil olup olmadığını araştırmak için, limanın değişik yerlerine ve açıklara dalgıçlar indirilmişti.

Dalgıçlar sahile yakın bir yerde, kale duvarlarına benzer, ilginç yapılar gördüklerini, deniz polisine bildirirler. Bu bilgi, Sivastopol polis raporlarına geçer. Bu gizlenen bilgileri emekli bir polisin gün ışığına çıkarmasıyla yıllar sonra gündeme gelir. Derhal araştırmalara başlanır. Tanklar gibi tırtıl tekerlekli ve deniz dibinde yürüyebilen ve deniz dibinden, batan gemileri çekip çıkarmak için, Amerikan malı vinçle dalgıçlar sahilden denize girerler. Sivastopol civarında deniz daima fırtınalı olduğundan dalgıçları gemilerden indirmek o günkü koşullarda olanaksızdır.

Dalgıçlar Karadeniz'in koyu yeşil derinliğini, projektörlerin titrek ve cansız ışıklarının peşinde dolaşmaya başlar. Bir süre sonra gördüklerine inanamazlar çünkü; karşılarında kocaman bir şehir vardır. Deniz nebatlarının, yosunların saklamaya çalıştığı bu mermer sütunlarla yükselen yapılar, hemen hemen güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemiş gibidir. Bu büyük antik şehrin ortasında, devasa oymalı mermer sütunların çevirdiği agora'sı (pazar yeri), arka kısımlarında da büyük binalar ve heykellerle süslü yollar uzanıyormuş. Dalgıçlar binaların açık kapılarından, pencerelerinden girip çıkan bir sürü balık ve duvarlarından sarkan midyeler görürler. Pompei şehrinden büyük olan bu şehrin etrafı kalın surlar ve kalelerle çevriliymiş. Dalgıçlar şehrin bulunduğu yeri şamandıralarla belirliyor ve şehrin planı çiziliyor. Daha evvel karada bulunan harabelerin de bu şehrin devamı olduğu kanısına varıyorlar. 1917 Mart ayında Moskova'da başlayan grev, asker ve subayların desteklemesiyle, Şubat Devrimi olarak bilinen ayaklanmaya dönüşünce ortalık karışıyor ve bu gürültü patırtı içinde bu güzelim antik şehir de gürültüye gidiyor. Kırım Yarımadası'ndaki Sivastopol önlerinde, denizin dibindeki bu şehir lon dilinde yarımada anlamına gelen "Hersanesos" veya kısaca Hersan şehrinden başkası değildir. Birinci asrın coğrafya bilgini Amasyalı Strabon da bu sulara gömülmüş Hersanesos şehrine, kitabında kısaca değinir.

Dr.Ballard'a bir kıyak yapayım dedim, sakın bu kıyağımı unutmasın!..

Kaynaklar: Milliyet: Yıldız Yağcı'dan alıntı. Strabon, Coğrafya. Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi. Çocuk Sesi, 1932

İYİ EDEBİYAT BİRİKTİRİLİR

Sevgi-nefret gelgitinde Orhan Pamuk ve kitapları.

Orhan Pamuk, kitaplığını anlatıyor...
Anılar, denemeler, belgeler ve fotoğraflar eşliğinde
canlı bir Tanpınar portresi...
Sylvia Plath'ın yaşamına tanıklık...

Türkiye'nin ve dünyanın önde gelen yazarları
en yeni şiir ve öyküleriyle yine **kitap-lık**'ta buluştu.

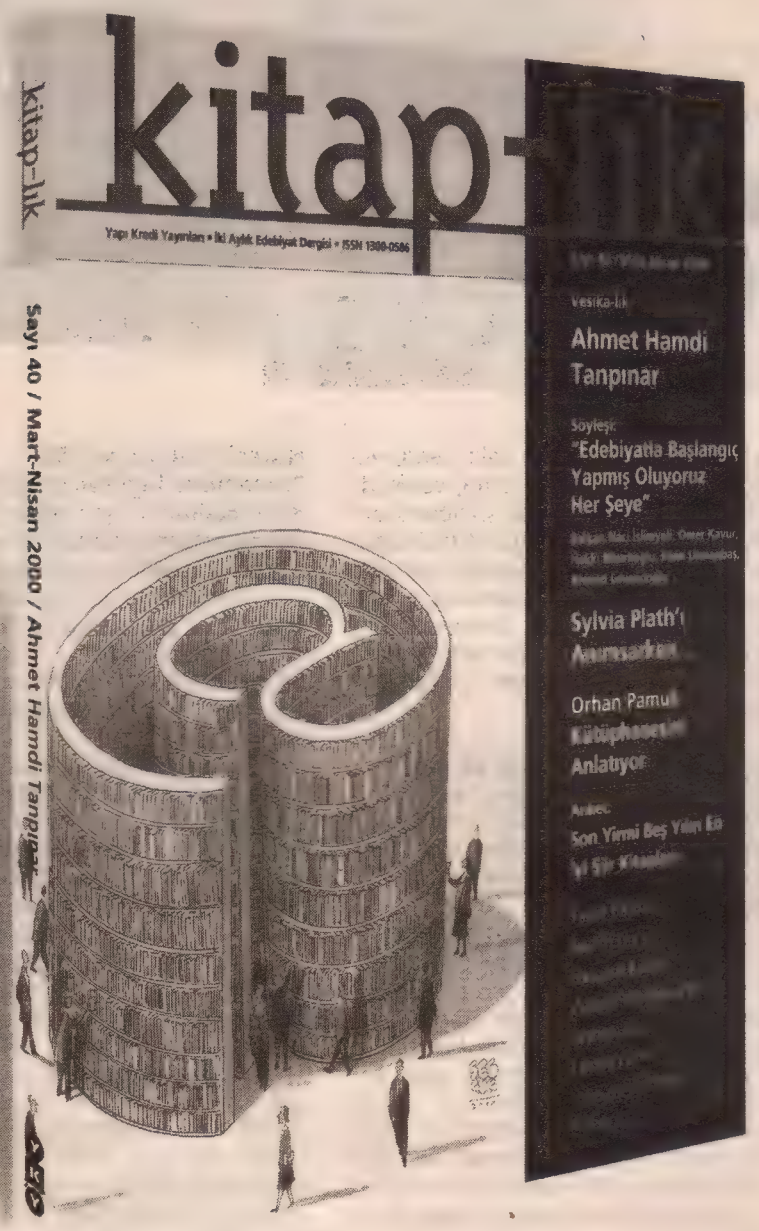

Anket:
Türkiye'de
son 25 yılın
en iyi şiir kitapları

kitap-lık
İki aylık
edebiyat dergisi
Sayı: 40
Mart-Nisan 2000

kitap-lık, *iyi edebiyatın yoklama defteri...*

BÜYÜK GAZETE BAYİLERİ
1.500.000.TL
VE KİTABEVLERİNDE

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr - Web Sitesi:www.ykykultur.com.tr - **Internet satış: www.shop.superonline.com/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

Sokak Mobilyaları

OKTAY GÜZELOĞLU

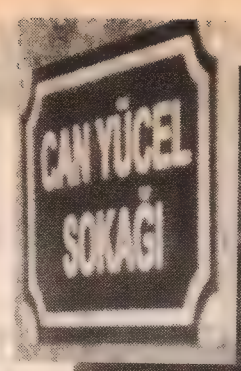

Can Baba'nın kimi zaman dertleşip kimi zaman şarabını tokuşturduğu ve şiirlerinde portrelerini çıkarttığı, Datça'da bazı dostlarını buldum, onlarla günlerce sohbet ettim ve Can Baba'ya bir kere daha büyük sevgi ve saygı duydum. Hepsi tamı tamına kıyıda adamlar. Her biri g.tten cebli yani köylü dediğimiz dostlar, zaman zaman kurnaz, zaman zaman da sevimli... İşte o insanlar bakın, Can Baba'yı nasıl anlattılar...

Can Baba'nın Datça Köylü Dostları

Mustafa Kulak (Gulak Dede)
Seke Seke kitabında şiiri var,
Rençber, yaş 70.
Kendi şivesi ile anlatıyor:

- Ben içip duru, bu geldi selamun aleyküm, ben Aleyküm selam, dedim, buyür otur didim, ben raki içerim didi, iç dedim ben de, ekmenen rakının adı olmaz dedum. İç dedim ben, bizim bacanağı Orhan bir duble rakı dedi, çaktı, sen ne içersin dedi bana, ben dedim Guru Fasule içerim dedim, Guru Fasule nasıl olur? dedi. Bildiğin "Guru Fasule," dedim, ben de, paran var mı dedi bana, yok para dedim ben, get ulan dedi. Hasan'dan bidene Guru Fasule al gendine dedi nasıl oluyo Guru Fasule dedi, aldım geldim bidene şarap, güldü bi de Goyu ver dedi, ona da goyuveridim. Şarabı içtik, napıcaz şimdik dedi, şarkı söylerim dedim ben, ne söylicez dedi, "Elmanın irisine/ ben yandım birisine/ Beni çoban goysunlar/, Gızların sürüsüne dedim; çok güldü eee söyle bakalım dedi.
Denizin kenarında tutmadım ramazanı
Cız ben senin yoluna, dutmadılar.
Değizin kenarın da kolayladım kazanı,
Gız ben senin yoluna tutmadım ramazanı, derdim. "Allah Allah Gaddafiler" derdi. (Taklit ederek) ver buna bir Guru Fasule daha derdi. (Kahkallar) ağzıyla (Buyuuurrr) dedi. Hadi beni eve götür dedi, Dede ben sarhoş oldum gayri götüremem dedim, gidemicem dedi; sonra gitmiş, yolda düşmüş, sonra ben ona Dede noldu dedim eee Guru Fasule dedi; ihtiyarlıkta dona da koyuverir, cişi, ponzuyo da koyar b.ku dedi. Mustafa dayı anlıyamadım dedim, Zeybek lafa karıştı tercümanlık yaptı. Şimdi, Guru Fasulayı içen adam demiş, em altına kaçırır, em, sıçar demiş, her gün içerdik, cıgaranın birini bitmeden birini yakardı, ondan sonra iki ay dayandı. Öldü değil mi?

Bundan giderdik bara, buna bi şişe Guru Fasule verin derdi. Barın sabı memed bey, var, bana bi şeşe Guru fasule veridi, Dede, bir duble rakı derdi, yumurta pişürün, kıymalı derdi, yemezdi, Balık yapın derdi, yirdük, s.ktiğim Gancık derdi belki biri geçti derdi (kahkahalar kahvede) her gün içerdik, her gün içerdik. Ben sonra hastalandım, ziyarete geldi şarap getirmiş, icemem didim, lan gulak sen cidden hastasın, ölecen galiba dedi. Guru Fasule içemediğine göre dedi...

Zeybek, ineği var, sütçü 60 yaş.
Seke Seke kitabında şiiri var.
(Karşımda devamlı gülen mavi, yeşil gözlü bir adam, konuşurken, sürekli gülüyor sanki sinirleri cımbızla tek tek alınmış, sevimli bir köylü.)

- Derdi ki bana zeybek, ne iş yapıyorsun, bugün, ne işle, meşgul oldun. Derdim işte bugün şu dağa gittim, ineği otlattım, ordan gelirken, işte eşşeke odun sardım, filan böyle anılarımı, her gün istiyordu, benden, yani eşeke odun sardum geldim eve derdim, işte ondan sonra böyle yani, anlattığımız şeyler ona bunlar, geldiğim zaman her gün bana sorardı, orda yalnız başına oturur ya, işte konuşmak istiyo, arkadaş laf olsun, aramızda, o da gendisi de arasıra, böyle sağol falan diyodu. Hani onun kafasını alıyordum biliyonmu, hani neşeleniyo böyle bir şeyler anlatınca, napcan işte, akşam üzerleri bana takılırdı, ondan sonra benim anıyı yazmış o, hani dergideki, şöyle yazmış, zeybek aşaki malede oturur, sarı saçları beyazlaşmış, yemyeşil gözleri var, onu yazmış ondan sonra, küçücük bir evi var, ineği, eşeği var koyunu, keçisi var, diye yazmış bunları ondan sonra, böyle yazmış, onun için her evin gelir bana, eee Zeybek napıcaz, biz napıcaz Can Baba başka bağçeyi belliyelim, ağaçları aşılıyalım, Can Baba ben iki sene baktım ????bağaçeype üç sene belki, onun için, yani yaptık çok bahçede falan dolaştık ikimiz, valla başka ne deyecem yok.

Nursel Alptüre, yaş 56.
Zamanında İngiltereye gitmiş.
Katil balinaları, yunusları terbiye işinde çalışmış. Datça'da barda çalışmış, şimdi boş geziyor.

- Hediye olarak kitaplarından birini verdi bana, doğum gününde en ön sayfasına şey demiş. "Peydahlanışının 54.cü senesinde," Anneme gösterdim, vay eşşek diyo, böyle yazılır mı diyo, yazılır tabii dedim.

Severdi beni gelirdi otururdu. Gazeteciler gelirdi beni de çağırırdı, hemen söylediği ilk lafta şey, aa bu işte katil balinaları terbiye eden adam derdi. Gazete'de çıkmadı mı aa bak gene yazmadılar seni derdi. Abi napim yazmasınlar yav boş ver diyordum, Eşşoğlueşekler derdi. En son evine gittiğimde, önüne koymuşlar güzel bir sosisi ondan sonra, tabi, dişler yok bir şey yok; atmış ağzına birazcık, ye abi dedim, nasıl yersin be dedi, boğazım yanıyo dedi, diş yok, yesen sıçıyorum hemen, çıkıyo gidiyo. Bu halinle senin problemin çok be Can abi dedim. Eee, çok napıcaksın buna şükür olsun dedi. En son evinde oturduk konuştuk, iyi insandı güzel bir insandı, barda çalışırken gelirdi. Önce önüne leblebi koyardım lan eşşek herif al bunları derdi, lan bende diş yok p.zevenk ol bunları, kafana geçiririm derdi. Her gün görüşürdük son zamanlarda şaraplı su içmeye başladı ilk başlarda bir bardak şarap verdim mi, yanına bir bardak su verirdim, suyu tok yere atardı. (Gülüyor)

Can abi derdim, ayağını ???barsın, kayıp düşeceksin derdim. Kaymışım, düşmüşüm ben zati derdi. Tabii insan özlüyorum, şimdi, cünkü her öğleyin gelirdi, rüzgar gibi geldi geçti işte. Canım sıkıldı mı, kitaplarını bana hediye ederdi, ciddi. Bir şey konuşmazdı, canı sıkılırdı, söyleşilere küfür ederdi, sonra faşistlere kültür ederdi.

Yani Can abiyle 3-4 yıl arkadaşlığımız oldu ama, sanki çocukluğumuz beraber geçti gibi dostluğumuz oldu. Onu çok özlüyorum. Eh işte ne yapalım.

Mehmet amca, çitfçi, yaş 69.

- Buranın yerliyik, Can Baba geldi ev aldı. Burda, anladık, yazarımış, şairimiş sakalı içinde, traş olmaz, sabah, akşamüstü bakkal Hasan gelir, boşunu getirir, dolusunu götürür, 5-6 tane bira, gaveye gelip bizle oturu çay ısmarlardı, bize, Allah rahmet eylesin siyasilerden bahsederdi, bazısını kötülerdi bazısını iyi derdi. Öyle işte rahmetli oldu gitti. Ne yönde gittiğini anlıyamadık. İşte, buruya geldi şöyleyim, böyleyim, şordan geldim demedi ki, idarecilere gızıyorum onun için içiyom dedi, ama o kadada içilmez ki ben de kızıyom, hakkından gelemiyon dünyanın, idarecilerin, onları kafaları daha çok çalışıyo, onun için çok fırttırıyo. Kanser olucam ben, deyodu.. oldu.

Tekin Abi, pansiyoncu komşusu, yaş 56

- Buranın muhtarı Orhan geliyor, bir şiir getiriyor, bunun altını imzala, lan diyor bu şiiri ben yazmadım ki altını imzalıyayım, olsun diyo, sen büyük şairsin, bu şiir benim hoşuma gitti, sen imzala ben dükkana asıcam diyo, şiir tamamını bilmiyom ama şöyle bitiyo, işte Datça, şöyle güzeldir böyle güzeldir, Datça mahallesinin bir muhtarı vardır. Muhtarın da sohbetine doyulmaz, diye bir şiir. Şimdi Can abi diyo ki, yav diyo, bu şiiri, imzalamam diyo, bu şiir de bir yanlışlık var, diyo. Terslik var, diyo neresi neresi diyo muhtar, sen kekeme bir muhtarsın senin nerenin sohbetine doyulmaz. Sonra o şiiri değiştirdi o, muhtar değil "muhtariyet" diye falan muhtarın meyhanesinde asılı o şiir.

Ben Can abiyle tanıştığımda çok sarhoştu, bu evi almaya gelmişti, benim eniştem yardımcı oluyordu, daha almamıştı almaya gelmişti alacaktı. Kayboldu, köye geldiğini söylüyorlar, köyde arı-

yoruz yok, yok, gee, fellik fellik her tarafı, otların arasını aradık yok, amelelere falan aratıyoruz yok, sabahleyin bir baktık, bir buzdolabı kartonunun içine girmiş uyumuş, çok içmiş, sonra kartonu kestik çıkardık, uyumuş kalmış. Kartonu kesince çiçek gibi çıktı ortaya. Aldı evi , gitti gelmedi. Birkaç sene gelmedi ama. Dökük bir evdi, ameller kalıyordu, sonra geldi, yaptı.

Ben insan olarak, korkuyordum ondan, kişiliğinden, felaket bir insan. Ben bu yaşa geldim, görmedim, böyle insan, çok yönlü, ve çözümü olmayan bir adam, aşırı kültürlü, zeki bir insan, her şeyle ilgilenen bir insan, her şeyin en ince noktalarına kadar inceleyen bir insan, sabahlara kadar anlatıyordu. TİP dönemini anlatıyordu, fakat fazla politikaya girmiyordu, hastalandıktan sonra, politikayı daha çok konuşmaya başladı. Bana İsmail Beşikçi'yi sabaha kadar anlattı, o dışarda duramaz derdi, dışarda yaşıyamaz, onun içerde, kütüphanesi var her şeyi içerde onun, derdi. Onun için ne yapar eder içeri girer, derdi. Hastalıktan sonra şaşkın oldu, şaşırdı yani, bir acelesi vardı. Mesela, aşağı iskeleye gidelim diyodu, gidiyoduk, bir birayı içmeden yukarı köye gidelim diyodu, ne yapacağını planlıyamıyordu. 1,5 sene böyle geçti. Bir telaşı, bir işi vardı yani, daha çok yazdı. Bu adam içkiyi daha normal içseymiş, daha büyük işler yaparmış. Hastalığında da şarap içti, rakı içmedi. Bir kere, Can abi çok içiyorsun, kendini yıpratıyorsun, dedim, "Önümde çiçek görmek istiyorum." dedi. Çok güzel bir cevap verdi. Dağ gibi bir insan, korkuyorsun, ne sorucam, ne konuşacam, halbuki o kadar rahat bir insandı. Ama otoriter bir adamdı. Ne kadar içkili olursa olsun, otoriterdi. Hata yapmamaya çalışırdık. Hata yaptılar mı, cezalandırırdı. Bakkal kazık atsa, gider, bakkalın içine, işerdi, meyhaneci kazık atsa, devamlı gider, parasını tam vermezdi, cezalandırdı; bende hayranlık bırakan, en büyük şey inadı, bir de insan sevgisi, kin tutmuyor, fakat birisine kafasını taktı mı, takardı. Sonra da iyi insan be derdi. Galiba kanser hastalarının böyle takıntıları olurmuş.

Hiç ölümden söz etmedi. Hep anlatırdı, dinliyeceksin, haddine mi dinlememek, sabaha kadar anlatırdı, uykusu geldi mi, hadi Tekin, git uyuyacam derdi, bir kere bir gazeteci geldi, Can abiye siz sanatçısınız politikayla, niye uğraşıyorsunuz diye sordu. Can abi de, ben politikacı çocuğuyum or.sbu çocuğu değilim dedi, yav bir sene daha yaşasaydı, n'olurdu, her evin karşıdan karşıya selamlaşır konuşurduk, çok arıyorum onu çok, böyle bir adam gelmez daha. Son 1,5 senesi ısırgan oldu. Geçimsiz oldu, dedim ya bir telaşı vardı işi vardı, çok yazdı çok. Allah rahmet eylesin, kanserle t.şak geçti sonraları...

Datça, Datça dedi, yazdı burayı meşhur etti, Datçaya her gelen onu soruyordu. Bir de parayla işi yoktu, paraya karşıydı. Hanımı olmasaydı, sürüm sürüm sürünürdü, kazıklarlardı onu. Çünkü parayla hiç işi yoktu. Allah rahmet eylesin. Çok iyi adamdı. Büyük bir insan yok oldu.

Adem Şahin, inşaatçı işçi yaş 65.

- Can Baba'yla burda tanıştık, ayrı ayrı masalardayıdık, efendim hoşgeldin dedim, hoş bulduk dedi. Güldü, ben Can Yücel dedi. Gülüşü, sen Can Yücel'i tanımadın galiba anlamında gülüştü. Sonra kendi kendime düşündüm haklı dedim. Bir Can Yücel'in, kitapları var, bilmem ne bir onda karşılaşınca, böyle sakalın içersinde, hiç traş olmuyor biraz utanç duydum, tanımadığım için. Kendisiyle biraz daha oturunca içkileri tokuşturduk. Bir evin, merkez iskele mahalesindeydi. Birahanenin önünde oturuyordu. Ağustos ayıydı, ben de birayla kendimi oyalıyordum. Sonra Can bey geldi, yan tarafımdaki masaya oturdu. Hanımıyla beraber, bir??? istedi; o anda bir baktım, halk sıraya dizilmiş elinde kitap, herkes geliyo, kitabı Can Yücel'e imzalatıyo geçiyo, imzalatıyo geçiyo, Can bey, arada birasından biraz içiyo, imzalıyor, kuyrukta en az 20 kişi hiç eksik olmadı, demek ki yarım saat hiç eksik olmadığına göre, demek 80-100 kişi olmuş, o zaman onu çok taktir ettim. Sonraları hep görüştük, içtik, işte böyle. Sakalları çoktu güldüğünü anlayamazdık. Gök gürültülü ses çıkarırdı.

Bakkal Hasan

- Can bey, her gün, gelişte geçişte uğrar hoşbeşten sonra bira alır, giderken de burda içmeye başlar. Mustafa Gulağı, Guru Fasule almaya, gönderirdi. Gulak, Can beye bi gün ben bakal Hasan'dan Guru Fasule alıp içerim demiş. Can bey, Guru Fasule nasıl içilir diye göndermiş (gülüyor). Tabi Gulak çok içer sabaleyin başlar yatana kadar içer, Can beyle devamlı içerlerdi.

Bi gün benim buruya çıkardı işedi ne bilim bir hata yapmışız hâlâ bilmiyom ceza vermiş bana, heç söylemedi. Çok iyi adamdı, hiç kızmadım, başkası buruya işese çok kızardım, ona gızamadım. Allah rahmet eylesin çok iyi adamdı. Eee, gitti işte öldüğünde herkesle içtik, öyle dediydi. Ağlamayın, üzülmeyin için dediydi. Çok iyi içtik, şimdi bile bazen onun için içiyoz. Bu kadar daha ne söyliim.

Datça Muhtarı,
Orhan Karadağlı, yaş 57.

- Ben 8-9 yıl evvel bir mimar vardı, Metin. Biz her akşam onunla atardık. Yani baktım sakallı bir adam, duruyor Metin'in yanında. Metin bana, bu adamı tanıdın mı dedi. Bu Can Yücel dedi. Hangi Can Yücel dedim, ne bilim ben, daha ilk defa duydum adını. Bana şairliğini anlattı, o akşam, ben, Can bey, efendim ????Muhittin, rahmetli, üçümüz beraber masa kurduk, içtik, anlattık. Bana dedi ki, Orhancığım, Sayın Muhtarım dedi, ben Datça'yı çok sevdim, bana dedi, beni Datçalı yapar mısın dedi. Ben de yaparım, başımın üzerinde yerin var dedim, ve iki gün sonra ben onu bir ev sahibi yaptım, o evi ben aldım ona, o evin hikayesi çok. Aydın'a gittik beraber, parayı çekmeye, bankada kimse tanımaz, müdür, kimliğini ver dedi müdür tanıdı, parayı İstanbul'dan istediler, İstanbul'dan para geldi. Ben parayı gasteye sardım, parayı üzerime teslim aldım. Yolda buraya gelinceye kadar, yollarda içtik. Parayı bankaya yatırdık. Bu şekilde evi aldık, günden güne, aydan aya, yıllar geçti. Beni çok severdi yani, Allah'ın her günü beraberdik. Şu ağacın altı onun yeriydi, şimdi o göşeyi Can Yücel köşesi yapıcam. Can abi'nin bu hastalığı çıkınca, onu rakıdan gurtarmaya çalıştım, ben sulu rakı veriyodum, yani bir gün daha fazla yaşasın, şarabına su gatardım, ulan muhtar, ne kadar su gatarsan gat, gine de seni seviyorum derdi. Bu şarabdan sonra biraya başladı, yarım bira, üzerine su doldururdum. Ulan neye su gatarsan gat seni seviyorum derdi. Günler böyle geçti, bir gün dedim ki Can abi baban bakandı. Evet bakandı Orhan dedi. Ulan Can abi dedim, ne gadar gızların canını yaptın, baban bakanken dedim. Bak ulan Orhan dedi, babamın makam, arabasına binmedim dedi. Biz bunları öğrendik yani. Bakan oğlu olduğunu kimseye bildirmemiş yani, sorunlarımıza yardımcı olurdu. Yani, son günleri dedi ki bana, bu kelimeyi ilk defa sana aktarıyorum ulan muhtar dedi bana, benim cenazemi dedi beyler değil dedi, bayanlar taşısın lan dedi. (Gülerek anlatıyor) Bu kelimeyi hiç kimseye anlatmadım, ilk defa sana anlatıyorum, bak muhtar ben ölücem dedi, benim arkamdan, yas tutmucanız dedi. Ben öldüğüm anda, şarapları, rakıları, açıp içiceksiniz dedi. Yaptık bunları burda, telefon geldi, basında vardı, burda kurun şura masaları, cin açtık, rakı açtık, şarap açtık içtik. Günler estire estire geçerdi, bana şiir okurdu, beni şiire yazar bilmem ne yapardı bana, günlerimiz öyle geçti. İnsanları çok seviyodu. Bir sabah geldi, bana ayarın nasıl dedi. Senin nasıl dedim. Bende ayar yok ki dedi. (Kahkahalarla gülüyor muhtar) Eee işte böyle buraları hep tanıttı, biz kıymetini ölünce çok iyi anladık. Cenazesi çok kalabalık oldu. O zaman daha çok önemini anladık. Böyle günler geldi geçti işte. Mezarına devamlı giderim, temizlerim, içki içerim.

Duhuliyesi Çocuklara Beş Kuruş

Güler resim yapmağa başladı
bir ikisini sütcü Zebek'e gösterdiğinde
"inekleri de koy içine" dedi
Güler de koyuyor artık
bahçe resimleri içine

Datça'dan Garagalemler

Güneş yanığı dazlak gafasını gaşıyarak
Kayfede deyip durdu gulak:
O goca memeli gızın goynuna giresen
Göyceğiz gaplıcasına girmiş gader olusun!

Bakkal Hasan'ın orda
Gulak daha önce gelmiş dükkana
Bana bir guru fasulye, dedi
Buz dolabından ossun!
Ben de Kuru Fasulye buz dolabında
Ne arıyor? diye sordum
biz şaraba guru fasule deriz, dedi.

Can Yücel'in 'Seke Seke' adlı kitabından

Sevgili Güler Abla ve Can Baba, Datça'da bir cilveleşme esnasında

Kuyu, dünyadan sürülüştür. Gizlendiğimiz, itirafhanelerimizdir, kendi içimize doğru diktiğimiz mabet. Hiçliğin, yeniden varoluşun cezasıdır kuyu. Kuyu belki en önemli imgesiyle, ölümdür. Kuyu Mevlana'nın hasretidir, Şems'in sonsuzluk ülkesi. Cehenneme övgüdür kuyu.

kimi ısıtabilir ruhunu üşütürken bakışım.
neye anlam katabilirim ki bu kadar
eksikken her şey. rıza göstersem hangi
söz döner bana. çekip gitsem kimseye
sözüm kalmaz, geçit versem n'olur ki
küstüğüm kuzgunlara. hiç kimse
bilmiyor hiçbir şeyin yetmediğini,
kederin bile kederde ahı var
geçip gittiğim onca hatıra, dokunduğum
kadifeler, Zazaca dua eden annemin
gül oymalı ceviz sandukasıdır artık
manâ. neye sığınsam,

ah, eriyor zaman, zamana.

(Yüzümdeki Kuyu adlı kitaptan)

Metin Kaygalak: Şiir, Yitirdiğimiz Hürmetin İncinen Soyudur..

CEZMİ ERSÖZ

*Metin Kaygalak, 1968'de Bingöl'de doğdu. 1990'da Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. Çeşitli edebiyat dergilerinde şiirleri yayımlandıktan sonra, 1998'de "**Yüzümdeki Kuyu**" adlı ilk şiir kitabı Avesta Yayınları tarafından yayımlandı.*

Şiirlerinde dünyanın bütün suçlarını, kötülüklerini üzerine alıyorsun. Sanki derin bir azap bu. Bu yükü nasıl taşıyorsun? Ontolojik bir isyanla, derin bir umutsuzluk yan yana şiirinde. Bu çelişkiyi iç içe nasıl barındırıyorsun?

- **Susan Sontag** "yazar, çektiği acıyı, sanatta elde edeceği kazanç uğruna kullanmayı keşfetmiş kişidir. Tıpkı azizlerin, ruhların selameti için acı çekmenin yararlı ve gerekli olduğunu keşfetmeleri gibi." der. Bu noktada Sontag'ın yazarın keşfettiği sandığı şey benim tanıklığında öldüğüm gerçekliğin ta kendisidir. Burada nasıl bir fayda sağlanabilir, bunu şiir okuyucusuna bırakıyorum. Acı, geldiğim coğrafyada mazlumun ahlakına dönüşmüş bir iç içelikle çıkar karşınıza. Bunu yaşamın bütün alanlarında görmemiz mümkün. İnkârın dili mazlumun ötekiliğinde gizlidir. **Octavio Paz**'ın "...**çünkü kendim olmak öteki olmaktır**" dizesini hatırda tutmak gerek. Hangi arzu, sanatçıyı geri çekilen sahte bir kamuyu kabule itebilir ki. Sorarım... Şairlerin ahlakı benim için azizlerin ahlakı olmalıdır. Duyduğum ıstırap, tanıklığımdır. **Baudelaire**'in "lirik şiir okurken zorlanacak okurları hayata katması" gibi, **W. Benjamin**'in deyimiyle, ben de ıstırabın, ağunun okurunu hayata katmak istiyorum. Bir anlamıyla da **T.S. Eliot**'ın "**yeni çağın sıkıntısı Tanrıya ve insana ilişkin şeylere atalarımız gibi inanmayışında değil, Tanrıya ve insana doğru, onlar gibi duyma yeteneğinden yoksun oluşundadır.**" sözünün bana fırlatılmış olduğunu düşünüyor, o algıyı öne çıkarmak istiyorum. Şiirimi kurarken, yüzümü ve ahlakımı anneme döndüm. Onların kavrayışına ve dönüştürüşüne hayatı, algı biçimlerine.. Cesedimde barınan bu isyan ve varoluş çelişiği, hayatı problematik kavrayışımın sancısındandır. Benim için en önemli şey "şiirsel inanç"tır, şiirsel kavrayıştır. Yazdıklarımı bir umutsuzluk olarak görmüyorum. Çoğu zaman umut dediğimiz şeyin görece olduğuna tanıklık etmişizdir. Benim duyumsadığım şey, ***sevgili ölü dil*** (!)lerimin bana hediyesidir. Ben bu hediyenin sadığıyım. Oraya mirac ettim, oradan söylemeye çalışıyorum. Yani bir tanıklığı, bir üstü örtülmüşlüğü, bir kalp kırıklığını binyıl suyunun...

Senin şiirlerinde zaman bitmiş, çürümüş bir kavram. Şiirlerinde direnen bir halkın, Kürt halkının o güçlü umuduyla, çürümüş, bitmiş bir zaman yanyana..

- Zaman felsefenin en önemli problemi, T.S. Eliot'ın deyimiyle "**bilgeliği iletmeye en yeterli dil**" şiir olduğuna göre, elbette zaman benim için de takvimsel bir kavram olmayacaktı. Zaman mitik bir öğeyi kavramak, onu açımlamak için başvurduğum temel argümandı. Zamanın şiirimde bitmiş, çürümüş bir kavram gibi durması geldiğim kültürel eksende yerleşikliğimin ne kadar kendi olduğu, ne kadar üstünde konuşlandığı *geçmiş* olduğunda gizlidir. Bunu sorgulayışımda ya da. Her coğrafyanın kendi çocukla-rındaki sorgulamalarında olduğu gibi. **Benim *zaman* kavrayışım tarihin zorudur.** Dilin, iklimin ve coğrafyanın. Yani insanın kendi zindanlarını kavrayışının. Şiirde zaman kavrayışım bizim tuttuğumuz ve unuttuğumuz hesaptır. Bu hesabın peşinden koştuğum anlardır. **Benim için, şiir, yitirdiğimiz hürmetin incinen soyudur.** Zaman artık bu noktadan sonra şiirin hatıra çocuğu olmaktan öteye geçemeyecektir.

... "toprağından ayrı düşen her şey gibi sahteydim..." bu dizen sorduruyor bana: Kentin ortasında yaşıyorsun, mali danışmanlık yapıyorsun, nasıl bütünleşiyor bunlar şiirinle? Toprağından ayrı düşmek sana nasıl bir acı veriyor?

- Benim çocukluğum bir hatıranın hesabını güder, son yirmi yılın kavrayışının. Kürtlerin son yirmi yılda yaşadıkları, batıya doğru zorunlu göçü vs.. bunca acının, bu zorunlu göçün götürdüklerine şahitlik ettim, getirdiklerine de."**toprağından ayrı düşmüş her şey gibi sahteydim**" mısrasına gelince; **Yüzyıllık Yalnızlık**'ta **Marquez**'in **Buendia**'ya söylettiği bir cümle vardır: "**İnsanın oturduğu topraklarda atalarının mezarları yoksa, o topraklar o insanlara ait değildir.**" Benim duyumsayışım bunun cılız hali. Yani bir sürüklenişin, kendini koyamayışın, zorunlu kültürel bir kavrayışın beliren sancılarının. Çünkü kentlerin kavrayışı modern zaman algısını zorunlu kılar. Feodal bir öngörüden yeni zamanları okumak, kaybı, kaybolmayı kendine bir hürriyet gibi sunmakla başlar. Ben tam da bu kayboluş sürecinin bir hürriyete, cemaatin kontrol mekanizmalarının gevşediği anların çoğalmasıyla başladığına ve sunulan bu kayboluş sürecinin ürettiği yıkıma tanığım, bunun içindeyim, bu feodal çözülüşün. Kentler bütün çoğulluğuyla Kürtlerin yalnızlığını nasıl da örtüyor biliyorum, görüyorum.

Mali danışmanlığa gelirsek. Sanırım bu meslek biraz da Türkiyeli şairlerin kaderi gibi öyle değil mi? **Sezai Karakoç**, **Cemal Süreya**, bir dönem **Asım Bezirci**, hep bu işlerde çalıştılar. Ben de şimdilerde bağımsız olarak mali müşavirlik yapıyorum. Kanımca mali cebirin şiire katkısı var, şiirden çok şey götürmüyor en azından. Tek problemim zamanımı çalıyor oluşu. Ama dilim zayii olmuyor. Reklam panolarının önünden geçerken rastladığım imgelerin hangi şairin doğacak şiirinden çalınmış bir imge olduğunu düşündükçe, kendimi daha şanslı sayıyor, avutuyorum.

Annen Sosê'ye ithaf ettiğin şiirin beni çok etkiledi. Sanıyorum, bu şiirin trajik bir öyküsü var... Anlatır mısın?

- **Sosê** şiiri direkt bir hikayedir aslında. İnançlı bir annenin, inancının kaderi olduğu bilgisini derin kavrayışla yaşayan bir annenin, hikayesi. Bir aşiret kızı. Annem on dördünde gelin oluyor. Bölgenin tanınmış bir lokman hekiminin yeğeni; **Xıdırê Alan**'ın. **Eşkiya Yado**'nun sevgili hekimi. Hatırasında babasından çok amcasını anlatan bir anne. Gelin oluşunun ilk haftalarında eve gelen fukara bir seyyide sofra indirirken -ki annemin özelinde çok önemli bir yere sahiptir- seyyid anneme yüzünü açmasını ve kendisine bakmasını ister. (Kürt kadını misafirlerden yüzünü gizler, utanır.) Annem yüzünü açar ve seyyid ona şunu söyler: "**Kızım senin bir çocuğun ölecek, biri yaşayacak. Her bir dölün arasında bir ölümle bağlısın. Bu senin kaderin, bunu sakın unutma.**" Annem dokuz çocuk doğurur, beşi ölür. Bunların dördü doğumdan birkaç ay sonra ölür. Beşincisi olan kardeşim Barış ise yedisine kadar yaşar. 1980 de hiç olmayacak bir yerde bir trafik kazasıyla ölür. Ben bu hikayeyi bilmiyordum. Kardeşimin öldüğü gün annemin yaktığı ağıtı asla unutamam. Zazaca **"O benim değildi, biliyordum, o benim değildi."** deyişini. Sonraları bu ağıdı anneme sorduğumda ise sırrını öğrenmiş oldum. Kendimi, sırası yanlış gelen bir oğul gibi hissettim. Benim suçluluk duygum sırası yanlış gelen bir oğlun suçluluk duygusudur. Ben yedinci oğlu olsaydım annemin, yani ölümün oğlu...

Ahmet Arif'in Kürt şairleri üzerinde çok güçlü bir etkisi oldu. Sen bu güçlü etkiden nasıl ve neden sıyrıldın?

- Lise ikinci sınıf öğrencisiyken, 1983'te **Diyarbakır**'da üniversiteli arkadaşlarımın evinde toplanmış, şiirler okumuştuk. Tabii ki Ahmed Arif, **Yılmaz Odabaşı**, **Hicri İzgören** vs. Okunan her şiirden sonra A. Arif dili, imge düzeni ve algı biçimiyle yazıldığında küçümsemenecek, farklı yazıldığında yadsınacaktı. Bu yüzden şiirimi, sözümü bir başka kanaldan söylemeli, kurmalıydım. Bu çelişkilerle **Bingöl**'e döndüğümde ilk işim A. Arif'i, yani bütün dizelerini ezbere bildiğim bu sevgili şairimi unutmam gerektiğini düşünmeye başladım. Bunun için de **Fars**'ın bilge çocuklarının şiir yazmak için savunduğu en temel argümanı hayatıma sokmam gerekiyordu: **unutmak.**

A. Arif, **Nurdan Gürbilek**'in tespitiyle "yüzyılın başında bir şairi devrimciye dönüştüren" sürecin bir halkasıydı. **Nazım**'la başlayan bu süreç, A. Arif ve çağdaşlarının eklemlenmesiyle son bulacaktı. Şiirsel kavrayışı salt A. Arif dili ve tekniği olan, kaynaklarını sosyal olaylarla örülü bir argümana dayayan, **Yılmaz Varol**'un deyimiyle "*Kako Türkçesi*"yle yazan şairleriyle dili, benim için bir yol ayrımıydı artık. Söz'ü başka bir kanaldan söylemek gerekti. Yani; öteki kılınmış bütün değerleri miras kabul edip yola koyulmak. **Kalbimize vuran dengbêjlerin o müthiş hikayelerinden dünyalar çıkarmanın, o has ocağın büyülü yalnızlığına takılmanın vaktiydi.**

Şiirinde mistik öğeler çok fazla göre çarpıyor. Dinsel ipuçları var mı bunların yoksa, kültürel referanslar mı?

- 80'li yıllar ve sonrası politik değişim, Kürt asıllı şairlerin şiirsel inancının rotasını da başka bir noktaya çekecek, böylece yeni bir şiir süreci de başlamış olacaktı. Bu süreç bir otopsi süreciydi bir bakıma. Özellikle benim yaşıtlarımla başlayacak olan bu yeni süreçte yarı politik bir algıyla; abilerinin diniyle(!) ideolojilerle yüzleşme, dönüştürme süreci başladı. Bunun yolu da yalnızlaştırılmış, tüm değerleri küçümsenmiş anne-babalarının değerleriyle yüzleşmek olacaktı. Böylece inanılmaz ritüellerle dolu bir dünyanın pencereleri açılmıştı. Bunun içine ulusallaşamamış ve dolayısıyla lokal kalmış, her bölgede farklı algılana gelmiş bir kültürel değerler sisteminin içine girmiş oluyorduk. Zerdüştilik, Yezidilik, örtülmüş, sizden gizlenmiş Ermeni söylenleri, kendini İslamın içinde

➡

Akşamsefası

gören, ama daha çok insani bir felsefeyi anımsatan Alevilik gibi değerlerle yüzleşmek... Yani tarihin zoru çıkıyordu karşımıza. Annem, örneğin, bir tek Arapça dua bilmez. Çünkü o bütün dillerin Allahın harfleri olduğunu söyler. Biri diğerinden daha kutsal olamazdı. Bu benim kutsal'la yüzleşmemin ilk ayağıdır. Şiirimdeki mistisizm ne şiirsel bir alegori, ne dinsel bir uç'tur. Diyarbakır'da yaptığım bir söyleşide, mistik şiirler yazdığım söylenecek, bu nedenle suçlamalara maruz kalacaktım. **Benim mistizimden anladığım, büyüdüğüm topraklarda küllenmiş sözün ifade biçimlerinin sesi, renkleridir. Türk şiirinde mistik algı hep muhafazakâr bir değer gibi görüldüğünden, bir suçlama noktası gibi algılandı.**

Veysel Çolak'ın **Cumhuriyet Kitap** ve **E** dergisindeki değerlendirmelerinde mistisizm hep gerici bir değer, bir suç noktası gibi sunuldu. Benim derdim otantik kaynaklara bir sayfa açmak. **Oradaki sesleri bulmak, söylemek.. Çünkü bu sesler benim ömrümün uğultusudur.** Söylemek de borcum oldu.

Şiirinde sıkça kullandığın kuyu imgesinin, neyi çağrıştırdığını senden dinleyelim.

- Benim için kuyu, **Yusuf**'un kederidir. İhanetin ve hep pişmanlık duyulacak suçun. Kuyu, suçun tarihidir. Ya da tarihsel bir zaferi anımsatan, bir miladın imgesi: **Bedir** kuyuları'nı hatırlayalım. Ya da Osmanlı'nın kendi şehzadelerine reva gördüğü sonsuzluk. Kuyu, dünyadan sürülüştür. Gizlendiğimiz, itirafhanelerimizdir, kendi içimize doğru diktiğimiz mabet. Hiçliğin, yeniden varoluşun cezasıdır kuyu. Kuyu belki en önemli imgesiyle, ölümdür. Kuyu Mevlana'nın hasretidir, Şems'in sonsuzluk ülkesi. Cehenneme övgüdür kuyu.

Bingöl Lisesi'nde Metin Altıok felsefe öğretmenindi. Altıok'tan sana neler geçti.

M. Altıok benim ilk şair tanıklığımdı. Hayatımda ilk kez bir şair görüyordum. Şiir yazmaya başlamam ilkokul beşinci sınıf dönemidir. Ama şiirle ciddi ilişkim M. Altıok'la tanışmamla oldu. Kendisine hiçbir zaman şiir vermedim. Şiir yazdığımı sanırım biliyordu, ama bundan hiç sözetmezdik. Hatırayla, hürmetle andığım, şehre gelen tek **Adam Sanat** dergisini paylaştığım hocamdı. Ona **Çabakçur** deresinden topladığım taşları daha sonraları birer figüre dönüştürdüğünü gördüğümde çok şaşırmış, bu şaşkınlığımın taşlarla yüzleşmeme varacak bir serüvenin başlangıcı olacağının farkına sonraları varacaktım. M.Altıok Bingöl'de kendisiyle ve Türk aydının yaşadığı o uzak tanıklığının sancısıyla yüzleşti. *Küçük Tragedyalar* adlı kitabında **Ernest Hemingway**'den yaptığı bir göndermeyle Bingöl'de varoluş sebebini ifade etmeye çalıştı. Bir bakıma O'da Bingöl Dağlarındaki pars'tı. Hatırası, insanları ve olayları kavrayışı bende gizli bir ödevdir.

Az şiir yazıyorsun. Şiire olan saygından mı, yoksa başka bir sebebi var mı?

- Az yazıyorum. Az'ın ya da çok'un şiirde ne olduğunu, bilmiyorum. Denenmemiş bir şiir ve kelimeler dünyasını şiir okuruna sunmak istiyorum. Doğu'da söz'ün bir sırası ve zamanı vardır. Ben sabrımı sınıyorum. Bu yüzden az yazıyorum. Ama uzun yazıyorum. *Kül Sözler* şiirimdeki *şu mısram sanırım yeterince açıklıyor az*'lığımı: ***"Sözü Söz'e benzettiler".*** Şimdilerde ise yeni dosyamı tamamlamaya çalışıyorum. Uzun bir Doğu şiiri.

Hem Okudum Hem de Yazdım

MAHMUT ŞEVKİ OKUTAN

"kitap en iyi arkadaştır ama borç veremez"
met üst

İnsan, Militan ve Sanatçı Yılmaz Güney
Yılmaz Güney
Güney Filmcilik
Kitap, son günlerde büyük tartışma konusu olan sanatçının, daha yaşarken sanki bugünleri ve bu tartışmaların olacağını biliyormuşcasına, hayatı, sanatı, zaafları, projeleri, yaptıkları-yapamadıkları, üzüntüleri-sevinçleri üzerine, dünyanın çeşitli basın organlarına verdiği ve Fatoş Güney tarafından derlenen söyleşilerden oluşuyor. Kitap, bu boş tartışmalara son noktayı koyacak, Güney'in kendi ağzından okkalı ve tokat gibi cevaplar silsilesi. Mutlaka edininiz.

Çiçeklerin Meryem Anası,
Jean Genet,
Çev: Yaşar Avunç
Ayrıntı Yay.
Kendisini "korkak, hain, hırsız ve eşcinsel" olarak tanımlayan bir yazarın romanı bu. 16 yaşındaki bir katilin sıradışı öyküsünü Genet'e özgü bir ustalıkla ve geriye dönüşlerle anlatıyor.

Aykırılıklar
Memet Fuat
Adam Yay.
Edebiyat dünyasının duayenlerinden Memet Fuat'ın en son denemelerini topladığı bir kitap. Önsözünden öğrendiğimize göre Memet Fuat bu kitapla birlikte tüm yazılarını da kitaplaştırmış oluyor. Yine kitabın önsüzünün sonunda hüzünle öğrendiğimize göre Memet Fuat yoğun bakımdan çıkıp eve geldiğinde bir deftere kurşunkalemle kucağında yazdığı "Günce"yi ise "belki ölümümden sonra yayınlanır" diye bitiriyor. Ustaya sağlıklar ve uzun ömürler diliyoruz.

Patasana
Ahmet Ümit,
Om Yayınevi
Ahmet Ümit, tek bir edebiyat türünde sebat edip çalışan ve hakkıyla da bu türde isim sahibi olan ender yazarlardan biri. Geçmişten günümüze göndermelerle yüklü, kurgusu ve dili çok sağlam bu son romanı da türünün yerli doruklarından biri olmaya şimdiden aday.

Atina Tuzun var mı?
Hagop Mıntzari
Aras Yay.
Kitaptaki öyküler, yazarın "Armıdan-Fırat'ın Öte Yanı" adlı önceki kitabının bir devamı niteliğinde. Öyküler 1800'lü yıllardaki Erzincan ve civarında geçiyor. Yayınevi, Ermenice birçok sözcüğü, yer ve kişi adını bugünün diline çevirmiş. Artık masal gibi görünen bir dönem Türkiye'sinin ve duyarlılığının öyküleri.

Vedalaşmanın İlmini Yaptım Ben
Osip Mandelştam
Çev: Cevat Çapan
Seyhan Erözçelik
İyi Şeyler Yay.
Özellikle şairin kitaba ismini veren dizesi artık günlük konuşmalarımıza karışmıştı bile. Ancak şairin çok az şiiri Türkçe'ye çevrilmişti. Doğrusu, Çapan ve Erözçelik çok hayırlı bir iş yapmışlar ve bu has Rus şairi Türkçe'ye seçkin bir seçkiyle kazandırmışlar.

Modern Çağın Canileri
Nihat Genç
İletişim Yay.
Nihat Genç, günümüz edebiyatının gözünü ve sözünü budaktan sakınmayan en sivri dilli yazarlarından biri. Yazarın bu kitabında çeşitli konularda yine çok ses getirecek ve tartışma yaratacak yazıları yer alıyor. "Yaşanmışlıktan, hem de sıkı yaşanmışlıktan gelen, içimizi acıtan "humor." Ancak hayattan beslenebilecek benzersiz yan yana gelmeler. Yumruk yemiş gibi yapan eşsiz ayrıntı zenginliği. Uzun lafın kısası bildiğiniz Nihat Genç tadında bir yazılar bütünü."

Türk Sinemasında Cinselliğin Tarihi
Agâh Özgüç,
inceleme, Parantez Y.
Bu kitap sinema yazınımızın atom karıncası Agâh Özgüç'ün en ilginç ve en kapsamlı ürünlerinden biri. Özgüç, kitabında Yeşilçam'ın ilk yıllarından son günlerine kadar cinsellik kavramını dönemlere ve kategorilere ayırarak didik didik inceliyor. Üstelik o meşhur arşivinden bir sürü güzel ve özel fotoğrafla birlikte. Kitabın sonunda bu tür filmlere emeği geçmiş hemen hemen tüm sanatçıların isimleri de yer alıyor. Parantez Yayınları da kitabı titiz bir çalışmayla okuyuculara sunmuş. Her sinemaseverin kitaplığında bulunması gereken bir başucu eseri.

Tüm Zamanların En İyi 10 Kitabı Kumpanyasının Kesin Sonuçları

Aylardır telefon, faks, e-mail ve posta yoluyla gönderdiğiniz kitap listeleri tek tek incelendi, tasnif edildi. İşte Öküz okurlarının katılımıyla oluşan, sırasıyla tüm zamanların en iyi 10 kitabı.

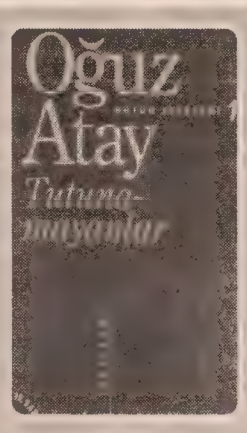

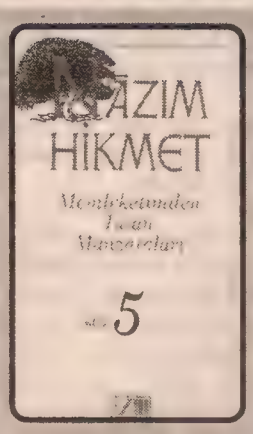

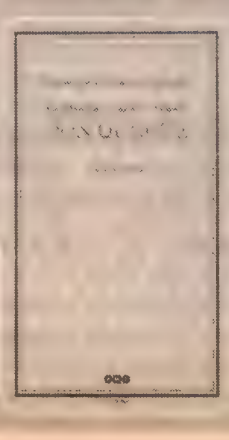

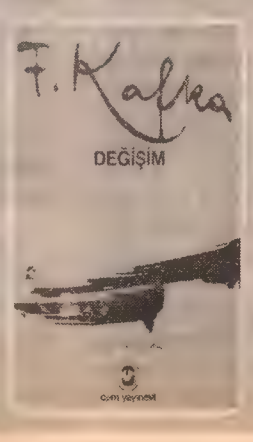

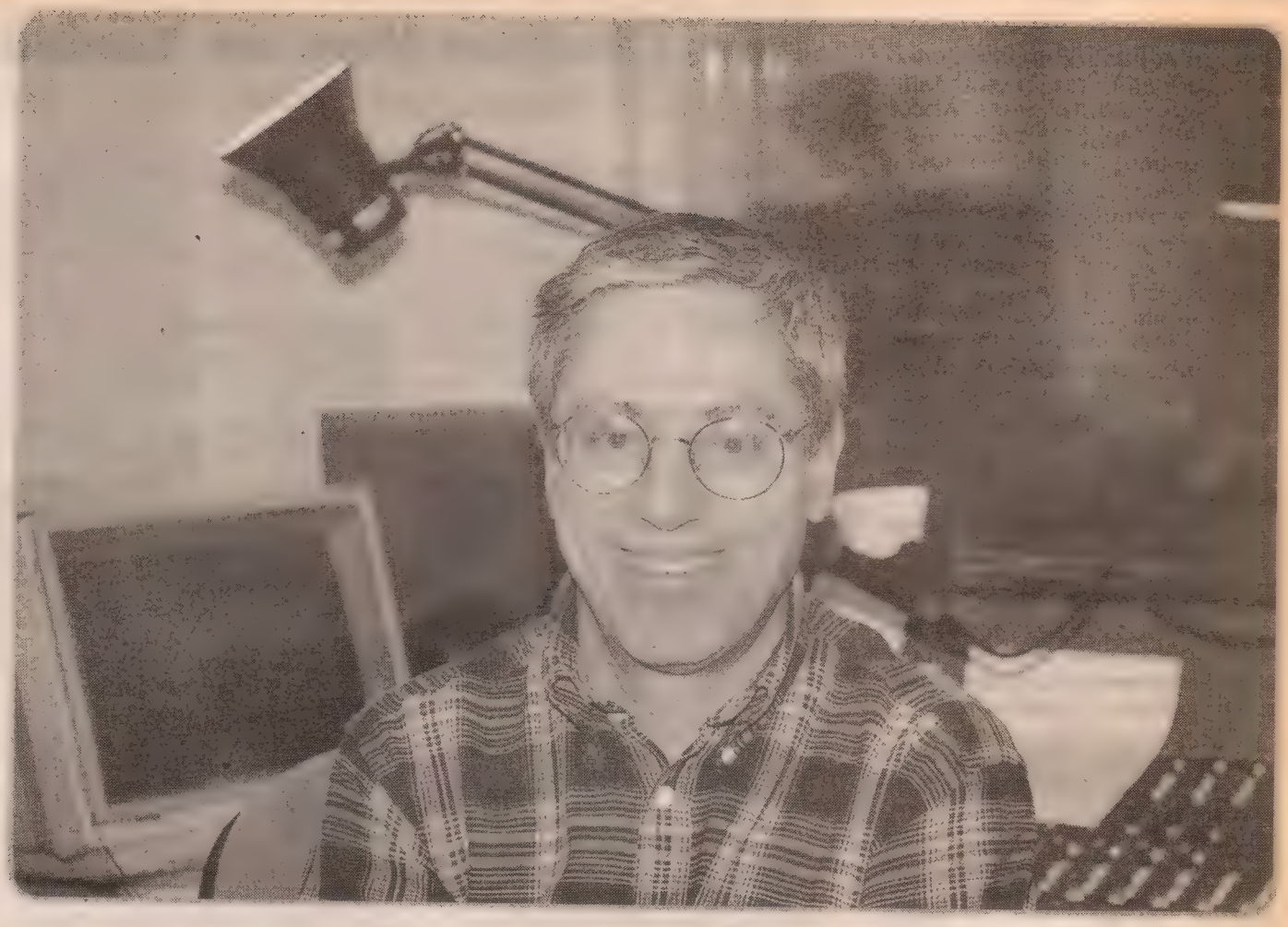

Karım, "Yoğun tempona rağmen sen aslında tembelsin." diyor. Buna müthiş itiraz ediyorum ama "Genlerinde var, bir saniye boş bulsan dalganı geçmeye hazırsın" diyor. Tabii, şimdi daha da sıkışık bir program oldu; haftada beş gün Yeni Binyıl'da yazılara başlayınca. Fakat şöyle bir avantaj var; ben dünya medyasını, gazete ve dergileri işim gereği zaten çok sık görüp inceliyorum. Bu da yazı yazmayı bir açıdan kolaylaştırıyor.

Dünya Vatandaşı Ömer Madra

ORAY EĞİN

Şimdilik sadece İstanbul ve yakın çevresinde yayın yapan 94.9 Açık Radyo, "Kainatın tüm seslerine, renklerine ve titreşimlerine açık" sloganıyla son birkaç yıldır popülaritesi hızla büyüyen bir 'bağımsız' yayın kuruluşuna dönüştü. Bu projeyi hayata geçirenlerin başında, hayatta en çok üzerinde durduğu şeyin etiki korumak olduğunu söyleyen Ömer Madra var. Kendisi, 4-5 yıl öncesine kadar 'radyocu' değildi. Şimdi ise, haftanın beş günü 'Açık Gazete' isimli sabahları yayınlanan haber-yorum programını sık sık değişen ortaklarıyla sunuyor. Onun dışında radyonun yönetim işleriyle de uğraşıyor. Bu işe giriştiğinden beri her dem çok meşgul olduğunu, asıl yazı yazmak istediğini söyler dururdu. Çalışma saatlerinde bir değişiklik yok, ama şu aralar Yeni Binyıl'da köşe yazıyor. "Ben yazı-çizi meselesi yokken çok daha fazla yorgunluktan şikayet ediyordum" diyor, "Yazmaya başladığımdan beri ağzımdan yorgunluk meselesi çıkmadı." Madra'nın şu anki köşesinin adı, bir kitabıyla da aynı. Rüzgâra Karşı da gündelik hayat üzerine düşündüklerinden, edebiyata, sinemaya, mimariye ve kent kültürüne kadar parıltılı satırlarla dolu. Köşesinde de, yine buna benzer şeyler yazdığını, yazmaya devam ettiğini söylüyor. Okuyun... (OE)

Açık Radyo'nun çok ortaklı olması, bir anlamda patronsuzluk da mı demek?

Medyanın bence hayati noktası bu. Bağımsızlık var mı yok mu tartışılır; dünyada bile. Ama haber odalarıyla, redaksiyon merkezleriyle reklam departmanları bir bir iç içe geçmeye başladı. LA Times'ta bir skandal oldu: Dev bir spor kompleksi yapılmış Los Angeles'ta ve bunun reklam paylaşımını da karşılıklı yapacaklarmış. Ne muhabirlere, ne yazarlara, hatta neredeyse reklam departmanına bile haber vermemişler. Birinci sayfadan girip toplam 12 sayfa tutan bir özeleştiri yazısı yayınladılar. ABD'nin dördüncü büyük gazetesinden bahsediyoruz. Oralarda bile öyle şeyler olabiliyor. Tabii, muazzam bir aşırı-tüketim hırsı bürümüş olduğu için insanlığı, bağımsızlık da giderek zorlaşıyor. Çağın bence en temel meselesi etik konusu ve çoktan karışmaya başladı.

Radyoda hiç değilse kendi etikinizi korumak için mi yola çıktınız?

Şimdi 4.5 yıl oldu. Hani hep söylenir ya, biz başından beri bunu yapmak istiyorduk ve yaptık diye böbürlenilir. Aslında, burada bir açıdan doğru bu. Çünkü bir mecranın, bir medya organının bağımsızlığından başka bir silahı olamaz zaten. Çok temel bir şey yaptık: Çok ortaklı, gerçek anlamlı bir anonim şirket kurduk. Başından beri bir numaralı ilke, adı 'Açık' olabilecekse, bunu tutturmanın tek bir temel ölçütü olabilir, o da eşit paylara sahip ortaklardan oluşturarak kurduk. Şu anda tam 90 ortağımız var.

90'ların ortasında sesinizi duyurmak için bir radyoya ihtiyaç var mıydı? Başka bir araç da olamaz mıydı bu?

Birincisi, bu yeni bir deneydi Türkiye'de. İlk defa özel radyoların ortaya çıktığı bir ortamdı. İkincisi, burada bir sürü genç insan çalışıyor ama kurucuların yaş ortalaması biraz daha yüksek. Biz de Türkiye'de kaliteli radyoculuğun olduğu günleri çok iyi hatırlıyoruz. Tekti, devletin elindeydi, TRT bile yokken İstanbul Radyosu vardı. Ama çok derin bir tat veren, önemli sohbet programları bolca olan bir radyonun tadı da damaklarda kalmıştı. Radyoda görsel bir şey olmadığı için, insan zihninde tamamlıyor. O yüzden de 'zihin tiyatrosu' diyorlar, ki bence çok doğru bir tanımlama bu. Sesteki ufacık bir ton değişikliği, inip-çıkmayla uzayın derinliklerine kadar götürebiliyorsun insanları. Ekranda ise her şey ortada, arka planda olan bir şey yok.

Türkiye'de ise asla bir radyo kültürü oturmadı ama.

Radyo kültürünün oturması zor olabilir, çünkü iyi günleri olmasına rağmen daima da devlet denetiminin kuvvetle hissedildiği bir dönemden bahsediyoruz. Radyo kültürü, Amerikalılarda falan son derece yaygın ve onlar da geri dönüş yapıyorlar aslında. Clinton da çok önemli açıklamalarını önce bir radyo programında duyuruyor artık. Türkiye'de de ilk defa radyoya özel bir reklam yapıldığını görüyoruz. Bu da önemli bir aşama. Biz çıktığımız günden radyonun farklı bir şey olduğunu, sesten ibaret olduğunu söylüyorduk. Dolayısıyla reklamının da farklı yapılması gerekirdi. Nitekim, ilk defa bu yapıldı. Mazhar Alanson'un yaptığı reklam tamamen ses düşünülerek yapılmış bir şey ve büyük ilgi gördü... Radyonun uçarı bir durumu var. Bir macera duygusu da veriyor ve ilk başta radyo programı yapma fikrinden ibaretken ortaya çıkan ve gelişen bu fikri kime söylesem, böyle bir ihtiyacı içlerinde hissetmiş insanlar.

Mikrofona nasıl geçtiniz?

Nasıl oldu bilmiyorum ama "Kendim ettim, kendim buldum" parçasını iki defa çaldım, vallahi! Şu anda, saat açısından bakıldığında son derece tecrübeli görünüyorum. 10 bine yakın şarkı çalmışım; hepsinin tanıtımlarını ve arkasında yatan ufak öyküleri de vererek. Tabii, kaç milyar kelime havaya uçurduğumu bilmiyorum. Ama ciddi bir tecrübeli sayılabilirim.

Radyo yüzünden hayatınızı da yeniden mi düzenlediniz?

7:30'da mutlaka burada oluyoruz. Bir saat kadar da hem internet üzerinden pek çok yabancı kaynağı hem de 8 tane belli başlı Türk gazetesini okuyarak ön çalışma yapıyoruz. En büyük değişiklik bende; radyo öncesinde son derece noktürnal, gece kuşu diyebileceğim bir tiptim. Yazı-çizi işleri de hep gece yarısı, sabaha karşı tamamladığım şeylerdi. Ömrümde de ancak yolculuklar falan için çok erken kalkmışımdır. Bütünüyle, bioritmimi de değiştirmek zorunda kaldım. Ama insan her şeye alışıyor ve bu tempoda sıkılacak zaman da yok! Depresyona ve sıkılmaya zamanım yok.

Zamanınız olmadığı için yazı da yazmıyordunuz, şimdi nasıl yazmaya başladınız?

Aslında, karımın ilginç bir lafı var. Ben yoğun çalışan biriyim; günde net bir biçimde 16-17 saat çalışıyorum. Akşamları dahil. Yönetimsel sorumluluklarımın yanı sıra radyonun PR ilişkileri için de beni seçip ortaya attılar. Ama yazarlık hiç bitmeyen bir tutku. Ben daha çok elimde artakalan romanları bitirmek istiyordum ama onlara hiç zaman yok. Karım, "Yoğun tempona rağmen sen aslında tembelsin." diyor. Buna müthiş itiraz ediyorum ama "Genlerinde var, bir saniye boş bulsan dalganı geçmeye hazırsın." diyor. Tabii, şimdi daha da sıkışık bir program oldu; haftada beş gün Yeni Binyıl'da yazılara başlayınca. Fakat şöyle bir avantaj var; ben dünya medyasını, gazete ve dergileri işim gereği zaten çok sık görüp inceliyorum. Bu da yazı yazmayı bir açıdan kolaylaştırıyor. Güncel olan ya da benim için önemli olan birçok şeyi kafamın içinden ve gözümün önünden geçirmiş oluyorum. Böylece bir sürü şey çıkıyor. Önemli olan, o zamanı yaratıp onlardan birini çıkartıp koymak.

Eskiden de 17 saat çalışıyordunuz, şimdi bir de yazı yazıyorsunuz. Daha mı az çalışıyorsunuz yani?

Hayır, daha çok tembellik ediyordum. Bu ilginç bir soru aslında, şu anda ilk defa düşünüyorum. Hakikaten karım haklıymış, boşa harcadığım çok zaman varmış. Daha az çalışmıyorum, başka taraflardan hiç kısmadım. Gene akşamları oturup satır aralarını, ayrıntı olan şeyleri arayabiliyorum. Bir 'dünya vatandaşı' olarak neler olup bitiyor diye sıralama yapmaya alıştım. Laflayarak, bilgisayar oyunları oynayarak arada bir yaptığım şeylerden kıstım sadece. Oynadığım da

Akşamsefası

bir tek Solitaire'dir hani... Yazı yazmak, düşünme payını da katarak ortalama 3-4 saatimi alıyor.

Elle mi yazıyorsunuz?

Hayır, bilgisayarla. Benim daktilo alışkanlığım 35 seneyi bulur. Bilgisayarı da daktilo gibi kullanıyorum zaten.

Ama Cogito: Mayıs '68 için bir yazı yazmıştınız ve bu bilgisayarda kaybolmuştu ya, o zaman tam soğumadınız mı?

O büyük bir hıyarlık abidesi olarak ortaya çıktığım bir andı! Ama kelime işlemci olarak rahat kullanıyorum bilgisayarı. Daktilodan kolay vazgeçebileceğimi düşünmezdim ama oldu.

Bir filmde yazara soruyorlar "Neden kelime işlemci kullanmıyorsun?" diye. O da "Ben bir yazarım. İşim yazmak. Kelimeleri işleme koymak değil" diye cevap veriyor.

Doğru! (gülüyor) O paradoks hep olacaktır. Ama benim çok öteden beri – hiçbir zaman ustası olduğumu söylemiyorum ama – meraklı olduğum bir şey var: Kes-yapıştır teknikleri. Yazma tekniği olarak ilgileniyorum. Bunu kelime işlemci sağlıyor ve tertemiz bir metin ortaya çıkabiliyor. Bu kelime işlemcinin beynimin çalışma biçimimi nasıl etkilediğini ve koşullandırdığını bilemeyeceğim. Bir değişiklik olmuştur mutlaka. Bundan önceki romanımı tümüyle daktiloyla yazmıştım. Halbuki ondan sonraki yazılar derlemesi olan kitap tamamen bilgisayarla hazırlanmıştır.

Yazıların toplanmasına genellikle çok hoş bakılmıyor aslında.

Özellikle bu yeni dönemin ortamında bilginin çoğaltılması, kopyalanması ve yeniden dağıtıma sokulması önemli. Gazetelerde, ya da dergilerde çıkan yazılar oralarda kalıyor. Halbuki onları tekrar kitaplaştırınca, tekrar döneme sokuyorsunuz. Türkiye gibi çok genç nüfuslu bir ülkede yaşıyorsanız, yeni kuşakların tamamen unutmuş olabileceği, kolay kolay da arşiv alışkanlığı olmadığı için tekrar gündeme sokulmasına yarıyor. Pek çok kişi için de bu söylenebilir. Radyo programları da internet üzerinden verebilsek, çok iyi olur. Açık Radyo'da şimdiki dönemde tekrar programları var. İlk defa bu 10. yayın döneminde de bir saati 'Serbest Saat' olarak bıraktık ve haftanın en ilginç bulduğumuz sözel ya da müzikli programları orada tekrarlıyoruz.

Rüzgâra Karşı kitabınızda ciddi olarak gündelik hayat üzerine düşünme var, şimdi hayat o günlerdeki gibi yaşanmıyor mu?

Artık nostalji diye bir şey olamıyor aslında. Sürekli bir şimdi hali yaşandığını düşünüyorum. Bu elektronik haberleşmeyle çok farklı bir yere gittik. Nostaljiye de bakacak zaman ve hal de kalmadı kimsede. İnsan hayatından yine müthiş malzeme ve kolaj var. Her gün sabahtan akşama her şeyi yazabilirsiniz, ya da hiçbir şey yazmaya lüzum yok. Zaten bir günün 3-4 gazetesi yanyana koyunca, akıl almaz manzaralar her gün ortaya çıkıyor. Hayat sürekli olarak sanatı taklit ediyor. En baba Amerikan dizisinde rastlayacağımız maceraların çok üstünde bir macera, günlük hayatımızda var. Her türlü casus, her türlü katil, her türlü soygun, her türlü yalan etrafımızda var.

Amerikan dizilerinin reel hayata uygulanması, dünyanın küçük bir 'global köye' de dönüştüğünün kanıtı mı?

Bu bir küreselleşme sorunu mu, bilmiyorum. Belki de hep vardı da haberleşme teknolojisinin olağanüstü gelişmesiyle daha fazla farkına varıyoruz. "Hayatı taklit eden sanat" hikâyesi var ya, 'hayatı taklit eden sanatı, taklit eden hayatı taklit eden sanat' olayı var artık. Reel olanla, hakiki olanla sanal olanı bir hayli güçleştiği bir durumda yaşıyoruz. Bu tabii ilginç de bir durum.

80'lerden 90'lara geçişte, nihayet de milenyuma adım atınca hayatta neler değişti?

Her şeyin sonunu getiren kitaplar da yayınlandı; tarihin, düşüncenin, felsefenin. Belki bu kitapların hepsi de yanılıyordu, hiçbir şeyin sonu gelmiyordu ama doğanın sonunun gelmesinin ihtimali kuvvetli. Son rakamların ortaya koyduğu tablo, doğrusu çok düşündürmesi gerekiyor ama vakit yok ve o yüzden de televizyon seyrediyoruz, düşünmüyoruz.

Değişmemesi imkânsız zaten. Bu değişikliğin boyutlarını ve parametrelerini kolaylıkla ortaya koyabilir miyim, bilmiyorum. Ama baş döndürücü bir hız var. Öte yandan, bir de genetik çalışmalarla yaşamın çok uzaması, hatta ölümsüzlük duygusuna kadar gidebilecek, bunun da çok uzak olmayan bir gelecekte olacağına dair bir durum var. Bu tabii, tüm tempoyu, ritmi baştan alabilmemiz durumuna da yol açabilir. Bir de çok büyük bir süratle kötüleşen ekolojik durum var. Bunun zamanla kötüleştiği düşünülüyordu, ama öyle olmadığı ortaya çıktı. Birleşip etkiler, muazzam bir sıçramaya doğru gitmeye başladı. Her okuduğumuz sel, kar, kış, tipi ya da doğal felaket haberinin her birinin son 30-40 ya da 50 yıldaki en korkuncu olması rastlantısal değil. Birikimsel bir etki yaratıyorlar ve sandığımızdan çok daha hızlı gelebilir yerkürenin sonu. Kendi dışında hiçbir şeyi takmayan ABD'de bile, Clinton yağmur ormanlarıyla ilgili bütçe ayırıyor. Sembolik bir para olsa da, tehlike kapıda demektir aynı anda. Bir de, gelir dağılımında muazzam bir dengesizlik var. Ayda 1 dolarlık gelirle yaşayan çok sayıda insan var. Bunun da terörü ve şiddeti kaçınılmaz olarak getireceği düşüncesindeyim. Ve oluyor da; ortalık kan deryası halinde. Çeçenistan'da, Bosna'da, Doğu Timor'da olanları ve şu anda hiç kimsenin farkında olmadığı Afrika'da. Afrika şu anda 'dünya savaşı' yaşıyor. 10 ayrı ülke, çeşitli taraflarda Kongo'nun zenginliklerini paylaşmaya çalışıyorlar. Bir o kadar da çete ve kabileler var. Suyla kurşunlardan korunacaklarını düşünen kabileler var. Bir de böyle bir vahşet var. Bu trend'in tersine çevrilmediği sürece, çok da parlak olmayan bir gelecek değil ve düşündüğümüzden çok daha kısa süre içinde olabilir bu.

Çocuklarınız daha küçükken, böyle bir karamsarlığınız var mıydı?

Ben bunu karamsarlıkla karşılamıyorum aslında. Bunu gerçek, veri olarak görüyorum. Oldu bu ve olacak yani! Yolun ortasında bir yerde hakikati kaybettik bir kere. İkincisi aynı dönemde vicdanı da kaybettik. Artık her şeye alışılabiliyor. Aklın, hayalin alamayacağı fotoğraflar, tasvirler, betimlemeler gazetelerde ve televizyonlarda var ve bunlara da alışılıyor. Ben karamsarlık diyemeyeceğim bu yüzden. Her şeyin sonunu getiren kitaplar da yayınlandı; tarihin, düşüncenin, felsefenin. Belki bu kitapların hepsi de yanılıyordu, hiçbir şeyin sonu gelmiyordu ama doğanın sonunun gelmesinin ihtimali kuvvetli. Son rakamların ortaya koyduğu tablo, doğrusu çok düşündürmesi gerekiyor ama vakit yok ve o yüzden de televizyon seyrediyoruz, düşünmüyoruz.

Gündelik hayata vicdanın kaybolması mı yansıyor?

Evet, karamsarlık meselesinin üzerinde de o yüzden duruyorum. Yani, ben bunlara inanıyorum; gidiş çok kötü. Ama bu beni üzmüyor, eğlendiriyor aksine. Ne yapalım, salaksak salağız, gibi. Değiştirecek halimiz yok. Oğlum Ege ve ondan daha da küçük olan kızım Esmé için daha da çok üzülüyorum. Onların yeryüzüne gelmesinde katkım olmuş, onları çok kaotik bir ortama getirmişiz. Onlar ne yapacaklar? Onlara da çok fazla üzülmüyorum açıkçası. Ne yapayım, ben görmeyeceğim ne de olsa!

Sizin çevirdiğiniz Salinger'ın Franny ve Zooey kitabında, karakterlerden biri "Sorun biziz, bizler 'freak' (tuhaf-çarpık) yaratıklarız ve anne-babalarımız bizi kendi çarpık standartlarıyla yetiştirip birer 'freak'e çevirdiler" diyor. Siz de çocuklarınızı kendi standartlarınızla yetiştirdikten sonra, bu kadar kolay kenara çekilebilir misiniz?

Ama ikili anlamak lazım belki o cümleyi de. Birincisi, bütün ana-babalar adına görmek gerek. Sadece o kitaptaki Glass ailesi için değil; onlar hakikaten egzantirik bir aile. Sanatçı ve muazzam aile bağlarıyla birbirine bağlı ama aynı zamanda da sonsuza yakın bir özgürlüğün sorumluluk duygusundan yoksunlar. Yolda kaybedilen şeylerden bir tanesi de o. Anlamını bile yitirmiş durumda... 'Freak' standartları ben koymadım, tek başıma. Belki bizim evde de kendi başıma koyduğum çarpık standartlarım vardır ve onların bedelini ödüyordur çocuklarım. Tıpkı annemin-babamın bana koyduğu ya da koyamadıkları çeşitli standartlar gibi. Ama genel anlamda, insanlığın da geldiği yerde de bir acayiplik olduğu muhakkak.

Sizin aile de bir tür Glass ailesine dönüştü mü?

Tutunamayanlardan oluşuyor büyük ölçüde. Büyük oğlumun üç yaşında bana yazdığı bir mektup var. Üç yaşında okuma yazma öğrenip bir de mektup yazıyor. Bu elimde benim, dolayısıyla zeka ve belli bir gelişkinlik yaşı olarak hayli ileriydi. Götürdük, ölçtürdük ve öyle çıktı. Peki ne yapacağız? Farklı durumda olan insanı farklı bir eğitim modeli içinde yetiştirmek gerek, 'özel' durumuna uygun olarak. Öyle bir okul yok ama. Sonradan kalkıp gitti ve şimdilik henüz ortaya 31 yaşında ve henüz öğrenci olmak dışında bir şey olamadı. Gitti Fransa'da master gibi bir şey –o bile değil– bitirdi ve geri döndü... Olamadı ama kesinlikle çok ciddi bir antropolojik duygusu, duyusu ve duruşu vardır. O öyle gitti. Öbürü müzisyenlik yapmaya çalışıyor ve başarılı bazı şeyler yaptı ama şimdi o da kararsız bir noktada durmuş vaziyette. Üçüncüsü de her türlü güzel sanat dalında, çizim olarak özellikle sıradışı. Türkçe kullanımı sıradışı. Annesi Piyale Madra'ya bakılırsa, kendisinden uzun zamandır iyi çiziyor. Sadece bilgisayarın mouse'yla yaptığı çizimlere inanamazsın. El gibi kullanıyor. Tek bir proporsiyon hatası yapmadan, istediği çizimi yapabilir. Doldurur, boyar. Şimdi 13 yaşına giriyor. Türkçesi de güzel. Hikaye, şiir yazıyor, tiyatro oynuyor ama bunu nasıl kanalize ederiz, uygun bir okul bulur muyuz, bulamaz mıyız, çok da tereddütteyiz açıkçası. Ya, çok da fazla düşünmemeye çalışıyorum. Yoksa, kendimi şu altıncı kattan aşağı atmam gerekirdi.

Kendinizi ne zaman fark ettiniz?

İlkokulda bir macera romanı yazmıştım, 80 sayfalık ve annem kaybetti... Ailemde en çok baltaya sap olmuş insan muhtemelen benim... Şansım vardı. Herhalde, biraz da düşünsel boyutu eyleme dönüştürecek bir iradi güç ihtiyacı vardı ve bunu muhtemelen konjonktür ve şansın yardımıyla hayata geçirebilmiş durumdayım. Oğluma verdiğim nutuklar da son zamanlarda bu konuda... Olay potansiyel meselesi değil, onu eyleme dönüştürme.

Peki ilk başta istediğiniz neydi; yazı yazmak, ders vermek, radyo yapmak, dergi çıkartmak mı? Ya da 'asıl' yapmak istediğiniz bir şey var mıydı?

Buna dolaylı bir cevap vereyim. Kaçamak değil ama biraz dolambaçlı. Bence dünya üzerinde yazılmış en iyi oyun Hamlet'tir. (Gülüyor)

oegin@attglobal.net

Akşamsefası

Sis

TUNCER ERDEM

sis vardı / aylar önce çökmüştü ağır ağır

kıyıya bağlanmıştı tekneler / demir almamışlardı ne zamandır

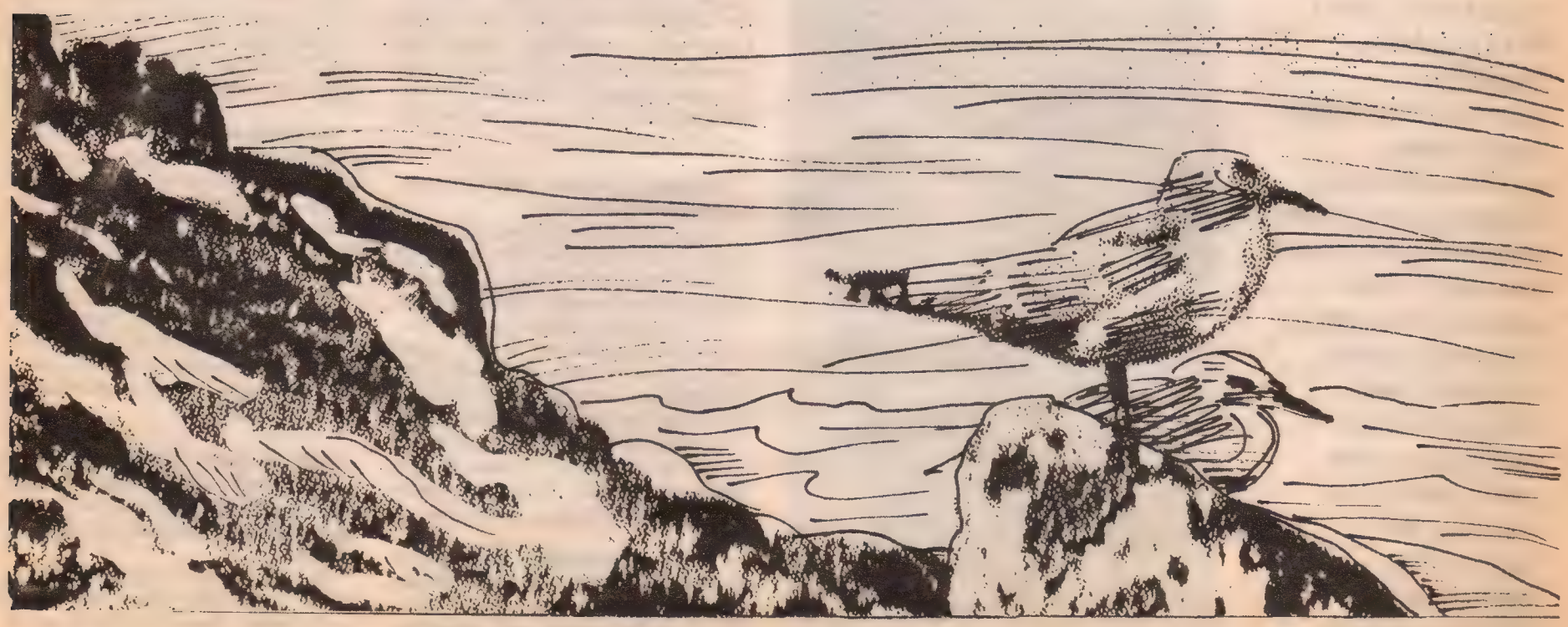

kayalara çökmüştü martılar / öylece kalakalmışlardı

bir tekne geçti uzaktan / ağır ağır

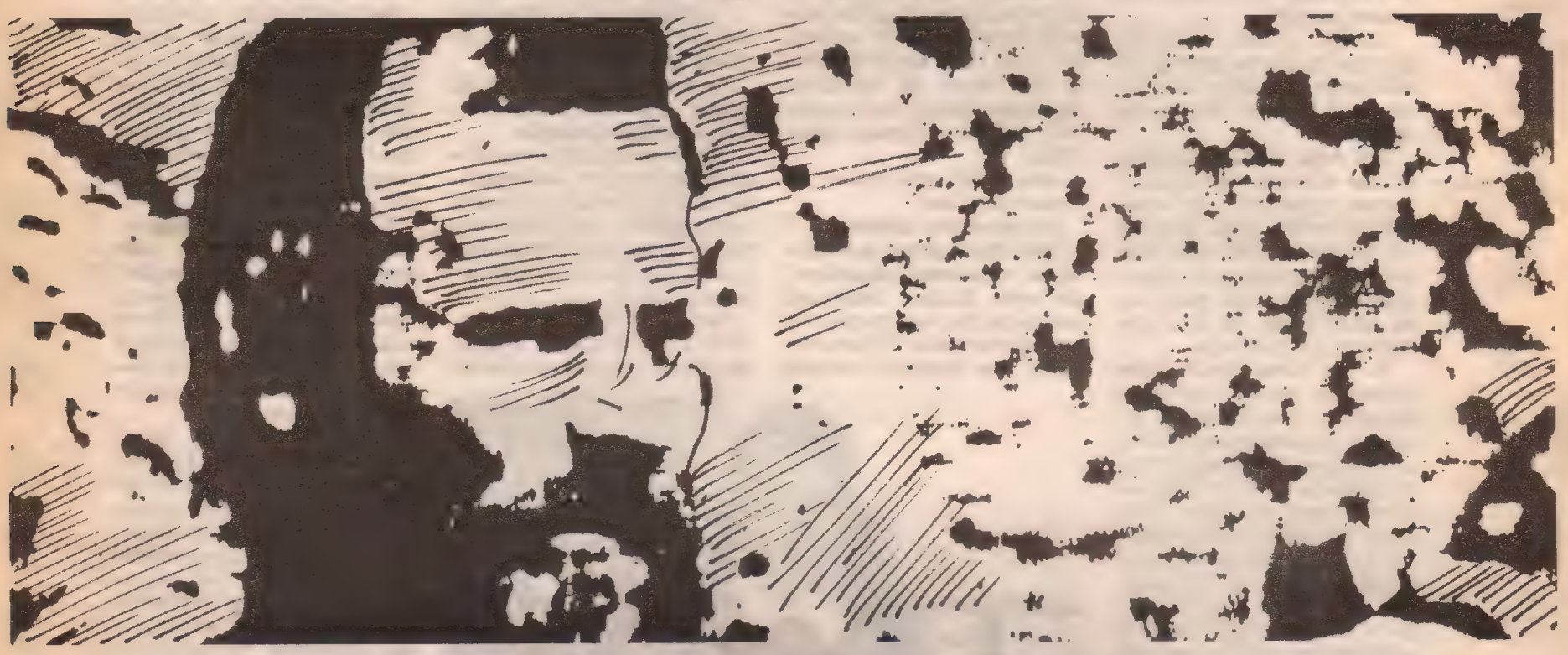

sisin ortasından / bir boynuzu üfledi küpeştedeki sakallı adam

ve bozkıra dek erişti / sisin donuk sesi

Artık 7 yaşında okula yeni başlamış bir kız çocuğu değilim. Sol yanımın ağrımasına iyice alıştım. Artık hiç, ama hiç ağlamıyorum. Sadece anlamaya çalışıyorum: Sağ yanı ağrıyanlar çocukken avuçlarının içinde hep bir taş taşıyanlar; sol yanı ağrıyanlarsa her gün o taşlarla kafaları yarılanlar...

Sol Yanım Ağrıyor

Zaman zaman her yanım ağrır ama doğduğum ilk günden beri sol yanım devamlı ağrıyor. Bu ağrı bazen dayanılmaz bir acıya dönüşüp beynimin sol yanından, topuğumun sol yanına kadar acımasızca geziniyor. Sanki görünmeyen bir el bu jölemsi ağrıyı çekip çekiştiriyor.

Hep sol yanım ağrıyor. Sağ yanım hissiz. Belki umursamazlığından, belki çaresizliğinden, belki de sağ yanda işler tıkır tıkır işlediğinden. Bilemiyorum. Ama sol yanım doğduğum ilk günden beri devamlı ağrıyor.

Anneme sordum. Onun da, babamın da sol yanı ağrırmış. Üstelik benim doğduğum 60'lı yılların sonlarına doğru başlamış bu ağrılar.

Ben doğar doğmaz hissettiğim ilk acıyı onlardan miras almış olmalıyım. Ya da doktor beni annemin rahminden çekip çıkarırken sol bacağımdan çekti diye, önce sol gözüm görmeye, sol kulağım duymaya başladı diye benim hep sol yanım ağrıyor. Ve hiçbir doktor buna çare bulamıyor.

Bu ağrı zaman zaman birden şiddetlenip beynimi kavurmaya başlıyor. Bu tuhaf darbeyi ilk hissettiğim günü hatırlıyorum. Okula yeni başlamıştım. Ne olup bittiğini anlamaya çalışıyordum. Okul, annemden başka bir kadına, annem kadar üzerimde hak sahibi olabilme yetkisinin verildiği, tek çocuk olmama karşın yaklaşık 20 kardeşle birlikte yaşamak zorunda kaldığım ve huyum gereği, hepsiyle de iyi geçinmeye çalıştığım bir yerdi. Yeryüzünde annem, babam ve benden başka insanların yaşadığını duymuştum ama onlarla hiç bu kadar yakın olmamıştım. Uyumlu bir çocuk olduğumdan, ilk günler kolay geçti. Ta ki öğretmen o talihsiz lafı söyleyene kadar.

"Bakın çocuklar, eğer iyi bir öğrenci olup okumazsanız hepiniz çöpçü olursunuz"

Aman Allah'ım! Bu öğretmen ne diyordu böyle?.

Sokakta her gün gördüğümüz o amcalar, kötü bir iş mi yapıyorlardı? Ayıp miydi çöp toplamak. Kötü bir şey miydi çöpçü olmak? Ya sınıfta babası çöpçü olan bir çocuk varsaydı?

Bir anda onun adına korkunç bir utanç duydum. Galiba bu hayatımda hissettiğim ilk utançtı. Doğduğum günden beri sol yanımı için için sızlatan sinsi ağrı, demir bir top oldu içimde zıp zıp zıplamaya başladı. Beynime sıçradı ve orada patladı.

Ağlamaya başladım. Utancım ve sol yanımda deliren ağrım, benimden dışarı gözyaşı olarak oluk oluk akıyordu. Eve gitmek istediğimi söyledim. Annemi ve babamı istediğimi söyledim. Öğretmenin kötü olduğunu söyleyemedim. Beni hiç anlamayacaklarını, o çocuk ruhumla, ta o zamandan sezmiştim. Öğretmenim olan bitenin, onun gafı yüzünden patlayan bir ahlak sarsıntısı olduğunu hiç anlamadan, şefkatle başımı okşayarak beni sakinleştirmeye çalıştı ve hademelerden biriyle eve gönderdi.

Evdekiler beni hemen anladılar. Ve geç kalmış bir şekilde dışarıdaki hayat konusunda uyardılar. Tek doğru bizim bildiğimiz değildi. Başkalarının da kendilerine göre doğru bulduğu sayısız değer vardı. Bunlarla karşılaştıkça ağlanmazdı.

Babam "Bir daha ağlama, anlamaya çalış." dedi.

Sol yanım biraz sakinleşti.

İkinci büyük darbeyi yeni taşındığımız mahalledeki arkadaşlarımdan yedim. Sokakta kızlarla uslu uslu tavşan kaç oynuyorduk. Birden oğlanlar geldi. "Kızlara ölüüüüm" diye bağırarak üzerimize taş atmaya başladılar. Kızlar bu duruma alışık olmalıydılar. Bir yandan çığlık çığlığa bağırarak kaçıyor, bir yandan da yerden topladıkları taşları oğlanların kafalarına kafalarına atıyorlardı. Olan bitene hiçbir anlam veremiyordum. Onlarla birlikte ben de bağırıp kaçıyor ama taş olayını bir türlü anlayamıyordum. Bir duvarın arkasına saklandığımızda kızlara, hiçbir işe yaramayan sadece bana tuhaf tuhaf bakmalarına neden olan o lafı, onları ikna edeceğimden emin olarak bir solukta söyleyiverdim:

"Arkadaşlar onlara taşla değil lafla karşılık verelim. Onları sözlerimizle yenelim."

Bir an durdular. Sonra beni itip yerdeki taşları hınçla oğlanların kafasına atmaya başladılar.

Sol yanımdaki demir top yine birdenbire ateşlendi. Babam ağlama demişti ama ben yine hıçkıra hıçkıra ağladım. İnsan insanın kafasına nasıl taş atardı. Bunun yanlış bir şey olduğunu oğlanlara anlatsak anlarlardı.

Babam, "Anlamazlardı" dedi, "Konuşmak için başınızı o duvarın ardından çıkardığınız anda kafanızı yararlardı."

Hayat dersi en zor dersti. Nasıl Külkedisi yoksa, Behrengi'nin Küçük Kara Balığı da yoktu, Püsküllü Deve, tıpkı Rapunzel gibi bir masal kahramanıydı. Bunları anlamam zaman aldı. Ama zaman beni uslandırmadı.

10 yaşıma bastığım gün, annemle babam bana Rus bir yazarın "Anneciğim, babacığım ben nasıl doğdum" adlı bir kitabını, nedense, törenle hediye etmişlerdi. Kitabın içinde resimlerle anne babanın nasıl birlikte olduğu, çocuğun nasıl oluştuğu ve doğduğu anlatılıyordu. İlgiyle bir solukta okudum ve okuduklarıma hiç şaşırmadım. Her şey çok mantıklı ve aydınlatıcıydı. Kendi aydınlanmamdan öylesine keyif duymuştum ki bunu diğer çocuklarla da paylaşmak istedim. Bilgi de sevgi gibi paylaştıkça büyümez miydi?

Çok sevdiğim sıra arkadaşıma, kitabın çok güzel olduğunu söyleyerek okuması için ödünç verdim. Merakla eline aldı. Sayfalarını şöyle bir çevirdi. Yüzü belli belirsiz kızardı ve kitabı usulca çantasına koydu. Bu tavrına bir anlam veremedim. Her şeyi anlamam için, yine zaman gerekecekti.

Ertesi gün arkadaşım, 10 yaşında bir kız çocuğu ne kadar sinirli olabilirse o kadar sinirli bir şekilde yanıma geldi. Kitabı çıkarıp önüme attı ve "Al kitabını. Bir daha da benimle konuşma. Annem seninle yan yana oturmamı yasakladı. Bugün gelip öğretmenle de konuşacak" dedi ve gitti. Bu kez ağlamadım. Sol yanımdaki top ne kadar zıplarsa zıplasın artık ağlamayacaktım. Bu kez düşündüm. Artık ilişki kurarken, önce arkadaşlarımın bir yanlarının ağrıyıp ağrımadığını anlamaya ve ondan sonra ağrıyan yanlarına göre davranmaya karar verdim. Bu konuda uzman olmazsam bu hayatta rahat edemeyecektim.

Bugün artık insanların yüz ifadelerinden, ses tonlarından, hatta kullandıkları kelimelerden bile ne yanlarının ağrıdığını anlayabiliyorum. Yeni biriyle tanıştığımda sol yanına önce bir usulca dokunuyorum. Yüzünde acı, bakışlarında düşünce sezersem onu seviyorum. Sol yanı duyarsız olanlardansa usulca uzaklaşıyorum. Artık 7 yaşında okula yeni başlamış bir kız çocuğu değilim. Sol yanımın ağrımasına iyice alıştım. Artık hiç, ama hiç ağlamıyorum.

Sadece anlamaya çalışıyorum: Sağ yanı ağrıyanlar çocukken avuçlarının içinde hep bir taş taşıyanlar; sol yanı ağrıyanlarsa her gün o taşlarla kafaları yarılanlar...

MİNE SÖĞÜT

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

Taklitçiler

Üç beşi sokakta,
Diğerleri arka bahçede ölü taklidinde.

Bir fincan kuşburnu kokusu
sarmış etrafı,
Sokaktakiler beni konuşuyor
Diğerleri arka bahçede ölü taklidinde.

Fincan düşüveriyor elimden
Sokaktakiler sese susuyor,
Diğerleri arka bahçede.

Baktım ki elim kanıyor
kesivermiş namussuz
Kan belirgin damlalarla yerlerde.

Gözüm ağrıdı yine,
Güneşi göremiyorum en günberi
vakitlerde bile
Çok zaman geçti aradan,
unutmuşum,
dışarıya bakayım dedim, bakamadım.

Anlattılar
Sokaktakiler gitmiş beni
konuşmaz olmuş,
Taklitçilerse gerçekten ölmüş.

İ. Can Sezgin - Bursa

Böcekten Çiçeğe;

Sonbahar yapraklarıyla terk ettin bu şehri, yapraklar baharda yeniden gelecekler ya sen? İçim acıyor sen gideliden beri. Kendi kendime vermiş olduğum savaşta galip gelmek üzereyim ama nasıl yoruldum bir bilsen. Gittiğin o Eylül akşamı bu lanet olası şehrin lanet olası otogarında kemiklerimizi kırarcasına sarılmış, gözlerimizdeki yaşlar sanki gelecek tehlikenin farkında, ayrılmıştık. Sana son sözüm "yıllara ve yollara yenilmeyelim" olmuştu. Ne oldu bize ey sevgili. O gece gizli bir umut ve tonlarca hüzünle eve nasıl gittiğimi bilmiyorum. Eve döndüğümde alkol almadım, fotoğraflarına bakmadım, şiirlere dalmadım beni bekleyen sensizlik durağında vereceğim savaşa hazırladım kendimi. İlk günler hıçkırıklarımı kimseler duymasın diye müziğin sesine sarıldım. Ezginin Günlüğü'ne minnettarım. Dalıp dalıp gidiyor uzaklara, sensiz bir gelecek düşünemiyordum. Hiçbir şey kâr etmiyordu kara bulutları dağıtmaya. Beşiktaş'ım benden beter, ben Beşiktaşı'mdan, çöküyorduk adeta. Günaşırı seni aramak istiyor ellerinin sıcaklığını özlüyor, saatlerce gözlerine bakmak istiyordum. Bu şehrin bütün parklarını gezdiğimizi, sokak ve caddelerinin birçoğunda yürüdüğümüzü sen gidince anladım. Gittiğim yerlerde seni hatırlamak istemiyordum ama adının başında büyük olan bu şehirde gidecek yer kalmıyordu. Bu durumda bana acı çekerek seni unutmak düşüyordu. Sonbaharda hüzün vardı. Kışın ilk kez su birikintilerinin buz tuttuğunu gördüm bu şehirde ama şurda ne kaldı ki cemreye. Mantığımın ve diyalektiğimin yenik düştüğü ey sevgili şimdi iyiyim bir o kadar da kırgınım sana.

Büyük sarsıntıları geçirdim artçı şoklar sürüyor bende. Uzmanlara göre büyük bir deprem beklemiyoruz bende. Önce hasar tesbiti yaptık, yaraları sarıyoruz şimdilerde. İlk olarak kendime prefabrik bir sevgili buldum ama gördüm ki ucuz aşklar derin yaraları örtmüyor. Seferberlik bitiyor. Seferberliğime çokları destek oldu, kimileri umut, kimileri içki, kimileri sevgi, kimileri bir kere verdi. Amaçsızca yürümüyorum, Cezmi Ersöz'den değil Timsah'dan okumaya başlıyorum dergiyi, okulum bitecek, dostlarıma daha sıkı sarıldım. Felsefe okumaya başladım yani iyiyim, sen büyük sularda yüzmeye alışmamıştın daha, kıyılarda yüzüyordun kollarımda. Şimdi büyük okyanuslarda neylersin.

Bu şehirde işim bitmedi daha. İstanbul'u da içindekileri de (en çok seni) çok özlüyorum. Bolu dağının karları eridiğinde, Torosların fırtınası dindiğinde geleceğim. Öyle sağlam yapıyorum ki hasarları büyük sarsıntılarda bile yıkılmayacağım. Günlerdir sesini duymak için kendimi paralasamda aramadığım, düşlerimi, gülüşlerimi, kalbimi süsleyen kadın; artık çıkma karşıma. Beni kötü birisi gibi algılama ama artık çıkma karşıma. (Neyse söylediklerimin hiçbirine aldırma hadi arasana buraya gelecektin koşsana ne duruyorsun)

Antalya'dan Böcek

Kanamak

İçimizdeki savaşlar olmasa
Birbirimizi nasıl sevebilirdik ki
Yaralarım kanamasa
Sana sevgim nasıl artardı
Durgun duygularım nasıl coşardı
Ve
Ben seni hep daha çok
nasıl büyütürdüm
Bu dar bedenle

Türkan Gezer - Boyabat

Biz Ekte İmzası Bulunanlar Diyoruz ki:

21. yüzyıla giriş yaptığımız bu günlerde, coğrafyamız üzerinde yaşayan tüm insanlar bir yol ayrımında bulunuyor. 15 yıldır devam eden şiddet ortamının son bulması yönünde önemli adımların atılması, silâhların susması ve giderek barışın hakim olması, AB'ne giden yolun açılması vb. gelişmeler, demokrasi, toplumsal uzlaşma ve kalıcı bir barışın tesisi için gerekli şartları olgunlaştırmıştır.

Toplumun huzur ve iç barışa özlemi hiçbir zaman bugünkü kadar olmamıştır. Büyük yıkımlara yol açan savaş döneminin acılarını gidermek, kanayan yaraları sarmak âcil bir görevdir. Toplumsal dokuyu zedeleyen çatışma, kutuplaşma ve gerginliklere son vermek, toplumun tüm kesimlerini kucaklayarak onurlu bir barışı hakim kılmak; savaş acılarını yeterince yaşayan coğrafyamıza, yaşamı, umudu ve güzellikleri getirecektir.

Ne var ki böyle önemli bir süreçten geçerken 60 bini aşan tutuklu sayısıyla cezaevleri sorunu, kanayan yara olmaya devam ediyor. Sorun sadece tutuklu ve hükümlüleri, onların aile ve yakınlarını ilgilendiren bir durum olmayı çoktan aşmış; tüm topluma mal olmuştur. Dolayısıyla bu konuda atılacak her adım, yansımasını bütün toplumsal sahalarda bulacaktır.

Halklarımız nezdinde, bizleri yıllardır umut ve özlemini yaşadığımız bir ortama kavuşturacak her adımın kutsal olduğunu düşünüyor; böyle bir süreçte herkesi kapsayan genel ve ayrımsız bir affın bu konuda önemli bir ilk adım olacağı kanaatini taşıyoruz. Hatırlanacağı gibi daha önce af konusunda başlatılan tartışma ve girişimlerin kamuoyuna oldukça mâlolduğu bir dönemde tıkanması ve tasarının rafa kaldırılması, beraberinde hem cezaevlerinde hem de dışarıda sorunlar yaratmış, gerginlikleri ve tepkileri büyütmüştür.

Bu konuda yarım kalan sürecin tamamlanması, eşitlik ilkesinden hareketle, kapsamı genişletilmiş ve tüm tutsakları kapsayan bir çerçeveye kavuşturulmuş genel ayrımsız bir affın bir an önce çıkarılması, kamuoyunun genel beklentisi olmaya devam ediyor. Böyle bir durum, sorun karşısında ortaya çıkan gerginliği boşaltmaya kamuoyu vicdanını rahatlatmaya ve giderek modern dünyanın evrensel değerleriyle bütünleşmeye doğru önemli bir mesafe aldıracaktır.

İnsan hakları, demokrasi, temel hak ve özgürlüklerin hakim kılınması düşünülerek geliştirilmiş bir genel ayrımsız af, acılı yaşamımızın yükünü hafifletecektir.

Çelişki ve çatışmaları derinleştirmek, acılar ve kopuşlar yaratarak kutuplaşmalar doğurmak kolaydır. Zor olan kapsayıcı, bütünleştirici ve sorun giderici olmaktır.

Yeni bir yüzyıla eskinin dışlayıcı, çatışmalı ortamıyla girmek daha ilk adımda herkese kaybettirecektir. Oysa yönünü evrensel değerler, insanlıkla bütünleşme ve modern dünyaya açılma olarak belirlemiş bir gücün yapacağı ilk iş, bunun önündeki engelleri ortadan kaldırmak olmalıdır.

Bu anlamda "salt cezalandırma" ve intikam duygularından sıyrılarak, on binleri aşan siyasi tutuklu kitlesini toplumsal barışın tesisi, bütünleşme ve gelişme için atılım zemini yapma kaçırılmayacak tarihi fırsattır.

Biz tutuklu ve hükümlü aileleri ve yakınları olarak; toplumsal düzeyde yaşadığımız bu tarihsel fırsatın kaçırılmaması gerektiğini belirtiyor, ayrımsız bir genel af yönündeki beklenti, umut ve çağrımızı bir kez daha yeniliyor, tüm aydın, ilerici, demokrat, temel insan hak ve özgürlüklerinden yana olan, ben insanım diyen herkesi duyarlı olmaya çağırıyoruz.

120 İmza

Gecikmiş yazdıklarını dinliyorum
Akıyor gökyüzü, akıyor akıyor
Gözlerinde düşünen kim sahi
Seni
Gözlerinde susan
Bir şehir mi ele verir sanıyorsun.
Duymuyor musun
Firari uyandığın her sabah
Sana anne kokarken
Ve
Varlığınla süslediğin
Her vakit
Sana aşkın hesabını soruyor
Birbiri ardına dökülürken
Suçların ve üstüne saçların
Yakışır mı sana
Hükmü geçmiş bir sükut

Ebuzer Saray - Kırşehir

Gün Gelecek

Zengin iş adamları neden para kazanırlar? Ya da şöyle diyelim insanlar neden para kazanmak isterler? "Mutlu olmak için" Öyleyse zaten parası olan zengin insanlar neden para kazanırlar! Yani para var mutluluk yok, biraz daha para var, biraz daha mutluluk yok, biraz daha para var ve sonra yavaş yavaş insanlık yok olmaya başlar. İnsanlıkları kalmadığında mutluluğu bilemezler ve amaçsızca para kazanırlar (çalarlar.)

Geçenlerde zengin bir adamın konuşmasına şahit oldum, çevresinde de bir sürü yalak ağızlarının suyu aka aka onu dinliyordu. Şöyle diyordu adam: "Geçenlerde Paris'e gittim Eyfel Kulesi o kadar güzeldi ki," ve bilmişlikle devam ediyordu; "üstünde yüz kırk dört yazıyordu. Bilirsiniz ya noele kaç gün kaldığı yazıyor, parıltılı ışıklarının altında sarışın ponpon kızlarla dansettim."

Konuşması sahtelikle sürdü gitti. Belki, belki benim onun kadar param olmayacak, belki ben Eyfel kulesinin parıltılı ışıkları altında ponpon kızlarla dansetmeyeceğim, o ışıkları seyredemeyeceğim çünkü ben o ışıkları seyretmek yerine memleketimdeki gecekondunun bacasından tüten dumanı seyretmeyi tercih ederim.

Ben memleketimin, belki daha önce yüzlerce kişi tarafından keşfedilmiş ama hiçbir insanın keşfetmeden anlayamayacağı hazineyi keşfedeceğim, gün gelecek her fert keşfedecek, gün gelecek gelip hayretle seyredecekler ve anlatacaklar kendi ülkelerindekilere, gün gelecek onların hazinesi de keşfedilecek.

İşte o zaman kimsenin cebi para dolu olmayacak, ama her insan keşfetmenin verdiği gururla mutlu olacak, gün gelecek kendisi hazine olacak, gün gelecek herkes mutlu edecek ve herkes mutlu olacak.

Deniz Küçüközdemir - Bursa

Gön: Gönderemeyen

Yıllardır sana yazdıklarım
bir kenarda, ben bir kenarda...
Her seferinde zarfın
üzerindeki isim; Gönderemeyen: Ben!

Ezgi Aslan - İstanbul

Karar

Yedi yaşımdan on bir yıl sonra dikildiğimde üniversite kapısına ki ben fen bölümü öğrencisiydim, ilk tavsiyeleri tıp oldu. Küçük olduğum ve hayatın da cahili olduğum için kabul ettim. Ve orada başladım canım hayatı tanımaya. Dört yıl okudum. "Bu yılın sonunda bölümünü seçmek zorundasın" dediler. Kararsız kaldım, onlar tavsiye ettiler anlamadım. "Göz'ü seç, göz'ü"!!!. Neden bu kadar şiddetle tavsiye ettiler anlamadım. Doğru, belki insanları gözlerinden ayırt etmeyi öğrenirdim. Bir bakışta kimin ne mal olduğunu söyleyebilirdim. Hatta o kadar ileri gidebilirdim ki, daha ilk bakışta adamın iyi olduğunu anlar, içeri buyur, yok kötü ise .ktir ederdim. İnsanlar arasındaki ayrımcılığa yeni bir boyut getirir, belki bu durumu biraz da ben körükleyebilirdim. Sonra da devletin ve milletin bölünmez bütünlüğüne helal getirdiğim için hakkımda davalar açılırdı.

Sonra vazgeçtim. O zaman "Dahiliyeci ol" dediler. "Doğru," dedim. İnsanların hep iç yüzünü merak etmiştim. Yani iç yüzlerini kaplayan epitelin

Akşamsefası

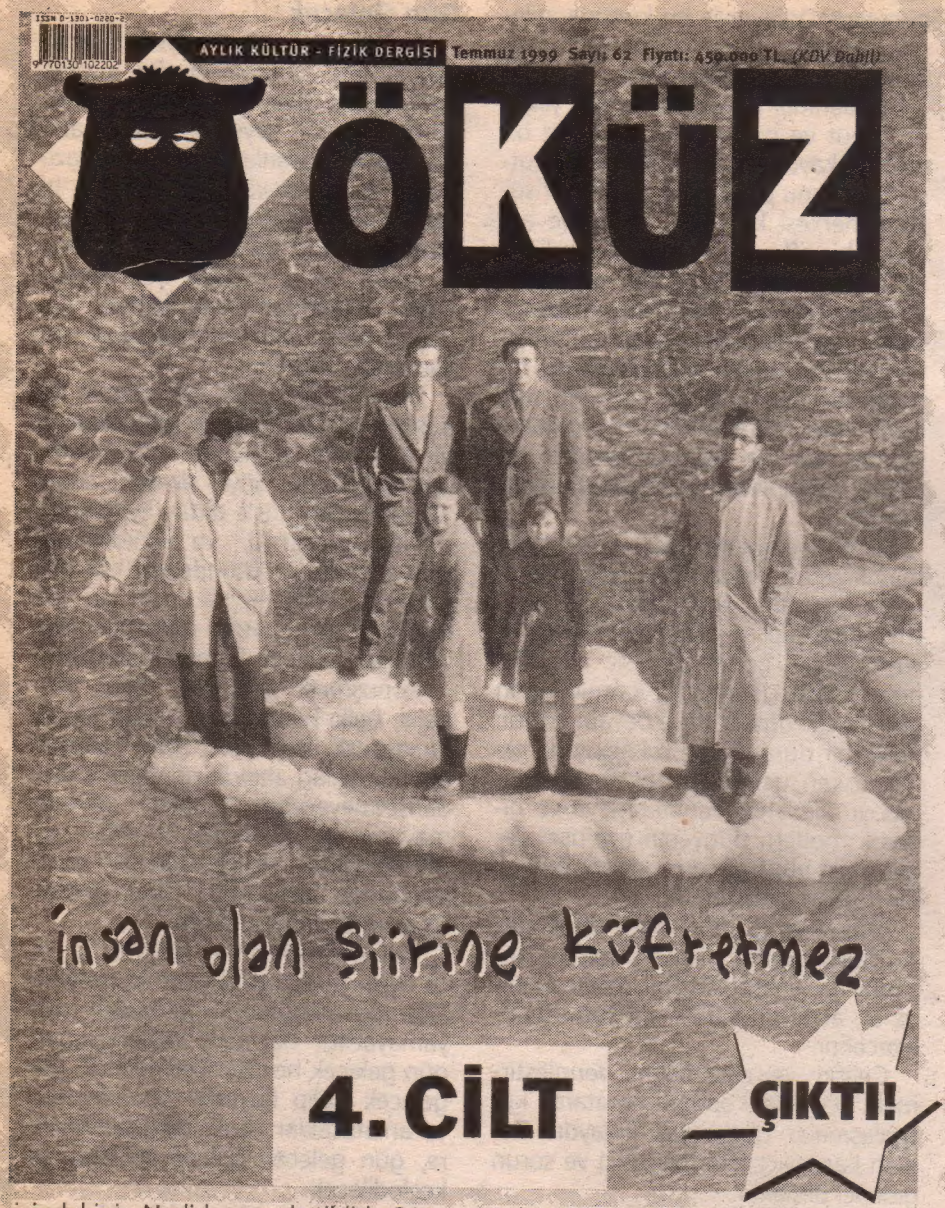

içindekini . Nedirler, ne değildirler? Ve en az Gargamel kadar kötü olanların içinin gerçekten kof olmadığını kendi gözlerimle görmek istemiştim. Ama olmadı. İnsanların iç yüzünü görmenin öyle kolay bir iş olmadığını öğrendim. Zaten zaman ve şartlar her ihtiyacınız olduğunda açıp da içlerine bakmanızı engelliyordu. Ameliyattan sonra eğer kalmışsa bütün duygularınızı yıkan şey ise, insanların iç yüzlerini istedikleri zaman gösteriyor, istemedikleri zaman da sen ne kadar usta dahiliyeci olursan ol saklamalarıydı. "Susun," dedim . "Beni rahan bırakın, ben jinekolog olacağım." "Olur", dediler. İnsanların bu kadar hayvani olarak tepiştiği bir dünyada sana ve senin gibilere bu dalda ekmek çok... Git bir yerde muayenehane aç ve işin sana gelmesini bekle Nasıl olsa en çirkin kadının bile yuvarlak bir poposu ve en çirkin erkeğin bile bir penisi var. Önce yeminimi bir kenara bıraktım güzel bir paket halinde, sonra da muayenehanemi savaşın tam ortasında, kadınlara sistematik olarak tecavüz edilen toplama kampının tam karşısına açtım. Adımın kazı kazancıya çıkmasına aldırmadan.

Kurtuluş Atlı - Ankara

Oda

Birbirimize mutlular gibi yaslanıp
Mutsuzlar gibi nöbetini tutsaydık
geleceğimizin
Böyle sigaraya davranıp
Ağırlımsız gözlerle bakınmazdık
boşluğa.
Çay acılaştı.Oda havasız.
Kahverengi şiirler.
Bu kış da tutunamadım hayata.

Mehmet Altundal - İstanbul

The End

Dünya denen bu karmaşa
Son bulacak bir gün
Güllerin açımı
Ve annenin gülüşü gibi

Y.Alper Çakır - Eskişehir

"Düş"üş

I

bir ilkokulun önünden geçiyorum. minik yüreklerin okulun demir kapısını kale, boş bir pet şişesini top yaptığı; inatla, hırsla koşuşturdukları bir bahçe... her gol sonrası minik yüreklerin heyecanıyla ön kol ve dirsek kemiklerinden oluşan sistemlerini dirseklerinden bükerek, yataya paralel konumdan önce dik konuma ve sonra paralel duruma getirip kuru ritmik olarak iki ya da üç kere tekrarladıkları... ergenliğine yeni adım atan kan kokulu kızların, yoldan geçen, kendilerinden büyük erkeklere laf attıkları bir bahçe...

II

belli ki biraz sonra derse girecekler, çantalar orta yere yığılmış. İp atlayan kızların şarkıları ve okulun hoparlöründe yankılanan ama hiçbir çocuk tarafından sahibinin kim olduğu bilinmeyen zil sesi... ve okulu sınırlayan demirlere abanmış, sırf karşıdaki binanın girişinde koca koca harflerle *üç film birden* yazan, hem de *devamlı* olan film afişlerini görmeye çalışan ergenliğin daha ne olduğunu bilmeyip sadece kızların eteklerinin altında ne olduğunu merak eden, yanakları al al, omuzları düşük, köylü çocuklar... hepsi daha 'aşk'ı cümle içinde kullanabiliyor anca... hayatsa onlar için sadece ana babalarının geçimsizliği, yoksulluk, babasının anasını nasıl okşadığı, her yıl gelen kardeş ortalaması, ya da kıyıda köşede buldukları ve gizli gizli baktıkları birkaç çıplak 'abla'...

III

hepsi birer düşün ve düşüşün 'konu mankenler'i!

Ömürhan Soysal - Ankara

Yalnızlık Paylaşılmaz

Sıradanlığın sıcak kollarında uyuyan insanlar, kendine yabancılaşmış umarsız bir dünya. Beklentilerimizle, korkularımızla, acılarımızla ne kadar da çok birbirimize benziyoruz. Aynı düşü görüyor, aynı karabasanlarla uyanıyoruz. Susarak içten içe büyüttüğümüz nefretlerimizle gittikçe yalnızlaşıyoruz. Ve Ö. Asaf'ın dediği gibi "yalnızlık paylaşılmaz".

Faruk Kanbal - Diyarbakır

Filikası gemisinden önce batar
büyük aşkların

Azad Ziya Eren - Diyarbakır

Güneş'in Kızı

Ve geldi... Havaların aşırı soğukluğundan gözyaşları donmuş da o yüzden akmıyor diye düşündüm...

Bugün yaşadığı yeri gördüm. Ampulleri düşük wattlı idi ama kendi ışığı göz kamaştırıyordu. Mütevazi bir saraydı yaşadığı mekan. Bir insanın mutlu olmasına yetecek sıcak bir mekandı. Bu sıcaklık evin diyanından ya da eşyalarından değil yaşayanlarından kaynaklanıyordu. Evindeki pek çok şeye bir anlam yükledim hemen. Mesela tıkalı mutfak evyesinin içindeki yıkanmayı bekleyen çatal, kaşık ve tabaklar bir Akdeniz sıcağında bunalıp serinlemek için kendini havuza atmış insanları, TV.'nin üzerindeki tuvalet kağıdı rulosu evdeki mutluluğu dünyaya duyurmak için çıkarılacak gazetenin rotatiflerden geçmeden önceki halini, salonda pencere kenarında duvarda asılı minik bir bakracı andıran süslü şey bütün yoksulları doyuracak kadar sıcak çorba yapmayı bekleyen dev bir kazanı, onun içindeki 99'luk antik tespih sabrı ve kanaati ve yanındaki kuru çiçekse onun kuracağı dünyadaki tek ideolojiyi hatırlattı bana.

Birden çiçek çocukları geldi aklıma. Onun kuracağı dünyada çiçek çocuklarının bir misyonu olacak mıydı? Elbette olmalıydı. Sadece çiçek çocuklarının değil herkesin her şeyin bir misyonu olmalıydı. Bütün hayvanların bir işi olmalıydı onun kuracağı dünyada.

Aslanlar çiçek çocuklarını korumalı, atlar gezdirmeli, güvercinler haber getirmeliydi çiçek çocuklarına başka multi mutlu gezegenlerden. Penguenler bale yapmalı, bülbüller ağıt yakmalıydı, filler opera, horozlar çigan müziği dinletmeliydi çiçek çocuklarına. Ve kelebekler o dünyanın güneşinin saçacağı IŞIK'tan hararetlenen çiçek çocuklarını serinletmek için başlarının üzerinde kanatlarını yelpaze gibi indirip kaldırmalıydı.

Çocuklar içlerine çektikleri her bir joint nefesinde güneşin kızını, güneşin ışıklarını içlerine çekmeli, içleri aydınlanmalı, yaşadıkları dünyanın bir mikro kopyası içlerinde tekrar tekrar kurulmalıydı. Evet bütün bunlar olmalıydı. Çünkü bu ne bir paranoya ne de paradigmaydı olsa olsa Güneş Kızı Efsanesi denilebilirdi.

Aslında böyle bir dünyayı kuracak yetenek ve zeka vardı onda ama cesareti kırılmıştı daha önceki dünya kurma girişimlerinde. Onu cesaretlendirmem lazımdı. Çünkü ben ondan daha cesurdum. Sahip olduklarımı onunla paylaşmaya daha önceden karar verdiğime göre cesaret vermek de bana düşerdi. Kıza cesaret vereyim derken bu karmaşa içinde bir anda esaret verdim. Hayatımın hatasını yapmıştım ve telafi etmem asla mümkün olmayacak. Güneşin Kızı olmaya mahkum oldu ve çiçek çocuklarının joint nefesiyle bütün hücrelerini bulutların üzerine taşımaya mecburdu artık.

Bu arada kendini çok mutlu kılan sahiplendiği ve severek yaptığı bir işe sahip olduğu için de mutluydu. Çiçek çocuklarını bulutların üzerine taşıma işini yaparken bazen onu bulutların arasında görüyorum bana el sallıyor, mutluğunu belli edercesine ve ben o anda acayip esmer, acayip yakışıklı oluyorum...

Murat Şen - İstanbul

Deep Down

Erinci arıyorsun cehennemden ırak
Suskunluk yaşıyorsun haykıracak
çok şey var
Yalaz çemberinden öte parlak
kıvılcımım
Kelimeler tek gerçek
içimizde korlanan

Irmak Acar - Adana

Duyuru... Duyuru... Duyuru...

● **Arkadaşımız Kötü Şair Şerafettin**, her Salı, Veli Bar'da konuklarıyla söyleşiyor. Mart ayı konukları sırasıyla **Altay Öktem**, **Feyza Hepçilingirler**, **Yusuf Hayaloğlu** ve **Sunay Akın**... Ayrıntılı bilgi: 251 18 93 - 0535 221 28 38

● **5. Nehar Tüblek Karikatür Yarışması**
06/13 Mart 2000
Karikatürcüler Derneği Müzesi'nde
Bilgi için: 0212-5211264

● **5. Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü.** Son başvuru tarihi: 31 Mart 2000 Ayrıntılı bilgi: 0232-4464636

● **Akrep Dergisi Fotoğraf Yarışması**
Ayrıntılı bilgi için: 00493061401412

● **Nail Kırmızıgül, Kulak Memesi Kıvamında**, Gösteri, Her Cumartesi Ada Kültür Merkezi'nde Ayrıntılı bilgi için: 0212-2443839

● **Cem Akaş - Balığın Esir Düştüğü Yer**, Altıkırkbeş Yayınları, Çıktı!

● **Asmalımescit 56**, Lokanta. Güzel. Asmalımescit Sokağı'nda. Tel:2454257

● Hep kitap, dergi, falan okumayın. Sevişin, dışarı çıkın, gezin, dolaşın, yiyin, için, gelin tekrar kitap dergi okuyun. Hep kitap, dergi, falan okumayın. Sevişin, dışarı çıkın, gezin, dolaşın, yiyin, için, gelin tekrar kitap dergi okuyun. .

Sayı: 70 / Mart 2000
Sahibi: Şimera Basın Yayın Ltd.Şti. Adına Mehmet ÇAĞÇAĞ **Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Yayın Koordinatörrü:** Hatice MERYEM **Haber Merkezi:** Oylum GÖLBAŞI, Hüseyin ALEMDAR, Ali Kemal YILMAZ, Ali Ekber Uslu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Grafik Uygulama:** Cebrail OKÇU, Mert HOŞGÖR **Dizgi:** Cemal VANLI **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Müessese:** Ali YAVUZ **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ **Bina Görevlisi** Yasin ADIYEKE
Tel: 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 121 **Fax:** 251 52 67 **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Baskı:** Ilıcak Matbaası **Dağıtım:** Bir-Yay **Reklam Rezervasyon:** Emin YARAŞ **Tel:** 292 95 65 **Dahili:** 114-124
Abonelik için **Tel: 0(212) 251 42 44**'den **Sevil ŞAPÇI** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.

Akşamsefası

LeMan Yayınları

Erdil Yaşaroğlu

Hayat denen bu, bunaltıcı sarhoşluğun içinde, iyiyi, kötüyü, şehveti, saldırıyı, ahlakı unutup, soyutlanmış, iskambil kağıtları gibi sürpriz şakalarla eşitlikçi bir ilişki, nedenini ben de bilmiyorum, hiç acı çekmeksizin kurulabilir, işte, Erdil Yaşaroğlu'nun karikatürleri...

Nihat Genç

Ramize Erer

O sanki erkekleri kullanıp atıyor. Kullanılan, suçluluk duygusu içerisinde olanlar bu defa erkekler! Kötü Kız tarafından terkedilen erkekler "Yahu, neyimiz eksikti de terkedildik" diyorlar mesela.

Mehmet Çağçağ

Tuncay Akgün 68'li Bezgin Bekir

Güneri İçoğlu

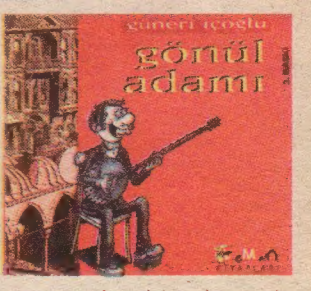

Sevgili Güneri İçoğlu kaybeden insanları çiziyor, güzel kaybeden insanların şiirini yazıyor.
Ne güzel bu barbar çağda güzel kaybedenlere...

Cezmi Ersöz

Papyonu ve yerine göre neyi ya da tamburuyla, usulca yandan ayrılmış (briyantinli?) saçıyla, gözünün ucundan daima kayıp gitmekte olan bir, duruma göre birkaç damla gözyaşıyla çok tanıdığımız bir duygunun bıçak sırtında gezinir. En komik maceralarında bile gülünç olmaz. O bize küfeci çocuklara ağladığımız, kedi köpeklerin sokakta üşümelerine içten üzüldüğümüz günlerden yadigârdır.

Fatih Özgüven, Radikal İki

Soner Günday

Orçun Kunek sanatçılığının yanı sıra, gündelik yaşamında da takındığı tavır da her zaman beni çok etkilemektedir. Kendisini sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Posta kutumu her sabah acaba Orçun Kunek'in kitabı geldi mi heyecanıyla açacağım.

Aslan Ö.

Aslan Özdemir

Düz yazının ince, hırpani ve dağıtılmış yüzünü okşamaya gelmiş bir ozan. Hayatın maskelenmiş yanını zarif bir hareketle, küçük dokunuşlarla gerçek olanın sırrına aynalar tutuyor. Şiirin derin kuyusundan yıllarca topladığı taşları, düz yazıda bir satranç gibi kullanıp okuru keyifli-aynı zamanda bilgelik dolu bir eğlenceler cennetine sokuyor.

Çağdaş okuyucu nihayet kendine göre bir yazar bulmanın heyecanını yaşıyor.

Metin Kaçan

Vedat Özdemiroğlu

Üniversite sınavlarına **VÖSYM** ile hazırlandım. Kuşkusuz ki başarısız oldum. Ama çok eğlendim. Üniversiteyi birincilikle bitirmiş gibi mutlu oldum.

Tuğçe Meşin

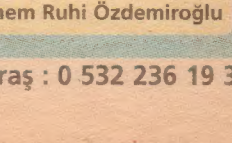

Lütfü Oflaz

İki üç fırça darbesiyle ortaya bir resim çıkaran ustalar gibi, Lütfü Oflaz da avuç içi kadar bir kağıt parçasında diyeceğini söyleyiveriyor. Çektiği bunca eziyet, çile, hapis, mahkemeden sonra geleceğe yönelik umutların kanat çırpışı, toplumun yüreğine su serpiyor.

İlhan Selçuk

Susurluk Kitabı

Susurluk, hayatımızın kırılmış aynasıdır. Korkularımızın, yarım kalmış umutlarımızın çiğnenmiş hayallerimizin acı bir fotoğrafıdır. **"Susurluk Albümü"** bize sadece şunu söyler; hayatımızı yeniden kazanmak için Susurluk'u aydınlatmamız gerektiğini.

Cezmi Ersöz

Suat Özkan

Onlara ün mü gelir bazı ses mi duyarlar
yumuşak bir kederе ufalır bakışları
idam mahkumlarıdır aslında ihtiyarlar
ölüme koşullanmış bütün davranışları
yorgun öksürükleri oturup kalkışları
yaşayıp durmaktan gizlice utanırlar
her gece artık gitmek vakti sanırlar
geçmiş günlerinden bir destek aranırlar
uysal bir gülümseme tek sızlanışları
idam mahkumlarıdır aslında ihtiyarlar
ölüme koşullanmış bütün davranışları...

Attila İlhan

"İhtiyarlar Balladı" Şiir'inden alıntı

Ahmet Yılmaz

Sayın Yılmaz, yeni kuşak karikatüristler arasında, kendinden sonrakileri etkileyebilen ve yeni bir biçim geliştirebilen ilk isim olarak öne çıkmaktadır.

Can Barslan

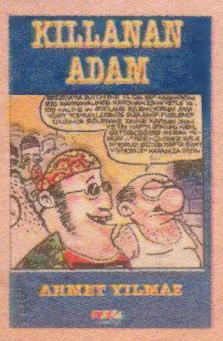

Ahmet Yılmaz'ın espirilerinde kullandığı dil, Aristo'nun komedyaya aşağılayıcı bir gözle bakış açısını aşacak denli gerçekçi ve bir o kadar da gündelik yaşamın içinde kullanılan basit sözcüklerdir.

Aslan Özdemir

Oktay Güzeloğlu

Kaan Ertem

"...Örneğin Ahmet Yılmaz ve Kaan Ertem eliyle bu tavrını sürdürmektedir. Her iki çizer de tiplerini kentte yaşayan arada kalmış insanlar içinden seçmektedirler..."

H. Bülent Kahraman

Mahmut Tibet

Eskiden Leman'ı elime aldığımda ilk olarak oğlum Vedat'ın köşesini okurdum. Uzun zamandan beri de Leman'da ilk okuduğum köşe Mahmut Tibet'in Yüzbaşı Hamdi'sidir. Mahmut Tibet otorite karşısında mizahın gücünü simgeliyor

Em. Alb.
Ethem Ruhi Özdemiroğlu

Kitap siparişleri için Emin Yaraş : 0 532 236 19 30

Akşamsefası

Oturum

Sevinçle anlatıyordu
Büyük masadaki adam
- Oldu Beyler! Aylıklarımız yüzde elli artırılmıştır.
Çatalkulak alkışlıyordu
Tepegöz alkışlıyordu
Pörsük alkışlıyordu
Kısakuyruk alkışlıyordu
Yanağıyamalı alkışlıyordu
Kırıktırnak alkışlıyordu
Çobankıran alkışlıyordu
Kalemboynuz alkışlıyordu
Topal alkışlıyordu
Ön ayaklarının tırnaklarıyla

Yaşlı öküz söylendi:
- Ben insanlığa eriştirmek istedim onları
Onlar insan oldular

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

Acıbadem - 10 / 2 / 2000

Akşamsefası